

Bu Proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Karşılaştırmalı Bir Analiz:

AVRUPA'DA GENÇLERİN KATILIMI VE GENÇLİK POLİTİKASI

Emre Gür - Devlin Bahçeci

Karşılaştırmalı Bir Analiz:

AVRUPA'DA GENÇLERİN KATILIMI VE GENÇLİK POLİTİKASI

Emre Gür - Devlin Bahçeci

Karşılaştırmalı Bir Analiz :
AVRUPA'DA GENÇLERİN KATILIMI VE GENÇLİK POLİTİKASI
Emre Gür ve Devın Bahçeci

İstanbul Bilgi Üniversitesi
Şebeke Gençlerin Katılımı Projesi Kitapları – No: 10
İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları 481
Birinci Baskı İstanbul, Mayıs 2014
ISBN: 978-605-399-350-6 • Sertifika No:11237

© İstanbul Bilgi Üniversitesi
Yazışma Adresi: İnönü Cad. No: 6 34387 Kuştepe / İstanbul
(0 212) 311 61 64 / 311 64 63
www.bilgiyay.com
e-posta: yayin@bilgiyay.com
Dağıtım: dagitim@bilgiyay.com

Yayına Hazırlayan: Nurhan Yentürk ve Devın Bahçeci
Tasarım ve Uygulama: Pelin Telyak
Düzeltili: Remzi Abbas
Redaksiyon: Bülent Çınar
Baskı & Cilt: ER-AY Basım Hiz. Tic. Ltd. Sti. Mas Sit. No: 87 Bağcılar 34204 İstanbul Türkiye • Sertifika No:30034
Proje Koordinasyon Ekibi: Devın Bahçeci, Kenan Dursun, Özlem Ezgin
Proje Danışmanları: Nurhan Yentürk, Laden Yurttagüler, Yörük Kurtaran

Katalog Bilgileri:

İstanbul Bilgi University Library Cataloging-in-Publication Data
İstanbul Bilgi Üniversitesi Kütüphanesi Kataloglama Bölümü Tarafından Kataloglanmıştır.

Gür, Emre.
Karşılaştırmalı bir analiz : Avrupa'da gençlerin katılımı ve gençlik politikası / Emre Gür, Devın Bahçeci.
p. : charts ; cm.

Includes bibliographical references.

ISBN 978-605-399-350-6

1. Youth -- Europe. 2. Social work with youth -- Europe. 3. Social work with youth -- Research. 4. Youth -- Europe -- Social conditions. 5. Youth -- Europe -- Economic conditions. 6. Youth -- Government policy -- European Union countries. 7. Political participation -- Europe -- Case studies. 8. Social participation -- Europe -- Case studies. 9. Non-governmental organizations - Europe. I. Title. II. Bahçeci, Devın.
HQ799.E9 G87 2014

Bu çalışmanın tüm yayın hakları saklıdır. Aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz. Baskıdan kaynaklanabilecek hata ve eksiklikler için lütfen www.sebeke.org.tr adresini ziyaret ediniz. Bu yayın, İstanbul Bilgi Üniversitesi tarafından yürütülen ve Avrupa Birliği tarafından desteklenen Şebeke: Gençlerin Katılımı projesi kapsamında hazırlanmıştır. Bu yayının, Avrupa Birliği'nin resmi görüşlerini yansıttığı düşünülmemelidir.

İÇİNDEKİLER

Şebeke Projesi Hakkında Önsöz	3
Avrupa'da Gençlerin Katılımı ve Gençlik Politikası: Karşılaştırmalı Bir Analiz İçin Önsöz	7
1. Giriş	9
2. Avrupa Birliği'nde Gençlik Politikalarına Yönelik Tartışmalar	13
2.1. Gençlerin katılım modelleri - Emre Gür	13
2.2. Gençlik politikası hakkında bir yasal öneri metni: Beyaz Kitap - Devlin Bahçeci	19
2.3. AB ve gençlerin katılımıyla ilgili genel çerçeve - Emre Gür	26
2.4. Gençlik politikası göstergeleri - Devlin Bahçeci	30
3. Gençlerin Katılımına Yönelik Örnek Olaylar- Emre Gür	37
3.1. Siyasi katılım deneyimi: Birleşik Krallık	38
3.2. Sivil katılım deneyimi: Almanya	53
3.3. Sosyal hareketler ve katılım deneyimi: Finlandiya	74
3.4. Sonuç yerine	85
4. Gençlik Politikaları ile İlgili Ülke Deneyimleri	87
4.1. Giriş: Neden Norveç ve Çek - Slovak Örnekleri - Devlin Bahçeci	87
4.2. Gençlerin katılımı için yeni bağlamlar: Norveç'te gençlik teorisinin, politikasının ve uygulamalarının entegrasyonu	88
4.3. Avrupa gençlik politikaları ve Çek ve Slovak Cumhuriyetleri üzerindeki etkileri	96
Kaynaklar	107
Ekler	
Ek 1. Avrupa Birliği Gençlik Stratejisi'nin 8 aksiyon alanı	115
Ek 2. Kanıtı Dayalı Politika Yapımı için kullanılan kriterler	117

ŞEBEKE PROJESİ HAKKINDA ÖNSÖZ

Şebeke: Gençlerin Katılımı Projesi'nin (ŞEBEKE) amacı, genç yurttaşların ve gençlerle çalışan sivil toplum kuruluşlarının (STK) kamusal tartışmalara ve karar alma mekanizmalarına katılımını güçlendirmektir. Aynı zamanda, gençlerin toplumsal katılımının desteklenmesi de hedeflenmektedir.

Bu amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilen faaliyetler arasında, genç yurttaşların katılımının güçlendirilmesi için farklı alanlarda ihtiyaç duyulan bilgi ve tartışmanın geliştirilmesi ve ilgili öznelerle paylaşılması bulunmaktadır. Bu kapsamda, proje çerçevesinde iki yıl boyunca, bir adet anket çalışması, dört adet akademik araştırma gerçekleştirilmiş, konu hakkındaki uluslararası kaynaklar taranarak altı adet çeviri kitaplaştırılmış ve gençlerin katılımı hakkında yeni tartışmalar açmak için üç adet çalıştay düzenlenmiştir. Proje boyunca sürdürülen tüm çalışmalar, proje sonunda düzenlenen bir uluslararası konferansla genç yurttaşlar, ilgili STK'lar ve karar alıcılarla paylaşılmıştır.

Projenin **kavramsal çerçevesi** şöyledir: Demokrasiye ilişkin güncel tartışmaların başında "yurttaşlık ve katılım" ilişkisi gelmektedir. Bu ilişkinin önemszenmesinin arkasında, demokrasinin temel eksenini olarak yurttaşların aktif ve sürekli katılımına dayanan bir karar alma sürecinin esas olması yatmaktadır. Bu ilişkinin yaşama geçirilme biçimi toplumsal karar alma süreçlerini de belirlemektedir.

Katılım; yurttaşların, kamusal yaşamı ile ilgili olan kararlara dahil olma ve bu kararları etkileme süreci olarak tanımlanabilir. Bu açıdan katılım, demokrasinin vazgeçilmez köşe taşlarından biridir. Yurttaşlık ise; devlet ile bireyler (yurttaşlar) arasında çok boyutlu ilişkisel bir bağ

olarak tanımlanabilir. Yurttaşlık, sivil, siyasal ve sosyal hakları ve sorumlulukları üzerinden toplumu oluşturan bireylerin her birine eşit statü sağlama iddiasındadır.

Hakların biçimsel eşitliği, yurttaşlara eşit ve adil bir statü sağlama noktasında eksik kalabilir. Eşit statünün var olabilmesi için hakların biçimsel eşitliğinin yanında, kaynaklara erişim yollarının ve karar alma süreçlerine katılımın da adil ve eşitlikçi bir biçimde var olması gerekir.

Bu noktada, yurttaşlığın haklar bağlamında soyut bir biçimsel eşitlik sağlayan statüsünü, ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasal farklılıkları ve bu farklılıkların katılıma etkileri üzerinden sorgulamak gerekmektedir. Çünkü bu soyut biçimsel eşitlik, yurttaşın cinsiyeti, cinsiyet kimliği, cinsel yönelimi, dini, dili, etnik kimliği, kendini ait hissettiği sınıfı, ekonomik ve sosyal statüsü gibi birçok değişkenden etkilenebilmektedir. Genç olma hali ise, yurttaşlık bağlamında, önemli eşitsizlikler içeren değişkenlerden olmasına rağmen yeterince tartışılmamaktadır.

Bu bağlama uygun olarak, genç yurttaşların yurttaşlık bağı ve karar alma mekanizmalarına katılımı, ŞEBEKE kapsamında, siyasal, toplumsal ve ekonomik boyut olmak üzere üç alt kategoride ele alınmıştır.

ŞEBEKE çerçevesinde gerçekleştirilen çalışmalarda, siyasete katılım biçimleri, siyasi kurumlar ile yurttaşlar arasındaki ilişkiler, politika üretme süreçlerine ve politik karar alma mekanizmalarına genç yurttaşların katılımı **siyasal boyut** kategorisi altında değerlendirilmiştir. Genç yurttaşların sivil alana katılımı ve STK'lar ile ilişkileri ise **toplumsal boyut** kategorisi altında irdelenmiştir. Son olarak, **ekonomik boyut**, daha önce yapılmış olan birçok çalışmada ayrıntılı incelendiği için, ŞEBEKE kapsamında, temelde gençlik özerkliği bağlamında ele alınmıştır.

Siyasal, toplumsal ve ekonomik katılım konularını birbirinden ayrı araştırmak ve tartışmak yerine, birbiri ile bağlantıları olan, farklı konular üzerinden birbirini etkileyen, hatta kesişen tartışma zeminlerine sahip başlıklar olarak görmek gerekmektedir. ŞEBEKE çerçevesinde yapılan araştırmalar, tercüme edilen metinler ve düzenlenen çalıştaylar ile konferans kapsamında yürütülen tartışmalar yukarıda aktarılan üç kategorinin birbirini etkileyen yönleri dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir.

Yukarıda da ele alındığı gibi, Türkiye'deki genç yurttaşların her düzeyde karar alma süreçlerine katılımını etkileyen konuları ele alan bu proje kapsamındaki tartışmalara kavramsal zemin oluşturabilmek için "Yurttaşlığın Genç Hali" tanımlanmıştır.

Yurttaşlığın Genç Hali kavramı, gençlerin, "genç olmalarından dolayı" yurttaş olma hallerini etkileyen, onları avantajlı ve/ya dezavantajlı duruma düşüren siyasal, toplumsal ve ekonomik öğelerin bütünü olarak tanımlanabilir. Genç algısı, gençlerin toplumsal ilişkileri, genç olmaktan dolayı ortaya çıkan dezavantajlar ve ilgili dezavantajların sebep sonuç ilişkileri, yerel ve ulusal seviyede gençlerin yurttaş olarak ihtiyaçları, ekonomik ve sosyal haklara erişimi, kimlik ve aidiyet duyguları, kamusal karar alma süreçlerindeki durumları ve bu karar alma süreçlerine etkileri ve gençler ile yurttaşlık konusuna ilişkin diğer öğeler "Yurttaşlığın Genç Hali" başlığı altında toplanabilir.

Özetlemek gerekirse, ŞEBEKE kapsamında, Türkiye’de yurttaşlığın genç hali, yani genç yurttaşların yurttaşlık ilişkisi ve katılım konusu; toplumsal, siyasal ve ekonomik boyutlar çerçevesinde incelenip genç yurttaşların güçlendirilmesi için gerekli görülen politika önerileri oluşturulmuş ve yurtdışında konu ile ilgili metinler tercüme edilmiştir.

Proje içerisindeki **araştırma faaliyetleri** şöyle özetlenebilir: Daha önce belirtildiği üzere, ŞEBEKE projesi kapsamında biri saha araştırması olmak üzere toplam beş adet araştırma yapılmıştır. Araştırmaların temel amacı; Türkiye’de genç yurttaşların karar alma mekanizmalarına katılımı ve yurttaş olarak var oluşlarını ayrıntılı olarak incelemektir. Araştırmalar ile genç yurttaşların toplumsal, siyasal ve ekonomik katılımının kapsamlı şekilde irdelenmesine ve genç olmalarından dolayı katılımlarına engel teşkil eden unsurların ortaya konulmasına çalışılmıştır.

Toplumsal, siyasal ve ekonomik katılım boyutlarının üçünün de kesişme noktasına odaklanan ve genç yurttaşların toplumsal, siyasal ve ekonomik katılımına yönelik tartışma zeminini oluşturan bir saha araştırması; 1930-1990 yılları arasında genç yurttaşların temsili demokrasi ile ilişkisi üzerine gerçekleştirilen meclis içi tartışma ve konuşmalarda gençliğin ve gençlerin ne şekilde ele alındığını inceleyen bir söylem analizi çalışması; karar alma ve hizmet mekanizmalarına genç yurttaşların erişimi ve katılımına yönelik uygulamaları inceleyen ve yorumlayan bir derleme; Avrupa’daki gençlik konseylerinin nasıl kurulduğu, genç yurttaşların Avrupa’daki gençlerin karar alma süreçlerine katılımı için var olan mekanizmaları ülke deneyimleri çerçevesinde ele alan karşılaştırmalı bir çalışma; ve farklı sosyal ve ekonomik statülerdeki gençlerin siyaset algılarının farklılaşıp farklılaşmadığı ve siyasete katılım mekanizmaları arasında bir farklılaşma olup olmadığı sorularına cevap arayan bir araştırma, yayınlanan beş çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır.

Proje içerisindeki **çalıştayların** kapsamı ise şöyledir: ŞEBEKE çerçevesinde düzenlenen çalıştaylar, yurttaşlık ve katılım ekseninde yeni tartışmaların yürütüleceği, genç yurttaşların katılımı konusunun analitik bir biçimde irdeleneceği, atılması gereken adımlara ilişkin politika önerilerinin belirleneceği akademik toplantılar olarak görülmektedir.

Proje kapsamında üç farklı çalıştay düzenlenmiştir. Bu çalıştaylardan ilkinde, genç yurttaşların siyasal partilere katılımının önündeki engeller ve siyasal partiler ile olan ilişkileri üzerine yeni tartışmalar yapılmıştır. İkinci çalıştayda, genç yurttaşların, önemli katılım mekanizmalarından biri olan sivil toplum kuruluşları ile ilişkisi irdelenerek gençlik ve gönüllülük ile ilgili tartışmalar yürütülmüştür. Üçüncü çalıştayda ise, karikatürler, sosyal medya araçları vb. alternatif katılım / iletişim yolları ile bu yolları etkin olarak kullanan genç yurttaşlar arasındaki ilişki ve bu araçların genç yurttaşların karar alma mekanizmalarındaki etkinliğini arttırmak için nasıl kullanılabileceği tartışılmıştır.

Proje içerisindeki tercüme faaliyetleri kapsamında, **Yurttaşlığın Genç Hali**’nden dolayı ortaya çıkan dezavantajlar bağlamında genç yurttaşları güçlendirmek için sivil alandaki kurum ve kuruluşlar tarafından kullanılacak altı adet kitap Türkçeye tercüme edilmiştir. Çevirisi yapılarak yayınlanan metinler Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi başta olmak üzere uluslararası kurumlar tarafından yayınlanmış olan çalışmalardan seçilmiştir.

Çevrilen kitapları tespit etmek için bir anket çalışması yürütülmüştür. Türkiye’den 63 birey

ve 50 kurum tarafından doldurulan anket ile tercüme edilecek kitapların konuları belirlenmiştir. Bu anket ve projenin kavramsal çerçevesi bağlamında insan hakları, katılım ve toplumsal cinsiyet, gençlik politikaları, siyasal ve toplumsal katılım, yurttaşlık tartışmaları konularında altı kitap Türkçeye kazandırılmıştır. Çeviriler, araştırmalar, çalıştay sunumları ve raporlarına www.sebeke.org.tr adresinden ulaşılabilir.

Projenin yürütücüsü olan **İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Çalışmaları Merkezi; STK Eğitim ve Araştırma Birimi**, Gençlik Çalışmaları Birimi ve Çocuk Çalışmaları Birimi olmak üzere üç ayrı birim olarak yapılanmıştır. ŞEBEKE bu birimlerden ilk ikisi tarafından hayata geçirilmiştir. Türkiye’de ilk defa bir üniversite bünyesinde kurulan STK Eğitim ve Araştırma Birimi, çoğulcu demokraside STK’ların rolünün güçlendirilmesine ve STK’ların etkin çalışmalarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu amacın ardında, başta taban örgütlenmeleri olmak üzere, STK’ların katılımcı bir demokrasinin kurulmasında kilit aktörler oldukları görüşü yatmaktadır. **Gençlik Çalışmaları Birimi**, Türkiye’de gençlerin ihtiyaçlarının ve gençlik çalışmalarının görünürlük kazanması ve katılımcılık temelinde daha demokratik bir gençlik politikasının geliştirilmesi için öneriler tasarlamak amacıyla akademik çalışmalar ve sahada gençlik çalışmaları yürüten bir üniversite birimidir. **Çocuk Çalışmaları Birimi** ise, Türkiye’de çocuk haklarının hayata geçirilmesini ve çocuk politikasının gelişimine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Sivil Toplum Çalışmaları Merkezi, hak temelli çalışan sivil toplum kuruluşlarının kurumsal kapasite ve örgütlenme yeteneklerinin güçlendirilmesi ve desteklenmesi, artan eğitim ve yazılı ve görsel malzeme ihtiyaçlarına cevap verilmesinin yanı sıra, insan hakları, cinsiyet eşitliği, katılım, çokkültürlülük ve etik gibi konularda araştırmalar yapılması, toplantılar düzenlenmesi, STK’ların farkındalığının artırılması, STK’lar arası ağların oluşturulması ve ağ çalışmaları düzenlenmesi, AB müzakere sürecinde STK’ların etkisinin artırılması üzerine çalışmaktadır. Merkez, 2014 yılında sivil toplum çalışmalarına yönelik bir Yüksek Lisans Programı da başlatacaktır.

ŞEBEKE projesi kapsamında hazırlanan yayınlar geniş bir ekibin kolektif çalışmalarının ürünüdür. Katkıda bulunan herkese teşekkür ederiz. En büyük teşekkürü ise, kurulduğumuzdan beri faaliyetlerimizde yer alan kişi ve kuruluşlara sunuyoruz. Görüş ve önerileriyle, alan deneyimleri ve birikimleriyle çalışmalarımıza katkıda bulundular.

Şebeke projesi koordinasyon ekibi ve danışmanları

KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ: AVRUPA'DA GENÇLERİN KATILIMI VE GENÇLİK POLİTİKASI İÇİN ÖNSÖZ

Şebeke: Gençlerin Katılımı Projesi (ŞEBEKE) çerçevesinde gerçekteŐirilen çalışmalarda bir yandan gençlerin katılımının **siyasal, toplumsal** ve **ekonomik boyutları** ele alınırken, diğer yandan bu katılım konuları ile ilgili olarak birbiri ile bağlantılı; farklı konular üzerinden birbirini etkileyen, hatta keŐiŐen tartışma zeminlerinin oluşturulması gözetilmiŐtir.

Bu kapsamda, gençlerin her alanda katılımının güçlendirilebilmesi ve gençlerin özerk ve aktif yurttaşlar olarak toplumdaki yerini almasına yönelik Avrupa coğrafyasında uygulanan politikalar, yapılan tartışmaların tarihsel gelişimi, bugün sahip oldukları temel demokratik özellikler konusunda yapılan tercümeleler ŞEBEKE kapsamında Türkçeye kazandırıldı. Bu tercümelelerin, özellikle gençlik politikalarıyla ilgili kavramlarla yeni tanışan, gençlik çalışmalarıyla ilgili kısıtlı sayıda araştırmaya sahip olan ve gençlerin temsili demokraside sesini duyuramamasının ancak yeni yeni tartıŐılmaya baŐladıđı ülkemize önemli katkısı olacağını umuyoruz.

Diğer yandan, ŞEBEKE projesi kapsamında, Türkiye'deki genç yurttaşların karar alma mekanizmalarına katılımı ve yurttaş olarak var oluŐunu ayrıntılı olarak incelemek amacıyla biri ankete dayalı saha araştırması ve dördü akademik araştırma olmak üzere, toplam beş araştırma yapılmıştır. Araştırmalar ile, genç yurttaşların toplumsal, siyasal ve ekonomik katılımının ayrıntılı olarak incelenmesi ve genç olmalarından dolayı gençlerin katılımlarına engel teşkil eden unsurların gençlerin özgürleşmesi perspektifinden ortaya konulmasına çalışılmıştır.

Elinizdeki kitap sözü edilen beş araştırmanın sonuncusudur. Bu çalışmada, gençlerin

katılımı ile ilgili yayınladığımız araştırma ve tercümelemleri birbirine bağlayacak bir çerçeve çizdik. Araştırma ve tercümelemlerimizde incelediğimiz ve tartıştığımız gençlerin katılım sorunu ve politika önerileri konularında AB deneyimlerini somut ülkeler bazında incelemeye yönelik bir araştırma gerçekleştirdik. Toplam altı ülke örneğinin ayrıntılı olarak incelendiği bu çalışmada, üç ülkedeki durum siyasi ve sosyal katılım açısından somut örnek olaylar üzerinden ele alınmıştır. Diğer üçünde ise gençlik politikaları orijinal kaynaklardan aktarılmıştır. Bu ikinci grupta yer alan ülkelerden biri de Norveç'tir. Norveç örneği, ülkede gençlik teori ve pratikleri ile gençlik politikalarının nasıl birbirleri ile ilişkilendirildiği; uyumlulaştırıldığı ve ilgili süreçlerde gençlerin katılımının hangi bağlamlarda tartışıldığı anlatılması açısından önemlidir. Bu ülke örneği, özellikle gençlik teorileri ve pratikleri ile gençlik politikalarının geliştirilme sürecinin nasıl ilişkilendirilebileceğine yönelik önemli bir örnek teşkil etmektedir. Bu gruptaki diğer iki ülke ise 2004 yılında AB üyesi olan ve birbirine yakın tarihlere sahip Çek Cumhuriyeti ve Slovakya'dır. Çalışmada yer verilen makale, Avrupa Birliği gençlik politikalarının iki ülkenin gençlik politikalarının yeniden yapılandırılmasında oynadığı rolü incelemektedir. Bu açıdan, üyelik müzakereleri yürüten Türkiye'de gençlik politikaları açısından söz konusu örneklerin anlamlı olabileceği düşünülebilir.

Bu kitapta yer alan araştırmaların gençlik alanında çalışan sivil toplum ve kamu kuruluşlarının yararlanacağı bir kaynak olacağını umuyoruz.

Nurhan Yentürk,
Danışman, Şebeke Projesi ve STK Eğitim ve Araştırma Birimi

1

GİRİŞ

Şebeke: Gençlerin Katılımı Projesi kapsamında gençlerin her alanda katılımının güçlendirilmesi ve özerk ve aktif yurttaşlar olarak toplumdaki yerini almasına yönelik politika ve tartışmalar konusunda yapılan tercümelemler, Türkiye’de gençlerin katılımı ile ilgili yapılan araştırmalar ile birleştirildiğinde, projenin önsözde tartışılan kavramsal çerçevede vurgulanan bütünlüklü bir bakış açısına ulaşmak mümkün olmaktadır. Tercümelemler ile araştırmalarımızın bir araya getirilmesi ile elde edilen bu bütünlüklü bakış açısı, özellikle Türkiye’de gençlerin sosyal, siyasi ve ekonomik katılımı konusunda güçlü ve somut önerilerin ortaya çıkmasına katkıda bulunmak amacındadır.

Tercümelemler arasından **Gençlik Politikaları Kılavuzu**, gençlik politikalarının oluşturma sürecini, bir gençlik politikası ve ulusal gençlik stratejisi oluşturulması sürecindeki değerler bütününe de referans vererek ele alırken gençlik politikalarının gençlerin katılımı lehine değiştirilebilmesi ve gençlerin katılımının demokratik değerler çerçevesinde şekillendirilebilmesine yönelik ipuçları da veriyor.

Toplumsal Cinsiyet Konuşmaları kitabının tercümesi, gençlerin katılımının önünde en önemli engellerle karşılaşan grup, cinsiyeti ve/ya cinsel yönelimi yüzünden toplumsal cinsiyet eşitsizliğini deneyimleyenleri ele alıyor. ŞEBEKE kapsamında tercüme edilen bu ikinci kitap toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden zarar gören gençlerin katılımının güçlendirilmesine katkıda bulunuyor.

Gençlik Çalışmaları Tarihi kitabının tercümesi gençlik politikalarının “ne” olduğu ile değil “nasıl” olduğuyla ilgilidir. Gençlik çalışmalarıyla ilgili kavramların bir tarihsellik içinde tartışıldığı metinler gençlik çalışmasını gençlerin özgürleşmesi perspektifiyle ele alarak önemli bilgi ve deneyimler sunuyor.

Gençlerin Siyasi Katılımı başlıklı tercüme ise, temsili demokrasinin temsil ve karar alma sorunlarına ve uzun yıllardır siyasi demokrasi içinde temsil edilmemiş olan gençlerin siyasi katılımına ve bu kapsamda gençleri siyasi özneler olarak ele alan tartışmalara yer vermektedir.

ŞEBEKE çerçevesinde yapılan araştırmalarda, ilk olarak KONDA Araştırma ve Danışmanlık eliyle gerçekleştirilen **Türkiye’de Gençlerin Katılımı Araştırması**, toplumsal, siyasal ve ekonomik katılım boyutlarının tamamının kesişme noktalarına odaklanarak gençlerin katılımını bütüncül bir biçimde inceleyen ve genç yurttaşların toplumsal, siyasal ve ekonomik katılımına yönelik tartışma zeminini oluşturan bir saha araştırması gerçekleştirilmiştir.

Türkiye’de Gençler ve Siyasi Katılım: Sosyo-Ekonomik Statü Fark Yaratıyor mu? başlıklı araştırmada, **Türkiye’de Gençlerin Katılımı Araştırması**’nın saha bulgularına dayanılarak, gençlerin sosyo-ekonomik statüleri ile siyasi katılımları arasındaki ilişki irdelenmiştir. Çalışmada, alan araştırmasının bulguları üzerinden, siyasi karar alma süreçlerine dahil ol(a)mayan gençlerin, neden bu süreçlerde var ol(a)madıklarına yönelik görüşler ortaya konmaktadır. Bu araştırma, sosyo-ekonomik statü ile gençlerin katılımı arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Çalışma kapsamında, sosyal ve ekonomik açılardan dezavantajlı gençlerin, siyasi mekanizmalara daha az katılabilmesi ve siyasi arenada seslerini daha az duyurabilmesi “demokrasi açığı” olarak kavramsallaştırılmaktadır. Bahsi geçen “demokrasi açığının” sosyal ve ekonomik dezavantajlarla yaşayan gençlerin sözlerinin siyasi karar alma mekanizmalarına yansımamasına ve toplumsal eşitsizliklerin yeniden üretilmesine neden olduğu gösterilmektedir.

Meclisin Gençlik Söylemi: 1930-1990 başlıklı çalışma, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde (TBMM) gençlerin hangi çerçeve içinden tartışıldığını görünür kılmak ve gençlerin nasıl algılandığını ortaya koymak için meclis tutanaklarındaki söylemlerin incelenmesine ayrılmıştır. Gençlerin milletvekilleri ve siyasi partilerin temsilcileri tarafından bir yandan korunması gereken bir öge olarak ele alındığı, diğer yandan ise arzu edilen “yurttaş” inşa etmek konusunda neler yapılması gerektiğine odaklanıldığı sonucuna varılmaktadır. Araştırma, TBMM çatısı altında gençlerin haklarında karar verilen nesnelere algılandığını ve kendi ihtiyaçları, siyasi, ekonomik ve sosyal koşulları hakkında karar verebilme yetkinliğine sahip özneler olarak görülmediğini de ortaya koyuyor. Bu çalışma, gençlerin özerk bireyler olarak kabul edilmesi gerektiği ve gençlik politikalarının yetişkinler tarafından gençler için düşünüp tasarlanan politikalarından ibaret olamayacağı perspektifinin milletvekillerinin gençlerle ilgili algısında olduğunu söylemenin mümkün olmadığına işaret etmektedir.

Özerklikler ve Özgürlükler Açısından Türkiye’de Gençlik Politikaları başlıklı araştırmada, Şebeke Projesi kapsamında yayınlamış olduğumuz ilk üç araştırmada ele alınan konular arasından üç konu ayrıca ve ayrıntılı olarak incelenmeye çok muhtaç konular olarak karşımıza çıktı. Bunlardan ilki gençlerin özerklikleri ile ilgilidir. İkinci sırada üniversiteli gençlerin ifade ve örgütlenme özgürlüğü gelmektedir. Üçüncü önemli konu ise, Türkiye’de 2009 sonrası

uygulanan gençlik politikalarının bir analizi yapılarak gençlerin özerklik ve özgürlükleri açısından politika önerileri oluşturulması olmuştur. Bu kapsamda yayınladığımız dördüncü araştırma, yukarıda sözünü ettiğimiz üç sorunu ilgili bulgular ışığında irdelemekte ve/ya politika önerilerinde bulunmaktadır.

Önsözde de belirttiğimiz gibi, Şebeke projesi kapsamında yayımlanan bu son araştırmada daha önceki çalışmalardan elde ettiğimiz bulgu ve önerileri, tercüme ettiğimiz kitaplarda yer alan Avrupa coğrafyasındaki gençlik politikaları/çalışmalarına yönelik sonuç ve deneyimler ile birleştirecek şekilde tasarlayarak somut ülke olayları ve deneyimlerine dayandırdık. Bu amaçla, Emre Gür ile Devlin Bahçeci tarafından kaleme alınan kitabın ikinci bölümünde ülke deneyimleri için anahtar ve önemli bilgiler içeren dokümanlarla ilgili bilgiler yer almaktadır. Bunlar, gençlerin katılım modelleri, AB ve gençlerin katılımıyla ilgili genel çerçevenin tartışılması, gençlik politikası hakkında bir yasal öneri metni olan Beyaz Kitap ve gençlik politikaları göstergeleri dokümanının bir incelemesini içermektedir.

Emre Gür tarafından kaleme alınan kitabın üçüncü bölümü gençlerin katılımına yönelik örnek olaylara yer vermektedir. Bunlar arasında siyasi katılım deneyimi, sivil katılım deneyimi ve sosyal hareketler ve katılım deneyimi üç ayrı ülke üzerinden ayrıntılı olarak tartışılmıştır. Bunlar, Birleşik Krallık ile ilgili olarak siyasi katılım deneyimi, Almanya ile ilgili olarak sivil katılım deneyimi ve Finlandiya ile ilgili sosyal hareketler ve katılım deneyimidir.

Kitabın dördüncü bölümünde gençlik politikaları açısından Türkiye'ye ışık tutabilecek olan üç ülke deneyimi ile ilgili iki çalışma yer almaktadır. Norveç ile Çek Cumhuriyeti ve Slovakya örneği ise Avrupa Konseyi tarafından yayınlanmış çalışmalardır. Bunlardan Norveç deneyimi, ülkede gençlik teorileri, uygulamaları ve politikalarının nasıl uyumlulaştırıldığına dair örnekler sunarken Çek Cumhuriyeti ve Slovakya'nın anlatıldığı deneyimde ise AB gençlik politikalarının benzer geçmişlere sahip ve her ikisi de 2004 yılında AB üyesi olan iki ülkenin politikalarına nasıl yansıtıldığı irdelenmektedir.

Kitabın ekler bölümünde AB'de gençlerin katılımı açısından önemli ve güncel iki doküman olan Avrupa Birliği Gençlik Stratejisi'nin 8 aksiyon alanı ve Kanıta Dayalı Politika Yapımı için Kullanılan Kriterler başlıklı dokümana yer verilmiştir. Bu çalışma kapsamında yer verilemeyen diğer ülkelerin gençlik politika dokümanlarının internet adresleri de son ek olarak kitapta bulunmaktadır.

2

AVRUPA BİRLİĞİ'NDE GENÇLİK POLİTİKALARINA YÖNELİK TARTIŞMALAR

2.1. Gençlerin Katılım Modelleri - Emre Gür

AB'nin belirlemiş olduğu ideal bir demokrasi modeli ya da ideal bir gençlik politikası olmamakla birlikte bununla ilgili birtakım kriter, gösterge ve işaretler (*benchmarklar*) vardır. Buna örnek olarak, Avrupa Konseyi'nin geliştirmiş olduğu temel müktesebattaki 5 başlık verilebilir. Bunlar parlamenter demokrasi, temsiliyet, şeffaflık, cevap ve hesap verebilirlik, yerindelik ilkesi, katılım ve sivil toplumdur. Diğer yandan, son yüzyıl içinde AB'de demokratik katılımın gerçekte ne olduğu ve gençlerin katılımının bu çerçevede nasıl değerlendirilmesi gerektiği ile ilgili çok ciddi bir evrim geçirildiğini söylemek yanlış olmaz. Her ne kadar demokratik modellerin ideali ve çeşitliliği tartışması Aristo'dan beri siyasetin en önemli konularından biri olagelmışse de katılım konusunun farklı boyutlarını ele almak için yurttaşların ideal katılımı ve bunun içeriğinde farklılıklar olduğunu vurgulamak gerekmektedir.

2.1.1. EUYOU PART raporu

EUYOUPART adlı Avrupa'da Gençlerin Katılımı temalı derinlemesine araştırmanın önemli bir kısmı aslında 6 adet demokrasi tipinden bahseder. Bu tipoloji özellikle Avrupa'ya ve

Avrupa'nın son yüzyılına odaklanması anlamında araştırmamızın içeriğiyle doğrudan ilgilidir (EUYOUPART, 2004). EUYOUPART olarak bilinen raporda aktarılan ve Schaller (2001)'in çalışmasına dayanan 6 model aşağıda özetlenmiştir. Bu altı modelin özellikle ilk ikisi katılımın temelini oy vermeye sınırlı tutan bir yaklaşım izlemektedir. Diğer dördü ise katılımı daha geniş şekilde yorumlamaktadırlar:

a. Çoğulcu temsili demokrasi (Kelsen, Leibholz, Fraenkel)

Bu sistemde demokrasi yönetilen ile yöneten arasında bir iş bölümü olarak karakterize edilir. İnsanların doğrudan hükmetmesi değil, seçilmiş temsilcilerin sorumlu yönetimi olarak algılanabilir. İnsanlar karar alma süreçlerine doğrudan katılmayıp bunları sadece kontrol ettiklerinden siyasi partiler bu sistemde merkezi bir rol oynar. Dolayısıyla, siyasi partiler ve çıkar gruplarının ötesinde bir katılım, siyasi bir erdem olarak algılanmaz.

b. Rekabet eden elitler demokrasisi (Schumpeter, Downs)

Bir önceki teoriden farklı olarak, yönetilen ile yöneten arasında ayırım daha ziyade yönetici ekibin seçimine dayanan bir iş bölümü olarak görülür ve liderlik bu iş bölümü çerçevesinde önemli bir ihtiyaç olarak kabul edilir. Temelde liberal teorideki pazar ekonomisinin kurallarını izlediği kabul edilen bir demokrasi anlayışı olarak; adayların, oylar için serbestçe rekabet ettiği ve seçmenin hangi siyasi aktörün bireysel anlamda kendisine en fazla kazancı sağlayacağı anlayışıyla oy verdiği varsayılır. Dolayısıyla, bu düşünce yurttaş katılımını, en iyi politik liderliği üretme olarak kabul eder. Hükümetin halk tarafından onaylandığı bu sistemin diktatörlükten en temel farkı insanların lider kadrolarını değiştirme imkânına sahip olmasıdır.

c. Uzlaşma demokrasisi (Lehmbruch/Lijphart)

Demokrasinin temel amacı, farklı ve çelişen fikirlerin entegrasyonunu sağlamaktır ve çoğunluğa sahip olmak tek başına karar almak için yeterli sayılmaz. Farklı çıkar gruplarının karar alma mekanizmalarında temsiline, dolayısıyla kararlarla ilgili pazarlıklara izin verilir. Bu bağlamda, demokrasi, oy vermenin ve kampanyaların ötesinde geniş kapsamlı bir politik katılım fikri içerir. Öte yandan, bireyler parçası oldukları toplumsal yapılar ve bunun elitleri üzerinden temsiliyet kazanırlar. Bu anlamda elitist bir yapı da içerir.

d. Sosyal demokrasi teorileri (Adler, Bernstein, Kreisky)

Sosyal demokrasi teorisi, özellikle temsili demokrasi fikrini ciddi bir şekilde özümser ve katılımı hayatın her alanına yayar. Okul, ekonomi, üniversiteler, cemaatler işleyişin bir parçasıdır. Bir toplum için kendini "ortak bir iyi" altında konumlandıran tüm bireylerin güçlendirilmesi ve hür iradelerini kullanabilmeleri sosyal demokrasinin temel amacı olarak yorumlanabilir. Dolayısıyla, bu yaklaşım katılımı ve siyasi katılımın mümkün olabileceğince toplumun alt kesimlerince gerçekleştirilmesini teşvik eder.

e. Sol kimlik ve katılımcı demokrasi modelleri (Bachrach, Pateman, Pelinka, Barber)

Katılımcı demokrasi modelleri demokrasinin genel tanımındaki yönetilen ile yöneten

arasındaki güç farkını azaltmaya, hatta (ideal olarak) ortadan kaldırmaya yönelik bir yaklaşım getirir. Sol kimlik modelleri birey ve kolektiflerin kendilerini gerçekleştirmesini teşvik eder. Dolayısıyla, demokrasiyi derinleştirmeyi ve katılımı en üst seviyeye taşımayı hedefler.

f. Sağ kanat kimliğe göre demokrasi modelleri

Sağ kanat kimliğe göre demokrasi modeli sol kanat modele benzer bir eleştirel yapıya sahip olmakla birlikte bundan farklı sonuçlar çıkarır. Bu yaklaşım, demokrasinin amacını insanların birliği ve eşitliğini garanti altına almak olarak görürken insanları genellikle homojen yapıda algılar. Güçlü bir liderin insanların iradesini yansıttığı güçlü bir devlet modeli bu homojen yapının olmazsa olmazı iken referandumlarla bu liderin meşruluğu sağlanır, katılım ise sadece oy vermekten ibaret olan ve etnik milliyet temsili üzerinden mümkün kılınan bir olgu olarak kalır. Zaten lider halkın iradesini yansıtmaktadır.

2.1.2. Siyasi katılım biçimlerine göre demokrasi modelleri

Daha basit bir demokrasi tipolojisi ise günümüzde farklı versiyonları ve özelliklerini bir arada da görebileceğimiz bir tipoloji olarak karşımıza çıkar. Bunlar sırasıyla (a) Temsili Demokrasi, (b) Doğrudan Demokrasi, (c) Katılımcı Demokrasi, (d) Müzakereci Demokrasi, (e) Karşı Demokrasi (Counter Democracy)'dir (Kiilakoski, T. ve Gretschel, A. 2012).¹

a. Temsili Demokrasi en yalın haliyle, seçimlerden ve seçilmiş bir parlamento ile yönetim işleyişinden oluşur. Bu yöntemle ilgili temel eleştiri, vatandaşa pasif bir rol biçilmesi ve oy verme gününde önüne sunulan alternatiflerin ötesinde bir seçim ve katılım beklentisinin olmamasıdır. Bu sistemle ilgili bir diğer sorun da seçimlerde oy toplamak için oy almaya yönelik ilgiyi ve vaatleri daha geniş olan tabanlara yönlendirmesi ve toplumun diğer kesimlerinin isteklerini çok fazla dikkate almamasıdır.

b. Doğrudan Demokrasi vatandaşların kendi belirledikleri gündemlerde kendi oylarıyla aksiyon almalarını sağlayan bir katılım yöntemidir. En yaygın örnekleri İsviçre'de görülebilir. Halkoyu ya bir grup tarafından talep edildiği ya da Anayasa uyarınca o konuda halk oylamasını gerektirdiği için yapılır. Referandumlar halk oylamalarından farklı kavramlardır. Buradaki halk oylaması vatandaşın güçlendirilmesi olarak ifade edilirken referandum iktidarda olanın kullandığı bir sistemdir. Ancak konjonktürel durumlarda yapılan referandumların sonuçları göz ardı edilmemelidir. İsviçre'de 2014 yılı başında göçmenlerin hareketliliğinin kısıtlanmasına yönelik yapılan bir referandumun AB'nin araştırma ve eğitim programlarından dışlanmasına yönelik sonuçları örnek verilebilir. Bu sistem, gençlerin katılımı ile ilgili olarak, hem oy verme hem de temsili açıdan demografik üstünlükle ilgili sorunları içinde barındırabilir.

c. Katılımcı Demokrasi; katılımın sadece öngürülmüş belirli karar alma mekanizmalarının ötesine taşınması gerektiğini söyler. İnsanlarca siyaset dışı gibi görülebilecek, okullar, işyerleri vb. alanların tamamının katılımcı demokrasi konusu olması gerektiğini iddia eder. Bu yaklaşım gençlerin katılımı için uygun bir yapıdır, çünkü genç ve çocukların yer aldığı tüm süreçlerde (okul, ev, yaşanan şehir) uygulanabilirliği vardır.

¹ Bundan sonraki tanımlar bu makaleden alınmıştır.

d. Müzakereci Demokrasi; demokrasinin iletişimle ilgili bir süreç olduğunu, fikirler üzerinde tartışmanın ve başkalarının ileri sürülen fikirlerin de dikkate alınmasının gerektiğini öne sürer. Yani demokrasinin aslında bir oy verme veya bir görüş ifade etme konusundan da öte, bir diyaloga girip, diğer taraflarla paylaşılan bir anlayış geliştirmek olduğunu öne sürer.

e. Karşı Demokrasi (*Counter Democracy*); katılımın otomatik olarak iyi bir deneyim olduğu fikrinin yanlış olduğunu iddia eder ve aslında katılarak güç ilişkilerini değiştirmenin mümkün olmadığını ve bunun yönteminin sistemin güç ilişkilerini ve yapısını değiştirecek bir reaksiyonla olabileceğini söyler. Aslında katılmayarak demokrasiye katılımın mümkün olduğunu ve tüm süreçleri gözetim altında tutmaya ve belli bir denetim getirmeye yaradığını iddia eden bir sistemdir. Eylemler, aktivist metotlar, sosyal medya'dan örgütlenen kampanyalar bunun başlıca yöntemleridir.

2.1.3. Geçiş rejimleri modelleri

Gençlerin katılımı açısından kullanılabilecek bir diğer önemli modelleme de geçiş rejimleri tipolojisidir. Bu tipoloji ülkeleri eğitim öğretim yapıları, refaha ve emek piyasasına erişim gibi yönlerden incelerken, yetişkinliğe geçişlerinde gençleri ne gibi süreçlerin beklediğini gözlemler (Gallie ve Paugam, 2000). Geçiş rejimleri gençlerin, özellikle de dezavantajlı gençlerin üzerinde ciddi etkisi olan ve farklı gençlerin ihtiyaç ve temsillerini yansıtan sistemlerdir (Loncle, Leahy, Muniiglia ve Walther, 2012). Bu nedenle, gençlerin katılımı açısından önemli modeller olarak düşünülebilecekleri için bu modellerden dördüne burada yer verilmiştir.

a. Liberal geçiş modeli (Minimal refah devleti modeli)

Kelt ve Anglosakson ülkelerde bireysel sorumluluk kavramıyla somutlaşır. Gençleri iş pazarına girmesi ve ekonomik bağımsızlığını kazanması yönünde ciddi bir baskıya tabi tutar. İş pazarı oldukça esnek; bu esneklik bir yandan kadınlara da giriş seviyesi pozisyonlarda oldukça çok fırsat sunarken diğer yandan güvensizdir. Gençlerin sosyal dışlanmayla karşılaşma oranları önemli seviyededir.

b. Sosyal demokrat refah modeli (İskandinav Ülkeleri)

Kuzey ülkelerinde sıkça görülen ve temeli içerici bir eğitim modeli ile refaha bireysel erişime dayanan bir sistemdir. Eğitim sistemi emek piyasasına yönelik olmaktan çok hayata hazırlık süreçlerinin bireyselleşmesi gibi görülür. 18 yaşın üstünde ve eğitimine devam eden gençlere devlet tarafından verilen bir eğitim bursu sistemi sayesinde, gençlerin ailelerden bağımsızlıkları bir ölçüde kazanmalarıyla söz konusu olabilmektedir.

c. Muhafazakâr/korumacı model (Orta Avrupa ülkelerindeki istihdam odaklı rejimler)

Avusturya, Fransa ve Almanya gibi, farklılaşmış (bazen seçici) bir okul sisteminin katı standartlara sahip ve cinsiyetçi bir mesleki eğitime yönlendirdiği rejimlerdir. Burada gençlerin temel görevi mesleki ve toplumsal bir pozisyon için eğitim ve formasyon yoluyla sosyalleşmektir. Bu sosyal güvenliğin ikiye bölünmüş bir sistemle sağlanmasından anlaşılabilir; eğitim ve iş hayatının içinde düzenli bir şekilde yer alanlar kayırılırken, düzenli

istihdam bulamayanlar dezavantajlı ve sosyal yardım alanlar olarak anılırlar.

d. Az kurumsallaşmış/Az korumacı model (sub-institutional / sub-protective)

Akdeniz ülkelerinde olduğu gibi kurumsallaşamamış geçiş rejimlerinde okul sistemi gibi yerleşik birtakım kurumlara rağmen sosyal desteklerden faydalanamaması, aile gibi sosyal dayanışma görevi gören yapılara daha çok rol yüklenmesi ve bu da uzun bağımlılık süresi anlamına gelmektedir. Bu ise, uzun bağımlılık süresi de sonuç olarak gençlerin toplumda kalıcı bir yer ve statü edinemedikleri şeklinde yorumlanabilir.

2.1.4. IARD, Gençlik Politikaları Tipolojisi

IARD tarafından 2001'de yayımlanan bir rapor Avrupa'daki geçiş sistemlerini özellikle yukarıdaki refah sistemleri tipolojisine göre değerlendirmiş ve gençlik politikalarının belirgin özelliklerine göre ülkeleri ayırtmıştır (IARD, 2001). Ancak IARD coğrafi kapsam olarak aynı kalsa da, bu yukarıdaki tipolojideki isimlendirmeyi bu sistemlerin karakterleri doğrultusunda tekrar şu şekilde yapmıştır; (a) evrensel model, (b) korumacı model (c) topluluk temelli model (d) merkezi model, (Tablo 2.1.)

a. Evrensel model

Özellikle İskandinav ya da Kuzey Avrupa modeli diye de bilinen bu modelin en temel özelliği genel kapsayıcılığı ve görece yeni bir uygulama olmasıdır. Hedef grup ergenlik sonrasını 25 yaşına kadar kapsayan (bazı ülkelerde daha da yüksek) gençlerin tamamıdır, ancak ergenlik öncesi dönemi kapsamaz. Birey olarak gençlere önem veren ve kaynak olarak gençlik kavramını daha da öteye taşıyan ve gençliği bir değer olarak kabul eden bir modeldir. Bu sayede, gençler özerkliklerini oldukça erken kazanırlar. 1990'larda gençlerin ana sorunlarından olan iktisadi hayata katılımı ilgili ciddi gelişmeler elde edilebildiği için odağı biraz daha gençlerin toplumsal katılımına çevirmiş olan bu ülkelerde temel amaçlar gençlere tam özerklik ve bağımsızlık sağlamak ve gençliklerini yaşarken onları desteklemektir.

b. Korumacı model

Özellikle Orta-Batı Avrupa ülkelerinde gördüğümüz bu model görece en eski modellerden biridir. Belki de bu tarihsel mirasın etkisiyle, gençler sınıflandırması oldukça geniş ve bir nesil olarak sınıflandırmanın görece zor olduğu, çocukluktan 30 yaşa kadar olan dönemi kapsar. Bu modelin gençlik algısı ise gençleri korunması gereken bir grup olarak tanımlanmasına dayalıdır. Bu modeldeki ülkelerde gençlik algısı sorun olarak/kaynak olarak gençlik kavramını karışık olarak bir arada görülebilir. Hedef grup o yüzden özellikle dezavantajlı gençler ve genç neslin tamamı olarak kodlanır. Gençlik politikası da bu nedenle, entegrasyon, sosyal sorunların önlenmesi ve siyasi katılımın sağlanması yöntemlerine dayalı olarak bu sorunlarla mücadele etmeye çalışır. Bu model İskandinav modeline göre daha yüksek düzeyde kurumsallaşmıştır ve yeni çözümler üretmede ilk modeldeki kadar başarılı olduğu söylenemez. Ancak sivil toplum katılımına verilen önem ve katılımcı mekanizmalara gösterilen ilgi nedeniyle işlerliğini ciddi bir seviyede tutabilmektedir.

tanımı dardır ve 15-25/30 yaş arası gibi tanımlanır. Gençlerin algılanması da karmaşıktır, hem sorun hem kaynak olarak algılanırlar. Gençlik politikasının temel hedef grubu özellikle dezavantajlı gruplardır. Temel amaç da özellikle son yıllarda ailelerinin yanında eskiye göre daha uzun süre yaşayan ve işsizlik gibi giderek artan sorunlarla karşılaşan gençlerde, özerklik ve bağımsızlık ile sosyal katılımı arttırmaktır. Benzer amaçları olan İskandinav modelinden farklı olarak, kapsayıcı değildir, özel gruplar ilgi alanına girer.

2.2. Gençlik Politikası Hakkında Bir Yasal Öneri Metni: Beyaz Kitap – Devın Bahçeci

Avrupa Komisyonu tarafından 2001 yılında yayınlanan *Beyaz Kitap: Avrupa Gençliğine Yeni Güç*,² günümüzde halen Avrupa Birliği gençlik politikalarında bir çerçeve rolü üstlenmektedir. Bu metin, hem Avrupa Birliği gençlik politikalarına yön vermekte hem de üye ülkelerin ulusal gençlik politikalarının geliştirilmesi sürecinde yasal bir dayanak olarak ortaya çıkmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2001).

2001 yılından beri hem Birlik hem de ülke gençlik politikalarına yön veren bu metnin neyi hedeflediğinin ve nasıl bir gençlik politikası çerçevesi çizdiğinin anlatılması, Avrupa Birliği ile üyelik müzakereleri yürüten Türkiye’de gençlik politikası tartışmalarını iki açıdan besleyebilir. Öncelikle, Beyaz Kitaplar, Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve Avrupa Parlamentosu tarafından onaylanan yasal metinlerden biridir. Bu metinler müzakere sürecinde olan Türkiye’nin AB ile bütünleşme sürecinde uyması gereken unsurları içermektedir. İkinci olarak ise, gençlik politikası özelinde yayınlanmış olan *Beyaz Kitap: Avrupa Gençliğine Yeni Güç*, ayrıntılarını metnin devamında da görebileceğiniz gibi katılım, değerler, eğitim, iş gücüne katılım ve özerklik gibi, Türkiye’de de tartıştığımız ve gençliği yakından ilgilendiren politikalar hakkında bizlere bir perspektif sunmaktadır.

Çalışmanın bu bölümü, *Beyaz Kitap: Avrupa Gençliğine Yeni Güç*’ün nasıl oluşturulduğunu, neler söylediğini ve bu söylediklerinin gençlik politikası açısından ne anlama geldiğini ele alacaktır. Bu nedenle, bu bölümde öncelikle, Avrupa Birliği karar alma süreçlerinden ve bu karar alma süreçlerinde Beyaz Kitapların rolünden bahsedilecek, devamında ise 2001 yılında hazırlanmış olan *Beyaz Kitap: Avrupa Gençliğine Yeni Güç* özelinde anlatılanlar özetlenmeye çalışılacaktır.

2.2.1. Avrupa Komisyonu

Avrupa Birliği’nin kurumsal yapısının temelini üç kurum oluşturmaktadır. Kurumsal Üçgen (Sabathil G., Joos K. ve Keßler B., 2005) olarak da adlandırılan bu yapı, Avrupa Birliği’nin karar alma mekanizmalarını oluşturmaktadır. Avrupa Birliği Konseyi, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Komisyonu, AB’nin karar alma mekanizmalarında çeşitli rollere sahiptir. 1957 yılında kurulan Avrupa Komisyonu; Birlik politikalarının geliştirilmesi ve Avrupa Birliği Konseyi ile Avrupa Parlamentosu tarafından onaylanan Birlik politikalarının uygulanmasından sorumlu kurumdur.

“Avrupa Komisyonu, Birliğin entegrasyonu teşvik eden, Birlik yasalarının uygulanmasını

² Avrupa Birliği (2001) White Paper: A new impetus for European youth aşağıdaki adresten bulunabilir:
http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0681en01.pdf

garanti altına alan ve politik kararların uygulanmasını sağlayan birimdir. AB'nin ortak çıkarlarını temsil eden Komisyon, dolayısıyla Avrupa Birliği'nin kalbidir. Görevleri üç ana başlık altında özetlenebilir: Birlik anlaşmalarının koruyucusu, AB'nin yürütmesi, Entegrasyonun motoru" (Sabathil G., Joos K. ve Keßler B., 2005).

Öncelikle, Avrupa Birliği resmi sitesinde de belirtildiği üzere (Avrupa Birliği Resmi Site, 2014) Avrupa Komisyonu, Birliğin temel anlaşmalarının koruyucusu rolünü üstlenmektedir. Komisyon, aynı zamanda, Avrupa Birliği'nin yürütmesinin koordinasyonunu sağlayan kuruluştur. Bütçenin yürütülmesi ve programların yönetilmesinden de sorumludur. Bu rolüyle Avrupa Komisyonu, AB'nin tüm koordinasyon işlevlerini yürüten kurum olarak ön plana çıkmaktadır.

Sabathil G., Joos K. ve Keßler B'nin de belirttiği gibi, Avrupa Komisyonu'nun diğer önemli bir işlevi ise entegrasyonun motoru olmaktır. Avrupa Komisyonu, yasa yapım sürecini başlatma yetkisine sahiptir. Dolayısıyla, üyelerin Birlik tarafından kabul edilen antlaşmalara (Lizbon Antlaşması gibi) uyum sağlaması için gerekli olan taslak yasaları hazırlayarak bu hazırlık sürecini Birlik içerisinde koordine eder. Bundan ötürü, Komisyon AB yasama sürecinde de önemli bir işleve sahiptir.

Beyaz Kitaplar, Avrupa Komisyonu'nun yasama işlevi çerçevesinde ürettiği önemli yasal metinlerden biridir. Bunlar, geniş bir danışma süreci kapsamında, Komisyon tarafından hazırlanıp Avrupa Parlamentosu tarafından onaylanmaktadır. Bu metinler, Birlik üyeleri için belirli bir konu çerçevesinde resmi öneriler içerir.

Bu yönüyle, Beyaz Kitaplar, Avrupa'nın entegrasyonuna yönelik süreçlerden ve yürütmeden sorumlu olan kuruluş tarafından üretilen ve Avrupa Parlamentosu tarafından onaylanan resmi politika önerilerini içermektedir (Sabathil G., Joos K. ve Keßler B., 2005). Beyaz Kitaplar, ilgili oldukları konuda Avrupa Birliği'nin yaklaşımına ilişkin bir çerçeve sunmaktadır. Bir başka deyişle, Avrupa Birliği konu hakkındaki yaklaşımını ortaya koymaktadır. Uzun bir çok paydaşlı danışma sürecinin sonunda ortaya çıkan bu metinler, Avrupa Birliği kurumlarına ve üye ülkelere ilgili konu hakkında politika geliştirme süreçlerinde bir yol haritası sunarlar. Yasal bağlayıcılığı olmamasına rağmen ilgili metinler, daha sonraki süreçlerde üretilen politikalar için önemli bir referans noktası oluşturmaktadır. Beyaz Kitaplar, konu ile ilgili Avrupa Komisyonu uzmanları başta olmak üzere, ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşları, kamu kuruluşları ile gerçekleştirilen çeşitli görüş alışverişleri sonucunda ortaya çıkarılır.

2.2.2. Beyaz Kitap: Avrupa Gençliğine Yeni Güç

Avrupa Komisyonu tarafından Kasım 2001 yılında kabul edilen ve Avrupa Parlamentosu'nun onaylaması ile yasal bir kimlik kazanan *Beyaz Kitap: Avrupa Gençliğine Yeni Güç*; gençlik alanında faaliyet gösteren tüm paydaşlar için ortak bir gençlik politikası çerçevesi çizmektedir. Bu metin, "gençlerin karar alma mekanizmalarında daha etkin bir biçimde yer alabilmesi için, gençlik alanında faaliyet gösteren çeşitli aktörlerin işbirliği konusunda yeni bir çerçeve önermeyi amaçlamaktadır" (Naumoski, 2011).

Beyaz Kitap'ın girişinde şu ifadeler yer almaktadır:

“Gençlik politikasını konu alan bu Beyaz Kitap’ı yayınlama ve özellikle de öncesinde derin ve uzun danışma süreçleri yürütmeye kararının temelinde yeni Avrupa yönetim biçimlerinin teşvik edilmesi yer almaktadır” (Avrupa Komisyonu, 2001).

Bahsedilen bu yeni yönetim modelinin önemli unsurlarından biri de açık koordinasyon metodudur. Bu açıdan, gençlik konulu Beyaz Kitap’ın ve bu belgenin oluşturulma sürecinin bir diğer amacının da, gençlik alanında açık koordinasyon mekanizmasının uygulanması, dolayısıyla gençlerin diğer politika alanlarına da dahil edilmesi olduğu görülmektedir. Beyaz Kitap’ın birçok yerinde, açık koordinasyon mekanizmasına yapılan atıflar da bunu kanıtlar niteliktedir.

a. Danışma Süreci

Komisyon, gençlik alanının politika ihtiyaçlarını belirlemek için, hem ulusal hem de Birlik düzeyinde bir dizi toplantı, görüşme, oturum vb. etkinlik düzenlemiştir. Bu etkinliklere, gençlik araştırmacıları, gençlik örgütleri temsilcileri, üye devletlerin gençlik alanında çalışan görevlileri gibi birçok farklı aktör davet edilmiş ve görüşleri alınarak ilenlenmiştir.

Beyaz Kitap hazırlanırken, 2000 ile 2001 arasında düzenlenen toplantı, oturum vs. şunlardır:

- Üye Devletler tarafından, binlerce gencin katılımı ile 17 adet ulusal toplantı düzenlenmiş, bu toplantılarda 440 öneri geliştirilmiştir;
- Fransa’nın (AB) Dönem Başkanlığı’nda, ulusal toplantıların sonuçlarının Avrupa perspektifi ile ele alındığı bir Avrupa Gençlik Buluşması düzenlenmiş; 31 ülkeden 450 gençlik delegesi 80’den fazla öneri hakkında anlaşmaya varmıştır;
- Şubat 2001’de, 60’ın üzerinde örgüt (AB) Ekonomik ve Sosyal Komitesi’ndeki oturumlara katılmıştır;
- Avrupa başkentlerinde karar vericiler, yöneticiler ve Ulusal Gençlik Konseyleri ile toplantılar yapılmış, AB’nin gençlikten sorumlu genel müdürlüğü tarafından iki toplantı düzenlenmiştir;
- Mart 2001’de, İsveç’in (AB) Dönem Başkanlığı’nda, gençlerin, gençlik örgütlerinin, araştırmacıların ve kamu görevlilerinin katıldığı bir toplantı düzenlenerek politik öncelikler belirlenmiştir;
- 24 Nisan 2001’de, çoğu genç 300’eyakın kişinin katılımıyla Avrupa Parlamentosu’nda bir “görüşmeler günü” düzenlenmiştir (Avrupa Komisyonu, 2001).

Avrupa düzeyinde gençlik politikası alanında bir çerçeve oluşturabilmek için Avrupa Komisyonu, bu etkinliklerde tartışılması üzerine 5 odak tema belirlemiştir: Katılım, eğitim, istihdam (mesleki eğitim ve sosyal içerme de dahil olmak üzere), refah (özerklik ve kültür ile birlikte) ve Avrupa değerleri (hareketlilik ve diğer ülkeler ile ilişkiler de dahil olmak üzere) (Naumoski, 2011).

b. Danışma Süreci’nde vurgulanan önemli noktalar

Gençlerin yanı sıra ulusal/uluslararası araştırmacılar ile karar vericilerin de katıldığı bu toplantılarda gençlik politikasına dair önemli vurgular yapılmıştır. Bu hususlar, Avrupa Komisyonu tarafından da tanınmış ve gençlik politikasına Avrupa çapında bütüncül bir yaklaşım sunmak için hazırlanan bu Beyaz Kitap’a dahil edilmiştir. Bu vurgular, Beyaz Kitap’ta dört ana başlık altında toparlanmıştır:

- Gençlerin aktif yurttaşlığı ve katılımı;
- Deneyimlemenin tanınması ve alanlarının genişletilmesi;
- Gençlerin özerkliğinin geliştirilmesi;
- Değerler üzerinden Avrupa Birliği.

• **Gençlerin aktif yurttaşlığı ve katılımı**

“Yapılan danışma sürecinin en önemli çıktısı, gençlerin kendilerini özne olarak gördükleri üzerinedir. Gençler kendilerini sorumlu yurttaşlar olarak tanımlamakta ve karar alma süreçlerinde daha fazla söz almak istemektedirler. Gençlerin kendilerini ifade edebilecekleri, karar alma süreçlerinde daha etkin rol alabilecekleri ortamlar yaratılmalıdır. Gençlerin karar alma mekanizmalarına katılımı yerel, ulusal ve uluslararası olmak üzere tüm seviyelerde gerçekleşmelidir. Mekanizmalar, anlık, tek seferlik olmamalı, sadece görüş alışverişini kapsamamalıdır. Ayrıca, gençlerin dahil olduğu süreçler, tek bir danışma ve kesinlikle kamuoyu yoklaması şeklinde olmamalıdır. Gençler karar alma süreçlerinin parçası olmalıdır” (Avrupa Komisyonu, 2001).

Gençler, Beyaz Kitap sürecinde, katılımın her boyutta teşvik edilmesi, ne kadar zor ve uzun olursa olsun katılımdan vazgeçilmemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca bu katılımın sadece herhangi bir sivil toplum kuruluşu ve/ya siyasi partide aktif olarak rol alan gençler ile sınırlı olmaması, örgütsüz gençlerin de karar alma mekanizmalarına dahil olabileceği mekanizmalar üretilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Katılıma ve aktif yurttaşlığa yönelik önemli bir unsur daha vurgulanmıştır. Bu, bilgiye erişim konusudur. Gençlerin daha etkin bir biçimde katılabilmesi için Birliğin sadece gençlik alanındaki programlar hakkında bilgiye değil aynı zamanda gençliği dolaylı ve/ya dolaysız bir biçimde etkileyen konularda da (istihdam, çalışma koşulları, barınma, araştırmalar, sağlık vs.) bilgiye ulaşabilmesinin önemi vurgulanmıştır. Gençlerin bilgiye erişime dair beklentisi sadece haberdar olma durumu ile sınırlı değildir. Gençler bilginin üretim sürecine de dahil olmanın önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, bilgiye erişimin adil ve eşitlikçi bir biçimde dezavantajlı gençleri de göz önünde bulundurarak kurgulanması gerektiği de belirtilmiştir. Son olarak, bilginin hem özü hem de erişim yolları itibarıyla gençlik dostu bir biçimde kurgulanması gerektiği ifade edilmiştir.

Bu çıktılar doğrultusunda, gençlerin, aktif yurttaşlık ve katılımı önemsedikleri, katılım için sadece mekanizmaların yaratılması kadar bilginin gençlerin kolayca erişebileceği şekilde kurgulanmasının da çok önemli olduğu ortadadır.

• **Deneyimlemenin tanınması ve alanlarının genişletilmesi**

Danışma sürecinde vurgulanan bir diğer önemli konu da eğitim ile ilgilidir. Gençler, deneyimleyerek öğrenmenin, kişisel ve toplumsal gelişimleri için çok önemli olduğunu vurgulamaktadırlar.

“Gençler, kamu otoritelerinin eğitimin var olan geleneksel ve örgün eğitim çeşitleri ile sınırlı olmadığını tanımlarını beklemektedirler. Gençlere göre, öğrenme deneyimleri bütüncül bir çerçevede değerlendirilmeli ve eğitimin formel olmayan boyutları da göz önünde

bulundurulmalıdır” (Avrupa Komisyonu, 2001).

Gençlere göre, hareketlilik ve gönüllü hizmetler de eğitimin önemli bir parçasıdır. Dolayısıyla, bunlar eğitim politikalarının da önemli bir parçası olarak görülmeli ve tanınmalıdır. “Gençler, bu deneyimlerin tanınması ve finansal olarak desteklenmesini istemektedirler” (Avrupa Komisyonu, 2001).

- **Gençlerin özerkliğinin geliştirilmesi**

Özerklik (otonomi) gençlerin önemli taleplerinden biridir. Gençlerin özerk olabilmesi ve kişisel özerkliklerini koruyabilmesi için politikalar üretilmesi talep edilmektedir. İstihdam, sosyal koruma, iş hayatına entegrasyon ile barınma gibi konularda geliştirilen politika süreçlerinde gençlerin özerkliğinin de göz önünde bulundurulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

“Gençler, toplumun aktif bireyleri olmak istemekte ve kendi yaşam standartlarını çeşitli boyutlarda etkileyen politikaların bu durumu etkilediğini düşünmekte, gençlik politikalarının sadece belirli alanlarla sınırlandırılmasına karşı çıkmaktadırlar (Avrupa Komisyonu, 2001).

- **Değerler üzerinden Avrupa Birliği**

Gençler, demokrasi, çoğulculuk, çeşitlilik gibi Avrupa Birliği’nin de temellerini oluşturan değerleri önemsemektedirler.

“Gençler, bireylerin temel haklarını, hatta daha da önemlisi, var olan tüm imkânları kullanarak azınlıkların haklarını garanti altına almak, ayrımcılık ve ırkçılık ile mücadele etmek için daha fazla çaba sarf edilmesi gerektiğine inanmaktadırlar” (Avrupa Komisyonu, 2001). Gençlere göre, gençlik politikası geliştirmeye ilişkin önemli unsurlardan biri de bu değerlerdir.

c. Beyaz Kitap ne öneriyor?

Beyaz Kitap’ın içeriği, yukarıda bahsedilen çıktılar doğrultusunda oluşturulmuştur. Gençler, gençlik örgütleri, gençlik alanında faaliyet gösteren karar vericiler ve araştırmacıların katıldığı bu danışma sürecinden elde edilen ve yukarıda detaylı olarak açıklanan bu çıktılar, Beyaz Kitap’ın da temelini oluşturmaktadır. Yukarıda da bahsedildiği gibi, *Beyaz Kitap: Avrupa Gençliğine Yeni Güç* adlı bu kitap, gençlerin talepleri ve ihtiyaçları üzerinden şekillendirilmeye çalışılmıştır; danışma süreçleri bu talep ve ihtiyaçların belirlendiği süreçtir. Beyaz Kitap’ın arka planını oluşturan bu çıktılar, aynı zamanda gençlerin ilgili alanlardaki taleplerinin Avrupa Komisyonu tarafından da tanındığı anlamına gelmektedir. Bu durum, Avrupa Komisyonu’nun, bu talepleri bütüncül bir gençlik politikasının vazgeçilmez unsurları olarak gördüğünü ortaya koymaktadır.

Bu doğrultuda, Beyaz Kitap, gençlerin karar alma mekanizmalarına daha etkin katılımına dayalı ve gençlerin talepleri ile ihtiyaçlarını karşılayan bir gençlik politikası için, Açık Koordinasyon Mekanizması’nın kullanılmasını önermektedir. Açık Koordinasyon Mekanizması, “Üye Devletler için, işbirliğini teşvik etmenin, iyi örneklerin paylaşılmasını sağlamanın, ortak hedeflere yönelik işbirliği yapmanın yoludur. [Mekanizma] bu hedeflere

ulaşmak için atılan adımların düzenli takibine dayanmakta, Üye Devletlerin çabalarını karıştırmasına ve birbirlerinden öğrenmesine imkân vermektedir” (Avrupa Komisyonu, 2001).

Bu çerçevede, Komisyon’un önerdiği plan ise şöyle özetlenmiştir:

- Komisyon’dan gelecek teklifler üzerinden, Avrupa Birliği Konseyi, periyodik olarak ortak konular üzerine öncelikli alanları belirler.
- Her üye devlet, gençlik ile ilgili konularda Komisyon’un muhatabı olarak bir koordinatör belirler.
- Avrupa Komisyonu, Avrupa Birliği Konseyi’ne ortak amaçlar doğrultusunda özet bilgiler ile bunların analizini sunar.
- Avrupa Birliği Konseyi, her konu için ortak kılavuz ve hedefler koyar, izleme süreçlerini ve uygun olduğu hallerde kıstas ve göstergeleri tanımlar.
- Avrupa Komisyonu, düzenli izleme ve değerlendirmeden sorumludur ve ilerlemeye dair raporları Gençlik Bakanları Konseyi’ne iletir.
- Avrupa Parlamentosu süreçte ve izleme düzenlemelerinde rol almalıdır. Ekonomik ve Sosyal Komite ile Bölgeler Komitesi de fikir beyan etme hakkına sahip olmalıdır.
- Öncelikli konularda ve bu konuların takibinde düzenli olarak gençlere danışılmalıdır (Avrupa Komisyonu, 2001).

Yukarıda belirtilen çerçeve, sürecin nasıl planlanması gerektiğine dair yapısal adımlardan bahsetmektedir. Beyaz Kitap, bu yapısal adımların yanında, gençler ile yapılan danışma süreçleri sonucu ortaya çıkan önemli vurgular konusunda da önerilerde bulunmaktadır:

• **Katılım**

Beyaz Kitap, gençlik politikasında katılımın önemine vurgu yapmaktadır. Katılım, gençlerin eğitime ve yurttaşlık bağlarına önemli katkılar yapacak bir unsur olarak görülmektedir. Katılımın okullar da dahil olmak üzere yerelden başlaması gerektiğinden bahsedilmiştir. Özellikle, gençlerin bir araya geldiği ve kendilerini rahat hissedebilecekleri ortamlar olarak okulların katılım ile ilgili önemli fırsat sunduğu düşünülmektedir. Katılıma ilişkin bahsedilen ikinci önemli unsur ise, örgütlü olmayan gençlerin de politika süreçlerine dahil edilmesinin gerekliliğidir. Bu gereklilik için tekrardan Açık Koordinasyon Mekanizması önerilmektedir. “Açık Koordinasyon Mekanizması, yerel kurumlar tarafından, esnek ve yenilikçi bir yöntem olarak kullanılabilir ve örgütlü olmayan gençlerin de dahil olabileceği bölgesel ve ulusal gençlik konseylerinin yaygınlaşmasını sağlayabilir” (Avrupa Komisyonu, 2012). Son olarak ise katılım konusunda, Avrupa düzeyindeki danışma süreçlerinin de güçlendirilmesi önerilmektedir.

• **Gönüllü hizmetler ve eğitim**

Beyaz Kitap’a göre, “Gönüllü hizmetler, bir sosyal katılım biçimi, bir eğitsel deneyim ve istihdam ve entegrasyon unsurudur” (Avrupa Komisyonu, 2001). Bu çerçevede, gençler için gönüllü hizmet fırsatlarının yaygınlaştırılması ve bir eğitim öğesi olarak tanınması önerilmektedir. Bu öneri hem Avrupa Birliği’ne hem de Üye Devletlere yapılmaktadır. Ayrıca, Beyaz Kitap’ın birçok yerinde formel olmayan öğrenmeden de bahsedilmektedir. Üye Devletlere, formel olmayan öğrenmenin tanınması ve desteklenmesi (finansal

mekanizmalar dahil) önerilmektedir. Ayrıca, Avrupa Gönüllü Hizmetine de vurgu yapılmakta ve bunun geliştirilmesi önerilmektedir.

- **Eğitim, yaşam boyu öğrenme ve hareketlilik**

Eğitim, yaşam boyu öğrenme ve hareketlilik konularında AB düzeyinde birçok politikanın var olduğuna vurgu yapan Beyaz Kitap, özellikle bu alanda daha anlaşılır tanımlamalara ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedir. Aynı zamanda, gösterge ve yetkinliklerin daha anlaşılır bir biçimde belirlenmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bu konularda vurgulanan diğer bir unsur ise, eğitim politikalarının, yaygın eğitim ile yaşam boyu öğrenme ve formel olmayan eğitim alanlarını daha bütüncül bir biçimde kapsamaya gerektiği üzerinedir. Tüm bu unsurlar metnin, eğitim politikasının daha anlaşılır göstergeler üzerinden gözden geçirilmesi ve formel olmayan yöntemlerin eğitim politikasının parçası olarak düşünülmesinin önerildiğini göstermektedir.

- **Özerklik**

Özerkliğin gençler için en önemli meselelerden biri olduğunu ifade eden Beyaz Kitap, bu konunun daha detaylı bir biçimde araştırılması ve ele alınması gerektiğinin altını çizmektedir. Ne var ki, bu vurguya rağmen, Beyaz Kitap bu konuda somut adımlar önermemektedir. Ancak, gençlerin özerklik sorununun karmaşık bir sorun olduğu ifade edilmekte ve gençlik politikası dışındaki birçok politika alanını ilgilendirdiği belirtilmektedir. Bu politika alanları şunlardır: İstihdam, aile, sosyal koruma, sağlık, ulaşım, adalet ve içişleri.

- **Diğer konular**

Avrupa Komisyonu, sosyal entegrasyon, ırkçılık, yabancı düşmanlığı, istihdam gibi gençlik politikasının dışında da ele alınan konularda gençlerin süreçlere dahil edilmesi gerektiğini ve gençlerin katılımının önemini vurgulamaktadır. Bunlar, Beyaz Kitap kapsamında gençlik konusunda ele alınması gereken önemli unsurlar olarak görülmektedir. Avrupa Komisyonu gençlerin ilgili konularda geliştirilecek olan politika süreçlerine dahil edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Avrupa Komisyonu, Avrupa düzeyinde bizzat sorumluluk aldığını ifade etmektedir. Üye Devletlere ise şu söylenmektedir: "Gençlik politikasından sorumlu bakanlar, hem ulusal hem de AB politikalarını uygularken, diğer politika alanlarında gençlik ile ilgili kaygıları da göz önünde bulundurmalıdır" (Avrupa Komisyonu, 2001).

2.2.3. Değerlendirme

Gençlik Politikası, halen Avrupa Birliği'nin ortak politika alanlarından biri değildir. Ancak, Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan *Beyaz Kitap: Avrupa Gençliğine Yeni Güç*, yasal geçerliliğe sahip bir öneri belgesidir ve gençlik politikasının nasıl olması gerektiği konusunda hem üye devletlere hem de aday ülkelere önemli bir yol haritası sunmaktadır. Bu yol haritası aynı zamanda, Avrupa düzeyinde gençlik alanında yapılması gerekenlere dair de öneriler ortaya koymaktadır.

2001 yılından bu yana Beyaz Kitap, Avrupa Birliği çerçevesinde gençlik alanında geliştirilen birçok belgeye referans olmuştur. Avrupa Birliği, 2002 yılında Gençlik Alanında Avrupa

İşbirliği (European Cooperation in Field of Youth), 2006 yılında Avrupa Gençlik Paketi (European Youth Pact), 2006 yılında Yapısal Diyalog, 2009 yılında AB Gençlik Stratejisi: Yatırım ve Güçlendirme (EU Youth Strategy: Investing and Empowering) gibi AB tarafından üretilen belgelerin hepsinde Beyaz Kitap'a atıf bulunmuştur. Bu açıdan, Avrupa'da gençlik politikası süreçlerine yol göstermeye devam edeceği söylenebilir.

Yukarıda da görebileceğiniz üzere, Beyaz Kitap'ın birçok yerinde katılım konusuna vurgu yapılmıştır. Gençlerin karar alma mekanizmalarına katılımının güçlendirilmesi ve özne olarak ele alınması önemli vurgulardır. Aynı zamanda, katılımın sadece danışma ile çözülemeyeceği, bilginin üretiminden başlamak üzere sürecin tüm boyutlarının parçası olarak ele alınması gerektiği de bir diğer önemli unsurdur.

Bir gençlik politikası metni olan Beyaz Kitap, katılıma sadece yazılan metin ile değil yazım süreci ile de vurgu yapmaktadır. Yerelden, ulusala ve ulusaldan Avrupa düzeyine doğru ilerleyen, gençlerin, gençlik örgütlerinin ve karar vericiler ile gençlik alanı ile ilgili diğer paydaşların dahil edildiği uzun ve yoğun bir danışma sürecinin ürünüdür. Bu açıdan, gerek üye devletlere gerekse Türkiye gibi adaylık sürecinde olan ülkelere gençlik politikasının nasıl ulusal seviyede de dahil edici bir biçimde geliştirilebileceğine dair bir örnek de sunmaktadır.

Son olarak, Beyaz Kitap, bütüncül bir gençlik politikası anlayışı ortaya koymakta, gençlik politikasının eğitim, istihdam ve sosyal içerme gibi alanlardaki politikalardan bağımsız düşünülmemeyeceğinin altını çizmektedir. Ayrıca, gençlerin talep ve ihtiyaçlarının bu konulardan bağımsız ele alınamayacağını, dolayısıyla da, hem gençlik politikasına hem gençleri ilgilendiren diğer politika alanlarına gençlerin dahil edilmesi konusunda da unsurlar içermesi gerektiğine vurgu yapmaktadır.

2.3. Avrupa Birliği ve Gençlerin Katılımıyla İlgili Genel Çerçeve – Emre Gür

Avrupa Birliği kurumlarının işleyişinin ve Avrupa Birliği değerleri olarak özetlenebilecek değerlerin içerisinde en önemli konulardan biri katılımdır. Tüm AB kurumları, bireylerin ve kurumların toplumsal hayata, kendilerini ilgilendiren sorunların ele alınışına katılımının en üst seviyede sağlandığı modelleri hedefleyen sistemler geliştirmeyi benimser. Bu ve bununla ilgili tüm konular, AB Anlaşmaları ve Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nda da açıkça ifade edilmektedir.³

Öte yandan, AB her politika alanında ortak karar alma mekanizmalarına sahip değildir ve ortak değerler etrafında pek çok konuda üye ülkeleri serbest bırakmıştır. Ancak genel olarak, katılımcı yöntemlerin tüm Avrupa Birliği üye ülkelerinde karar alma süreçleri için esas olduğunu söyleyebiliriz. Gençlik politikaları ve gençliğin katılımı özelinde bakıldığında ise, AB içinde pek çok girişim bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi yukarıda incelenen Beyaz Kitap⁴ olmuştur.

Avrupa Birliği, Beyaz Kitap'ta belirttiği gençlerin yurttaş olarak demokratik hayata tam katılımını başarmak için Avrupa Birliği Açık Koordinasyon Metodu (Open Method of

³ Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı <http://ekutup.dpt.gov.tr/ab/hukuk/temelhak.pdf>
⁴ 14441/01 – COM (2001) 681 final

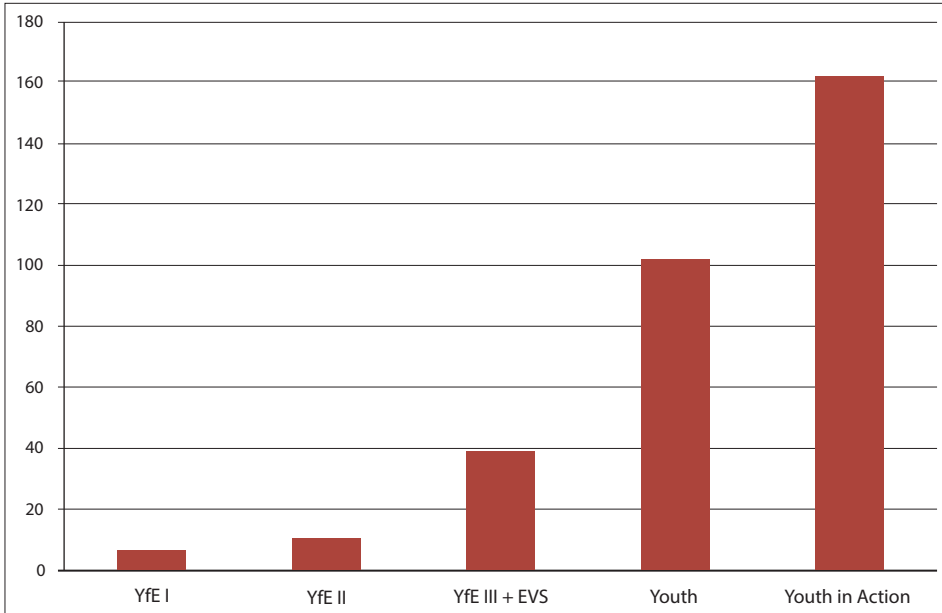
Coordination (OMC)) adı verilen bir yöntemle kendi üyeleri arasında iyi uygulamaların paylaşımını kolaylaştırmakta ve ortak hedefler konulmasını sağlamaktadır. Ancak Beyaz Kitap'ın gelişimine katkısı olan pek çok girişim ve çaba bulunmaktadır. O nedenle, çalışmanın bu bölümünde önce gençlerle ilgili programların tarihsel gelişimine göz atmak süreci izlemek açısından aydınlatıcı olabilir.

2.3.1. Tarihsel gelişimi içinde AB gençlik programları

Avrupa Birliği tarafından gençlere özel programların başlangıç tarihi 1987'de Erasmus Programı'nın kabulü ile başlar. Oldukça direnç gösterilen bu programın kabulü o zamanın önemli gençlik kuruluşlarından biri olan AEGEE'nin yaptığı başarılı savunuculuk çalışması ile mümkün olur. Bu aslında gençlerin katılımının gençlik politikalarında ne kadar önemli olduğunun ilk işaretidir.⁵ Gençler arasındaki değişimi artırma] amacıyla, 1989 yılında hayata geçirilen Youth for Europe (Avrupa İçin Gençlik) programını, 1995 yılında Avrupa İçin Gençlik III, 1998'de Avrupa Gönüllü Hizmeti (European Voluntary Service), 2000 yılında Gençlik (Youth) ve 2007'de Gençlik Programı (Youth in Action) izlemiştir.⁶

Bu programlar, bir yandan gençlerin hareketliliğine ve güçlenmesine, diğer yandan da aktif vatandaşlığın gelişmesi ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliğine katkıda bulunmuştur.

Çizim 2.1. Yıllık Ortalama Bütçe (Milyon Euro)

Kaynak: http://ec.europa.eu/youth/documents/youth_programmes_1988-2013.pdf s.2

5
6

AEGEE'nin dönem başkanıyla röportaj; <http://www.civismemoria.fr/contribution/?module=contrib&contrib=759>
AB Gençlik Programları 1988-2013 http://ec.europa.eu/youth/documents/youth_programmes_1988-2013.pdf s. 1-2.

Bu programların gelişimi bu alandaki politikaların gelişimine paralel bir yapı izlemiştir. Avrupa Parlamentosu'nda 1999 yılında dile getirilen Beyaz Kitap, 2001'de yayımlanmış, yukarıda söz edildiği gibi, aktif yurttaşlık vurgusu ile Açık Koordinasyon Yöntemi'ni hayata geçirmiştir. Bu anlamda yapılan çalışmaların etkisi 2002 yılındaki çerçeve anlaşma ile tüm üye devletleri kapsayacak şekilde genişletilmiş ve bir politika aracına dönüşmüştür.⁷ Çalışmanın aşağıdaki kısmında Açık Koordinasyon Yöntemi incelenecektir.

2.3.2. Açık Koordinasyon Yöntemi ve gençlerin katılımına etkisi

Açık Koordinasyon Yöntemi'ne bu araştırma kapsamında bir başlık açılmasının sebebi, bunun yerelde uygulanması durumunda demokratik bir karar alma mekanizmasına sahip önemli bir uygulama aracı sunabilecek olmasıdır. Zira, yapısı gereği sivil toplum kuruluşlarının ve tüm paydaşların karar alma süreçlerine katılımını esas aldığından, uygulamanın kendisi bir iyi örnek olarak sunulabilir.⁸

Aslında Avrupa Birliği açısından bakıldığında, Açık Koordinasyon Yöntemi'nin Avrupa Komisyonu'nun yetkilerinin sınırlı olduğu alanlarda kullanılagelen bir yöntem olduğu görülebilir. Bu yöntem uygulama alanında ülkelere adaptasyon olanakları sağlamaktadır. Bununla beraber, AB'nin gençlikle ilgili izleme raporu incelendiğinde özellikle 3 yıllık stratejiler halinde belirlenen uygulamalara 2010 yılından beri pek çok ülkenin uyduğu görölmektedir.

AB'de gençlik alanında Açık Koordinasyon Yöntemi şu şekilde işler:

- Avrupa Komisyonu uzun dönem önceliklerini bir politika dokümanı ile belirler (2001 yılı Beyaz Kitap ve 2009 yılı Yeni Bir Gençlik Politikası Tebliği);
- Komisyon, üye devletlerle diyalog halinde her bir öncelik için ortak hedefler ortaya koyar;
- Gençlik Bakanları Konseyi bu ortak hedefleri kabul eder;
- Üye devletler bu durumda hedefleri yerine getirmekten sorumlu olur ve gelişmeleri Komisyon'a raporlarlar;
- Bu raporlara göre, Komisyon ilerleme analizleri hazırlayarak bunları Gençlik Bakanları Konseyi'ne sunar;
- Komisyon ayrıca bu önceliklerin yerine getirilmesini ileriye taşıyabilme konusunda da Konsey'e tavsiyede bulunur;
- Konsey bununla ilgili yeni takibe karar verir ve süreç 4'üncü noktadan tekrar başlar (Denstad, 2014).

Yöntem kapsamında ulusal raporlar sunulmadan önce her üye ülke gençlere danışmak durumundadır. Bu ise, bağımsız gençlik örgüt ve konseylerinin varlığının önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

2.3.3. Açık Koordinasyon Yöntemi ve gençlik politikasının gelişimi

Gençlerin aktif yurttaşlığı önceliğine, Avrupa Gençlik Pakti'nin 2005 yılında Avrupa Birliği

7

O.J. C 168, 13.7.2002, s. 2.

8

Bu yöntem, Türkiye için öneriler arasında yer almaktadır. Bkz. Nemutlu ve Kurtaran, 2012; ve Buğra, A. 2005.

Konseyi tarafından kabulüyle daha farklı öncelikler de eklenmiştir.⁹ Gençlerin sosyal ve profesyonel entegrasyonu da birer öncelik olarak zikredilmeye başlanmıştır (Mairesse, 2014). AB Üye Devletleri arasında imzalanan Lizbon Antlaşması da gençlerin katılımının kurucu metinlerin içine girdiği bir diğer önemli adım olmuştur. Antlaşmanın 165. maddesindeki “Birliğin faaliyetleri Avrupa’da gençlerin demokratik hayata katılımını hedefler” ibaresinin, bu konudaki adımları güçlendirmek adına ciddi bir yasal zemin oluşturduğu söylenebilir.¹⁰

Bunun somutlaşması ise Macaristan Dönem Başkanlığı’na rastlamaktadır. Bu sırada Konsey’in “tüm gençlerin demokratik hayata, yenilikçi ve etkin katılımı”na vurgu yapan ilke kararında, sosyal ve siyasi katılımın yanı sıra eğitim ve istihdama katılımı da içeren daha geniş bir katılım kavramı kaleme alınmıştır. Bu ilke kararı, sosyal medya ve çevrimiçi topluluklar gibi yeni katılım formlarını da kapsayacak bir yaklaşımı getirmiştir (Avrupa Komisyonu, 2012: 87). Daha sonraki Polonya, Danimarka ve Kıbrıs üçlüsünün başkanlığı döneminde Avrupa Gençlik Stratejisi kapsamında Katılım konusunun öncelikli gündem olarak belirlenmesine karar verilmiştir.

Tüm bu çalışmalar aslında 2010-2018 yılları için hazırlanmış olan AB Gençlik Stratejisi’nin iki temel hedefini de net bir şekilde açıklamış olur;¹¹

- Tüm gençlere eğitimde ve istihdamda daha çok ve eşit fırsatlar tanımak
- Gençleri aktif yurttaş olmaları ve topluma katılımları konusunda cesaretlendirmek

Bu anlamda, Avrupa Gençlik Stratejisi Avrupa Birliği üye ülkeleri ve çevre ülkelerde önemli etkilere sahiptir. Bu katılım odaklı amaçları gerçekleştirmek için 8 faaliyet alanı belirlenmiştir:¹²

- Eğitim ve beceri geliştirme
- İstihdam ve girişimcilik
- Sağlık ve refah
- Katılım
- Gönüllü aktiviteler
- Sosyal içerme
- Gençlik ve dünya
- Yaratıcılık ve kültür

Bunun uygulaması konusuna gelecek olursak, bunun da 5 ayrı başlıkla ele alınması gerektiğini söyleyebiliriz:

- Üye Devletler ile işbirliği
- Yapısal diyalog
- Kanıta dayalı gençlik politikası
- Gençlik çalışması
- Gençlik Programı (Youth in Action)

9 2005 yılı bildirimini <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0206:FIN:EN:PDF>

10 <http://www.consilium.europa.eu/Documents/treaty-of-lisbon>

11 Avrupa Birliği Konseyi ilke kararı 27.11.2009, s. 3.

12 Avrupa Birliği Konseyi ilke kararı 27.11.2009, s. 4 (Ek 1 Faaliyet alanları ve ilgili müdahaleler).

Bu uygulama alanları arasında konuyla ilgili çalışma başlıkları belirlemesi anlamında en somut kısım kanıta dayalı gençlik politikası ile ilgili olmalıdır. Bu faaliyet alanında gösterilen çabalar sonucunda, bugün Avrupa Birliği'nin elindeki bilgi ve gelişmelerin daha kolayca izlenebileceği bilgi setleri oluşmaya başlamıştır. Bu noktada, kanıta dayalı politika yapımının kabulünün de gençlik politikaları alanında yenilikçi bir yaklaşımı anaakımlaştırması anlamında önemli olduğunu vurgulamakta yarar vardır.

Kanıta dayalı politika ile ilgili henüz uzlaşmış bir tanım olduğu söylenemeyebilir. Bununla beraber, "Politikaların geliştirilmesi ve uygulamasında, araştırmaya dayanan en doğru bilgiyi/kanıtı sağlayarak insanların, politikalar, programlar ve projeler hakkında iyi bilgilendirilmiş bir şekilde karar almasını sağlayan" bir yöntem olarak tanımlanabilir (Avrupa Komisyonu, 2001). Bu nedenle, 2009 yılındaki Konsey İlke Kararı açık bir şekilde, "gençlik politikasının, sürekli değerlendirmeye olanak verecek şekilde, kanıta dayalı ve düzenli olarak sunulabilecek, gözden geçirilip yaygınlaştırılabilecek şekilde net ve gözle görülebilir olması" gerektiğini belirtir (Avrupa Komisyonu, 2011).

2.4. Gençlik Politikası Göstergeleri - Devlin Bahçeci

Avrupa Konseyi Avrupa'da gençlik politikaları hakkında tartışmaların yoğunlaştığı kurumlardan biridir. Türkiye'nin de üye olduğu Avrupa Konseyi tarafından gençlik alanında yapılan çalışmalar, Avrupa'daki ulusal devletlerin politikalarına ve uygulamalarına yol göstermektedir.

Türkiye'nin de üyesi olduğu Avrupa Konseyi,¹³ "insan hakları, hukukun üstünlüğü ve çoğulcu demokrasi ilkelerini korumak ve güçlendirmek; azınlıklar, ırkçılık, hoşgörüsüzlük ve yabancı düşmanlığı, sosyal dışlanma, uyuşturucu madde ve çevre konularındaki sorunlara çözüm aramak; Avrupa kültürel benliğinin oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunmak" (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2014) amacı ile kurulmuş bir işbirliği ve dayanışma örgütüdür. Bu sebeple, Avrupa Konseyi düzeyinde gerçekleştirilen faaliyetler, geliştirilen politikalar ve üretilen mekanizmalar, üye devletlere ilgili konularda yol gösterici bir yapıya sahiptir. Avrupa Birliği'nden farklı olarak, Avrupa Konseyi ulusal devletlerin yetkilerinin bir kısmının devredildiği bir kurum olmadığından kararlarının üye devletler üzerindeki etkisi kuruluş metinlerinde belirtilen kapsamlar ile sınırlıdır. Avrupa Konseyi temelde insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü alanlarında faaliyet göstermektedir. Bu alanlarda ürettiği politika ve mekanizmalar ile üye devletlere destek verir.

Katılım ve yurttaşlık Avrupa Konseyi'nin de önemli tartışma konularından biridir. Avrupa Konseyi'nin bünyesinde, Demokratik Yurttaşlık ve Katılım Direktörlüğü bulunmaktadır. Bu direktörlüğün faaliyet alanlarından biri de "Gençlik"tir. "Yerel, ulusal ve Avrupa düzeyinde, uyumlu ve etkin gençlik politikalarının geliştirilmesi için kılavuzlar, programlar ve yasal mekanizmaların oluşturulması" (Avrupa Konseyi Gençlik Bölümü, 2014) amacı ile faaliyet gösteren Avrupa Konseyi Gençlik Bölümü, konsey bünyesindeki insan hakları, demokrasi, katılım ve yurttaşlık konusundaki faaliyetlere destek vermekte, bütüncül bir yaklaşımla üye devletlere gençlik politikası ve uygulamaları hakkında yol göstermektedir.

13

Avrupa Konseyi ile Avrupa Birliği farklı kurumlardır. Avrupa Konseyi hakkında detaylı bilgiyi www.coe.int adresinde bulabilirsiniz.

2.4.1. Avrupa Konseyi gençlik politikalarının amacı ve çerçevesi

Avrupa Konseyi'nin gençlik politikasının temel amacı, 2003 yılında düzenlenen ve gençlik politikası göstergelerinde uzman olan çeşitli bürokratların ve akademisyenlerin katıldığı toplantının final raporunda şöyle açıklanmıştır: "... amacı, hedefe yönelik ve pozitif olan, aynı zamanda da tutarlı ve kapsayıcı bir gençlik politikasının geliştirilmesi ve uygulanmasıdır" (Avrupa Konseyi, 2003).

Avrupa Gençlik Yürütme Kurulu¹⁴ ile Gençlik Danışma Kurulu'na¹⁵ gençlik konusunda politika önerileri getirmesi için bir araya getirilen uzmanların yaptığı tartışmalar sonucunda, gençlik politikalarının neyi amaçlaması, hangi alanları kapsamaması gerektiğine dair öneriler geliştirilmiştir.

Uzmanlar, konu hakkında yaptıkları üç toplantı sonunda bir final raporu hazırlamıştır. Bu final raporu, Avrupa Konseyi için gençlik politikaları alanında önemli çerçeve metinlerden biridir.

Rapora göre, gençlik politikaları aşağıdaki dört temel alanı kapsamaktadır (Avrupa Konseyi, 2003):

- Öğrenme
- Dahil Etme / Sosyal Uyum
- Yurttaşlık / Katılım
- Güvenlik / Sağlık / Refah

Uzmanlar, aynı zamanda gençlik politikasının amacının ne olması gerektiği sorusuna da cevap aramışlardır:

- Sorun odaklı bir yaklaşım yerine fırsat odaklı bir yaklaşımla mümkün olan her noktada gençlere mantıklı ve karşılıklı güçlenmeyi destekleyen yatırımlar yapmak.
- Gençleri, hem gençlik politikalarının stratejik formülasyonu hem de politika uygulamalarının işlevselliğinin tartışıldığı aşamalara dahil etmek.
- Gençlerin işgücü piyasasına ve sivil topluma tam olarak katılmasını sağlayacak ve buna olanak tanıyacak bilgi, beceri ve yetkinlikleri geliştirmesi için gerekli öğrenim, fırsat ve deneyim koşullarını yaratmak.
- Gençlik politikalarının verimliliğini ve belirli sosyal grup, bölge veya koşullarda yaşayan gençlere etkili hizmet sağlama açısından ne tür "politika boşlukları" bulunduğunu gösterebilmek için sağlıklı veri toplama sistemleri kurmak.
- Var olan 'politika boşluklarını' azaltma konusunda gözle görülür bir sorumluluk üstlenmek (Avrupa Konseyi, 2003).

Yukarıda belirtilen dört temel alanı ve gençlik politikası amaçlarını göz önünde bulundurduğumuzda, Avrupa Konseyi için, gençlik politikasının, istihdamdan sosyal

14 49 üye devletin ilgili bakanlıklarından temsilcilerin bulunduğu bu kurul Avrupa Konseyi'nin gençlik politikası konusunda karar verici kurullarından biridir. Detaylı bilgi için: http://www.coe.int/t/dg4/youth/coe_youth/co_management_en.asp

15 Gençlik alanında faaliyet gösteren 20 STK ve ağırlıklı olarak gençler için danışma kuruludur ve Avrupa Konseyi'nin gençlik politikası konusunda karar verici kurullarından biridir. Detaylı bilgi için: http://www.coe.int/t/dg4/youth/coe_youth/co_management_en.asp

hizmetlere, eğitimden katılıma kadar geniş bir alana yayıldığı ortaya çıkmaktadır. Bu kadar geniş bir alana sahip bir politika konusunun nasıl takip edilebileceği ve izlenip değerlendirilebileceği soruları ortaya çıkmaktadır. Bu yüzden, Avrupa Gençlik Yürütme Kurulu¹⁶ ile Gençlik Danışma Kurulu'na¹⁷ değerlendirme ve tavsiyelerini sunmak üzere bir araya getirilen uzmanlar, gençlik politikasının nasıl takip edilebileceği konusunu da tartışmışlardır.

OECD ve AB'deki gençlik tartışmalarını da inceleyen uzmanlar, gençlik politikalarının değerlendirilmesinin hükümetler tarafından yapılması, yasalara dayalı olması, raporlarının meclislere sunulması gerektiğini ve bu değerlendirmenin aynı zamanda kamuya açık bir biçimde yürütülmesinin gerekli olduğunu ifade etmektedirler. Aynı zamanda, süreç için başta gençlik kuruluşları ve ağları olmak üzere, sivil toplum kuruluşlarından geri bildirimler alınmasının sürecin vazgeçilmez bir parçası olduğunu belirtmektedirler.

Dolayısıyla, gençlik politikasını katılımcı bir biçimde geliştirmenin yanı sıra, değerlendirme ve takibinin de katılımcı bir biçimde yürütülmesi son derece önemlidir. Özellikle gençlik alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ve ağlarının da takip sürecine dahil edilmesi, politikalarının uygulanmasının etkin ve verimli bir biçimde incelenmesini sağlayacaktır.

2.4.2. Gençlik politikası ile ilgili göstergeler

Politikaların nasıl takip edileceğinin yanında, ilgili süreçlerin takibine dair ikinci önemli konu da bu takibin hangi zeminlerde yapılacağı ile ilgilidir. Gençlik politikasının takibi ve gençlik alanında daha demokratik bir yönetim sağlanmasında gençlik politikası göstergeleri önemli bir yer tutmaktadır.

Gençlik politikası göstergeleri, "üye devletlerin gençlerinin sosyal yaşam kalitesini anlamaya, ardından da yeni gençliğin ve gençlik politikasının oluşturulmasına yardım eder" (Avrupa Konseyi, 2003). Bu göstergeler, üye devletlerde demokratik süreçleri destekleyecek ve gençlik alanında iyi yönetimi geliştirecek olan takip araçlarıdır. Bunlar, gençlik alanındaki politikaların uygulanmasını, planlamaların, yürütülen proje ve programların etkinliğini bütüncül bir biçimde ölçmeyi olanaklı kılmaktadırlar. Yukarıda da ifade edildiği gibi, gençlik politikası, eğitim, sosyal hizmetler, istihdam, hareketlilik vs. gibi konular ile doğrudan ilişkilidir ve geniş bir alanı kapsamaktadır. Dolayısıyla, gençlik politikaları göstergeleri de geniş bir alanı kapsayan bir biçimde geliştirilmelidir.

Gençlik politikasını etkin bir biçimde takip edebilmek için;

- Öğrenme (Hayat boyu örgün ve yaygın eğitim ve öğretim, resmi olmayan yollardan edinilen beceri ve yeterliliklerin tanınması);
- Yeni teknolojilere erişim olanağı;
- Uzmanlar tarafından sağlanan kişisel danışmanlık ve destek hizmetleri, kariyer danışmanlığı;

¹⁶ 49 üye devletin ilgili bakanlıklarından temsilcilerin bulunduğu bu kurul Avrupa Konseyi'nin gençlik politikası konusunda karar verici kurullarından biridir. Detaylı bilgi için: http://www.coe.int/t/dg4/youth/coe_youth/co_management_en.asp

¹⁷ Gençlik alanında faaliyet gösteren 20 STK ve ağıın bulunduğu danışma kuruludur ve Avrupa Konseyi'nin gençlik politikası konusunda karar verici kurullarından biridir. Detaylı bilgi için: http://www.coe.int/t/dg4/youth/coe_youth/co_management_en.asp

- Bilgi;
- Sağlık hizmetleri ve sosyal korumaya erişim olanağı;
- Barınma olanağı;
- Ücretli işe erişim olanağı;
- Hareketlilik;
- Adalet ve gençlerin insan hakları;
- Katılım ve aktif yurttaşlık fırsatları;
- Eğlence: Kültürel ve sosyal etkinlikler;
- Spor ve açık hava etkinlikleri;
- Evden uzakta gençlik değişimi programları ve uluslararası deneyimler;
- Emniyetli ve güvenli bir ortam

alanlarında göstergeler geliştirilmelidir (Avrupa Konseyi, 2003).

İlgili uzmanlar, hazırladıkları nihai raporda gençlik politikası göstergeleri hakkında Avrupa Konseyi üyesi devletlerine aşağıdaki önerileri yapmaktadır:

- Göstergelerin amacı hangi ülkenin, gençler için neyi nasıl yaptığını göstermektir. Hem devletin uyguladığı politikayı, hem sivil toplumun ve piyasanın faaliyetlerini, hem de bütün bunlar arasındaki etkileşimleri tanımlayabiliyor olması gerekir.
- Göstergeler iyi yönetişime işaret eden siyasi ilkelere hizmet etmelidir: Hesap verebilirlik, etkinlik, tutarlılık ve şeffaflık.
- Göstergeler; gençlik politikasını kavramsallaştırmanın önemli boyutlarından biri olarak ele alınmalıdır. Dolayısıyla, gençler “fırsat ve deneyim paketlerini” oluşturmada ön koşul olarak görülmeli ve gençlik politikası hedefleri ve somut başarılar arasında boşluğu doldurmalıdır.
- Bütün gençlik politikası göstergeleri cinsiyet, azınlık/çoğunluk durumu ve kırsal/ kentsel nüfus ayrımlarına sahip olmalıdır.
- Göstergeler, uygulama mekanizması ve gençlik politikasının dağıtımı konusunda üye devletlerin düzenlemelerinin erişim ve kapsamı nasıl teşvik ettiğini veya bu hedefe neden ulaşamadıklarını ortaya koymalıdır.
- Göstergeler kullanılırken, kültürlerarası farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır; bir ülkenin gençlik politikası incelenmeden önce o ülkedeki gençlik politikasının geliştirilmesinin tarihi bilgiye, dini ve kültürel norm ve alışkanlıklara, yakın geçmişin uzun süreli yönetim biçimlerinin etkilerine, ekonomik gerçeklere ve rakamlara bağlı olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Başka bir deyişle, göstergeler, gençlik politikasının demokratik, değerlere dayalı, toplumsal cinsiyet eşitliğini ve azınlık haklarını teşvik eden özünden vazgeçmeden, durum ve süreçlere göre ayarlanmalıdır.
- Avrupa Konseyi'nin göstergeler üzerinde sürdürdüğü çalışmanın ulusal gençlik politikası raporları, uluslararası incelemeler ve gençlik politikası danışma heyetleri için bir standart oluşturması arzu edilir. Göstergeler ayrıca Beyaz Kitap: Avrupa Gençliği İçin Yeni Bir Güç'ün basımını takiben oluşan Avrupa Birliği'nin yeni politikasında da kullanılmalıdır (Avrupa Konseyi, 2003).

Bu kapsamda, uzmanlar, üye devletler için bir ham gösterge tablosu hazırlamıştır. Gösterge tablosunun “ham” biçimde hazırlanmasının arkasında, ülkelerde gençlik politikası göstergeleri belirlenirken, ülkelerin koşulları ve kültürel farklılıklarının da göz önünde

bulundurulması gerektiği yaklaşımı yatmaktadır. Dolayısıyla, ülkelere kendi göstergelerini belirlerken ülke koşullarını ve ülkedeki gençlerin durumunu da göz önünde bulundurarak göstergeleri koşullara uygun hale getirmeleri önerilmektedir. Ancak, yukarıda da belirtildiği gibi, gençlik göstergelerinin özü bozulmamalı ve göstergeler ülke koşullarına uyarlanırken gençlik politikasının demokratik, değerlere dayalı, toplumsal cinsiyet eşitliğini ve azınlık haklarını teşvik etmelidir.

Uzmanlar tarafından hazırlanan göstergeler, politika alanlarını üç düzeyde incelemeyi hedeflemektedir.

Sistem çerçevesi düzeyinde ilgili politika alanları belirtilirken, katılım/erişim düzeylerinde ise gençlerin ilgili alanlardaki politikalara erişim oranları ele alınmaya çalışılmıştır. Dahil Olma Farkları (Differential Engagement) bölümü ise, dışlanma ve dışarıda kalma durumuna dair göstergeleri içermektedir. Bu alandaki göstergeler, zorunlu eğitimi bırakma yüzdesi gibi sistem dışında kalan, politikaların erişemediği gençlere dair yüzdeleri içeren göstergelerdir.

Uzmanlar tarafından hazırlanan ham tablo (Avrupa Konseyi, 2003) şöyledir (Tablo 2.2.):

Tablo 2.2. Gençlik Politikası Göstergeleri

Sistem Çerçevesi 1	Katılım/Erişim Düzeyleri 2	Dahil Olma Farkları 3
a. Öğrenim, Eğitim ve İstihdam b. Mesleki eğitim ve işgücü piyasasına giriş için sistem / yapı	Zorunlu eğitimden sonra kabul gören bir nitelik (akademik veya mesleki) kazanma yüzdesi % (PISA) (OECD) (Eurobarometer)	a. Zorunlu eğitimi bitirmeden okulu bırakma yüzdesi b. Genç işsizliğinin genel işsizliğe oranı c. Öğretimden sonra kimin iş bulunduğu yüzdesi
Tanınan, kabul gören başarıya ulaşma fırsatları	Okul dışı "becerileri" tanıma, kabul etme sistemleri	
Yeni teknolojilere erişim	a. Hanelerde 30 yaş ve altındaki bireylerin bilgisayarı olma yüzdesi b. Okul ve gençlik merkezlerinin yüzdesi	a. Hiç bilgisayar kullanmamış ergenlerin yüzdesi b. Bilgisayar ve internet erişimi olan kamusal alanlar
Mesleki uzman tavsiyesi ve rehberliği	a. Uzman hizmeti sistemi b. Uzmanların gençlere oranı (işyükü seviyeleri)	
Kişisel bilgi, tavsiye ve destek	a. Bu hizmeti sağlayacak sistem b. Bu sistemi kullanan gençlerin yüzdesi	Mağazalar, medya, teknoloji, gençlik kartı, vb.
Sağlık, barınma ve sosyal korumaya yönelik tavsiye ve bunlara erişim	X hafta içinde uygun hizmete erişim (akıl sağlığı, ilaç, tedavi)	a. Ölüm oranı b. Ergenlik döneminde anne olan gençler
	a. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar b. Hosteller/acil barınma c. Barındırma programları	Evsizlik
	Yararlar	İhtimaller / tehditler
Katılım ve vatandaşlık imkânları	Gençlik konseyleri / yapılar Müfredat içeriği? (enformel eğitim)	Oy verme alışkanlıkları
Eğlenme, dinlenme ve sosyal imkânlar (etkinlikler), spor etkinlikleri ve açık hava deneyimleri	Kulüplerin / organizasyonların altyapısı	
Evden uzakta, gençlik değişim deneyimleri ve uluslararası deneyimler	Kim tarafından sağlanıyor-hizmet hangi çerçevede sunuluyor	Evden uzağa hiç gitmemiş gençlerin yüzdesi
Yerel ulaşım hizmetleri ve olanaklarına erişim sağlayan bir sistem var mı? (bağlantılar)		

2.4.3. Değerlendirme

Üye ülkelere gençlik politikasının amaçları ve takip sürecinin, dolayısıyla da, göstergelerin nasıl olması gerektiğine dair Avrupa Konseyi'nin önemli önermeleri bulunmaktadır. Bu önermeler, Türkiye gibi üye devletlere dahil edici, katılımcı, fırsat odaklı, tutarlı ve kapsayıcı bir gençlik politikasının nasıl geliştirilebileceğine, gençlerin ihtiyaçlarına cevap verebilen, somut ve stratejinin adımlarının ne olması gerektiğine ve bu adımların nasıl takip edilebileceğine dair yanıtlar sunmaktadır.

Avrupa Konseyi'nin de açıkça ifade ettiği gibi, üye ülkelerde, gençleri sorun olarak görmeyen, gençlerin katılımını teşvik eden, gençlik politikası ile diğer ilişkili politikalar arasındaki etkileşimi içeren, diğer politik alanların karar vericileri konumundaki yönetim birimleri ile eşgüdümü amaçlayan bir gençlik politikası için, sadece gençlik politikasının uygulanma süreçlerini değil, diğer politikaları ve bunların etkilerini de takip eden gençlik politikası göstergelerine ihtiyaç vardır.

Bu göstergeler geliştirilirken, demokratik, değerlere dayalı, toplumsal cinsiyet eşitliğini ve azınlık haklarını teşvik eden ve ülkenin kendi yerel farklılıklarını göz önünde bulunduran izleme ve değerlendirme yöntemleri hazırlanmalıdır.

Avrupa Konseyi tarafından geliştirilen ham göstergeler, ulusal düzeyde hazırlanması planlanan göstergeler için önemli bir zemin oluşturmaktadır. Bu çerçevede, katılımcı, dahil edici, gençlerin birey olarak otonomisini göz önünde bulunduran, gençlere kendini geliştirme konusunda fırsatlar sunan gençlik politikaları belirlemek ve bu politikaları etkin bir biçimde takip edebilmek için gerekli göstergeleri oluşturmak üzerine önemli fikirler içermektedir.

Avrupa Konseyi bünyesinde gençlik politikaları göstergeleri üzerine yapılan çalışma, Türkiye'de gençlik politikaları konusunda çalışmalar yürüten kamu görevlilerine, sivil toplum kuruluş ve ağlarına ve gençlik alanının diğer paydaşlarına önemli bir referans vermektedir.

3

GENÇLERİN KATILIMINA YÖNELİK ÖRNEK OLAYLAR

Emre Gür

Chisholm ve Kovacheva, Avrupa'da gençlerin katılımını inceledikleri kitapta gençlerin katılımını üç temel başlık altında inceler (Chisholm ve Kovacheva, 2002).

- Kurumsallaşmış katılım (seçimler, siyasi kampanyalar ve parti üyelikleri)
- Sivil katılım (dernekler ve vakıflara katılım, gönüllü çalışmalar)
- Yeni katılım biçimleri ve protest hareketler (gösteriler ve yeni sosyal hareketler)

Bu ayrıştırma aslında gençleri katılımın aktörleri ile ilişkileri üzerinden tanımlayarak ilk aşamada karar alma süreçlerini etkilemede önemli karar vericiler olan kamusal aktörler ile ilişkisi üzerinden bu konuyu inceler. İkinci aşama konuya daha sivil bir gözle bakarken, kamunun dışında özellikle yurttaşlık kavramı ve yönetim kavramının ortaya çıkması ile beliren aktörlerle olan etkileşimleri üzerinden bir inceleme getirir. Üçüncüsü ise alışageldik demokratik katılım biçimlerinin daha ötesinde olanları kapsayacak şekilde bir incelemenin getirilebileceği başlıktır. Çalışmanın bu bölümünde, öncelikli olarak bu üç temel katılım biçiminden yola çıkılarak gençlerin katılımının ülke temelli olarak incelemesi daha gerçekçi ve ayrıntılı bir yaklaşım olarak tercih edilmiştir.

Daha önce de belirtildiği gibi, Avrupa Birliği'nin geliştirmiş olduğu ortak bir politika olmakla beraber, çizmiş olduğu genel çerçeveye içinde ülkelerin sosyo-kültürel yapısından tarihine, pek çok fark bu katılım biçimlerinin farklılık göstermesine neden olur. Bu nüans ve farklılıkların iyi bir analizi aslında Türkiye'de gençlerin katılımı anlamında neler yapılabileceği ve karşılaşılabilecek zorluklar hakkında da daha net bir fikir verebilecektir.

Bu araştırma kapsamında karşılaştırmalı bir perspektifle ülkelerin analizi yapılmıştır. Temelde ülkeler ve kurumlarca açıklanmış olan ana kaynak ve akademik referansların esas alındığı bir masa başı araştırması yapılmıştır. Bunu yaparken, Avrupa Birliği tarafından belirlenmiş olan 8 eylem alanı ve ilgili politika müdahaleleri kapsamındaki (EK-1) konulardan katılım başlığına uygun olan önceliklerde üye ülkelerin pratikleri arasından uygun olan örnekler seçilmiştir. Bununla ilgili olarak da, Avrupa Birliği tarafından kullanılan, Kanıta Dayalı Politika Yapımı için kullanılan kriterlerden (EK-2) uygun başlıklar esas olarak incelemeye alınmıştır.

Avrupa sahasında yapılan niceliksel araştırmalar özellikle gençlik alanında oldukça çoğalmıştır. Kanıta Dayalı Politika Yapımı da bu anlamda katkı sağlamıştır. Bu nedenle, araştırmamızda ülkelerle ilgili kullandığımız veriler, ikincil veri analizi yönteminin kullanımını mümkün kılmıştır. İyi örnekler araştırmasında, mümkün olabildiğince ilk kaynak ve tanıklıklar ile AB raporları kullanılmıştır. Bu sayede, bakılan göstergelerde ortaklık sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırma örneklemini üç ülkeden oluşmaktadır: Birleşik Krallık, Almanya, Finlandiya. Bu üç ülkeli örneklem, hem bu katılımın aynı sırayla kurumsallaşmış katılım, sivil katılım ve sosyal hareketler halleri ile ilgili enteresan modelleri hem de ilk bölümde verilmiş olan tipolojilerin farklı hallerini yansıtmaları sebebiyle seçilmiştir. İlk bölümde inceleyeceğimiz Birleşik Krallık liberal geçiş modelinden esas olarak bahsedilebilecek bir ülkeyken, Finlandiya evrensel geçiş rejimine, Almanya ise istihdam odaklı geçiş rejimine güzel birer örnek sağlamaktadır.

3.1. Gençlerin Kurumsal Katılımı ve Birleşik Krallık Deneyimi

Avrupa'da ve dünyada genel bir trend olarak yorumlanabilecek en temel veri gençlerin geleneksel biçimiyle kurumsallaşmış katılım olarak tanımlanan seçimler, siyasi kampanyalar ve parti üyeliklerine katılımında ciddi bir düşüş yaşandığıdır (UNDP, 2013: 14-15). Bu konudaki en eski ve kabul gören açıklamalardan biri yaşam evresi açıklamasıdır. Bu yaklaşıma göre, gençler genellikle oy verme yaşı olan 18'lerindeyken start-up ya da başlangıç problemleri olarak tanımlanan birtakım sıkıntılar ile meşguldürler. Bu yaklaşım, iş bulmaktan, yerleşmeye, aile kurmaktan kariyer sorunlarına kadar geniş bir yelpazeye yayılan bu sorunların gençleri üst yaş gruplarına göre katılım konusunda daha ilgisiz kıldığını öne sürer. Aynı zamanda, tüm bu nedenlere bağlı olarak son derece mobil oldukları için siyasi katılım için gerekli olan kayıt işlemlerini takip etme vb. nedenler gençlerin katılımı önünde engel oluşturabilir (Quintelier, 2007: 166). Bunun özellikle Birleşik Krallık gibi, liberal geçiş modelinin esas alındığı bir ülkede daha belirgin olduğunu söylemek de yanlış olmayacaktır.

Norris bahsi geçen son kavramsal çerçeveyi daha da geniş tutmuş ve gençlerin katılımı konusunda yaşam evresine ek olarak, nesil ve dönem farkı olarak ifade edilen farkları da eklemiştir. Burada "nesil farkı" ifadesi ile amaçlanan, farklı nesilleri birbirinden ayıran belirgin özellikler iken (örneğin eğitim seviyesinin yükselmesi), dönem farkıyla vurgulanan ise kalıcı etki bırakan tarihi olayların etkisini hissettirmesi olarak okunabilir (örneğin 1960'ların görece daha özgürlükçü havası ile Soğuk Savaş'ın sonu) (Norris, 2003: 9-10). Bu araştırma, orta yaş denebilecek 30-60 yaş arasında katılımın aslında zirveye çıktığını, gençler ile yaşlılarda ise katılımda görece bir düşüş yaşandığını ortaya koymaktadır. Bu durum çok farklı

geçmişlerden gelen Avrupa ülkelerinde de farklı biçimlerde kendini doğrulamaktadır (Norris, 2003: 16).

Yeni katılım biçimleri dediğimiz ve katılım tanımını genişlettiğimiz bir dönemde kurumsallaşmış katılımın neden hâlâ bir öncelik olarak pek çok platformda dile getirilip tartışıldığı sorusunun cevabı ise oldukça nettir: Demokratik sistem içinde katılım en temel meşruiyet aracıdır ve temsili demokrasilerin en temel garantisidir. Bu özelliğinden dolayı yüzyıllar içerisinde demokrasi pek çok evrim geçirmiştir. Demokrasinin bir yönetim biçimi olarak en önemli özelliği, zamana ayak uydurabilmesi, toplumların ve zamanın ruhuna uygun değişimleri bünyesinde yansıtabilmesidir. Demokratik kurumlar, zaman içerisinde, kadınlardan gençlere, çevreci gruplardan azınlıklara pek çok farklı segmenti içermeyi başarabilecek bir evrim göstermiş ve bunların temsiline yönelik kanallar açmayı başarmıştır (Forbrig, 2005: 12-13).

Burada üstesinden gelinmesi gereken asıl sorun bu temsil kanallarının gerçek bir katılımı sağlamasına katkıda bulunmaktır. Paradoksal olarak, bu kanalların açılması daha etkin bir katılımı garanti altına almak yerine, azalmasına yol açabilir. Her bir vaka için ayrı ayrı incelenmesi gereken bu durumun en genel nedenlerinden biri de katılım kanallarının kurumsallaşmasıdır. Herhangi bir toplumsal hareket veya sorun kurumsallaşmadan önce toplumsal hareketliliği yaratmak her zaman daha kolay olmuştur. Ancak kurumsal çerçeve ya da süreçlere dahil etmek gibi durumlar söz konusu olduğunda katılım yavaşlar. İster kamuoyunun artık sorunun çözümü ile kurumların ilgilendiğini düşünmesinden olsun, isterse bürokratikleşip profesyonelleşen kurumların konuyu kendi tekellerine almasından, ilginin azalması pek çok yerde gözlemlenebilir. Bu ilgi azalması da doğal olarak katılımın düşmesi gibi sonuçlar getirir (Forbrig, 2005: 13). Örneğin, Türkiye’den Avrupa’ya pek çok ülkede kadının siyasete katılımı yasalarla çözülmeye çalışılmış, kadınlara yasalar nezdinde eşit statü tanınmış, bu alanda çalışan bakanlıklar ve benzeri pek çok kurumsal oluşuma imza atılmışsa da, toplumsal hareketliliğin desteklemediği hiçbir ülkede kadının siyasete eşit katılımı söz konusu olamamıştır.

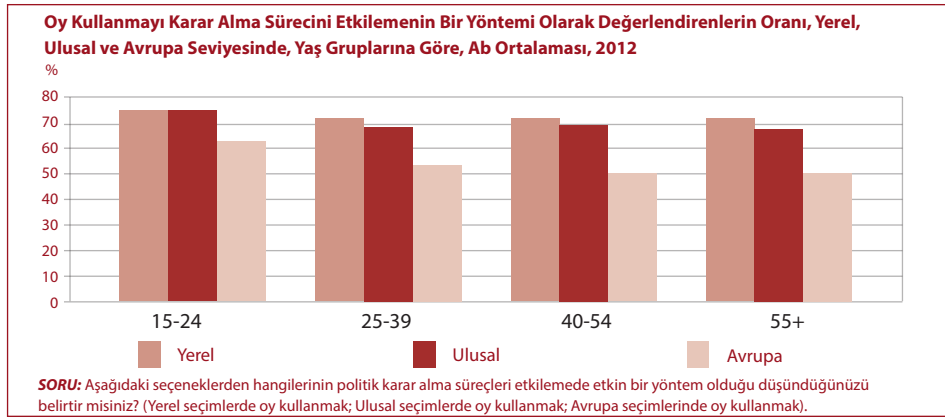
Gençler de son dönemde özellikle Avrupa ülkelerinde bu alanda en çok düzenleme yapılan ve pek çok demokratik reformun konusu olan gruplardan biridir. Bununla beraber, mevcut siyasi sistemlerin birçoğunun krizde olduğu söylenebilir. Bunun nedeni ise, bir yandan başta gençler olmak üzere seçmenlerin katılımında görülen düşüşün var olan rejimlerin meşruiyetini kaybettirmesi iken diğer yandan da genç yaşta başlayan bu eğilimin kalıcı olması riskidir (Hoover ve Orr, 2007: 141). Bu krize daha fazla demokratik katılım sağlayarak ve bununla mücadele ederek cevap verme yöntemlerini aramak ise hemen hemen tüm Batılı demokrasilerin temel endişelerindedir.

Yukarıda saydığımız tüm nedenlerden dolayı, gençler karar alıcıları etkilemekte klasik politika biçimlerinin yetersiz kaldığını düşünmektedirler. Kendi seslerinin duyulmadığını, çıkarlarının da politikacılar tarafından temsil edilmediğini düşünmektedirler. Parti üyeliği, partide politika yapma gibi katılım biçimlerinin eskimiş ve gençlerin katılımına engeller koyan yöntemler olduğuna inandıklarından giderek kendilerini farklı biçimlerde temsile ağırlık vermekteler (Avrupa Komisyonu, 2013: 5). Ancak Çizim 3.1’de de görüleceği gibi, burada önemli bir bulgu tüm bu inançsızlık ve parti politikalarına katılımı tercih etmeme döngüsü içerisinde gençlerin seçime dayalı siyasete ve klasik demokratik katılımı karşı

olmamasıdır. Nitekim, yapılan bir başka araştırmada, 18-30 yaş arası gençlerde diğer yaş gruplarına kıyasla partilere ve seçimlerin etkinliğine dair daha yüksek güven tespit edilmiştir (Kestilä-Kekkonen, 2009: 156). Bu ise gençlerin sistemin işleyişine bir ölçüde inandığı, ancak oy vermeyi bir "görev" adedemedikleri savıyla açıklanabilir.

Gençlerin katılım biçimleri ile birlikte, yurttaşlık bağları ve bunu algılama biçimleri de değişmektedir. Daha farklı alt ve üst kimlikleri tek bir potada eriten, giderek daha bireyci olan ve normatif değerler ve duygusal bağlılıklardan da konu bazı ve etkin sonuçlar elde etmeyi esas alarak yaşayan bir gençlik için oy vermek katılım yelpazesindeki seçeneklerden sadece biridir (AB Komisyonu, 2013: 5-6).

Çizim 3.1. Oy Kullanmanın Karar Alma Sürecinde Etkili Bir Yöntem Olarak Görülme Oranı

Kaynak: Flash Eurobarometer 373.

Gençlerin katılımından bahseden çalışmaların çoğu gençleri bu konunun odağına yerleştirirken aslında ilişkinin diğer tarafını, yani gençlerin ilişkide olduğu kurumları kapsam dışında bırakmaktadır. Gençlerin katılımını sağlayacak faaliyetlerin ve onları harekete geçirecek oluşumların oldukça önemli olduğu geçmiş araştırmalar ile de ortaya konmuştur. Bunun sonucunda, geleneksel harekete geçirme araçlarının da artık erişilebilir olmadığından bahsetmek mümkündür (Hooghe ve Stolle 2005: 43). Yapılan araştırmalar bize özellikle siyasetin ve sivil alanın profesyonelleşmesi üzerinden bu kadar geniş kadrolara ihtiyaç duyulmamasının bir sonucu olarak mobilizasyon kampanyalarına enerji harcanmadığını söylemektedir (Hooghe ve Stolle, 2005: 44). Pek çok ülkede bu profesyonelleşmenin belirgin yansımalarını görmekteyiz. Siyasi partiler ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK) geniş bir toplumsal hareketlilik kampanyası veya üye tabanı oluşturmaya yönelik çalışmalar yerine daha uzmanlaşmış kadrolarla projeler yürütmeyi tercih etmektedirler.

Bu profesyonelleşme sonucu giderek küçülen aktif katılımcı tabanı, kurumların performansın onaylanmasıyla sınırlı kalan bir karşılıklı ilişkiye dönüşmektedir. Siyasi partiler için en temelde alınan oylar ile ifade bulan onaylama süreci, diğer kurumlarda kamuoyu desteği gibi farklı biçimler almaktadır. Bu onaylama süreci ise pek çok farklı kaynaktan beslenmektedir. Onaylama süreci ile kazanılan bu demokratik meşruiyet, kişilerin inanç ve algıları,

değerler ve kimlikler, beceriler ve bilgi gibi öğeleri içerir. Bu öğeler ise özellikle çocukluk, ergenlik ve gençlik dönemi gibi biçimlendirici bir dönemde şekillenir. Sonuç olarak, gelecekte demokratik meşruiyet önemli bir oranda gençlerin yurttaş bilincine ne ölçüde sahip olabildiği ve çevresindeki demokratik kurumların işleyişine ne kadar hâkim olduğuna göre belirlenir (Forbrig, 2005: 13-14).

Temsili demokraside yaşanan bu sorunların en ciddi tartışmaları ateşlediği ülkelerden biri de kurumsallaşmış katılımı ciddi düşüş ve endişelerin yaşandığı Birleşik Krallık'tır. Birleşik Krallık'ın bu alanda yaptığı müdahaleler ve aldığı önlemler ise benzer sorunlarla mücadele açısından incelemeye değerdir. Yukarıda da belirtildiği gibi, gençlerin kurumsallaşmış katılımında görülen düşüşler Batılı liberal demokrasilerde çok yaygın gözlemlenen bir sorun olmakla beraber, bazı ülkeler bu konuda çok daha ciddi sıkıntılar yaşamaktadır. Modern parlamenter demokrasi ve çift kamaralı parlamento sisteminin beşiği olan Birleşik Krallık bu konuda en iyi örneklerden biridir.

3.1.1. Genel politik, hukuki ve sosyal çerçeve

a. Politik ve hukuki çerçeve

Birleşik Krallık, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni 1991'de imzaladıktan sonra karar alma süreçlerinde gençlerin dahil edilmesini öngören bir takım yasal düzenlemeleri yürürlüğe koymaya başlamıştır. Ülkede Eğitim Bakanlığı gençlik politikasından sorumlu kurumdur. Bu alandaki temel hareketlenme 1997'de Tony Blair'in iş başına gelmesi ve kabinesinde Sosyal Dışlanma Birimi'ni kurmasıyla başlamıştır. 2000 yılında da Gençlik Politikası Konusunda Aksiyonu Timi (PAT 12) gençlere yönelik hizmetlerin geliştirilmesi ve sosyal dışlanmanın önüne geçilmesi ile ilgili bir rapor yayınlamıştır. Bu raporun bu alana eğilecek bir birim kurulması tavsiyesi üzerine, Gençler ve Çocuklardan Sorumlu Birim (Children and Young People's Unit-CYPU) kurulur. Kısa bir ömür süren bu birim, 2010 koalisyon hükümeti döneminde Eğitim Bakanlığı ile birleştirilir (Griffin, 2005: 145-146; Avrupa Konseyi, 2011).

Hükümet, 2003 yılında yayınladığı "Her Çocuk Önemlidir" (Every Child Matters) başlıklı Yeşil Kitap ile çocuk ve gençlerin her adıma katılımıyla ilgili taahhütler vermiş, 2004 tarihli Çocuk Yasası ile atadığı Çocuktan sorumlu Komiser ile de bu taahhütlerini somutlaştırmıştır. Son olarak, Cameron hükümeti, 2011 yılında özellikle 13-19 yaş arası gençleri hedefleyen bir hükümet içi politika dokümanı ile yeni bir strateji belirlemiştir (Birleşik Krallık, 2011). Bu yeni yaklaşımın en temel amaçlarından biri de gençleri özellikle yerel düzeyde daha aktif bir katılıma itmek ve var olan katılım mekanizmalarının daha da güçlendirilmesini sağlamaktır. Gençlik politikalarını etkileyen en önemli konulardan biri ise bu politika alanının merkezi yönetimden yerel yönetimlere doğru aktarılması olmuştur. Birleşik Krallık dört devletten oluşur. Merkezdeki İngiltere hariç Kuzey İrlanda, İskoçya ve Galler'e yapılan yetki devirleri nedeniyle bu ülkeler dört bölgede kendi gençlik stratejilerini oluşturmuşlardır. Bunun sonucunda bölgeler arasında uygulamalar açısından gözle görülür farklılıklar oluşmaktadır. Dolayısıyla, Birleşik Krallık'taki uygulamalardan bahsederken, bunların bir bölgeden diğerine ciddi değişimler gösterebileceği göz önünde bulundurulmalıdır (Ecorys, 2011: A90).

Çok yakında bağımsızlık referandumuna gidecek olan İskoçya ve yenilikçi çalışmalarıyla Galler bölgesi bu alanda öne çıkan bölgelerdir. Özellikle gençlik parlamentoları ve gençlerin

katılımı alanında yapılanlar üzerinden bu iki bölgenin örnek gösterilebileceğini söylemek mümkündür; Galler bölgesinde bulunan "Funky Dragon" (Galler Bölgesi Genç ve Çocuklar Meclisi) her sene iki defa Sağlık, Eğitim ve Sosyal Hizmetler Bakanları ile buluşur. Young Scot, Dialogue Youth ve Youthlink Scotland İskoçya'da öne çıkan ve gençlerin demokratik süreçlere katılımını amaçlayan örgütlerdir. Her Çocuk Önemlidir gündemi ile gençlerin tamamının temel refah ve hizmetlere erişimini odağına alan merkezi hükümet bu yaklaşımını 2007 yılındaki Çocuk Planı ile biraz daha ileri taşımıştır.

Birleşik Krallık hükümeti Eğitim Bakanlığı'nın merkezden yönetilen programlarını yerele daha çok yetki verecek şekilde değiştirmiştir. 2010 yılında ise yeni hükümet politikası Gençlik İçin Pozitif (Positive for Youth) programının planlandığı duyurulmuştur. Temelde yetkiyi daha çok yerele devreden ve ailelerden STK'lara tüm paydaşları içeren bir strateji olarak planlanmış olan bu program, gençleri süreçlere dahil etmesi itibarıyla olumlu olsa da, merkezi hükümetten gelecek finansmandaki kesintilerden dolayı eleştirilere hedef olmuştu. Bununla beraber, pek çok alanda önemli yenilikler önermiş ve uygulamada da bugüne kadar birtakım değişiklikleri yerine getirebilmiştir (Birleşik Krallık Hükümeti, 2011).

Tüm bu değişim sürecinin, küresel anlamda var olan gençlik alanında farklı birimlerin tamamını kesiştiren bir politika yapımı sürecini kapsamı açısından da önemli bir adım olduğu söylenebilir. Birleşik Krallık'taki her ülkede çocuk ve gençlerden sorumlu bir komiser vardır. Galler ve Kuzey İrlanda'da bu kişiler çocuk ve gençlerin hak ve çıkarlarını koruyup geliştirmekten sorumlu iken İngiltere'de çocukların hak ve çıkarları hakkında farkındalığı arttırmak amacıyla çalışır. Britanya Gençlik Konseyi ise tüm Birleşik Krallık'ta gençlerin aktif vatandaşlığını teşvik ederek, onlarla beraber beceri ve katılımlarını arttırmaya yönelik çalışmalar yürütmektedir (Ecorys, 2011: A90). Gençlik Parlamentoları Birleşik Krallık genelinde sayıca çokturlar ve etkin çalışmaktadırlar (House of Commons, 2007).

b. Sosyal durum

Birleşik Krallık, refah devleti tipolojisine göre araştırmanın başında verilmiş olan liberal geçiş sistemine uygun bir yapı arz etmektedir. Ülkede öne çıkan sosyal durumla ilgili analizler aşağı yukarı bu politikaya dayalı sonuçlar üzerine kuruludur. Bu ülkedeki gençlerin sorun gibi görülmesi anlayışının doğurduğu yaklaşımdan dolayı, gençlik politikasının odağını da dışlanmış ya da dışlanma riski yaşayan, dağılmış ailelerden, okul performansı kötü, göçmen ya da azınlıklara mensup gençler oluşturmaktadır (IARD, 2001: 96). Dolayısıyla, bir sorun olarak genç temelli yaklaşım ve oldukça liberal devlet politikası, sosyal dışlanmayı önemli bir gerçek haline getirmektedir. Bu sosyal dışlanma ise geçiş dönemindeki gençler için daha çok yabancılaşma ve toplumdaki uzaklaşma gibi farklı sonuçlar doğurmaktadır. İş piyasasına geçişte de, yine bu liberal politikaya dayalı olarak, kamusal desteklerin çok ve kolay erişilebilir olmayışının yanı sıra, yoğun rekabet ve ücretlerde baskı gibi nedenler gençler için ekonomik hayata katılımı da zor bir süreç haline getirmektedir. Bunun gibi zorlukların suç eğilimini arttırdığı da çokça dillendirilen bir olgudur.

Diğer önemli konulardan biri artan federalizm trendinin yerel milli kimliklere olan ilgiyi arttırırken, bireyselleşmenin de katkısıyla yurttaşlık kavramının daha muğlaklaşması ve ulus-devletle olan mesafenin artmasıdır. İskoçya'nın bağımsızlığı tartışmaları, İrlanda'daki ayrılıkçı hareketler bunlara örnek gösterilebilir. Birleşik Krallık yurttaşlarına kendilerini ta-

nımladıkları kimlikler sorulduğunda, ilk sırada aile (yüzde 77) gelirken bunu milli kimlik (yani İskoç, Gallerli veya Kuzey İrlandalı olup olmadıkları) (yüzde 61) ve Birleşik Krallık vatandaşlığı izlemiştir (Moore ve Longhurst, 2005: 28).

Tüm bunlarla beraber, sosyal durumla ilgili diğer bir önemli tespit ise artan bireycilik ve bunun sonucu olarak gençlerin siyasi sosyalleşmesinin zayıflaması ve klasik politika formlarından uzaklaşmasıdır (EUYOUPART, 2003: 46). Yurttaşlık kavramı artan bireycilik ile beraber daha belirsiz bir hal almıştır. Kişisel deneyimler ve bireyin kendisi, siyasetle ilgili gündemde gençler için asıl önem taşıyan olgu olmuştur. Giderek artan bu özgürlük ise bireyi siyasetle ilişkilendirme konusunda sorunlara yol açmıştır. Bu sorunların başında ise, gençler arasında siyasi sistemi sahiplenme isteği ve ortak/toplumsal bir amaç duygusunun nasıl yaratılacağı sorusu gündeme gelmiştir (EUYOUPART, 2003: 49).

Tüm bu sosyal çerçevenin belki de doğal bir sonucu olarak, Birleşik Krallık özellikle gençlerin kurumsallaşmış katılımı açısından diğer Avrupa Birliği ülkelerine göre oldukça düşük katılım yüzdeleri göstermektedir. 2013 yılında çıkan Eurobarometer'e göre, 18-30 yaş grubunun Birleşik Krallık'taki son seçimlerde oy kullanma oranı yüzde 38 ile Avrupa'daki en düşük seviyededir. Elbette, bu aslında Birleşik Krallık'ta uzun süredir var olan bir sorundur. Ancak 2011 yılındaki Eurobarometer ile kıyaslandığında, 15 puanlık bir düşüş olduğu görülmektedir (Çizim 3.2).

Çizim 3.2. Avrupa'da Oy Verme Oranları (18-30 yaş grubu)

Geçtiğimiz 3 sene içerisinde, herhangi yerel ya da ulusal bir seçimde oy kullandınız mı? %

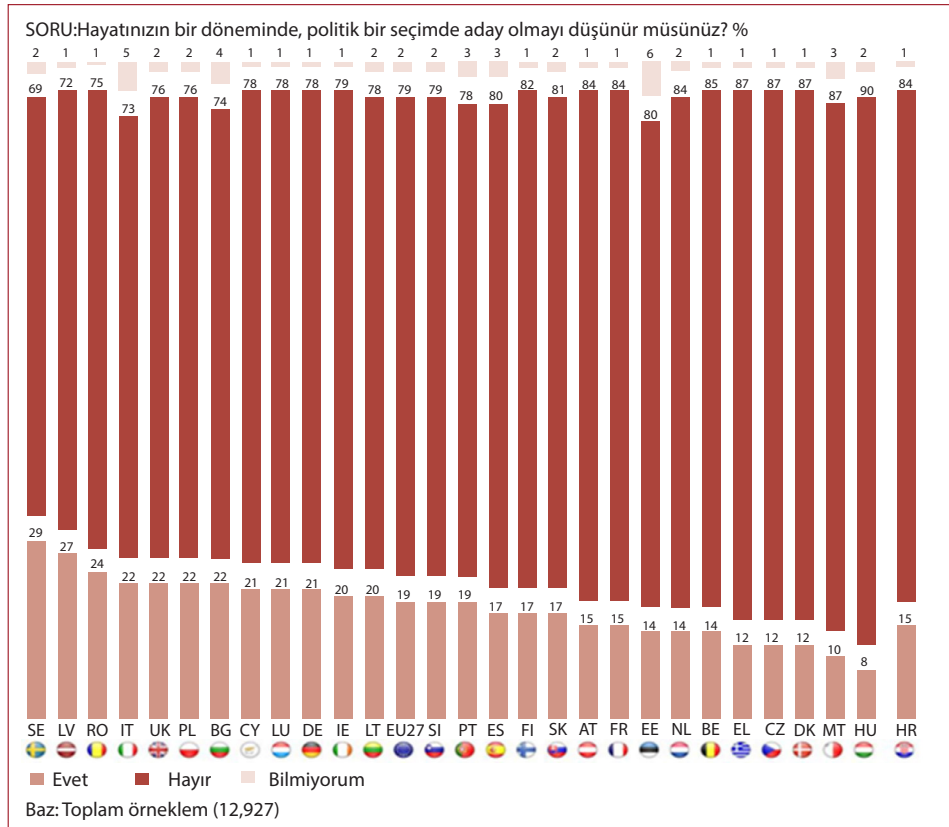
	Evet		Hayır	
	FL 375 Nis/2013	Fark: FL 375-FL319a Nis/2013-Şub/2011	FL 375 Nis/2013	Fark: FL 375-FL319a Nis/2013-Şub/2011
EU27	56	-6	44	+7
BE	73	=	27	=
BG	56	-6	43	+5
GZ	60	=	39	-1
DK	56	-8	44	+8
DE	53	-10	46	+10
EE	44	-18	55	+17
IE	56	+3	43	-3
EL	66	-2	34	+2
ES	61	+6	39	-6
FR	64	+4	36	-4
IT	71	+15	29	-10
CY	59	+3	38	-5
LV	65	-2	35	+2
LT	48	+14	52	-13
LU	49	-1	51	+2
HU	39	-28	61	+28
MT	76	+10	24	-10
AT	62	-21	38	+21
NL	60	-8	40	+8
PL	52	-22	47	+22
PT	48	-12	52	+13
RO	63	-3	37	+3
SI	63	-9	37	+9
SK	52	-19	48	+19
FI	64	+11	36	-10
SE	49	-25	50	+24
UK	38	-15	62	+16
HR	67	*	33	*

*FL319a Hırvatistan'da gerçekleştirilmemiştir.
Baz:Toplam örneklem (12,927)

Kaynak: Flash Eurobarometer 375, Mayıs 2013.

Sorunun tersten (seçimlerde aday olarak katılmayı düşünür müsünüz şeklinde) sorulması durumunda ise, istatistikler farklı bir grafik izlemekte ve Birleşik Krallık yüzde 22 ile Bulgaristan, Polonya ve İtalya ile beraber dördüncülüğü paylaşmaktadır. Gençlerin aslında aday olarak katılmayı bu oranda düşünmesi, Birleşik Krallık'taki gençlerin algısında siyasetin erişilemez bir alanmış gibi gözükmediğini ortaya koymaktadır (Çizim 3.3).

Çizim 3.3. Aday Olmayı Düşünenlerin Oranı (18-30 yaş grubu)

Kaynak: Flash Eurobarometer 375, Mayıs 2013.

Eurobarometer tarafından yapılan aynı araştırma kapsamında iki soruya verilen cevaplar bize bu farkın nereden geldiğini net bir şekilde göstermektedir. Gençler oy vermeseler de demokratik sisteme inançlarını kaybetmiş değiller. Örneğin, Avrupa Parlamentosu seçimlerinde oy vermeyi düşünenlere sorulan soruda, oy vermenin demokrasinin öneminden kaynaklandığını söyleyenlerin oranı yüzde 92'leri bulurken bunun alt kırılımı Birleşik Krallık'taki gençlerin aslında oy vermenin karar alma süreçlerini etkilemede doğru yöntem olduğuna inandığını göstermektedir (yüzde 90 ile dördüncülüğü paylaşmaktadır). Bununla beraber, diğer önemli bir sorudan bunun altında yatan nedenin çok pragmatik bir yerden, yani karar almayı etkilemekten kaynaklandığını görüyoruz. Nitekim, Birleşik Krallık'taki gençlerin önemli bir çoğunluğu oy vermeyi ahlaki bir sorumluluk olarak görmüyor (yüzde 62 ile son-

dan birinci durumdalar) (Flash Eurobarometer, 2013: 27-29).

Tüm bu trendlere bir diğer bakış açısı ise yaşlanan nüfusun yarattığı demografik değişimde gençlerin katılımının nasıl şekilleneceğinin analizi üzerinden getirilebilir. Birleşik Krallık'ın Avrupa'nın en hızlı yaşlanan nüfuslarından birine sahip olmasından ötürü ülke oy verenlerin büyük bir çoğunluğunu yaşlıların oluşturduğu bir demografiye doğru evrilmektedir (Berry, 2012: 3). Oy verenlerin yaş dağılımına göre bakıldığında, son genel seçimlerde, 18-24 yaş aralığı için katılımın yüzde 44, 25-34 yaş için yüzde 55, 35-44 yaş için yüzde 66, 45-54 yaş için yüzde 69, 55-64 yaş için yüzde 73, 65 yaş üstü için yüzde 76 ve ortalamada yüzde 65 olduğu görülmektedir. 18-24 yaş için burada bahsedilen oranın bir önceki 2005 seçimine göre 8 puan daha fazla olduğunu unutmamak gerekir. Ancak yine de bu yaştaki katılıma ilgili alışkanlıkların gelecekteki tutumlarını belirleyeceğinden hareketle, önlemlerin alınmasının gerekliliği genel bir kabul görmektedir (Berry, 2012: 7-8). Bir diğer konu ise, gençlerin yaş piramidindeki değişimden olumsuz etkilenmesinin önüne geçmektir.

Tüm bunlara paralel olarak, Birleşik Krallık'taki gençler üzerinden yapılan analizlerde aslında konunun gençlerin ilgisizliğinden değil, daha farklı bir gençliğin gelişinden kaynaklandığı tespit edilmektedir. Hatta aktif katılan ve katılmayan kesimler olarak incelendiğinde, aktif katılım gösteren diye tanımlanabilecek kesimin, daha önce hiç olmadığı kadar etkin ama farklı bir şekilde katıldığını gözlemlemek mümkündür (Sloam, 2007: 560). İşte tam da bu nedenle, sorunların üstesinden gelmenin aslında zor sayılmayacak birtakım adımlar atılarak mümkün olabileceği de net şekilde görülebilmektedir. Bunlara değinen araştırmacıardan Sloam, gençleri ilgilendiren konuların gündeme alınması (dinlemek), dikkate alındıklarını hissettirerek dinlemenin de ötesine geçildiğinin gösterilmesi (etkililik), siyasi sistemle ilgili bilgilerinin artırılması ve politikacılarla doğrudan bağlantı kurmalarını sağlamak (mobilizasyon) gibi yöntemler ile gençlerin katılımının canlandırılabilirliğini söylemiştir (Sloam, 2007: 549). Birleşik Krallık tüm bu alanlarda aşağıda verilen kullanışlı ve etkili örnekleri sergilemiştir.

3.1.2. Gençlik Parlamentoları

Gençlik parlamentoları tüm Batılı liberal demokrasilerde, katılımcı yöntemlerin özendirilmesini sağlamanın yanı sıra, pek çok fonksiyonu yerine getirmek amacıyla kurulmuştur. Bunlar, yapısal olarak BM'nin Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 12.1. maddesinin gerekliliklerini yerine getirmek için uygun kurumlardır (BM, 1990).

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi

Madde 12.1. Taraf Devletler, görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkını bu görüşlere çocuğun yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak, gereken özen gösterilmek suretiyle tanırlar.

Ancak bunun dışında, eğitimsel (yurttaşlık becerilerinin geliştirilmesi, sosyalleşme vb.), demokratik (gençlerin sesinin yetişkinlere duyurulması, genç yetişkinlerin güçlendirilmesi), parlamenter (meşruiyet, inceleme-onaylama) ve yasal (BM anlaşmalarına uyma gibi) fonksiyonları da vardır (Shephar ve Patrikios, 2013: 756-757). Bu anlamda, gençlik parlamen-

toları gençlerin katılımı açısından kilit rol oynayabilecek potansiyele sahiptir. Oy vermenin ötesinde sağlanan erken yaştaki siyasi katılımın ötesinde, gençlerin siyasi okur yazarlığını arttıran ve sistemin nasıl işlediğini öğrenmelerini sağlayan bir yapı sağlamaktadırlar. Bu da genç ve çocukları karar alma mekanizmalarının merkezine yerleştirmek için önemli bir alt yapı sağlamaktadır (Shephard ve Patrikios, 2013: 754).

Birleşik Krallık'ta bu gençlik parlamentoları oldukça çeşitli ve farklı bir yapı sergilemektedir (House of Commons, 2007). Ayrıca, bunların Birleşik Krallık içerisinde ve ötesinde uygulanması ile ilgili yönlendirmeler yapacak kaynaklar da tesis edilmektedir.¹⁸ Pek çok önemli gençlik parlamentosu olmakla beraber, ulusal boyutta ve Avrupa'da bilinen başlıca kurumlar şunlardır:

a. Birleşik Krallık Gençlik Parlamentosu

1999'da faaliyete geçen ve Birleşik Krallık'ta ulusal seviyede temsilin sağlandığı yapıda, 11-18 yaş aralığındaki gençler temsil edilmektedir. 400'e kadar üyenin oyla iş başına geldiği, temel amacı gençler tarafından hazırlanacak senelik manifestosunu parlamentoya göndererek gençlerin temsiliyi sağlamak olan¹⁹ her kesimden üyenin teşvik edildiği bir sisteme sahiptir. Sistemin temelinde her bir seçim bölgesi olarak Yerel Eğitim Otoriteleri belirlenmiştir ve bunun yüzde 90'ının üzerinde kısmının temsili sağlanmıştır. Ayrıca, İskoçya, Galler, ve Kuzey İrlanda'nın da bu mecliste temsiliyi sağlamak üzere anlaşmalar imzalanmıştır. Birleşik Krallık Gençlik Parlamentosu'nun en önemli özelliklerinden biri de İngiltere yasalarına göre kurulmuş "charity" statüsünde bağımsız bir kuruluş olmasıdır.²⁰ Bu bağımsız gençlik parlamentosunun çekirdek finansmanı ve kaynakları hükümetçe karşılanmakla beraber diğer hibe sağlayıcılar, sponsorlar, Yerel Eğitim Otoriteleri'nin sürekli desteği gibi kaynaklardan faydalanmaktadır. Gençlik parlamentoları yıllık olarak toplanarak, hükümet ve parlamento üyelerine bu toplantının sonucu olan manifestolarını sunarlar (House of Commons, 2007: 2-3).

b. İskoçya Gençlik Parlamentosu

İskoçya Gençlik Parlamentosu 1999 yılında Edinburgh Murrayfield Stadı'nda kurulmuştur. Genellikle senede 4 defa, gençleri ilgilendiren konuları görüşmek üzere toplanır. 25 yaşın altındaki gençler temsil edilirler, sadece danışma komitesinde farklı yaşta kişiler vardır. Aynı zamanda, Birleşik Krallık Gençlik Parlamentosu'nun İskoçya'daki ortağı olarak oraya gidecek üyelerin seçiminden sorumludur ve onların katılımını destekler (House of Commons, 2007: 4).

c. Funky Dragon

Galler Bölgesi Gençler ve Çocuklar Meclisi, ya da diğer adıyla Funky Dragon, diğer gençlik meclislerine benzer bir yapıyla 25 yaş altındaki gençlerin karar alma süreçlerine katılımını sağlar ve onları ilgilendiren konularda etkin bir mekanizma ortaya koyar. Funky Dragon üyeleri, bölgesel hükümetin karar alma süreçlerine dahil olur ve bölgenin gençleri ilgilendiren

18 Örnek kaynaklardan birine <http://www.cpahq.org/CPAHQ/CMDownload.aspx?ContentKey=58a70e0b-0d56-4d78-8f9f-cdfcf ace5a52&ContentItemKey=bcb45684-0ac8-4ce6-829a-8c2bafbaee87> adresinden ulaşılabilir.

19 2013 manifestosuna <http://www.ukyouthparliament.org.uk/wp-content/uploads/BYC-UKYP-manifesto-2013.pdf> adresinden ulaşılabilir.

20 Birleşik Krallık'ta "charity" kavramı bizdeki Vakıf kavramıyla karşılaştırılabilir.

konularda Birleşik Krallık seviyesinde temsilinde rol oynarlar (House of Commons, 2007: 5).

d. Kuzey İrlanda Gençlik Forumu

Kuzey İrlanda bölgesindeki tüm gençlerin fikirlerini Kuzey İrlanda Hükümeti, diğer karar alıcılar ve ilgili makamlar nezdinde paylaşmak üzere, 1979 yılında kurulmuş bir oluşumdur. 14-25 yaş arasındaki gençlere yöneliktir. Yukarıdaki parlamentolara benzer bir mekanizmaya sahiptir (House of Commons, 2007: 6).

3.1.3. Birleşik Krallık'taki gençlik parlamentolarının temel özellikleri

Bu gençlik parlamentosu yapıları, doğru bir işleyiş ve planlama açısından Birleşik Krallık modelini Avrupa'daki pek çok ülkeden farklı bir konuma oturtmaktadır. Özellikle İskoçya Gençlik Parlamentosu gitgide daha fazla örnek gösterilmektedir. Bunun en önemli nedenlerinden biri, tüm bu oluşumların Birleşik Krallık'ta uzun yıllar boyunca gençlerin katılımı ekseninde geliştirilmiş olan çözümler olmasıdır. Süreçleri daha iyi anlayabilmek adına, tüm bu gençlik parlamentolarının temel yapı taşları incelenerek yapı ve işleyişleri ile ilgili etkili noktalar net bir şekilde ortaya konabilir:²¹

- **Nezaret**

Kuruluşları ve fonlanmaları açısından gençlik parlamentolarının yapıları hem etkinlikleri hem de temsil kapasiteleri açısından önem taşımaktadır. Avrupa genelindeki modellere bakıldığında, bunların özellikle hükümetler veya parlamento kurumları aracılığıyla kurulduğunu gözlemleyebiliriz. Bu konuda istisna olanlar Birleşik Krallık ve İskoçya modelleridir. Buralarda, hükümetler genellikle çekirdek finansman ve kadroların sağlanmasından sonra diğer fon sağlayıcıların katkıda bulunacağı mekanizmaları teşvik ederler.

- **Temsil edilen yaş aralığı**

Bu meclislerde temsil edilen yaş aralığı pek çok açıdan önem taşır. Hem dahil etme ve sosyal içirme, hem de yurttaşlık eğitimi açısından daha geniş bir yaş tabanına hitap ediyebilme önemlidir. En başta geçiş modeli tipolojisinde de bahsettiğimiz gibi, bu biraz da gençlerin ne kadar geniş kapsamlı ele alındığına işaret etmektedir. Birleşik Krallık'ta yaş aralığı olarak 11-18, İskoçya ve Kuzey İrlanda'da 14-25, Galler'de ise 11-25 olarak tanımlanmıştır.

- **Büyüklik**

Gençlik parlamentolarının büyüklüğü bunlardan beklenen iş yükü ve bunlara gösterilen yaklaşımla doğru orantılı olarak değişmektedir. Bu konuda farklı eğilimler görmek mümkün olsa da, genellikle asıl yasama organının yansımaları bu kurumlarda görmekteyiz. Bu da yaklaşık aynı sayıda olmaları anlamını taşımaktadır. İskoçya ve Birleşik Krallık örneği bu modeli izlemektedir.

²¹ Bundan sonra ele alınacak yapıtaşlarının temel başlıkları, parlamento üyeleri ile münasebetler kısmı hariç, Shephard ve Patrikios, 2013'ten özetlenmiştir.

- **Seçim**

Birleşik Krallık'taki gençlik parlamentolarının seçim sistemi de Avrupa genelinde görülebilecek en demokratik yöntemlerden biridir. Genellikle yıllık ya da iki yıllık olarak gençlik seçimleri (çoğunluk kazanır-"first-past-the-post"-sistemine göre) yerel eğitim kurumları düzeyinde, seçim bölgesi başına düşen nüfusa göre belirlenen koltuk sayısı dikkate alınarak yapılır (yetki alanı). İskoçya'da yerel otorite seçim koordinatörleri Çoğunluk Kazanır veya Tek Taşınabilir Oy (Single Transferable Vote) arasında tercih yapar ve genellikle iki yıllık bir süre için seçilirler.

- **Süre**

Seçimlerin gerçekleştiği süre ile gençlik parlamentolarının aktif olduğu süreleri karıştırmamak önemlidir. Gençlik parlamentoları senelik bazda seçilmiş olsalar da Avusturya gibi örneklerde görüleceği üzere, bir günlük bir toplantı için bile seçilebilirler. Tabii ki burada gençlik parlamentosunun yerine getirdiği işlev ve görevler gibi pek çok parametre göz önünde bulundurulmalıdır. Genel seçim gibi lojistik ve maliyet açısından daha geniş operasyonlara dayalı sistemler daha uzun süre faaliyet gösteren yapılar doğurmakta, meşruiyet zemini daha geniş olduğu için de temsil sıkıntısı söz konusu olmamaktadır. Birleşik Krallık'ta bölgeden bölgeye değişmekle beraber genelde bir ya da iki yıl olarak seçilirler.

- **Partizanlık**

Gençlerin herhangi bir partiye üye olmaları ile ilgili bir kısıt olmamakla beraber, genelde gençlik parlamentolarının çoğu partizanlıktan uzak durur. Birleşik Krallık modellerinde parti üyeliği bu genel eğilime uygun bir şekilde işler, sistem daha çok konu odaklı ilerler. Siyasi parti üyeleri gençlik parlamentoları ile olan ilişkilerinde, bu seçilmiş konular üzerinden gençlik parlamentoları ile çalışsalar da aksiyon, parti politikalarından bağımsızlık her iki sistemden de beklenen ana özelliktir.

- **Temsil**

Gençlik parlamentolarında gençleri kimlerin temsil edeceği konusunda farklı sistemler bulunmaktadır. Bazen okul bazında bir temsil gözlemek mümkünken, kurgusal bir temsilin uygulandığı ya da temsilin hiç söz konusu olmadığı durumlar da olabilmektedir. Birleşik Krallık'ta temsil konusu, parlamento seçim bölgeleri esas alınarak ayarlanmaktadır. İskoçya ayrıca genç gönüllülüğü temalı çalışan organizasyonların da temsili sağlamaktadır.

- **Oturumlar**

Toplantılar için hazırlıklar da farklılık arz eden yapılarda ve çok değişik formlarda yapılabilmektedir. Bazıları okulda ders şeklinde verilirken, bazıları eski katılımcıların da yer aldığı eğitimler şeklinde olmaktadır. Birleşik Krallık'ta her yıl ülkenin farklı yerlerinde yaz tatiline denk gelen bir oturum (Annual Sitting) yapılmaktadır. Bu oturum, Parlamento Üyeleri ve eski Gençlik Parlamentosu Üyeleri ile toplantılar ve çeşitli çalıştaylar (kampanya, liderlik, kolaylaştırma ve diplomasi becerileri; iletişim ve medya becerileri; topluluk önünde konuşma, araştırma becerileri ve eşit olanaklar), tartışmalar ve manifesto çalışmalarından oluş-

maktadır.²² Tüm bu eğitimler, yerel otoritelerdeki gençlik çalışanları, gençlik meclisi çalışanları, gençlik parlamentosunun eski üyeleri ve dışarıdan eğitim sağlayıcıları tarafından verilmektedir.

İskoçya teknoloji kullanımında genel olarak öne çıkan profili ile bu eğitimlere çevrimiçi araçların kullanımını da entegre ederek işleyişi daha iyi bir seviyeye taşımıştır. Bu oturumlar farklı yerlerde yapılsalar da ülkenin asıl parlamentosunda bir etkinlik yapılması genellikle esastır. Birleşik Krallık da bu geleneği takip etmektedir. Genelde Birleşik Krallık dahil çoğu ülkede bir gün olan bu etkinlik, İskoçya'da 2 gündür: 2'şer günlük 2 ayrı oturumda İskoçya'nın farklı yerlerinde düzenlenir.

Oturumda uygulanan usuller de esas ve konunun ele alınışındaki derinlik açısından önem taşır. Birleşik Krallık'ta açık oturumlar halinde yapmak esastır. İskoçya'da ise daha geniş kapsamlı oturum yapmak için zaman ve imkân bulunduğu için farklılıklar fazladır; belirli tartışma konuları üzerinden oturumlar, kampanya faaliyetleri, bakanlara ve diğer karar vericilerden bazılarına sorular, gençlik parlamentosunun on konu komitesi ile toplantılar, tartışılan konular üzerine çalıştaylar, açık oturumlar halinde yapılan genel tartışmalar ise daha fazla konuyu kapsamaktadır. Birleşik Krallık'ta 2011 yılı oturumunda, 65.000 genç, gençlik parlamentosunun, Birleşik Krallık Parlamentosu ile görüşmesi için 5 konunun (ulaşım ücretleri, üniversite ücretleri, zorbalık, çocuk yoksulluğu ve çevre konuları) seçilmesi konusunda ciddi bir katılım göstermiştir.

- **Parlamento üyeleri ile ilişkiler**

Parlamento üyeleri ile ilişkiler açısından bakıldığında, gençlik parlamentolarının yapıları ayrıca önem taşımaktadır. Zira bu diyalog, karar alma süreçlerini etkileme ve gençlik parlamentolarına ülkenin yasama organı tarafından atfedilen önemi değerlendirme olanağı sağlar. Bu konudaki en iyi örneklerden biri yine İskoçya'dır. İskoç ve Birleşik Krallık politikacıları kendileri ile aynı seçim bölgelerini temsil edenlerle beraber çalışırlar. Seçim bölgesi muayenesi (constituency surgery), yani seçim bölgesinden kişilerle bir araya gelip onların sorunlarını ele alma ve etkinliklere beraber katılma gibi pek çok faaliyeti birlikte yaparlar.

Birleşik Krallık seviyesinde ise, gençlik parlamentosu üyeleri, Ulusal Parlamento Üyeleri ile önceden belirlenmiş konular üzerine bir ya da iki saatlik tartışmalar yapılabilmektedir. Ayrıca, iş gölgeleme günleri (job shadowing) olarak adlandırılabilen, bir gençlik parlamentosu üyesinin tüm gününü bir Parlamento Üyesi ile geçirip rollerinin ne olduğunu anlamasına olanak tanıyan günler de vardır. Son olarak, çevrimiçi buluşmalar da söz konusu olabilmektedir.

3.1.4. Gençlerin katılımında kullanılan diğer yöntemler

Gençlerin düşük katılımının genel bir sorun olarak belirdiği pek çok Batılı demokraside ilk çözüm olarak gözükken gençlik parlamentoları, süreçlerin iyi yönetilmesi durumunda olumlu ve demokratik işleyiş açısından model olabilecek kurumlar olduklarını Birleşik Krallık örneğinde somut bir biçimde göstermişlerdir. Gençlik parlamentolarının yerine getirmekte sorumlu olduğu bir takım işlevleri ne kadar başarıyla yapabildiği ile ilgili literatür pek çok

22

Annual Sitting'ler ile ilgili daha detaylı bilgi için <http://www.ukyouthparliament.org.uk/myps/annual-sitting/>

tartışma sunmaktadır. Bunların başında, toplumda gerçekten dezavantajlı olan kişilerin bu gibi katılım süreçlerine de dahil olamadığı ve bu gençlik parlamentolarının aslında karar alma süreçlerinde gerçek bir etki sahibi olmaktan öte, göstermelik kurulmuş etkisiz kurumlar oldukları savları gelmektedir.

Gerçekten gençlik parlamentolarının ürettiği sonuçların ulusal ve yerel düzeyde karar alma süreçlerine ne kadar dahil edildiği pek çok durumda şüphelidir. Aslında yüksek potansiyeli olan bu kurumlar, pek çok ülkede bu potansiyeli gerçekleştirmekten uzak kalmaktadırlar. Bununla beraber, doğrudan etkileri olmasa da dolaylı yollardan gençlikle ilgili konuların tartışılması ve gündemde tutulmasını sağlamaları itibariyle bir etkileri olduğu iddia edilebilir (Shephard ve Patrikios, 2013: 765).

Shephard ve Patrikios bu iki eleştiriye karşı olarak İskoçya Gençlik Parlamentosu'nun örnek gösterilebileceğini söyler (Shephard ve Patrikios, 2013: 765).

- 2008 yılında, İskoçya Parlamentosu'nda alkol satın alma yaşının 21'e çıkarılması için bir öneri sunduğunda, CARDAS (İskoçya'da Alkol Satın Alımı Yaşının Arttırılması Karşıtı Koalisyon) ile işbirliği yaparak bu yasanın geçmesini engellemiştir.²³
- 2011 yılında, İskoçya Gençlik Parlamentosu'nca İskoçya Parlamentosu'ndan da verilen destekle, bir önerge (PE 1367) ile Mosquito adı verilen yüksek sesli rahatsız edici ve sadece 25 yaş altı gençlerin duyabileceği frekansta sesler yayan aletlerin yasaklanmasını istemiş ve başarılı olmuşlardır.²⁴ Bir diğer önemli örnek ise, Love Equally adı altında düzenlenmiş olan kampanya ile her cinsten çiftlerin birbiriyle evlenmesinin yasal olarak düzenlenmesi konusunda bir kampanya başlatmış ve hükümet bu konuda yapacağı danışmayı 1 sene erkene almıştır.²⁵
- Daha da önemlisi, gençlerin katılımı ile ilgili çabaları ve yürüttükleri kampanya sonucunda İskoçya'da oy kullanma yaşı 16'ya düşürülmüştür.²⁶

İskoçya örneği aslında Shephard ve Patrikios'un da önerdiği gibi bize gençlik parlamentolarının fırsat verilmesi ve uygun yapıların kurulması halinde sadece demokratik yönetim biçimlerini öğrenmenin ve canlandırmanın bir yolu olmaktan da öte, gündemi belirlemek ve gündemin daha etkin bir katılımcısı olmak adına çok ciddi bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Bu bölümde, gençlerin kurumsal katılımı açısından ilginç diğer örnekler yer verilmektedir.

a. Young Scot, e-oy verme sistemi (Birleşik Krallık, 2013: 14)

Young Scot tarafından kullanılan e-oy verme sistemi hem temsili demokrasiye katkı hem de BİT ile gençlerin katılımını kolaylaştırma anlamında önemli bir rol oynamıştır. Yukarıda da bahsedildiği gibi, Birleşik Krallık'taki oy verme oranları oldukça düşük düzeylerde seyretmektedir. 18-25 yaş arası katılımın 1979'dan beri düştüğü söylenirken son senelerde bu düşüşün çok daha ciddi bir hal aldığı görülmüştür. Tarihsel perspektifte bu dalgalanmaya baktığımızda, 1997'de yüzde 59,7 olan katılım oranı 2001'de yüzde 49,4'e, 2005'te ise genel oy verme oranının artmasına ters olarak, yüzde 37'ye gerilemiştir. Bu rakamın 2010'da hafif

23

Purchase Age of Alcohol <http://www.syp.org.uk/purchase-age-of-alcohol-W21page-196->

24

PE 1367 <http://www.scottish.parliament.uk/parliamentarybusiness/CurrentCommittees/40055.aspx>

25

Love Equally <http://www.syp.org.uk/love-equally-W21page-232->

26

Votes 16 <http://www.syp.org.uk/votes-at-16-old-W21page-197->

bir artışla beraber yüzde 44'e geri çıktığı görülmektedir (Garland, 2013: 13).

Tüm bu ve benzer nedenlerle pek çok önlem konuşulmuş; demokrasinin tekrar tartışılmasından, oy verme yaşının 16'ya düşürülmesine kadar pek çok alanda da ilerlemeler kaydedilmiştir (Garland, 2013: 14-17). Bu anlamda, 2014 yılında bir referandumla bağımsızlığını ilan etmesi çok muhtemel gözükken İskoçya, demokratik katılım tartışmasının da canlandığı bir alan haline dönüşmüştür. Gençlik parlamentosuyla ilgili yukarıda vermiş olduğumuz örnekler hiç şüphesiz buna ciddi bir şekilde katkıda bulunmuştur.

16 Mayıs 2002'de, İskoçya'nın o dönemki Bölgesel Hükümet Başbakanı, Jack McConnell tarafından gençleri hedefleyen (12-24) ilk çevrimiçi bilgi portalı devreye sokulmuştur. Portalın temel amacı Young Scot tarafından verilmekte olan hizmetleri konsolide edip interaktif araçlar sayesinde gelişmesine katkıda bulunacak bir temel oluşturmaktır. Young Scot halihazırda 20 seneyi aşkın bir süredir faal olarak gençlere ücretsiz danışmanlık, el kitapları, rehberler indirim kartları gibi bilgi ve olanaklar sağlamakta ve bu anlamda da ciddi bir model oluşturmaktadır.

- Üyelik sistemi gibi çalışan İskoçya Gençlik Akıllı Kartı (the Young Scot NEC), gençlere İskoçya'da 1.500'ün üzerinde Avrupa'da ise 80.000'i aşkın noktada indirim ve avantaj sağlayacak şekilde geliştirilmiştir. Bu sayede, 500.000 kadar İskoçya Gençlik Akıllı Kartı üyesi yapılmıştır.²⁷
- Bunun dışında, Young Scot'ün erişimi de oldukça ciddi bir sayıya ulaşmıştır. Dergisi yaklaşık 1 milyon okuyucuya erişirken, senede yaklaşık 25.000 kişilik bir hedef gruba yüz yüze çalışmaktadırlar.²⁸

Bu erişim ve geniş temsil tabanı Young Scot'ün bazı uygulamaları zor projelere imza atmasına olanak sağlamıştır. Bunların en önemlilerinden biri, elektronik oy verme ve katılımcı karar verme mekanizmalarının kullanılabilmesidir. Oy verme ve katılım konusunda İskoçya'da yapılan araştırmalar, gençlerin yüzde 80'inin bir şekilde internete erişiminin olduğunu ortaya koymuş, gençlerin eğlence ve öğrenme için kullandığı ana kaynak olan interneti demokratik katılımı için kullanma fırsatının değerlendirilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

Young Scot, bu avantajı kullanıp yerel yönetimler ve İskoçya Gençlik Parlamentosu ile birlikte çalışarak, gençlerin İskoçya Gençlik Akıllı Kartı ile elektronik olarak oy vermelerini sağlayacak bir çevrimiçi platformun kurulmasını sağlamıştır. Mart 2010'da 12-25 yaş arasındaki 21.000 kadar genç, 9 yerel yönetim bölgesinde www.youngscot.org internet sitesi üzerinden oy kullanarak İskoç Gençlik Parlamentosu'ndaki temsilcisini seçme olanağına sahip olmuştur. Bu e-oy verme platformu, en son Shetland'de katılımcı bütçeleme deneyimi için tekrar kullanılmış, gençler fon alacak projelere birlikte karar vermişlerdir.

b. Bilgilendirme ve medya kullanımı ve Seçim Komisyonu

Seçim Komisyonu Parlamento tarafından 2000 yılında kurulmuş bağımsız bir yapıdır. Pek çok fonksiyonu olan bu kurumun; temelde seçimleri izlemek, raporlamak, seçimlerle ilgili konuları gözden geçirmek ve bu konularda tavsiyelerde bulunmak ve en önemlisi, kamuyu

27 Inside Young Scot <http://www.youngscot.org/inside-youngscot>

28 Inside Young Scot <http://www.youngscot.org/inside-youngscot>

eğitmek gibi görevleri vardır (Ellis vd., 2006: 42).

Birleşik Krallık'ta önemli bir konu olan, gençlerin katılımını canlandırmak alanında da ilerlemeler kaydedilmiştir. Yapıtılan bir araştırmadan sonra elde edilen bulgular ışığında, gençlerin siyasete katılımı ile ilgili öncelikli müdahale alanları da belirlenmiştir. Seçim Komisyonu'nun bu araştırmasının sonuçlarına göre, Birleşik Krallık'ta gençlerin siyasete katılımındaki azalmanın nedenleri; hayal kırıklığı (kazananın kim olduğunun bir fark yaratmaması), ilgisizlik (siyasete olan ilgi eksikliği), etki (bir tek oyun önemli olmadığı inancı), yabancılaşma (siyasetin gençlere göre olmadığı fikri), bilgi (siyaset hakkında yeterince fikir sahibi olmama), zahmetli olması (oy vermenin çok zaman alan bir uğraş olarak görülmesi) gibi başlıklar olarak ortaya çıkmıştır (The Electoral Commission, 2002: 18-23). 2003 yılında yapılan odak grup çalışmalarında ise insanların, siyasi sürecin kendisinden uzaklaştığı ve kendilerini bu sürece kapattığını tespit etmişlerdir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, bir yandan politika kelimesinin kendisi kötü bir kelime olarak görülürken, diğer yandan insanların siyasi konularda heyecanlı olduğu da önemli bulgulardandır (Ellis vd., 2006: 42). Seçim Komisyonu, tespit edilen sorunların önemli bir çoğunluğuyla mücadele için doğru bilgilendirme ve iletişim kampanyalarının yardımcı olacağı düşüncesiyle kurulduğu yıllardan itibaren çeşitli kampanyalar yürütmüştür. 2002 baharında, "Oylar Güçtür" kampanyası, "Genç Oy Verenler için Farkındalık Haftası" ile önemli bir başarı elde etmiştir. Bunun sonunda ise, 2002 yılı Kasım ayında, Birleşik Krallık'taki kampanyasında kullanılacak bir logo tasarım yarışması organize edilmiştir. 2004 yılında ise "Fikri Hayata Geçirin" cümlesi ile ilgili yaratıcı film, tiyatro, şarkı vb. yaratıcı yöntemlerle yarışmaya teşvik etmiştir. Tüm bu çabalar arasında en çok ön plana çıkan ise 2004 yılında Avrupa, yerel ve Londra seçimlerinde ilk kez tüm Birleşik Krallık çapında yapılan ve 2005 genel seçimlerinde tekrarlanan "Don't Do Politics" yani "Siyaset Yapma" kampanyasıdır. Seçim Komisyonu bu kampanyanın mantığını politika kavramı ile günlük hayatta atılan her adımın aslında birbirile ilgisini ortaya koyarak, seçmenlerin pasiflikten sıyrılıp aktif yurttaş olmasını sağlama zemini üzerine oturtmuştur (Ellis vd., 2006: 42).

Kampanyaları incelendiğinde, Seçim Komisyonu'nun kısa dönemde ciddi bir artıştan çok gençlerde uzun dönemde tavır değişikliğini sağlayabileceği bir bilgilendirme kampanyasına giriştiğini söylemek çok yanlış olmayacaktır. Seçimlerdeki oy oranları oldukça farklı etkenler sayesinde dalgalanmalar göstermesine rağmen, Birleşik Krallık'ta temel sorun olan siyasete olan mesafenin artması ve siyasetin gerçek hayatın dışında bir alan olduğu düşüncesiyle mücadele için bu yöntemin seçildiği söylenebilir.

Diğer bir kampanya olan "360 Derece İletişim" kampanyası ise arkasında ciddi bir finansal güçle (yaklaşık 5 milyon sterlin) gerçekleştirilmiştir. Kampanyada televizyon, radyo ve basın gibi geleneksel medyanın yanı sıra, dış mekân ve çevrimiçi medyada sıklıkla yer alacak ve gençlerin ilgisini çekecek şekilde araçlar kullanılmış, kampanya ile ilgili bilgiye kolay erişimin sağlanabileceği web sitesi ve telefon hattı da devreye sokulmuştur (aboutmyvote.co.uk). Aynı mesaj kampanyanın tüm bu kanallarından, her kanalın hitap ettiği kitleye göre farklılaştırılarak verilmiştir (Ellis vd., 2006: 42). Bu mesaj, "Eğer siyaset yapmıyorsan aslında pek bir şey yapmıyorsun (If you don't do politics there's not much you do)" olmuştur.

Kampanyanın kullandığı televizyon reklamı, Mike ve Tom adında iki arkadaşın günlük hayattan konuşmalarına dayanmaktadır. Mike, Tom ile sürekli onu ilgilendiren konularla ilgili konuşmaya çalışırken Tom, siyaset yapmadığını söyler. Ancak sonunda Tom'un çok

ilgilendiği bir konu söz konusu olduğunda, politika yaptığı vurgusu gelir. Bunu tamamlayan radyo programı da benzer bir yapı izler; dinleyicilerin politik olan herhangi bir konuda arayamayacakları Chit-Chat adlı radyo programı sonunda kimse bir şey konuşmadan biter. Basın ilanları ise günlük konularla siyaset ilgisini ortaya koyan konuları ön plana çıkaracak şekilde hazırlanmıştır. Tüm bu kampanya daha çok kişiye erişebilmek için Birleşik Krallık'ta yaşayan azınlıkları kapsayacak şekilde, Bengalce, Çince, Gujaratça, Punjapça, Urduca ve Gallerce dillerinde de yayınlanmıştır (Ellis vd., 2006: 42).

Yapılan etki değerlendirmesi ise sonuçların kamuoyu tarafından oldukça iyi karşılandığını ortaya koymuştur. Katılımcıların yüzde 76'sı mutlaka bir şekilde kampanyaya denk geldiklerini söylerken, 18-35 yaş aralığındaki gençlerin yüzde 79'u özellikle televizyon reklamının dikkat çektiğini söylemiştir. Yüzde 88'i ise oy vermenin önemli bir konu olduğunun kampanya tarafından iyi bir şekilde aktarıldığını ifade etmiştir. En net etkisi ise, katılımcıların yüzde 36'sının kampanya sayesinde arkadaşlarıyla siyaset hakkında konuştuğunu ifade etmesi, yüzde 37'sinin oy verme konusunda kampanyanın kendisini iyi hissettirdiği ve yüzde 43'ünün kampanyadan sonra oy vermeye karar verdiğini söylemesi olmuştur. Buna ek olarak, 20.000 kişi telefon hattını aramış, internet sitesi 200.000 kez ziyaret edilmiş ve 46.000 oy kayıt formu indirilmiştir (Ellis vd., 2006: 42-43).

Seçim Komisyonu oy verme alışkanlıklarını değiştirmesinin uzun zaman alacağını kabul ederek kampanyalar düzenlemeyi sürdürmektedir.²⁹ 2005 yılına kadar giderek azalan oy verme oranlarının artmasında, bu gibi kampanyaların çok yönlü ve toplumun her kesimine ulaşmaya dönük yaratıcı yaklaşımlarının etkisi yadsınmaz ve 2010'daki artışlara katkısı olduğu kabul edilmelidir.

3.2. Gençlerin Sivil Katılımı ve Almanya Deneyimi

Günümüz Avrupa'sında, özellikle gençler arasında, yaygın olarak temsili siyasete ilginin, siyasete güvenin ve seçime katılımın azaldığının genel bir kabul gördüğünü belirttik. Var olan temsili yapılar gençleri tatmin etmemekte, bu da otoriter veya hoşgörüsüz politikalar izleyen aşırı uçlardaki partiler gibi oluşumların giderek gençler nezdinde destek kazanmasına yol açmaktadır. Bu eğilimin bir başka sonucu da gençlerin temsili sistem haricindeki farklı ve yeni katılım biçimlerine duyduğu ilginin giderek artmasıdır. Katılım tanımının toplumdaki farklılıkları gösterdiğine ve katılım şekillerindeki değişimin toplumdaki değişimlere karşılık geldiğine dikkat çeken Lasse Siurala, gençlerin katılımında "yerleşmiş ve var olan" katılım şekilleriyle, "ortaya çıkmakta olan ve gelecekteki" katılım şekillerini birbirinden ayırmaktadır. Bu ayrıma göre, STK temelli yapılanmalar, eş-yönetim, gençlik parlamentoları, okul konseyleri, gösteriler gibi temsili ve doğrudan demokrasinin tüm farklı yöntemleri modern katılım şekillerini oluştururken, dışavurumcu, duygusal, estetik, kültürel, gündelik, sanal ve dijital katılım ise post-modern katılım yolları olarak gruplandırılmaktadır (Siurala, 2000).

Siyasi katılım daha çok birey ile toplum arasındaki ilişkiyi devlet ve yurttaş ilişkisi üzerinden incelerken, sosyal ya da sivil katılım, birey ile bir grup ya da topluluğun ilişkisine referans

29

Can cartoons animate voters? http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/magazine/3513658.stm

verir. Dolayısıyla, buradan doğan kolektif bir aksiyondan bahsedilebilir (Muniglia vd., 2012: 7). Katılımcı demokrasi tanımı gereği siyasi katılımın kapsamı dışındaki tüm kurumların bir katılım ögesi içermesi ideal demokratik geleneğin gereği olarak kabul edilir.

Gençlerin özellikle konu temelli hareketliliğinin artmasının klasik kurumsal katılım yöntemlerine katılımın düşmesinin doğal sonucu olarak modern katılım biçimlerinden "sivil katılım" giderek daha da artmıştır. Yurttaşlık bilincinin ve eğitimin daha sağlam olduğu ve katılımcı yöntemlerin esas alındığı ülkeler bu anlamda öncü rol oynamaktadırlar. Özellikle istihdam temelli geçiş rejimlerine örnek verdiğimiz Almanya bunun en üst seviyede gözlemlendiği ülkelerdendir.

3.2.1 Genel politik, hukuki ve sosyal çerçeve

a. Politik ve hukuki çerçeve

Almanya'nın federal yapısı nedeniyle yasama yetkisi merkezileşmemiştir ve Federal Hükümet ile eyaletler arasında paylaşılır. Alman Anayasası ülkede yaşam koşullarında eşitliğin sağlanması, ülke içinde yasal ve ekonomik birliğin sağlanması konusunda federal devlete yetki verdiğinden, sosyal refah alanına ilişkin yasalar ile çocuk ve gençlik hizmetlerinin standartlarının belirlenmesinden merkezi hükümet sorumludur. Eğitim, kültür ve belediyeçilik ile ilgili yasalar ise yerel yönetimlerin yetki alanındadır. Ülkedeki federal yapıya paralel olarak, çocuk ve gençlik politikası da sadece Federal Hükümet'in değil, aynı zamanda eyaletler, yerel yönetimler ve kamu kurumları ile ortaklık çerçevesinde çalışan çocuk ve gençlik hizmetleri örgütleri tarafından yürütülmektedir.

Çocuk ve gençlerin kamu sektörü kurumlarının çalışmalarına katılımı yasal çerçeve içine dahil edilmiştir; bu sadece çocukların ve gençlerin kendi yaşamlarıyla doğrudan ilgili yasalar için değil, eyaletlerin anayasaları, belediye yasaları ve en genel şekliyle yerleşim yerlerinin planlamasını düzenleyen federal İnşaat Kanunu için de geçerlidir. Bununla birlikte, tüm çabalara rağmen bu haklar henüz Alman Anayasası'na girememiştir. Yerel yönetimler ise bu konuda daha ilerici bir tutum almış, 16 eyaletten 11'inin anayasasında bu yönde değişiklik yapılmıştır. Çocuk ve gençlerin katılımı konusunda en geniş hakların bulunduğu Schleswig-Holstein eyaletindeki düzenlemeler bu açıdan bir örnek teşkil edilebilir. Buna göre:

- Çocuk ve gençlerin çıkarlarını etkileyen girişim ve projeler planlanırken, yerel yönetim mutlaka onları uygun biçimde bu planlamaya dahil etmelidir. Bu amaçla, yerel yönetim uygun sivil katılım mekanizmaları geliştirmelidir.
- Çocuk ve gençlerin çıkarlarını etkileyen girişim ve projeler uygulanırken, yerel yönetim onların çıkarlarını ne şekilde dikkate aldığını ve onlara ne gibi katılım olanakları sunduğunu açıklamak zorundadır.

0-27 yaş arası çocuk, ergen ve genç yetişkinleri kapsayan Federal Çocuk ve Gençlik Hizmetleri Kanunu genç insanların ve ailelerinin eğitim ve kişisel gelişime ilişkin kişisel haklarını korumaya yönelik hükümler içermektedir. Kanun ayrıca kamu sektörü içindeki gençlik çalışmalarını yasal çerçevesini oluşturmakta ve genç insanlar ile aileleri için olumlu yaşam koşullarını yaratmayı ve sürdürmeyi amaçlamaktadır. Çocuk ve gençlik hizmetleri kamu hizmetlerinin farklı alanlarına dokunan çok-sektörlü bir konu olarak görülmekte, Kanun, kapsadığı

tüm bu alanlara yönelik olarak çocuk ve gençlerin katılım haklarına atıfta bulunmaktadır.

Eyaletlerin eğitim kanunları ise öğrencilerin katılımına ilişkin düzenlemeler içermektedir. Öğrencilerin temsili ile eş-idaresini öğrencilerin okul hayatına katılımını sağlayan klasik araçlar olarak gören bu kanunlar genel olarak sınıf temsilcileri ve öğrenci sözcülerinin seçimi ve bir öğrenci konseyinin oluşturulmasına yönelik hükümleri içermektedir. Bazı eyaletler daha ileri giderek öğrencilerin ebeveyn ve öğretmenler ile birlikte okul konseylerine ve benzeri temsili organlara katılımını sağlamaktadır. Bu örneklerde güçleri ve oy hakları eyaletten eyalete farklılık gösterirken 4 eyalette her gruba eşit oy ağırlığı tanınmıştır. Ancak söz konusu temsil organlarının sadece bilgi alışverişi ve danışma işlevleri bulunmaktadır. Bu kurumsal temsile ilişkin düzenlemelerin yanı sıra, eyaletler arasında uygulama farklılıklarına rağmen eyaletlerin eğitim kanunları ayrıca öğrencilerin demokratik değerleri benimseyen sorumlu yurttaşlar olarak yetişmesini amaçlayarak, onlara eleştirel eylem, siyasi katılım, yurttaşlık ve aktif katılım konularında yetkinlik sağlayan derslerin verilmesine ilişkin hükümler de içerirler.

Federal düzeyde çocuk ve gençlik politikalarının oluşturulmasından sorumlu olan Federal Aile, Yaşlılar, Kadınlar ve Gençlik Bakanlığı'nın (Gençlik Bakanlığı) görevleri arasında şunlar bulunmaktadır:

- Çocuk ve gençlik hizmetleri konusunda bölgeler üstü ve federal merkezli faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının değerleri, içerikleri, metotları ve çalışma biçimlerindeki çeşitliliğin desteklenmesi.
- Gençlerin siyaset, kültür ve spor konularındaki eğitimi, Gönüllü Ekolojik ve Sosyal Yıl projeleri, İşletmelerde Gönüllü Bir Yıl programı ve uluslararası gençlik değişiminin teşvik edilmesi.
- Almanya'daki genç insanların durumunu araştırarak çocuk ve gençlik hizmetlerini geliştirmek için bir Çocuk ve Gençlik Raporu yazmak üzere bağımsız uzmanlar görevlendirilmesi.
- Mevcut federal kanunların (Çocuk ve Gençlik Kanunu'nun) yetkili olarak yürütülmesi.
- Diğer federal dairelerin şubeleri, eyaletler, belediyeler ve devletin yürüttüğü gençlik hizmetleri ile yakın bir iletişimin sürdürülmesi (Federal Almanya Cumhuriyeti, 2008: 8-9).

Ayrıca, federal düzeyde çocuk ve gençleri ilgilendiren daha dar kapsamlı konularda çalışmalar yapan bakanlık ve kamu kurumları bulunmaktadır: Bunların arasında, Federal Ekonomi ve Çalışma Bakanlığı, Federal Sağlık ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Federal Eğitim ve Araştırma Bakanlığı, Dış İlişkiler Dairesi, Federal İçişleri Bakanlığı, Federal Adalet Bakanlığı, Federal Ekonomik İşbirliği ve Gelişme Bakanlığı, Federal Savunma Bakanlığı, Federal Ulaşım, Bayındırlık ve Kent Gelişimi Bakanlığı, Federal Çevre, Doğanın Korunması ve Nükleer Güvenlik Bakanlığı, Sivil Eğitim Kurumu, Bölgesel Sivil Eğitim Kurumları, Federal Silahlı Kuvvetler Sosyal Hizmetleri, Federal Sağlık Eğitimi Merkezi, Federal Çevre Kurumu, Federal Doğanın Korunması Kurumu, Federal Mesleki Öğretim ve Eğitim Kurumu sayılabilir.

Federal düzeyde gençlik alanındaki önemli organlar arasında Federal Parlamento içindeki Aile, Yaşlılar, Kadın ve Gençlik Komisyonu ile Çocukların Çıkarlarını Gözetme Komisyonu bulunmaktadır. Bunlardan ilkinin çalışma alanları arasında şunlar yer almaktadır:

Okuldan önce ve okula koştur eğitim, yetiştirme ve bakım, çocuk ve gençlerin katılımının iyileştirilmesi, eğitimde fırsat eşitliği, şiddetten arınmış ortamda büyüme, Gençlik Koruma Yasası'nın izlenme ve değerlendirilmesi, dezavantajlı gençlere yönelik fırsatlar, mesleki uyum sağlamaya yönelik girişimler, hoşgörü ve demokrasi için çalışılması, çocuk ve gençlik yardımı, gençler için ve kuşaklar üstü gönüllü hizmetlerin yaygınlaştırılması (Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu Ortaklığı, 2013: 7).

Federal düzeyde doğrudan çocuk ve gençlik hizmetleri üzerinde çalışan kamu kurumları ise şunlardır:

- Üniversiteler, resmi olmayan kurumlar, kentlerde faaliyet gösteren çocuk ve gençlik alanında çalışan temsilcilerden oluşan Federal Hükümet Çocuk ve Gençlik Raporu Uzmanlar Komisyonu her yasama senesi için farklı bir başlıkta raporlar yayınlar.
- Gençliğin Sorunları Hakkında Federal Danışma Komitesi 15 gençlik hizmetleri uzmanından oluşur ve federal hükümete gençlik hizmetleri ve çocuk ve gençlik politikasının sektörler arası alanları hakkında tavsiyelerde bulunur.
- Gençlik Bakanlığı altında çalışan AB Gençlik Eylem Programı Kurumu uluslararası müfredat dışı etkinlikler ve gençlerin girişimleri için fon sağlamakta, gençlerin eğitimine yönelik etkinlikleri koordine eder (Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu Ortaklığı, 2013: 8).

Gençliğin Sorunları Hakkında Federal Danışma Komitesi, Almanya'da gençlik politikasının yeni AB stratejisi ile birlikte yenilenmesinin tartışıldığı 2009 yılında yayınladığı görüşünde günümüzün ihtiyaçlarına cevap veren bir gençlik politikasının temel unsurlarını şu şekilde tanımlamıştır: a) Koruma ve destek, b) yetkinleştirme, c) katılım ve d) kuşaklara yönelik politikalar. Kurul gençlik politikasının gençlerin katılımını kolaylaştırmada genç insanların toplumun sunduğu fırsat ve alternatiflere katılımını iyileştirmenin amaçlanması gerektiğini belirtmiştir. Tavsiye metninde, bu açıdan cevaplanması gereken sorular şöyle sıralanmıştır: Gençlerin toplumun belirli alanlarına dahil olması ve katılmasının önündeki engelleri nasıl tanımlayabiliriz? Bu sınırlamaların arkasındaki gerekçe nedir ve bunlar ne ölçüde geçersiz hale gelmiştir? Mevcut toplumsal koşullar altında bir demografik grup olarak gençliğin yapısal bir dönüşüm geçirdiğini ne zaman söyleyebiliriz?

Kurul, gençlik politikasının, katılımın önündeki yaşa dayanan engellerin kaldırılması için mücadele ve bu engellerin kalkması veya değiştirilmesini talep etmesi gerektiğini savunmaktadır. Yine Kurul'a göre, toplumun değişik alanlarına etkin bir şekilde katılım için gerekli beceri ve yeteneklerin kazanılması amacıyla, gençlik politikasını yetkinleştirmeye yönelik uygulamaları ile katılıma yönelik olanlar arasında bağlantılı kurulmalıdır.

Eyalet düzeyinde çocuk ve gençlik politikalarından sorumlu olan ana organ 16 Eyaletin çocuk ve gençlikten sorumlu bakanlarından oluşan Gençlik ve Aile Bakanları Konferansı'dır. Konferans, eyaletlerdeki gençlik alanına yönelik kurum ve programların eşit bir şekilde gelişmesi için çalışarak gençlik hizmetleri ve politikasına ilişkin kararlar alır. Yerel düzeyde ise, belediye gençlik ofisleri çocuk/gençlik hizmetlerinden sorumlu kurumlardır. Bu ofislerin çalışmaları Gençlik Hizmetleri Komitesi tarafından planlanır ve denetlenir. Komite gençlik hizmetleri ile ilgili tüm alanlar, gençliğe yönelik yardımlar ve gönüllü gençlik hizmetlerinin

teşvik edilmesinden sorumludur. Bu komitelerde çocuk ve gençlerin kendi çıkarlarını korumak üzere temsil edilmesi şart koşulmuştur (Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu Ortaklığı, 2013: 9-10).

Hükümet ve hükümet dışı aktörlerden oluşan, gençlik alanında faaliyet gösteren diğer kurumlar da bu kurumsal ekosistemin parçasıdır. Örneğin, 1949 yılında kurulmuş olan Çocuk ve Gençlerin Refahı Derneği, federal gençlik örgütleri, bölgesel gençlik konseyleri, gönüllü sosyal refah örgütleri, federal düzeydeki uzman kuruluşlar, eyaletlerin gençlik alanından sorumlu organları ile gençlik ofislerini bir araya getirmektedir. Dernek çocuk ve gençlik politikaları alanında üyelerinin bulgularına dayanan ortak raporlar yayınlayıp tavsiyelerde bulunarak lobi faaliyetleri yürütür, bu konularda uzmanların katıldığı konferans ve toplantılar düzenler. Diğer bir önemli kurum olan, Federal Çocukların ve Gençlerin Korunması Derneği ise 1951 yılında kurulmuştur ve ülkenin önde gelen sosyal refah örgütleri, gençlik dernekleri ile çocuk ve gençlik alanında çalışan bireylerden oluşmaktadır. Dernek federal düzeyde çocuk ve gençlerin haklarının parti politikaları ve dini mezheplerden bağımsız şekilde korunması için çalışır (Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu Ortaklığı, 2013: 10).

Almanya'daki çocuk ve gençlik politikasının en önemli özelliklerinden biri her yönetim düzeyinde hükümet dışı gençlik örgütlenmelerine tanınan yetki ve katılım olanaklarıdır. Bu kapsamda federal düzeydeki en önemli örgütlenme, federal düzeyde etkin olan 24 gençlik federasyonu, 16 eyalet gençlik konseyi ve danışma işlevi gören beş bağlı federasyon tarafından oluşturulmuş bir çalışma birliği olan Alman Federal Gençlik Konseyi'dir. 1949'da kurulan konseye üye kuruluşlar, kilise, çevre koruma, serbest zaman değerlendirme ve sosyal çalışma alanlarında etkin olan gençlik federasyonlarından izci kuruluşlarına kadar geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Parti siyaseti güden gençlik federasyonları ve öğrenci örgütleri tarihsel nedenlerden ötürü konsey içinde temsil edilmemektedir (Federal Almanya Cumhuriyeti, 2008: 10). Konseyin temel işlevi genç kuşağı ilgilendiren konu ve politikalar hakkında lobi faaliyetlerinde bulunmaktır. Konsey gençliğin yetkinleşmesini, bağımsızlığını sağlayan, gençlere kişisel gelişimlerinde destek olan ve topluma eşit yurttaşlar olarak katılmalarına olanak veren bir gençlik politikası için çalışır.

Konseyin hedeflerinden biri de gençlik örgütlerinin gönüllü çalışmalarının karmaşık düzenlemeler ve bürokrasi yüzünden engellerle karşılaşmamasını sağlamaktır. Bu kapsamda. Alman Çocukların ve Gençlerin Refahı Kanunu'nda yapılabilecek iyileştirmeler üzerine odaklanır. Eğitim alanında konsey özellikle formel olmayan öğrenme alanlarının daha yaygın bir şekilde tanınması için uğraş vermektedir. Katılımla ilgili olarak ise, konseyin gençlerin daha iyi temsili ve oy verme yaşının düşürülmesi için verilen mücadeleye dayanan önemli bir geçmişi vardır.³⁰ Ayrıca, partilerin gençlik örgütlerinin temsili için kurulan Uluslararası Gençlik Çalışması Alman Ulusal Komitesi DBJR'nin yanı sıra, Siyasal Gençlik Konseyi ve Alman Sporcu Gençlik Örgütü de ulusal ve çok-uluslu düzeylerde gençlerin temsilde öneme sahip diğer örgütlerdir.

b. Sosyal çerçeve

Almanya günümüz Avrupa'sında özellikle 2008 krizi sonrası ekonomisi ve bununla beraber refah devleti ile ilgili uygulamaları sürdürülebilirliği anlamında en çok öne çıkan ülkelerden

biridir. Ancak bununla beraber Alman refah sisteminde son dönemde yaşanan değişimler ve istihdam odaklı bir rejim olması kapsamında daha derinlemesine bir analiz yapıldığında ciddi sorunlar göze çarpabilmektedir.

Son zamanlarda çok tartışılan konulardan biri de, Almanya'daki işsizlik rakamlarının aslında çalışan-yoksul olarak tanımlanabilecek bir sınıf yarattığı savıdır. Mini-job adıyla bilinen çok düşük gelir sağlayan ve devletin düşük seviyedeki destek eşiğı karışımıyla yaşayan kitlelerin sayısı oldukça çoğalmıştır (Caliendo ve Wrohlich, 2006).

Yine de, Almanya özellikle 2008 sonrası tüm dünyayı kapsayan bu krizin sosyal bilançosunu da iyi yönetmeyi başarabilmiş ülkelerden biridir. Bunun nedenlerinden biri de, Almanya'da var olan yurttaşlık bilinci ve sosyal hizmetin önemi konusundaki algıdır. Sivil katılımı güçlü kılan bu bilincin temelinde eğitimin sistemli ve geçmişi eskiye dayanan bir vakıf kültürü, iyi işleyen ve yerinden yönetime dayalı bir politik sistem sayılabilir. Alman gençleri büyük ölçüde federal sistemin de etkisiyle, yakın çevresi ve yerel yönetim/topluluğa en yüksek önemi atfeden gruptur (Yüzde 19'luk Avrupa ortalamasına karşılık, Almanya'da yüzde 32) (Stellinger ve Wintrebert, 2008: 115).

Daha genel bir perspektiften bakıldığında, Almanya'daki gençlerin sosyal ve politik yaşama çok daha fazla katıldığını da söylemek mümkündür. Almanya'daki gençlerin toplumu iyiye doğru değiştirebileceklerine olan inancı yüzde 50 iken, Avrupa ortalaması yüzde 45'lerde kalmaktadır. Bu oran, eğitim seviyesindeki artışa paralel olarak artarak, özellikle yükseköğretim seviyesindeki kişilerde yüzde 63'lere erişmektedir. Zira, bu seviyede eğitim alan öğrenciler, çok daha geniş sosyal ve kültürel katılım olanaklarına erişebilmektedirler. Öğrenciler ayrıca üniversitedeki aktif gruplar ve siyasi örgütler aracılığıyla daha da ciddi bir katılım göstermektedirler (Stellinger ve Wintrebert, 2008: 116). Bu katılımı etkisi olan nedenlerden biri de işverenlerin işe alma kriterlerinde, DAAD gibi burs sağlayan vakıfların da bursiyer seçim kriterlerinde gençlerin örgütsel deneyim ve katılımı olumlu bir veri olarak değerlendirilmesidir.

Tüm bu sosyal durum içinde vurgulanması gereken bir konu ise Almanya'daki gençler arasındaki farklılıklardır. Hem federal yapıdan hem de sosyo-ekonomik sistemden kaynaklı olarak bir sonraki örnekte inceleyeceğimiz Finlandiya'ya göre ciddi farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıkların en yoğun olduğu durumlar özellikle göçmenlerdir. Almanya Avrupa'nın en çok göç almış bölgelerindedir. Bunun da ötesinde, Doğu Almanya ile birleşmesinden sonra ciddi bir değişim sürecine girilmiştir. Bu durumun ekonomik bilançosu ve toplumsal entegrasyona etkileri üzerine yapılan çalışmalar Almanya'daki sosyal çerçevenin ayrı ve oldukça önemli bir başlığını oluşturmaktadır.

3.2.2. Federal düzeydeki gençlik programları

Almanya'daki gençlik politikasının ana amaçları şunlardır:

- Çocukların korunması ve güvenliği
- Karar almaya katılım
- Eşit fırsatlar
- Daha az olanaklara sahip gençlerin entegrasyonu

- Daha fazla demokrasi ve hoşgörü

Federal düzeyde çocuk ve gençlere yönelik desteklerde kullanılan merkezi araç ise Federasyon Çocuk ve Gençlik Planı'dır. 2010 sonrasında bu destekler ile Almanya ve Avrupa'daki gençlerin gelişimine, sınırları aşan bir anlayış ve hoşgörünün yerleşmesine, kuşaklar arası diyalogun iyileşmesine ve Almanya'da yaşayan yabancıların entegrasyonuna öncelik verilmektedir. Bu araç kapsamındaki destek alanları arasında şunlar bulunmaktadır: Siyasi eğitim, kültürel eğitim, gençlik ve spor, toplumsal eğitim, uzun dönemli gönüllü hizmetler, toplumsal gönüllü çalışmalar, kızlar ve erkekler arasında eşitlik, engelli gençler, genç insanlar ve ailelerine sosyal yardım, çocuklara yönelik sosyal yardım, çocukların ve gençlerin korunması, medyanın daha iyi kullanılması, gençlik örgütleri ile işbirliği, gönüllü sosyal hizmet tedarikçilerince sağlanan çocuk ve gençlik hizmetleri, çocuk ve gençlik hizmetlerinde yeni yaklaşımlar ve yenilikler, uluslararası gençlik çalışmaları, çocuk ve gençlik hizmetleri, profesyonellere ve sosyal çalışmacılara yönelik uluslararası çalışma programları, göçmen ailelerden gelen çocukların entegrasyonu.

Tüm bu genel çerçeve içerisinde, katılım açısından uygulanan programlar ise şu başlıklar altında incelenebilir: a) Çocuk ve gençlerin demokratik ve toplumsal hayata katılımı ve yurttaşlık eğitimi alanındaki programlar, b) Gençlerin istihdam olanaklarının geliştirilerek emek piyasasına katılım imkânı vermeye yönelik programlar, c) Dezavantajlı ve göçmen ailelerden gelen gençlere yönelik programlar.

a. Çocuk ve gençlerin demokratik ve toplumsal hayata katılımı ve yurttaşlık eğitimi alanındaki programlar

Genç insanların siyasete ve topluma katılımları federal yönetimin açıkça belirtilmiş amaçları arasındadır. Doğrudan genç insanlara yönelik olan ve siyasi ve toplumsal katılım olanaklarını geliştirmeyi amaçlayan projeler için fon ve uygun araçların sağlanması bir öncelik olarak görülmektedir. Alman devleti uzmanlar ile işbirliği içinde çerçevesi çizilmiş ve federal, eyalet ve belediye düzeyinde uygulanan çok farklı program ve girişimlere imkân tanıyacak bir temel çerçeve sunmaktadır.

Alman Federal Gençlik Konseyi ile Alman Federal Sivil Eğitim Kurumu arasındaki işbirliği Federal Aile, Yaşlılar, Kadınlar ve Gençlik Bakanlığı'nın Alman gençlik dernekleri ve Alman Federal Sivil Eğitim Kurumu ile birlikte tüm yurtda öncü oldukları, geliştirdikleri ve teşvik ettikleri etkinlikleri merkeze alır. Almanya'da çocuk ve gençlerin katılımı hakkında birçok programdan ikisi Alman Federal Gençlik Konseyi tarafından yürütülen "Come in Contact - Bağlantıya Geç" ve "YOUrope - YOUvote"dur. Tüm siyasi düzeylerdeki (yerel, bölgesel, eyalet, federal ve Avrupa) projelere yönelik bir platform olan "Bağlantıya Geç" gençlerin kendi siyasi taleplerini oluşturması ve bunları siyaset yapıcılarla tartışması gerektiği ilkesi üzerinden hareket eder. Programın temel alanları arasında demografik değişim ve zorlukları, gençliğin katılımı ile geleceğe ilişkin önemli değerler olarak eğitim ve mesleki eğitim bulunur. 2009 yılında Avrupa Parlamentosu seçimlerine yönelik olarak uygulanan "YOUrope - YOUvote" ise 2008-2009 arasında yürütülen bir dizi projeyi ve Avrupa ile ilgili meselelerde yapılan tartışma turları, gençlik değişimleri, eğitim kursları ve atölyeleri içermiştir. Program kapsamındaki tüm projeler gençler tarafından yürütülmüş, bu yolla Avrupa Parlamentosu seçimlerine gençlerin katılım oranının yükseltilmesi, Avrupa Birliği'ne olan ilginin artırılması ve

gençlerin Avrupa Birliği ile ilgili konuları bölgesel düzeyde şekillendirmeye teşvik edilmesi amaçlanmıştır.

Federal düzeyde ayrıca Sivil Eğitim Kurumu'nun üstlendiği programlar bulunmaktadır. Örneğin, Mart 2009'da ülke çapında uygulanan "Mach was" gençlere sivil katılıma yönelik projeleri için fon başvurusu yapma imkânı vermektedir. Bir diğer program olan "Praxislabor Partizipation" ise gençlere proje yönetimi, halkla ilişkiler ve bir projeyi profesyonel olarak yürütebilmek için gerekli diğer becerilerle ilgili eğitimler vermeyi amaçlamaktadır.

Bu programlar dışında, federal düzeydeki bir başka araç da Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi temel alınarak oluşturulan beş yıllık Ulusal Eylem Planları'dır. 2005-2010 arasında uygulanan Ulusal Eylem Planı'nın altı tematik alanı içinde çocuk ve gençlerin katılımına da yer verilmiş, çocuk ve gençlerin müfredat, eğitim ve öğrenime yönelik düzenlemeler ve eğitim kursları üzerindeki haklarının kabul edilmesi ile katılıma ilişkin kalite standartlarının geliştirilmesi çâğrısında bulunulmuştur.

2011-2014 döneminde uygulamada olan "Youthpart" girişimi genç insanların sosyal medyanın kullanılması yoluyla toplumsal ve siyasi gelişmelere katılmasını amaçlamaktadır. Bu girişim sonucunda gençlere yönelik e-Katılım hizmetleri için bir yol haritası ortaya çıkarılması hedeflenmiştir (Federal Almanya Cumhuriyeti, 2012: 25).

Almanya'da ciddi bir gönüllü hizmet ve gönüllülüğün teşviki geleneği bulunmaktadır. 2010 yılı sonrasında bu kapsamda özellikle uluslararası gönüllülüğü hedefleyen bir dizi yeni girişim başlatılmıştır. 2010 yılında yenilenen Uluslararası Gençlik Gönüllülük Programı toplumsal ve ekolojik konular ile barışın korunması ve toplumsal uzlaşma alanlarında yurtdışında gönüllü çalışmalara teşvik sağlamaktadır. Federal Ekonomik İşbirliği Bakanlığı 2008 yılından beri 18-28 yaşları arasındaki gençlere gelişmekte olan ülkelerde 6-24 ay arası gönüllü çalışma olanağı sağlayan "weltwärts" programını yürütmektedir. Yine Dışişleri Bakanlığı'nın desteği ile sürdürülen "kulturweit" sayesinde 18-26 yaş arasındaki gençler yurtdışında kültür ve eğitim alanlarında gönüllü çalışma olanağına sahiptirler (Federal Almanya Cumhuriyeti, 2012: 27).

Sivil katılım alanındaki programlardan biri de "JIVE Uluslararası Gençlik Çalışmaları – Çeşitliliği Deneyimlemek" başlıklı girişimdir. Özellikle dezavantajlı durumdaki ve göçmen ailelerden gelen gençleri hedefleyen bu girişim onların uluslararası gençlik çalışmalarına katılımını artırmayı hedeflemektedir. Federal düzeyde uygulanan "Hoşgörüyü Teşvik Etmek - Becerileri Güçlendirmek" programı ise sivil toplumu güçlendirmeyi, hoşgörüyü ve demokratik değerleri yerleştirmeyi ve yerel düzeyde demokrasiyi güçlendirmeye yönelik ortak stratejiler geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Avrupa Gençlik Politikası çerçevesinde, 2010 yılında pilot proje olarak uygulamaya konan bir başka proje de "Yüz Yüze"dir. Pilot proje kapsamında, Frankfurt kentinden 100 genç yerelden AB düzeyine siyasi karar alıcılarla çeşitli etkinlikler kapsamında bir araya gelmiştir. Uygulama bir taraftan gençlerin katılımı için onlara ilham vermenin ve harekete geçirmenin önemini gösterirken, diğer taraftan gençlik çalışmaları ve gençlik politikasından sorumlu olanlar açısından hayal gücünün değerini ortaya çıkarmıştır. Avrupa ve Hesse'den gençliğin katılımı hakkında projeleri bir araya getiren "Yüz Yüze Durduğun Noktayı Göster"

Katılım Fuarı gençlik katılımı alanında gençler ile yetişkinler arasında doğrudan iletişim olanağı sağlamayı amaçlamıştır. Fuarla gençler, gençlik alanındaki uzmanlar, gençlik politikası hakkındaki siyasi karar vericiler, yerel siyasetçiler, gençlik ofisi yöneticileri, gençliğin eğitimi hakkında çalışan kurumlar, okul yönetimleri ve eyalet Parlamentosu temsilcileri eşitlik temelinde katılmışlardır. Pilot proje, gençler arasında aktif yurttaşlığı yaymak ve mevcut araçların etkinliğini değerlendirmek amacıyla diğer eyaletlere de yayılarak uygulamaya geçirilmektedir (Federal Almanya Cumhuriyeti, 2012: 54-55).

2001 yılında yayımlanan “Beyaz Kitap: Avrupa Gençliği İçin Yeni Bir Güç” adlı kitap ve bu doğrultuda hazırlanan 2010-2018 dönemini kapsayan Avrupa’da gençlik politikasının yeni çerçevesi, karşılıklı öğrenme ve akranlar yoluyla öğrenmeyi bu alandaki işbirliğinin temel unsurlarından biri olarak kabul etmiştir. Almanya’nın 2011’de başlattığı bir başka proje de ulusal ve Avrupa çapındaki gençlik politikaları arasında etkileşimi sağlamaya yönelik olarak Federal Gençlik Bakanlığı tarafından tasarlanan “Avrupa Gençlik Politikası Hakkında Akran Öğrenimi” projesidir. Bu politika kapsamındaki çalışmalara katılmak üzere Fransa, İsveç, Litvanya, Çek Cumhuriyeti, Hollanda ve Belçika’nın Flaman bölgesi davet edilmiştir. Politikanın amacı şu şekilde özetlenmektedir:

- Gençlik politikası ile ilgili yaklaşım ve uygulamalarla alakalı deneyim alışverişi,
- Gençlik politikasına ilişkin ortak stratejiler geliştirilmesi,
- Üye devletler ve Avrupa çapında uygulanan gençlik politikası ile ilgili öneriler oluşturulması.

7 ülke arasında yapılan toplantılar ile pozitif bir gençlik politikasının özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Olumlu bir gençlik politikasına göre;

- Gençleri değerli kılan tek şey ileride yetişkin olacak olmaları değildir,
- Gençlerin rolü yetişkinlerden oluşan bürokrasiye önerilerde bulunmaktan ibaret değildir,
- Gençler merkezdedir, sahnededir, topluma yetişkinlerle eşit bir şekilde katılır (Federal Aile, Yetişkin Yurttaş, Kadın ve Gençlik Bakanlığı, 2014).

b. Gençlerin istihdam olanaklarının geliştirilerek emek piyasasına katılım imkânı ver-meye yönelik programlar

Almanya istihdam odaklı geçiş sistemini sürdüren bir ülke olarak sınıflandırılmaktadır. Bu nedenle, bu alandaki programlar ayrıca bir önem taşımaktadır. 2007 yılında, Alman hükümeti ile Alman sanayini temsil eden Alman İşveren Birlikleri Konfederasyonu tarafından imzalanan Ulusal Mesleki Eğitim Pakti genç işsizliğine yönelik uygulamaların en iyi örnekleri arasında gösterilmektedir. Sanayinin mesleki eğitimin içine dahil olmasıyla, emek piyasasındaki dönüşümü sağlayan ve formel çıraklık eğitiminin değerini tanıyan bu paktın amacı bir çıraklık işine girme olanağı bulamayan, okulu erken bırakmış kişilere istihdam olanağı sağlamaktır. Pakt, 2004-2007 arasındaki dönemde Alman sanayinde 30.000 yeni çıraklık pozisyonunun yaratılmasını ve 25.000 kişiye istihdam edilebilirlikleri için gerekli temel becerilerin öğretilmesini kapsamaktaydı. Mesleki eğitimde işverenler ve merkezi/yerel yönetimler arasında işbirliğine dayalı güçlü bir geleneği olan Almanya’da sanayi çıraklık eğitimine yılda 28 milyar avroluk yatırım yapmakta ve 1,6 milyon çırak eğitmektedir. Söz konusu pakt 2007

yılında bir kez daha yenilenmiştir (ILO, 2007).

Emek piyasasına katılımında üzerinde durulan bir diğer önemli konu da gençlerin okul hayatından iş hayatına geçişinin kolaylaştırılmasıdır. 2009 yılında Federal Hükümet içinde imzalanan Koalisyon Anlaşması okul kariyer ve iş hayatı arasındaki geçiş sistemini yeniden yapılandırmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda, İstihdam ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı önderliğinde kurulan çalışma grubu tarafından bir rapor hazırlanmıştır. ESF programı kapsamında Gençlik Bakanlığı ayrıca okul, mesleki eğitim ve kariyer alanlarında faaliyet gösteren kurumlar arasında daha yakın bir işbirliğini ve uyumlaştırmayı sağlamaya çalışmaktadır. Bakanlık yine “mesleki eğitim ve iş hayatına başarılı geçiş” başlıklı akran öğrenimine dayalı proje ile iş hayatına geçiş dönemindeki gençlere Avrupa çapında ve uluslararası değişimler için destek sağlamaktadır.

Federal Gençlik Bakanlığı “Gençliği Yetkinleştirmek” girişimi ile özel destek ihtiyaçları olan gençlerin topluma, eğitime ve mesleki eğitime katılımına destek olmaktadır. Girişim gençlere bireysel destek ve okul, eğitim ve kariyer alanında çalışan kişiler ve kurumlar arasında daha yakın bir işbirliği sağlamaktadır. Bu girişim kapsamında, 4 program Avrupa fonları ile desteklenmiştir: “Okulu Bırakanlar - İkinci Bir Şans”, “Yetkinlik Kurumları”, “Gençliği Yetkinleştirmek: Bölgesel Düzeyde Eylem” ile “Gençliği Yetkinleştirmek: İş Yerinde Eylem”.

Almanya’da gençlerin katılımı açısından önem verilen bir alan da emek piyasası alanında, okulu erken bırakan ve dezavantajlı durumdaki gençler başta olmak üzere, farklı hedef gruplara uygun programlar yürütülmektedir. Gençlik Bakanlığı tarafından yürütülen Avrupa Sosyal Fonu’nun “Okulu Bırakanlar - İkinci Bir Şans” programı okula devamda zorluk yaşayan öğrencilerin standart öğrenim sistemine yeniden entegrasyonunu amaçlamaktadır. Bu kapsamda kullanılan yollardan biri de formel olmayan ve enformel eğitim olanaklarıdır. 2011 yılında Gençlik Bakanlığı okul temelli olmayan gençlik eğitimi hakkında çocuk ve gençlik alanından temsilciler, iş dünyası ve diğer ilgili aktörler arasında bir diyalog başlatmıştır. Bu çerçevede kazandırılan toplumsal beceriler toplumsal etkileşim ve iş hayatında önemli bir rol oynamaktadırlar. Ayrıca, bu yolla özellikle eğitim sisteminin dışında kalmış gençler için eğitim ve istihdam fırsatları yaratılması amaçlanmaktadır. Yetkinlik Kurumları ise artık standart okul ve mesleki eğitim sisteminin ulaşamadığı gençler için alternatif eğitim yolları sunmaktadır.

Federal Eğitim ve Araştırma Bakanlığı ise bu alanda iki program yürütmektedir: “Doğuda Eğitim Mekânları Programı” Almanya’nın yeniden birleşmesi ile eski Doğu Alman eyaletlerinde eğitim için yeni mekânların oluşturulmasına yönelik 2009-2013 döneminde uygulanan bir programdır. 2010-2013 döneminde uygulanan “JOBSTARTER - Gelecek için Eğitim” mesleki eğitimde yenilikleri ve yeni yapıların geliştirilmesini teşvik etmiş, firma ve girişimleri harekete geçirerek bölgesel düzeyde mesleki eğitimin daha iyi bir şekilde verilmesine yönelik çalışmıştır.

c. Dezavantajlı ve göçmen ailelerden gelen gençlere yönelik programlar

Toplumsal katılım açısından özel önem verilen hedef gruplardan biri de göçmen gençlerdir. Ülke çapında 420 Gençlik Göç Hizmeti Merkezi göçmen gençlere dil öğrenimi, okul, kariyer ve toplumsal entegrasyon konularında bireysel destek sağlamaktadır (Federal Almanya

Cumhuriyeti, 2012: 36). Almanya'da göçmen gençlik örgütlerinin genç liderlerinin vasıflandırılmasını hedefleyen proje, Avrupa'da dezavantajlı gençlere yönelik en iyi uygulamalar arasında sayılmaktadır. Gençler federal veya bölgesel düzeydeki çeşitli eğitimler, kamplar ve tematik atölyeler yoluyla formel olmayan eğitim ve öğrenim olanaklarından yararlanmaktadır. Program gençlere sadece gençlik liderleri olabilmeleri değil, karar alıcı ve program yöneticisi olabilmeleri için gerekli kuramsal ve pratik bilgileri de kazandırmaktadır. "Kültürler aşırı bir toplumda yaşamak ve çalışmak / Genç erkek ve kadın göçmenlere bilimsel destek" projesi özellikle kadınların kariyer tercihleri ve iş piyasası yönelimine yönelik beceri ve deneyimlerinin, mesleki vasıflarının, toplumsal ve kültürel sektörlerdeki becerilerinin ve topluma bağlılıklarının geliştirilmesini hedeflemektedir.

Avrupa Sosyal Fonu'nun finansal desteği ile eyalet düzeyinde de aynı amaca yönelik projeler uygulanmaktadır. Örneğin, Baden-Württemberg'de "Gel Öğren!" projesi ile gençlerin okul hayatından iş hayatına geçişi desteklenmekte, Hesse'de AjuMA projesi ile göçmen ailelere mensup gençlere yaşlıların bakımı alanında eğitim verilerek Mecklenburg-Vorpommern'de özel bireysel desteğe ihtiyaç duyan gençlerin iş hayatına geçişine yönelik olarak işyeri benzeri eğitim tesisleri ile kuramsal ve pratik eğitim sağlanmaktadır (Federal Almanya Cumhuriyeti, 2012: 7). Köln ve Dresden'de uygulanan "Göçmen ailelerden gelen genç kadınların kariyer yöneliminde kültürlerarası yetkinlik" projesi genç kadınlara verilen danışmanlığın iyileştirilmesi ve emek piyasasına daha iyi entegre edilmeleri için örnekler, süreçler ve araçlar geliştirmektedir.

3.2.3. Avrupa gençlik strateji kapsamındaki yaklaşım ve değişiklikler

Almanya, Avrupa Birliği'ne stratejik uygulama dönemiyle ilgili 2012 yılında verilen ilk raporda en kapsamlı cevabı göndermiş ve Açık Koordinasyon Metodu çerçevesinde en ciddi çalışmaları yerine getirmiş olan ülkedir. Bu nedenle, tüm diğer ülkelere kıyasla AB'nin anaakımlaştırdığı gençlik politikalarının Almanya'daki değişimine bakmak bize bu konuda önemli fikirler verecektir.

Alman Federal Hükümeti'nin Gençlik Programı'nın (Youth In Action) 2007-2013 döneminde Almanya'da uygulanmasına ilişkin pozisyon raporunda, genç insanlara kişisel gelişimleri, yurttaş olarak gelişimleri ve emek piyasasına yönelik gelişimleri açısından önemli beceri, bilgi ve yeteneklerin geliştirilmesinin teşvik edilmesinin amaçlandığı belirtilmiştir. Ülkedeki uygulama şu alanlara yoğunlaşmaktadır:

- Temel becerilerin öğrenilmesi,
- Kişisel gelişim ve sosyal becerilerin geliştirilmesi,
- Dil becerilerinin ve kültürler arası becerilerin geliştirilmeleri,
- Kişisel girişim, öncülük ve yaratıcılığın teşvik edilmesi,
- Yurtdışında yaşama, öğrenme ve çalışma arzusunun teşvik edilmesi,
- Gelecekteki eğitim ve mesleki gelişim açısından yönlendirme,
- İstihdam olanaklarının geliştirilmesi,
- Avrupa yurttaş olma hissi ve Avrupa fikrine duyulan ilgi ve aktif destek,
- Kültürel çoğulculuk, dayanışma ve hoşgörünün takdir edilmesi,
- Toplumsal ve siyasi katılım.

Rapora göre, Federal Hükümet ise AB Gençlik Stratejisi kapsamında çocuk ve gençlik politikası ile ilgili üç temel eylem noktası üzerinde yoğunlaşmaktadır:

- Genç insanlar için adil şanslar (ilk çocukluktan başlayarak: Aile ve toplumsal çevre),
- Azalan zamana karşı genişleyen talepler (küreselleşme, yeni medyanın kullanımı, okul öğrenimi süresindeki kısalma nedeniyle bilgi edinmek ve kişisel gelişim için daha az zamanın kalması),
- Geleceğe güvenle bakmak (okuldan iş hayatına geçiş, demokratik değişim).

2010-2012 yılında uygulamaya geçen Avrupa Gençlik Stratejisi kapsamında, Almanya'daki Federal Hükümet ve eyalet yönetimleri üç tematik koridor üzerinde yoğunlaşmaya karar vermişlerdir:

- Katılımı teşvik etmek ve demokrasiyi güçlendirmek - yeni hedef gruplara erişip yeni yöntemleri hayata geçirerek gençlerin etkin katılımına destek olmak,
- Gençlik alanında çalışan gençler ve diğer aktörler için yeni öğrenme alanları yaratmak,
- Toplumsal olarak dışlanmış gençlerin standart öğrenim, mesleki eğitim ve istihdam alanlarına dahil olmasını sağlamak,
- Genç insanların becerilerini ve gençlik çalışmalarının sağladığı eğitim olanaklarını güçlendirmek,
- Gençlik çalışmaları alanında formel olmayan ve enformel eğitimin tanınması ve görünürlüğüne artırılması konusunda çalışmak.

Raporda, Gençlik Programı'nın 2014 yılından itibaren başlayacak dönemi için yapılan öneriler içinde gençlerin katılımı ile ilişkili olanlar şöyledir:

- Gelecekteki AB gençlik programı sadece gençlik ve gençlik alanında çalışanlar arasındaki değişimi geliştirmek açısından değil, gençlerin Avrupa'nın demokratik yaşamına katılımının artmasını teşvik etmek açısından da Lizbon Antlaşması'nın amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmalıdır. AB gençlik programı, 2002 senesinden beri olduğu gibi bu amaca ulaşmakta işlevsel olmalı ve gençlerin katılımının yanı sıra gençler ile siyaset yapıcılar arasında yapılandırılmış diyalogu da teşvik etmelidir.
- Gelecekteki Avrupa gençlik programı üç hedefi gerçekleştirmeye çalışmalıdır:
 - ✓ Formel olmayan ve enformel öğrenmenin kolaylaştırılması: Gelecekteki Avrupa gençlik programı herkesin kendi kişisel potansiyelini gerçekleştirmesi, toplumla bütünleşmesi, yurttaşlık hissine sahip olması ve istihdamı için gerekli becerilerin edinilmesini hedeflemelidir. Bu beceriler aynı zamanda uluslararası ve kültürler arası karar alma ve performans becerilerini de içermelidir. Formel eğitim kurumları dışında sağlanan olumlu öğrenme deneyimleri bu kurumlara erişimi sınırlı gençlerin topluma katılımını teşvik etmelidir.
 - ✓ Sivil topluma katılımı ve Avrupa yurttaşlığı algısını teşvik etme: Gelecekteki AB gençlik programı gençlerin Avrupa'daki sivil topluma dahil olmalarının yanı sıra, onların toplumsal ve siyasi katılımını da teşvik etmelidir.
 - ✓ Bağımsız bir gençlik politikası yoluyla Avrupa'daki genç insanların yaşam koşullarının iyileştirilmesi: Gelecekteki bir AB programı gençlik politikası

alanında üye devletler arasındaki işbirliğini teşvik etmenin yanı sıra, birbirinden öğrenme süreci ile gençler için ve gençlerle birlikte gençlik politikasına ilişkin ortak bir anlayışın geliştirilmesini desteklemektedir. Bu açıdan, gençlerin bireysel potansiyelini teşvik etme ve dışlanmadıklarını hissedebilmeleri açısından gençler için uygun katılım imkânları sağlanmalıdır.

- Gelecekteki AB gençlik politikası gençlerin hareketliliğini destekler ve teşvik ederken, bir yandan da gençlik girişimlerinin katılımcı demokrasi projelerine katılımını desteklemektedir.
- Dezavantajlı durumdaki gençlere özel bir dikkat gösterilmeye devam edilmelidir.
- Ortak eylemlerin kolaylaştırılması için, gelecekteki AB gençlik politikası farklı alanlardaki diğer programlar ile bağlantılar kurulmasını kolaylaştırmalı ve bu bağlamda, program gençlerle birlikte ve gençlere yönelik olarak oluşturulan bir dizi yerel ve bölgesel önlem paketlerinin geliştirilmesini desteklemektedir (Federal Aile, Yetişkin Yurttaş, Kadın ve Gençlik Bakanlığı, 2014).

Federal Aile, Yaşlılar, Kadınlar ve Gençlik Bakanlığı 2011 yılında “Bağımsız Gençlik Politikası” geliştirmek üzere hazırlıklara başlamıştır. Bu hazırlık gençlik politikası alanındaki uzmanlar ile yürütülen bir diyalog süreci çerçevesinde ilerlemektedir. Süreç içerisinde ayrıca gençlere yerel olarak çevrimiçi katılım imkânı verilmiştir. 2005-2010 yıllarında uygulanan Çocuklara Yönelik Ulusal Eylem Planı ile gençlerin ulusal gençlik politikalarına doğrudan katılımına ilişkin yollar test edilmiş ve değerlendirilmiş, çocuk ve gençlerin katılımına ilişkin kalite standartları oluşturulmuştur. Bu kapsamda, Bakanlık ayrıca sürekli ve proje-temelli uygulamalar üzerinden yeni etkili katılım yollarını bulmayı ve incelemeyi görevleri arasında kabul etmektedir (Federal Aile, Yetişkin Yurttaş, Kadın ve Gençlik Bakanlığı, 2014).

Federal Çocuk ve Gençlik Planı çerçevesinde 1950 yılından beri federal düzeydeki gençlik örgütlerine mali destek sağlanmaktadır. Eyalet ve yerel düzeylerde de benzer mekanizmalar bulunmaktadır. Gençlik Bakanlığı ile federal düzeydeki gençlik örgütleri bir dizi komite ve danışma organı yoluyla ortaklıklar kurarak çalışmaktadır. 2008 yılından itibaren bu işbirliği kapsamında üzerine özellikle odaklanılan konular gençlik örgütlerinin farklı kültürlere açıklığını geliştirmek ve göçmen genç nüfusun kendi örgütlenmelerini artırmak olmuştur (Federal Almanya Cumhuriyeti, 2012: 23).

AB Gençlik Stratejisi kapsamındaki uygulamalardan sorumlu olan Federal Hükümet içindeki Gençlik Bakanlığı bu üç tematik alanda farklı program ve girişimler (“Gençliği yetkinleştirmek”, “Katılımı teşvik etmek”, “İnternet diyalogu”, “Herkesi için mobilite öğrenimini kolaylaştırmak”) ile “Mesleki eğitim ve iş hayatına geçişler”, “Katılım” ve “Modern Gençlik Politikası” konularında çok taraflı işbirliği projelerinin başlatılması ve uygulanması üzerinde çalışmaktadır (Federal Almanya Cumhuriyeti, 2012: 7).

Yine Avrupa Gençlik Stratejisi kapsamında 16 eyalet düzeyindeki en yüksek karar alma organı olan Gençlik ve Aile Bakanlıkları Konferansı bu alanda şu konularda sorumluluk üstlenmektedirler:

- AB Gençlik Stratejisi içerisindeki etkinlik konu ve imkânları hakkında yerel yönetim ve örgütleri bilgilendirmek,
- Yerel yönetim düzeyinde gençlik politikası alanındaki sektörler arası yaklaşımları des-

tekleme,

- Gençliğin sosyal güvenliği alanının Avrupalılaşması konusunda bölgesel ve yerel aktörlere tavsiyelerde bulunmak,
- Gençlik politikası alanındaki bölgesel ve yerel oyuncuları eğitmek,
- Eyaletlere özel mali destek programları oluşturmak (Federal Almanya Cumhuriyeti, 2012: 7).

Gençlik Bakanlığı Alman Federal Gençlik Konseyi ile işbirliği içinde Ulusal Çalışma Grubu'nu kurmuştur. Grup gençlik politikası hakkındaki yapılandırılmış diyaloga yönelik tavsiyelerde bulunmaktadır. Grup içerisinde yer alan gençlik örgütleri şunlardır: Alman Federal Gençlik Konseyi, Gençlik Sosyal Çalışmalar Ağı, Doğanın Korunması İçin Çalışan Alman Gençlik Dernekleri (Federal Almanya Cumhuriyeti, 2012: 44). Almanya'daki Yapılandırılmış Diyalog uygulaması büyük oranda yerel ve bölgesel düzeydeki merkezi olmayan diyalog süreçlerine dayanmaktadır. Gençler ve siyasi karar alıcılar birlikte yaşadıkları ortamı gözden geçirmekte ve sürekli bir diyalogu yürütmektedirler. Diyalog sürecinin sonuçları ilk olarak yerel ve bölgesel düzeydeki siyasi kararlar içine dahil edilmekte, daha sonra bir araya getirilmek üzere ulusal düzeye sunulmaktadır. Yapılandırılmış Diyalog'da amaç sadece genç insanların fikirlerini almak değil, aynı zamanda onların doğrudan katılımını teşvik etmektir.

Avrupa Gençlik Stratejisi'nin ilk uygulama dönemine ilişkin olarak yapılan ankette, Alman gençlerin verdiği cevaplar 2011 sonrasındaki hedeflere ulaşıp ulaşılmadığı hakkında bir fikir verebilir:

- Katılımcılarda temel Avrupa değerlerine ilişkin farkındalık yüzde 85 oranında artmıştır, yüzde 80'i eskisine göre Avrupa ile ilgili konulara daha fazla ilgi duymaktadır ve yüzde 45'inin AB'ye yönelik tavrı olumlu yönde değişmiştir,
- Avrupa Parlamentosu seçimlerine katılım oranı 2009 yılında bir önceki seçime göre iki kat (yüzde 60) artmıştır,
- Yüzde 90'ı farklı ülke ve kültürler hakkında daha fazla bilgi sahibi olduğunu ve farklı kültürlerden gelen insanlarla birlikte çalışmayı öğrendiğini ifade etmiş, yüzde 80'i artık Avrupa'daki kültürel çeşitliliğe daha açık olduğunu belirtmiştir,
- Yüzde 80'inden fazlası yabancı dil becerileri, kişisel, kültürel ve toplumsal beceriler ile girişimcilik becerilerine ilişkin çeşitli temel becerileri edindiğini ifade etmiştir,
- Yüzde 90'ı projenin kendilerini ileride daha mobil olmaya teşvik ettiğini hissetmekte, yaklaşık yüzde 80'i okumak veya çalışmak için başka bir ülkeye gitmeyi planlamaktadır,
- Yüzde 90'ı bir ekip içinde daha iyi çalışmayı öğrenmiştir. Yüzde 80'i iyi fikirler geliştirmek ve gerçekleştirmek ile projeler planlamak ve uygulamak açısından kendini daha iyi bir konumda hissetmekte, yüzde 75'i fikirlerini daha iyi ifade edebilmekte ve çatışmalarla başa çıkabilmekte, yüzde 65'i kendisini yaratıcı ve sanatsal olarak daha iyi ifade edebilmektedir,
- Üçte ikisi gelecekte edinmek istediği eğitim veya öğretim hakkında daha net fikre sahip olmuştur. Yüzde 65'i kariyer imkânlarının geliştiğini düşünürken, yüzde 40'ı kariyerini etkileyecek sözleşmeler yapmıştır,
- Yüzde 62'si toplumsal ve siyasi konulara daha fazla dahil olduğunu söylemektedir. Yüzde 40'ı proje bittikten sonra yeni gönüllü etkinliklere katılmıştır. Yüzde 75'i ayrımcılık, hoşgörüsüzlük ve ırkçılık ile mücadelede eskisine göre daha aktiftir.

3.2.4. Almanya'dan katılım örnekleri

a. Alman okullarında toplum hizmeti eğitimi

Günümüzde gençlerin katılımı konusunda özellikle üzerinde durulan konulardan biri yurttaşlık eğitimidir. Almanya yurttaşlık eğitimi konusunda güçlü bir geleneğe sahip ülkelerden biri olarak kabul edilebilir. İkinci Dünya Savaşı sonrası ikiye ayrılan Almanya'da, her iki ülkede de farklı ideolojik temelleri olan yurttaşlık eğitimi dersleri müfredat içine alınmış, 1990'larda iki Almanya birleşirken bu sistemler uyumlaştırılrsa da, başka alanlarda olduğu gibi yurttaşlık eğitimi alanında da sorunlarla karşılaşmıştır. Özellikle Doğu Almanya'da insanların kişisel ve ekonomik beklentilerine ilişkin umutsuzlukları hızla siyasette uzaklaşmaya neden olmuş, bu mesafe özellikle ilk gençlik döneminde olanlarda daha net biçimde gözlemlenmiştir. Bu nedenle, Almanya, Avrupa Konseyi ve benzeri kurumların demokrasi ve yurttaşlık eğitimine ilişkin attığı adımların çok öncesinde, 1990'ların başlarından itibaren siyaset, eğitim ve siyaset bilimi konularının yaygın bir şekilde tartışıldığı bir dönem yaşamıştır (Sammoray ve Welniak, 2012: 135).

2000'li yılların başında gerçekleştirilen IEA Sivil Eğitim Anketi Almanya'da gençler arasında siyasete olan güvensizliğin ve bunun bir yansıması olan göçmenlere karşı olumsuz tavrın kritik bir eşikte olduğunu göstermiştir. Bu ankete göre, Batı Almanya'da öğrencilerin siyasete olan ilgisi ortalama düzeydeyken, Doğu Alman öğrencilerin ilgisi ortalamanın altında olmuştur. Aynı anket sonuçları, Batı Almanya'da gençler arasında siyasi kurumlara güvenin ortalama düzeyde olduğunu, Doğu Almanya'da ise gençlerin sadece beşte birinin siyasi kurumlara ve üçte birinin parlamenter kurumlara güvendiğini ortaya koymuştur. Ankette öğrencilere göçmenlerin hakları -örneğin, kendi anadillerini koruma hakları, aynı eğitim olanaklarına sahip olmak, oy verme hakkı, veya kendi gelenek-göreneklerini devam ettirmek- konusundaki düşünceleri de sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar Alman öğrencilerin çoğunluğunun göçmenler için eşit hakları savunmasına rağmen, göçmenlerin Alman öğrenciler tarafından pek çok ülkeden daha düşük bir oranda kabul gördüğüne işaret etmiştir. Diğer sonuçlara benzer şekilde, Doğu Almanya'da göçmenlere ve yabancılara karşı düşmanlık ülkenin batısına kıyasla daha yüksek bir oranda olmuştur (Pfaff, 2006).

Buna benzer anket ve araştırma raporlarının çarpıcı sonuçları, 1990'ların başından itibaren Almanya'da demokrasi eğitiminin yurttaşlık eğitiminin bir parçası haline gelmesine yönelik çabalara hız kazandırmıştır. Son 30 yıldır hem aşırı sağ eğilimleri dizginlemek hem de çocuk ve ergenlerin demokrasi eğitimine destek olmak için kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları tarafından çeşitli programlar, girişimler ve örgütlenmeler oluşturulmuştur.

Almanya'da yurttaşlık ve demokrasi eğitimi tartışmalarında ve buna yönelik çabalarda ortaya çıkan önemli bir gerçek de okullardaki demokrasi eğitimi ile uygulamalı eğitimin birlikte ele alınmasının gerekliliğidir. Öğrencilerin sadece siyasi konularda bilgilendirilmesine dayanan yaygın kuramsal yurttaşlık eğitimi müfredatları aktif yurttaşlığı siyasi katılımı indirgediğinden, öğrenciler toplumsal ve siyasi katılım arasındaki farklılığı öğrenememektedirler. Halbuki, demokrasi eğitiminde amaç sadece kuramsal bilgiyi edinmek değil, aynı zamanda siyaset, demokrasi ve katılımı deneyimlemek olmalıdır. Bu görüşler doğrultusunda, Almanya'da deneyim ve eylem temelli öğrenme şekilleri giderek daha fazla yurttaşlık ve demokrasi eğitimi müfredatı içine dahil edilmeye başlamıştır (Sammoray ve Welniak, 2012:

137-138). Bu türden eğitimin önemli bir unsuru müfredat dışı katılım faaliyetleri olarak görülmektedir. 2000’li yılların başından itibaren Almanya’da yaygınlaşan bir yöntem de bu türden okul dışı etkinlikler yoluyla gençlerin toplumsal katılımını güçlendirmek olmuştur.

20 yıldan uzun bir süredir okullar ve gençlik alanında uygulamada olan Yurttaşlık “Demokratik Eylem” yarışması giderek daha fazla “demokratik öğrenme” ve “demokratik eylem” olarak adlandırılan bu pedagojik yaklaşımın temellerinin oluşmasında önemli bir görev görmüştür. Demokrasi ve yurttaşlık eğitiminde farklı alanlar arasında kesişimlerin kabul edilmesi, öğrencilerin karar alma ve sorumluluk üstlenme yeteneklerini geliştiren bir demokratik beceri eğitiminin gelişmesine yol açmıştır. Almanya’da yurttaşlık eğitimi alanında çalışan önde gelen akademisyenlerden Wolfgang Beutel, Yurttaşlık “Demokratik Eylem” yarışması yoluyla uygulanan projelerden elde edilen deneyim üzerinden okullarda demokrasi eğitimi ile ilgili 14 önemli saptama yapmaktadır:

- Demokratik öğrenme ilkokullarda bile gerçekleştirilebilir,
- Siyasi eğitim ve yurttaşlık eğitimi demokrasi projelerinde çalışmak için olanaklar sunulmalıdır,
- Çocuk ve ergenler demokratik yaratıcılık için önemli kaynaklardır,
- Kimse geride bırakılmamalıdır - Okul her öğrencinin yanında olmalıdır,
- Demokrasi okulda bir kültürel pratik ve hayat tarzı olarak geliştirilmelidir,
- Öğrencilere okuldaki başarıları hakkında uygun ve farklılaştırılmış yollarla geri besleme sağlanması demokratik okul kültürünün bir parçasıdır,
- Konu projeler yoluyla öğrenilmelidir,
- Her zaman için bildiğimizden daha fazlası vardır. Bu alanda daha fazla araştırmaya ihtiyaç bulunmaktadır,
- Her okulda yurttaşlık eğitimi için olanaklar mevcuttur,
- Okullar bütünsel olarak değil, bireysel örnekler ve gelişen yapılar olarak ele alınmalıdır,
- Akademik araştırmalar ile okullardaki demokrasi eğitimi arasında bağlar kurulmalıdır,
- Demokrasi okul eğitiminin temel konularından biridir,
- Demokrasi eğitimi için bu alanda öğretmenlerin yetiştirilmesi gereklidir,
- Okullarda pedagojik ve demokratik gelişim bir arada gerçekleşir (Beutel, 2012: 7-19).

İlk ve orta eğitim müfredatları içinde yurttaşlık ve demokrasi eğitimi ile ilgili olarak Almanya’da son dönemlerde sıklıkla tartışılan ve yukarıda sayılan tespitlerle ilgili konulardan biri de toplum hizmeti eğitimi olmuştur. Hem öğrencilerin okul ile bağlarını yeniden kurmanın hem de onlara bir yurttaşlık etiği kazandırmanın yolu olarak görülen toplum hizmeti eğitimi gerçek hayattaki sorunlarla öğrencilerin kuramsal bilgilerini bir araya getirmeye dayanmaktadır. Öğrenim müfredatı ile halkın ihtiyaçları arasında kurulan ilişki sayesinde öğrencilere ileride kendilerini sorumlu yurttaşlar haline getirecek bir katılım anlayışı ve alışkanlığı kazandırılması hedeflenmektedir. Bu türden bir eğitimin kazandıracığı katılım ve sorumluluk anlayışının, bir yandan öğrencileri formel eğitimlerini tamamlamaları sonrası demokratik hayata hazırlayacağı, diğer yandan da eğitim hayatları boyunca onları topluma faydalı kılacağı da bu sistemin savunucuları tarafından öne sürülen noktalar arasındadır (Kinsley ve McPherson, 1995).

Almanya'da toplum hizmeti eğitimine yönelik test çalışmaları 2000 yılından itibaren sivil toplum kuruluşlarının pilot projeleri ile başlamıştır. İlk pilot projelerin olumlu sonuçları, 2001-2007 arasında Almanya'da "Demokrasiyi Öğrenmek ve Yaşamak" başlıklı bir programın uygulanmasına imkân vermiştir. 13 eyaletten 200 okulun dahil olduğu bu programın temel amaçları şu şekilde sıralanmıştır:

- Öğretmenlerin çeşitlilik/çoğulculuk konularındaki becerilerini geliştirmek,
- Öğretmenler, göçmen öğrenciler ve ebeveynler arasındaki iletişimi ve ilişkileri güçlendirmek,
- Okul düzeyinde etkin destek yapılarını uygulamaya sokmak.

Okul düzeyinde ihtiyaçların saptanması ve buna uygun müfredatın uygulamaya konmasına dayanan proje, yurttaşlık eğitimindeki toplum hizmeti eğitimi dahil yeni yöntemlerin test edilmesine de olanak sağlamıştır. Bu denemenin sivil alandaki destekçilerinden Freudenberg Vakfı, bu deneme projesinin başarısına karşın, okullarda kalite standartlarında farklılıklar olduğuna ve okulların sosyal sorumluluk projeleri ile toplum hizmeti eğitimi arasındaki farkı anlamakta güçlük çektiğine işaret etmektedir. Toplum hizmeti eğitimi anlayışı okullarda öğrencileri kendi toplumlarına dahil etmenin ötesine geçen, öğrencilerin değişik konularda düşünmesine yönelik bilişsel etkinliklerin düzenlenmesi, karar alma süreçlerinde öğrencilerin sesinin duyulması, çeşitliliğin teşvik edilmesi, karşılıklı ilişkilere geliştirilmesi gibi hedefler içerir. Bu saptamalar sonucunda, ilgili birçok sivil toplum kuruluşu yurttaşlık eğitimi alanında okullara destek olmak amacıyla "sivil katılım yoluyla öğrenme" ağını kurarak, okullarda toplum hizmeti eğitimi anlayışının, uygulamasının ve standartlarının yükseltilmesi için çalışmalar yürütmüştür. 2007-2010 arasında bu ağ ile işbirliği yapan okul sayısı 100'ü bulmuştur.

Bu ağın savunduğu yaklaşıma göre, toplum hizmeti eğitiminin amacı okullarda öğrencilerin kuramsal olarak öğrendiği konular ile sivil katılımı bir araya getirmelidir. Bu yüzden, toplum hizmeti eğitimi tek bir ders yoluyla anlatılacak bir yurttaşlık eğitimi olarak değil, farklı derslerin içine dahil edilecek farkındalık amaçlı unsurlarla verilebilir. Buna örnek olarak, öğrencilerin yurttaşlık eğitimi derslerinden öğrendikleri yoluyla ilk öğretimdeki göçmen öğrencilere kılavuzluk yapması, fizik derslerinde öğrendikleri üzerinden anaokulu öğrencilerine yönelik deneyler geliştirmeleri veya biyoloji dersinde ekosistem hakkında öğrenilenler üzerinden yakın çevrelerinde doğanın korunmasına yönelik çalışmaları verilebilir. Bu açıdan toplum hizmeti eğitimi iki önemli unsurdan oluşur:

- Öğrencilerin kendi başlarına araştırıp buldukları gerçek toplumsal ihtiyaçları temel alan diğer kişilere ve toplumun bütününe yönelik hizmetler,
 - ✓ Toplumsal katılım – örneğin, yaşlılara, evsizlere, engelli çocuklara yardım etmek, çocuk bakımı hizmeti veren kurumlarda gönüllülük gibi.
 - ✓ Çevreye katılım – örneğin, yereldeki içme suyu kalitesinin yükseltilmesi için çalışmak, bir hayvan barınağında gönüllü olmak, geri dönüşüm konusunda farkındalığı artırmak gibi.
 - ✓ Kültürel katılım - tarihi anıtları korumak, müzik ve dans yoluyla çeşitliliği savunmak, turist rehberleri geliştirmek gibi.
 - ✓ Siyasi katılım - toplumsal entegrasyonu desteklemek, demokratik bir kültür için kampanyalar yapmak, topluma ilişkin önemli konular hakkında kamuya

- açık tartışmalar düzenlemek gibi.
- Okullarda uygulanan değişik derslerin müfredatlarıyla öğrencilerin katılımı arasında bağlar kurulması:
 - ✓ Ders içerikleri: Sivil katılım için hangi bilgi ve becerilere ihtiyacımız var? Öğrendiklerimizi nasıl kullanabiliriz? Örneğin, yaşlılara yardım etmek ile biyoloji ve sosyoloji dersi arasında bağ kurmak veya çocuklara yardımcı olurken edebiyat dersinden yararlanmak gibi.
 - ✓ Yöntemsel beceriler: Hangi konularda topluma yardım edebileceğimizi ve katılabileceğimizi nasıl anlarız? Örneğin, öğrencilerin ihtiyaç analizi yapmayı, en iyi örnekleri araştırmayı, yapmayı planladıkları çalışmalar için ortaklar bulmayı öğrenmesi gibi.
 - ✓ Yurttaşlık eğitimi: Öğrencilerin katılım yoluyla hizmet vermeyi planladıkları alandaki sorunların kökenindeki nedenler ve yarattığı sonuçlar hakkında bilgi edinmeleri. Örneğin, biyoloji dersinde eko-sistem çalışırken şunlar sorulabilir: Parklardan kimler sorumludur? Parkların bakımını kimler yapıyor? Nereye park yapılacağına, parklarda nelerin olacağına kim karar veriyor? Neden bu kadar atık üretiyoruz? Neden halk doğanın korunması için daha fazla çaba göstermeli? Neden çevrenin korunmasına daha fazla kaynak aktarılmıyor?

Bu türden bir anlayışın öğrencilerin yurttaşlık eğitimi açısından iki önemli yararı olduğu savunulmaktadır. İlk olarak, hizmetler okulda öğrenilenlerle desteklenmektedir. Öğrenciler bir toplumsal katılım deneyine dahil olurken buna daha hazırlıklı hale gelir, yeterli bilgiyi edinir, gereken becerileri öğrenebilirler. Böylece, hizmetin kalitesi de yükseleceğinden, öğrencilerin dahil olduğu bu türden hizmetlerin toplum içindeki değeri de artacak ve onlara yardımcı olmaya istekli daha fazla ortağa ulaşılacaktır. Sahaya gerekli bilgiyle gidilmesi olumsuz deneyimlerin yaşanma ihtimalini azaltırken, öğrenciler daha etkin bir şekilde belirli konularda uzmanlaşma da sağlayacak, böylece kendilerine olan güvenleri de geliştirecektir. İkinci olarak, hizmetler okulda öğrenilen konulara destek olur. Öğrenciler okulda öğrendiklerini hemen uygulamaya geçirme, etkilerini görme, yararlarını tecrübe etme şansına sahip olurlar. Bu deneyimleri ile okula döndüklerinde konuya daha farklı bir gözle bakma, hatta bilgi transferi yapma becerisi kazanırlar.

Şu anda Almanya'da hâlâ deneme döneminde olan toplum hizmeti eğitiminde sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapan okullar farklı toplum hizmeti eğitimi türleri kullanmaktadır. Bazı okullarda toplum hizmeti eğitimi belirli konularda sınırlı bir süre için müfredata dahil edilirken, bazı okullarda dersler kapsamlı bir şekilde toplum hizmeti eğitimini de içerecek şekilde verilmektedir. Bazı okullarda doğrudan toplum hizmeti eğitimine yönelik, mesleki yönlendirme ve toplumsal etik gibi yeni dersler müfredata dahil edilmiştir. Alman eğitim sisteminde kamu hizmeti halihazırda müfredatın içinde yer alan bir konu olduğundan, çoğu okulda geliştirilen projeler doğrudan hizmete yönelik olmaktadır. Bununla birlikte, toplum hizmeti eğitimi alanında daha yaratıcı yöntemler geliştirmeyi başaran okullar da bulunmaktadır.

Aşağıda bu türden en iyi uygulamalara ilişkin bazı örnekler sıralanmaktadır:

- Bir meslek lisesinin öğrencileri bir huzurevine yaptıkları ziyaret ile yaşlı yurttaşla-

rın esenlikleri için hangi hizmetlere ihtiyaç duyduğunu araştırırlar. Bu araştırmada, öğrenciler daha önce derste hazırladıkları mülakat sorularından faydalanarak, aynı zamanda saha araştırması yapmayı da tecrübe ederler. Örneğin, mülakatlarda tespit edilen bir ihtiyaç yaşlıların el/ayak bakımı ve masaj gibi ihtiyaçlarının bulunduğu. Bunun üzerine öğrenciler haftada dört saat bu huzurevine giderek bu türden hizmetleri sunmaya başlarlar. Bu uygulamanın iki önemli getirisi olmuştur. Meslek okulunun eğitim verdiği alana ilişkin olarak öğrenciler kozmetik ürünler, tedavi yöntemleri ve müşteri memnuniyeti gibi konularda pratik bilgiler edinmişlerdir. Diğer taraftan, öğrenciler biyolojik ve biyokimyasal yaşlanmayı örnekler üzerinden inceleme fırsatı bulmuşlardır. Siyaset dersinde bu deneyim sayesinde yaşlıların huzurevlerindeki yaşam koşulları ve onların toplumsal hayata katılımını tartışmışlardır.

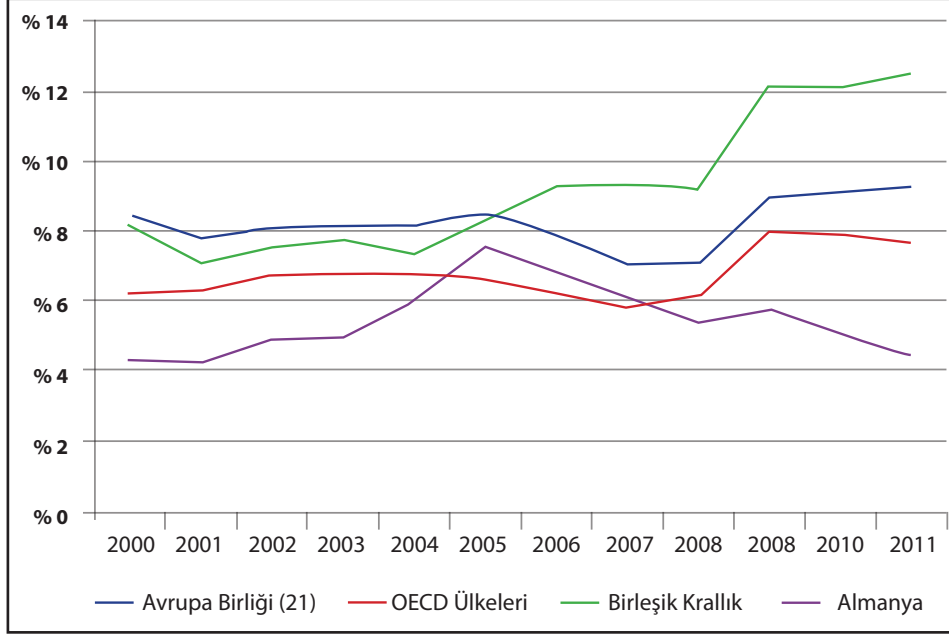
- Başka bir meslek lisesinde öğrenciler trafik güvenliği konusunda bir toplum hizmeti eğitimi projesi geliştirmişlerdir. Resim dersinde küçük çocukların portrelerini, karikatürlerini çizip, bunları tahta plakalara geçirmiş ve trafik sürücülerini uyarmak amacıyla okulların ve çocuk parklarının olduğu sokaklara asmışlardır.
- Başka bir lisede, farklı sınıflar ve yaşlardan öğrenciler birlikte kentin ortaçağdan kalmış mimari mirası hakkında bir ortak proje üretmişlerdir. Bu amaçla ortaçağ müziklerinin kullanıldığı bir konser vererek, kentin içindeki bir çeşmenin tamirini sağlamışlardır. Diğer taraftan, başka bir grup öğrenci kentin sakinleriyle bu mimari miras hakkında söyleşiler yaparak bunları bir kitap olarak yayınlamışlardır. Ekonomi dersinde ise bu kitabın nasıl satışa sunulacağı ve reklamının nasıl yapılacağı tartışılmış ve kitap satışından elde edilen gelirele desteklenebilecek başka renovasyonlar belirlenmiştir.
- Diğer bir lisede ise, tam gün bir okulda bir tür toplum hizmeti stajyerliği programı geliştirilmiştir. Öğrenciler ilk dönem toplumdaki ihtiyaçların tespiti ve proje planlaması, kişisel gelişim ve beceriler, mesleki oryantasyon ve toplumsal hizmet alanları konularını incelemişlerdir. İkinci dönemde ise, bireysel olarak her hafta bir hizmet alanında çalışmış ve buradan elde ettikleri deneyimleri okulda farklı derslerde tartışmaya açmışlardır.
- Bir ilkokulda, üçüncü sınıf öğrencileri Almanca dersinde okul öncesi eğitim için bir hizmet projesi geliştirmişlerdir. Küçük çocuklara uygun kitapları araştırmış, masalları öğrenmiş, bunları en iyi şekilde okumak üzerinde çalışmış ve daha sonra yakınlardaki anaokulu ve kreşlerde masal okuma saatleri düzenlemişlerdir.
- Başka bir ilkokulda birinci sınıf öğrencileri öğretmenleri ile birlikte okul öncesi eğitimdeki çocuklar için bir orman gezisi planlamış ve gerçekleştirmişler, böylece kentte yaşayan çocukların doğal hayatla karşılaşmasını sağlamayı amaçlamışlardır. Ormandaki gün boyunca farklı hayvan ve bitki türleri bulunmaya ve incelenmeye çalışılmış, bu gezi, ormanda yapılan piknik dahil, baştan sona tüm detayları ile birinci sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır (Baltes ve Seifert, 2010: 33-34; Zentner, 2010).

b. Almanya'da istihdam odaklı genç katılımı örneği

2011 yılında yüzde 8,5 olan Almanya'daki gençlik işsizliği, gerek yüzde 22,8'lik AB ortalamasının gerekse Almanya gibi 2009 sonrası ekonomik durgunluktan etkilenen başka bir ekonomi olan Birleşik Krallık'taki yüzde 20'lik oranın oldukça altında kalmıştır. Yine işsiz gençle-

rin oranı hesaplandığında, 15-24 yaşındaki nüfustaki yüzde 4,5'lik işsizlik oranıyla Almanya AB ortalaması olan yüzde 9'un oldukça altındadır.

Çizim 3.4. 2000-2011 Orasında 15-24 Yaş Arası Gençlerde İşsizlik Oranları

Kaynak: OECD (2013a)

Ekonomik durgunluğun yaşandığı böylesi bir dönemde Almanya'da gençler arasındaki görece düşük işsizlik oranlarının arkasındaki neden Almanya'nın yaygın olarak bilinen Mesleki Eğitim (VET) sistemidir. Gençlerin yaklaşık yüzde 60'ının mesleki eğitimi tercih ettiği Almanya'da VET hem eğitim sisteminde merkezi bir yere sahiptir hem de ciddi miktarda mali kaynaktan faydalanmaktadır. VET sistemi içinde gençler için istihdam, mesleki eğitim ve akademik bilgi arasında farklı dengeler kuran alternatif yollar sunulmaktadır. Bunlar arasında en iyi bilineni işyerinde deneyim ile okul temelli öğrenimi birleştiren çıraklık sistemidir. Çıraklık sistemine dahil olanlar VET içindekilerin yarısını oluşturmaktadır. VET sisteminin sorumluluğu federal hükümet ile eyalet yönetimleri arasında paylaşılmakta, ülke içindeki VET uygulaması uygulama ve içerik açısından yerel düzeyde farklılıklar göstermektedir. Bununla birlikte, genel olarak bakıldığında, sistemde öğrencilere haftada 12 saat okul içi eğitim verilmekte, öğrenciler haftanın üç gününü yarı zamanlı çırak olarak çalışarak geçirmektedir.

Almanya'daki VET sistemi, Türkiye dahil birçok ülkede benzeri iki ayaklı mesleki eğitim kurumlarının oluşturulmasına ilham kaynağı olmuştur. Bununla birlikte, Almanya'daki uygulama hem emek piyasasındaki geleneksel yapıların bir uzantısı olmanın sağladığı güçlü temelleri hem de sistemin içinde dikkat gösterilen bir dizi faktör nedeniyle geri kalan tüm örneklerden farklı bir etkinlik düzeyi yakalamıştır. Bu faktörler şöyle sıralanabilir:

- Eğitim sistemi ile emek piyasası arasında kurulmuş olan güçlü ilişki: Sistem okul

içinde öğrenilen kuramsal bilginin, işyerinde elde edinilen deneyim ile desteklenmesine dayanmaktadır. Bu sayede, genç insanların emek piyasasına dahil olabilmesi için gerekli becerileri en iyi şekilde kazanmaları garanti altına alınmaktadır.

- Özel sektördeki şirketlerin sisteme aktif katılımı: Almanya'daki sistem işverenler ve diğer sosyal ortaklar (sendikalar, ticaret odaları vb.) ile kurulan işbirliğine dayanmaktadır. Sistemin bir amacı da emek piyasasının talebine uygun bir emek gücü yaratmak olduğundan, sosyal ortaklar çıraklık eğitimlerinin oluşturulması ve uygulanmasında eğitim programlarının içeriği ve standartlarının belirlenmesi, okullar ve özel sektör arasında eşgüdümün sağlanması, işyerlerindeki çıraklık eğitimlerinin denetlenmesi, sınavların yapılması ve diplomaların verilmesi gibi konularda aktif rol oynamaktadırlar. Sistem aynı zamanda küçük ve orta boy işletmelere verilen değişik destekleri de içermektedir. Bunlar arasında, çıraklık eğitimine alınanlar için verilen doğrudan mali desteğin yanı sıra, büyük bir şirketin çıraklık eğitiminin sorumluluğunu üstlendiği, çıraklık deneyiminin ise bağlı küçük şirketlerce verildiği modellere kadar farklı mekanizmalar bulunmaktadır.
- Dezavantajlı gruplara verilen önem: Almanya'daki oturmuş ve yaygın mesleki eğitim imkânlarına rağmen, başta göçmen ailelerden gelenler olmak üzere, dezavantajlı durumdaki bazı gençler sistem dışında kalabilmektedir. Dezavantajlı olarak nitelenebilecek gruplar arasında bir mesleki eğitimden geçmediği için sertifikasyona sahip olmayanlar, öğrenme gücünü yitirmişler, sosyal olarak dezavantajlı gruplardan gelenler bulunmaktadır. Sistemin dışında kalan bu tür gruplar için onları emek piyasasına dahil etmeye yönelik değişik alternatifler sunulmaktadır. İş hayatına geçiş olarak adlandırılan bu türden programlar sayesinde gençler farklı yollarla çıraklık sistemine dahil edilmekte ve emek piyasasında kalıcı olarak iş bulabilecekleri bir duruma getirilmeye çalışılmaktadır. Bu gençlerin bir bölümü bu yolla VET sistemi içine alınırken, bazı gruplar ise doğrudan sistem dışından emek piyasasına hazır hale getirilmektedir (Crowley vd., 2013: 17-24).

Almanya'nın genç işsizliği açısından ekonomik durgunluk ile diğer AB üyelerine kıyasla daha iyi bir performans göstermesinin bir diğer nedeni de Aktif Emek Piyasası Programı (ALMP) sisteminde 2002-2005 yılları arasında gerçekleştirilen reformlardır. Mevcut sistem içerisinde gençliğe sunulan olanaklar üç ana kategoride toplanabilir:

- Danışmanlık ve işe yerleştirme desteği
- Gençlerin çıraklık sistemine girişine yönelik uzun dönemli önlemler
- Gençlerin emek piyasasına ilk kez giriş yapmasına yönelik uygulamalar (eğitim programları, ücret teşvikleri ve kendi hesabına çalışanlara verilen teşvikler, istihdam yaratmaya yönelik programlar)

Bununla birlikte, özünde emek piyasasına ilişkin sosyal yardım sisteminin değiştirilmesine dayanan Hartz reformları olarak bilinen bu değişiklikler toplumun bazı kesimlerinde tepkilere de neden olmuştur. Hartz reformları ile işsizlik yardımları ile sosyal yardımlar birleştirilerek yeni bir işsizlik yardımı sistemi kurulmuş, işsizlik yardımlarından yararlanmaya ilişkin kriterler daraltılmış ve bu kriterlere uymayanlara yönelik önlemler ağırlaştırılmış, işsiz kişilerin girmeye mecbur tutulabilecekleri kabul edilebilir işlerin kapsamı genişletilmiş ve toplum hizmeti sağlayanlar için bir ödeme programı geliştirilmiştir.

Almanya'da Hartz reformları sonrasında gençliğin istihdamı alanında son dönemdeki en

iyi uygulamalardan biri geçici işleri bireye özel destek ve beceri eğitimi ile birleştiren dezavantajlı gençlere yönelik Aktif Emek Piyasası Programı'dır (ALMP). Federal İş Kurumu ile özel geçici iş kurumu arasındaki kamu-özel sektör ortaklığı ile 2007-2009 yılları arasında 3 pilot bölgede uygulanan program nüfusu 250.000 ile 600.000 arasında olan ve yüksek işsizlik oranlarına sahip şehirlere yoğunlaşmıştır. Programın hedef kitlesi üst orta öğretim dışında kalmış, bir mesleki eğitim derecesi ve daha önce bir işte çalışma deneyimi olmayan gençlerdir. Programın amacı bireysel koçluk, sınıf eğitimi ve geçici işlerde edinilen iş deneyimi yoluyla işsiz ve istihdam olanakları düşük bu gençleri kalıcı işlere yerleştirmektir. Programın işleyişinde ilk olarak yerel iş kurumu daha önce belirlenmiş kriterler doğrultusunda katılımcıları seçmekte, ardından geçici iş kurumu bu kişilerin bireysel profillerini ve beceri değerlendirmelerini çıkartmakta, bunu ise sınıf içi eğitimler takip etmektedir. Katılımcının mevcut becerileri ve yerel piyasa ihtiyaçları dikkate alınarak eğitim içeriklerinin farklılıklar göstermesine olanak tanınmaktadır. Sınıf içi eğitim tamamlandıktan sonra katılımcı geçici iş kurumu ile sözleşme yaparak firmalarda işe sokulmaktadır. 12 ay süren programın en önemli özelliği gençleri işe alan firmalardaki personel müdürlerinin ve diğer çalışanların bu gençlerin ALMP programı katılımcısı olduğunu bilmemeleridir (Ehlert vd., 2012).

3.3. Sosyal Hareketler ve Katılım: Finlandiya Deneyimi

Bu çalışmanın ilk konusunda özetlenen katılımın farklı tipolojileri incelendiğinde, tipolojilerin genellikle katılımın sınırlarını çizmek ve belirlemek için yapıldığı görülebilir. Ancak, özellikle son yıllarda artarak gözlemlenen yeni katılım biçimleri bu tür sınıflandırmaların yapılmasını zorlaştırabilmektedir. Özellikle internet ve sosyal medya kullanımının artması yeni katılım biçimlerini farklılaştırmıştır. Bununla birlikte, gençlerin klasik politika araçlarının kendileri ile ilgili süreçlerde etkili olmadığını düşünmesi, önemli bir kısmının temsili demokrasi sistemine katılıma yönelik olan inancını köreltmıştır. Literatürdeki önemli konulardan biri doğal olarak bu inancı körelten gençleri de tanımlamak haline gelmiştir. Marshall'ın yurttaşlık boyutu üzerinden yapılan tanımlama çerçevesinde, bu erozyon daha sık tartışılır hale gelmiştir. Bu durum, kendini seçimlerde düşük katılım, insanların politikacılara ve diğer kurumlara güvensizliği, gerek örgütlerle olan bağlarda gerekse sivil katılım ve aktivitelerde azalma olarak göstermektedir (Hoikkala, 2009: 9).

Zaten aktif olan gençler sistemin bir parçası olarak, katılır ve (t)üretirler. Ancak sistemin bir parçası olmak özellikle 2008 yılı krizinden sonra tüm ülkeler için giderek zorlaşmıştır. Örneğin, Avrupa'da NEET (İstihdamda ya da eğitimde olmayan gençler -Young people NOT in Employment, Education or Training) olarak tanımlanan gençlerin sayısında ciddi bir artış görülmektedir. Herhangi bir eğitim, öğrenme veya istihdam sistemine dahil olmayan bu gençlerin sayısı arttıkça toplumda ekstremizmin daha çok şans bulduğu da oldukça tartışılan bir diğer görüş olmuştur. Fransa'da Ulusal Cephe'nin 2014 yerel seçimlerindeki başarısı ve Yunanistan'daki Altın Şafak hareketinin kriz sonrası yükselişi, bu düş kırıklığı ve umutsuzluğunu siyasi ekstremizm ve şiddet ile ifade eden gruplara verilebilecek iyi örneklerdendir.

Avrupa'da bugün çok farklı örnekler şeklinde bu yeni oluşumların gençler tarafından oluşturulduğunu görüyoruz. Indignados ve occupy kampları, resmi kurumlar dışında düzen-

lenmiş doğrudan demokrasi, sorumlu tüketim ve ekolojik dönüşüm, uzman aktivistlik ve halk eğitimi, mobilize ediciler ve protest demokrasi ve bunların karışık, çaprazlanmış formlarını ayrı başlıklar altında incelemek mümkündür (Gretschel vd., 2014: 39-45). Bu farklı demokrasi biçimleri (doğrudan demokrasi, sorumlu demokrasi, tartışmacı demokrasi, protest demokrasi) aslında temsili demokrasiyle çelişmezler. Aslında, temsili demokrasinin yapısal sınırlarının daha ileriye taşınabilecek çözümleri çok boyutlu olarak ele alması hususunda yardımcı olurlar (Gretschel vd., 2014: 46).

Bu gösteriler aslında günümüzde gençliğin durumunu ortaya koyan sinyal ve semptomlar olarak yorumlanabilir. Bunu yaparken de, literatüre katkı sağlamış pek çok teoriden faydalanmak mümkündür. Sosyal hareketlerle ilgili klasik konseptlere, (hareketler, fazlar, çılgınlık zamanları ve âşık olmak) şimdi şebekeler (networks), protesto dalgaları, dalgaların birikimi, projeler, amipler, parçalar, fragmanlar ve kimliği stilize etmek gibi kavramlar eşlik etmektedir. Gençlerin projeleri ve eylemleri yaşlılar ve benzeri bir düşünsel çerçeveye sahip olanlar için akıl almaz bir hızda, merkezilikten uzak bir şekilde, internetten sokak ve meydanlara doğru, yeni şehirli ve küresel siyasi alanda kıvılcımlanıp, sönüyor (Hoikkala, 2009: 16).

Dolayısıyla, bu başlık aslında hem bu sisteme inancını kaybedenler ve bu bölümde ele aldığımız ilk iki katılım yöntemini benimsemekten kaçınan gençlerin katılımını incelemeyi, hem de bu yeni biçimlerde ortaya çıkan katılımın çerçevesiyle ilgili birtakım saptamaları ortaya koymayı ve bu alanda Avrupa'dan iyi örnekleri biraz daha belirgin hale getirmeyi hedeflemektedir. Bu anlamda gençlerin her türlü alternatif hareketini ve düşüncesini içermeyi esas alan Helsinki modeli incelemeye değerdir.

Finlandiya, kuzey ülkelerinin evrensel kapsayıcı anlayışının çok iyi bir örneğidir. Eğitim sisteminin kalitesi ile dünyada en ön plana çıkan ve PISA sonuçlarında bu eğitimin eşitliği ile göze çarpan bu ülke, reformlar konusunda da cesur davranmış ve yeni modelleri denemede diğer ülkelerden çok daha farklı bir rol oynamıştır.

3.3.1. Politik, hukuki ve sosyal çerçeve

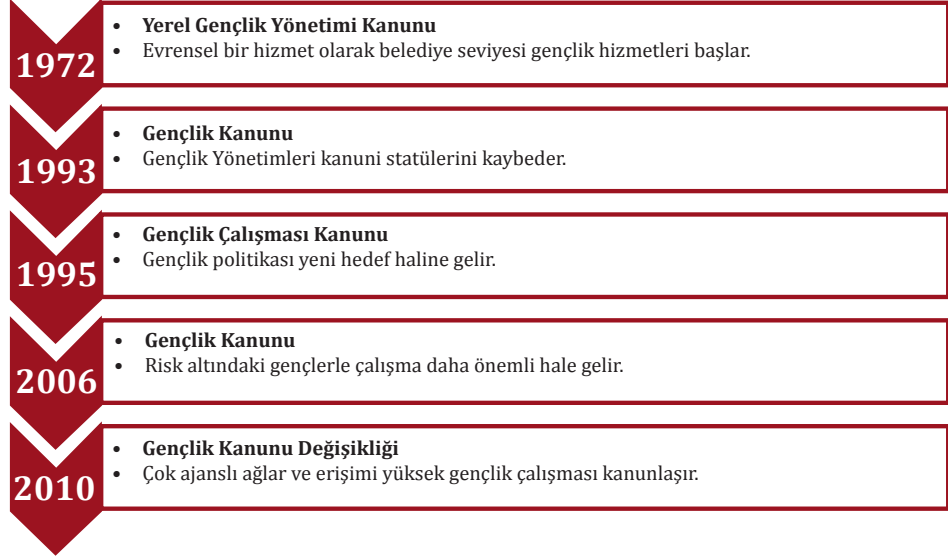
a. Politik ve hukuki çerçeve

Finlandiya Gençlik Politikası ile ilgili en önemli tarihler ve gelişimi ile ilgili kronolojik akışta, gözlemlenebileceği üzere, Finlandiya, bu konuda evrensel hizmetlerin herkese erişiminden yola çıkmış, sonrasında süreci bunu bir adım daha öteye taşıyarak en dezavantajlıları dahil edebilmiştir.

Gençlik politikalarından başlıca sorumlu kurumlar, Eğitim Bakanlığı, Gençlik Bakanlığı, Gençlik Departmanı, Gençlik İşleri ile İlgili Danışma Kurulu'dur. Bununla beraber, ülkede etkin olan diğer kurumlarla bu yukarıda sayılı olan kurumlar arasında uzmanlıklara göre işbirliklerinden oluşan ciddi ağlar vardır. Bu kurumlardan en önemlilerinden biri Allianssi'dir. Ulusal gençlik organizasyonlarının çatı kuruluşu olarak çalışan Allianssi aynı zamanda Avrupa Gençlik Forumu'nda da Finlandiya'yı temsil etmektedir. Helsinki Gençlik Departmanı ise ülkenin önde gelen gençlik örgütlerinden biri olarak sadece Helsinki'deki uygulamalardan sorumlu olmakla kalmamış, aynı zamanda özellikle yenilikçi metotların gelişmesi, internet teknolojisi ve oyunları ile gençlik hizmetleri gibi alanlarda da öncülük etmiştir.

Pek çok AB ülkesinde olduğu gibi, Finlandiya da AB'deki politika gelişmelerine paralel adımlar izleyerek gençlik politikaları ile ilgili birtakım adımları o doğrultuda değiştirmiştir.

Çizim 3.5. Finlandiya Gençlik Politikası Kilometre Taşları

Bu kilometre taşlarına ek olarak, Finlandiya diğer ilgili alanlarda da gençliğin katılımına yön veren kanun ve yapısal katılım çerçevelerine sahiptir. Temel Eğitim Kanunu, Yüksek Eğitim Kanunu ve Mesleki Eğitim Kanunu'nun tamamı katılımı ilgili gençlere okullarda olanaklar tanımakta, okul konseylerine katılım şansı sağlamaktadır (Wojtacja vd., 2010: 21).

Ayrıca, Arazi Kullanımı ve Yapı Kanunu, herkesin eşit katılımını kabul eden esasları yerine getirirken, gençlerin de planlamaya ilgili bu süreçlere katılımının mümkün olduğunu göstermektedir. Ulusal seviyede Ombudsmanlık kurumu çocuk ve gençlerin sorunlarını izlemek, onlardan gelen talep ve bilgileri karar vericilere aktarmak, BM Çocuk Hakları Sözleşmesinin esaslarının yerine getirilmesini sağlamak gibi sorumluluklara sahiptir. Yerel seviyede benzer bir oluşum ise Tampere şehrinde görülmüştür (Wojtacja vd., 2010: 22).

Son olarak, Çocuk Refahı Kanunu, çocukların ve çocuklu ailelerin bu konudaki kararların odağına konması gerektiğini belirtirken, çocuğun gelişimine uygun katılım metodlarının belirlenmesi ve bu konuyla ilgili çocukların bilgilendirilmesini yasayla garanti altına almıştır (Wojtacja vd., 2010: 22).

2010 yılında değişiklikler yapılan 2006 yılında kabul edilerek yürürlüğe giren Gençlik Kanunu ise 3 temel ekseni güçlendirmektedir:

- Hükümetin, her dört yılda bir gençlik politikası kalkınma programı kabul etmesini esas kılar,
- Gençlik çalışması ve gençlik politikasını yerel otoritelerin sorumluluğuna alır,
- Bir önceki maddede belirtilen yerel otorite sorumluluğundaki gençlik çalışması ve politikasının kapsamını da eğitim rehberliği, tesisler ve hobi imkânları, bilgilendirme ve

danışmanlık hizmetleri, gençlik örgütlerine ve diğer örgütlere destek, sportif, kültürel, uluslararası ve çok kültürlü gençlik aktiviteleri, gençlerin çevre eğitimi ve gerektiğinde gençlik atölyeleri ile yerel ihtiyaç ve şartlara uygun olan aktivitelerle belirlemiştir.

Bu 2006 yasasından sonra ilk çıkan Çocuk, Genç ve Ailelerin Refahı Politika Programı Başbakan Vanhanen'in ikinci kabinesi tarafından (2007) hükümetin temel hedeflerine ulaşmakta sektörler arası bir çalışma ile başlatılmıştır. Bu çalışma üç temel alana bakmaktadır:

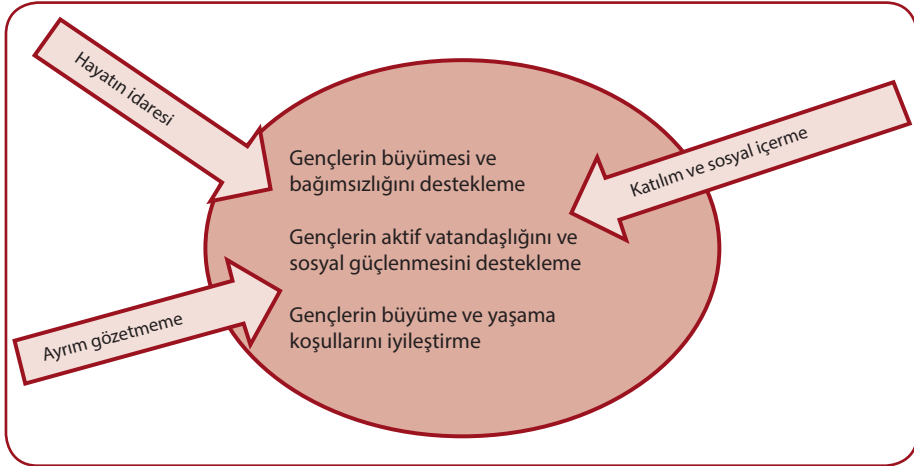
- Çocuk odaklı bir toplum
- Ailelerin refahı
- Sosyal dışlanmanın engellenmesi

Bu politikayı takiben ve yine 2006'daki yasanın gereği olarak, ilk Gençlik ve Çocuk Politikası Geliştirme Programı da 4 yıllık olarak geliştirilmiştir. Bu program, sadece ulusal politikaları belirlemez. Bölgesel ve yerel otoritelerin amaçlarını da belirler. Bunlar arasında, eğitim, istihdam, sağlık, aktif yurttaşlık, sosyal güçlendirme, barınma ve girişimcilik sayılabilir.

En sonucusu olan Çocuk ve Gençlik Kalkınma Programı 2012-2015 halen uygulamadadır. Bu programın ise üç temel odağı vardır.

- Hayatın idaresi: Gençlerin büyümesi ve bağımsızlığını destekleme,
- Katılım ve sosyal içerme: Gençlerin aktif vatandaşlığını ve sosyal güçlenmesini destekleme,
- Ayrım gözetmeme: Genç vatandaşların büyüme ve yaşama koşullarını iyileştirme.

Çizim 3.6. Finlandiya Gençlik Politikası 2012-2015 Programı Öncelikleri

Kaynak: Finlandiya Eğitim ve Kültür Bakanlığı, 2012, s. 7.

AB ile programını tam uyumlaştıran Finlandiya'nın belirlediği bu öncelikler Avrupa Birliği'nin stratejisiyle büyük ölçüde uyumaktadır.

b. Sosyal çerçeve

Finlandiya'da gençlik politikası kapsamına giren kişi sayısı 2010 sonu itibariyle 1.825.661 ile toplumun üçte birinden fazlasını kapsamaktadır. 15-28 yaş arası nüfus ise 937.984'tür. Finlandiya eğitim anlamında model gösterilen ülkelerden biridir. Zaten toplumun yüzde 100'ü temel eğitime erişmiş olup kadınların eğitim oranı hâlâ erkeklerden daha yüksek seyretmektedir (Statistics Finland, 2013). Finlandiya, istihdam anlamında Avrupa'daki pek çok ülkeye göre oldukça iyi durumdadır (Mart 2014'te yüzde 9,1) (Statistics Finland, 2014). Üniversite seviyesinde eğitime katılımı yüzde 38'lerde seyretmektedir. Eğitime Gayri Safi Milli Hasıla'dan ayrılan pay ise yüzde 7'ler seviyesindedir (OECD, 2013a).

Bununla birlikte, sosyal içerme anlamında olumlu bir işaret olarak değerlendirilebilecek verilerden biri ise Finlandiya'da öğrenciler arasındaki bilgi farkının çok düşük olmasıdır. Temel eğitim evrensel erişime açık ve aynı kalitede sunulmakta, bu da fırsat eşitliği sağlayan önemli bir parametre olarak kendini göstermektedir (OECD, 2013b: 9). Ancak, küresel konjonktürdeki bozulma Finlandiya'da da etkisini göstermiş, eğitim ve iş pazarının dışında olan kişi sayısı ile depresyon ve psikolojik sağlık nedenleriyle malulen emeklilik oranında gençlerde artış yaşanmıştır (Finlandiya Eğitim ve Kültür Bakanlığı: 2012: 57).

Siyasetle ilişkileri açısından gençlere bakıldığında, Finlandiya'daki gençlerin siyasete ilgisi-nin çok yüksek olduğu söylenemez. Dünya ortalaması yüzde 47 iken Finlandiya'daki genç-lerin sadece yüzde 27'si bir partiyi desteklemeyi ya da bir partiye üye olmayı düşündüğünü söylemektedir. Danimarka ve Finlandiya dünyada yurttaşlık bilgisi konusunda en üst sevi-yelerde seyretse de, ilgi gösterme bakımından yüzde 20'ler ile oldukça düşük noktalardadır (Allianssi, 2010: 42).

Finlandiyalı gençler yurttaş aktivitelerine katılımında da oldukça düşük bir grafik izlemek-tedirler. Gençlerin yaklaşık yüzde 64'ünün herhangi bir organizasyona katılmadığı tespit edilmiştir. Herhangi bir organizasyona üyelik bağlamında bakıldığında, Finlandiya çok dik-kat çekmezken, İnsan Hakları ve Kalkınma alanındaki derneklere üyelikte yüzde 14'lük bir oranla Hollanda ile beraber ilk sırayı paylaşmaktadır. Bu, gençlerin hassasiyetlerini göster-mesi açısından önemli bir noktadır (Allianssi, 2010: 40-41).

Seçimlere katılım da 1999'da gördüğü yüzde 53'lük dipten sonra tekrar artışa geçmiştir. Bu-nunla beraber, Finlandiya'da gençlerin demokrasiye inancı oldukça yüksektir. Oy vermenin karar almayı etkilemenin doğru yolu olduğunu söyleyen gençlerin oranının yüzde 95 oldu-ğu Finlandiya, aynı oranın yüzde 96 olduğu İsveç'in arkasından Avrupa'da ikinci sıradadır (Flash Eurobarometer 375, 2013: 28).

3.3.2. Örnek vaka: Helsinki Katılım Modeli

Finlandiya hem gençlik çalışma ve araştırmaları hem de eğitim alanında öncü ülkelerden biridir. Bu anlamda, mevcut süreçleri sürekli iyileştirmeye çalışmış bu doğrultuda farklı iş-birlikleri yapmıştır. Yapılan araştırmalardan birisi Almanya ile yapılmış olan karşılaştırmalı analizdir (Feldman-Wojtachnia vd., 2010). Bir önceki bölümde de ayrıntılı olarak anlatıldığı gibi, Almanya aslında sivil katılımın oldukça yoğun görüldüğü ve bunun bir toplumsal kül-tür olarak yerleşmiş olduğu ülkelerden biridir. İki ülke üzerinden yapılan araştırma, Finlan-

diya'daki algının, temsili demokrasi yapılarına yoğun şekilde odaklandığını göstermektedir.

Bu rapordan Finlandiya için çıkan temel öneriler ise kalıplaşmış tepeden aşağı inen temsili yapıların dışında bir Gençlik Ajansı'nı teşvik etmek; katılım biçimleri ve yöntemlerini zenginleştirmek, gençlik katılımını erişilebilir kılmak ve etkileyebilme ve dahil olma yöntemlerini çoğaltmak şeklinde sayılabilir.

Finlandiya da bu önerileri yerine getirmek için uzun senelerdir katılım odaklı programlar çerçevesinde projeler gerçekleştirmiş ve çeşitli katılım mekanizmaları kurmuştur. Bunların üç tanesine aşağıda yer verilecektir. Bunlar, ulusal projeler, Gençler ve Çocuklar için Ulusal Katılım Forumları ve Helsinki Katılım Modeli'dir.

a. Ulusal projeler

1998-2002 yıllarında İçişleri Bakanlığı tarafından başlatılan Ulusal Katılım Projesi 53 belediyeyi de kapsayan ve temsili demokrasi mekanizmalarına katılımı teşvik eden ilk projelerden biriydi. Daha sonra Ulusal Eğitim Yönetim Kurulu'nun 2003-2007 yıllarında ve Eğitim Bakanlığı'nın 2005-2007 yıllarında, yürütmüş olduğu iki proje ile marjinalleşmenin önüne geçmeye ve gençlerin katılımını karar alma süreçlerinde arttırmaya dönük projeler uygulanmıştır (Wojtacia vd., 2010: 23-24).

b. Gençler ve Çocuklar için Ulusal Katılım Forumları

Finlandiya'da gençlerin siyasi konuları tartışabileceği ve kamu vakıfları tarafından yürütülen pek çok ulusal forum vardır. Bunlar, Ulusal Gençlik Parlamentoları kulüpleri, Yerel Gençlik Konseyleri Senelik Toplantısı, Finlandiya Ulusal Eğitim Yönetim Kurulu'nun Genç ve Çocuk Forumu'dur. Ayrıca, bunların değerlendirmesini yapan sistemler bulunmakta ve çalışmaların etki analizi açısından önemli çalışmalar yapmaktadır. Örneğin, Finlandiya'da Gençlik Konseyi gibi yapıların sınırlarını ve eksiklerini saptamak gibi önemli işlevler yüklenmektedir.

Yerelde katılım özellikle belediyelerdeki Gençlik Konseyleri aracılığıyla yapılmaktadır. Bunların ilki 1960'larda kurulmuşken büyük bir çoğunluğunun 2000'ler sonrasında, ama asıl önemli kısmının 2006-2007 yılından sonra bu konuda çıkan kanun ve belirlenen programların devreye girmesiyle kurulduğu görülmektedir. 2007 yılında bununla ilgili yapılan bir araştırma, bu gençlik konseylerinin sayı ve kalite olarak artışa geçmekle beraber henüz istenen noktaya gelinemediğini göstermektedir (Wojtacia vd., 2010: 28).

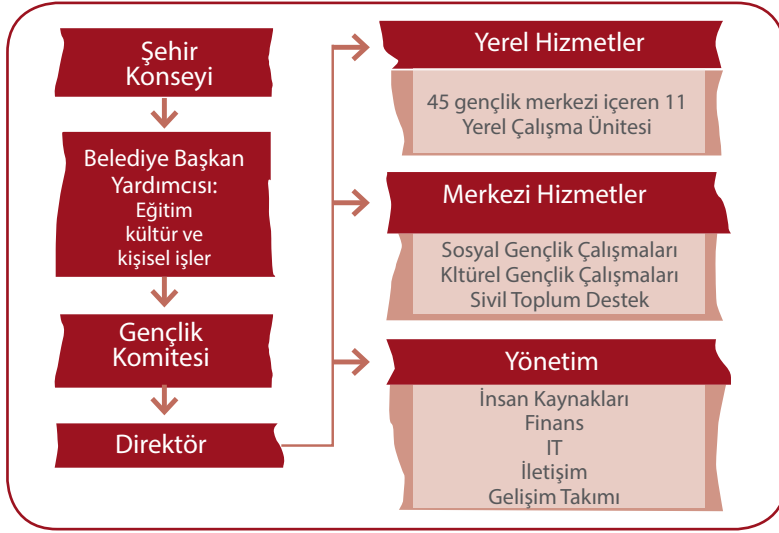
c. Helsinki Katılım Modeli

Helsinki'deki model gençlerin katılımı konusunu somutlaştıran vakalardan biridir. Helsinki şehrinin 2009 yılında düzenlediği 4 Bölgesel Gençlik Forumu'nda gençlerin öncelikle kendi aralarında bir konuyu tartışmaları, sonrasında ise karar alıcılarla bunu görüşmelerine yönelik bir organizasyona gidilmiştir. Buradan çıkan sonuçlar şehirde ilgili kurumlara gönderilmiş, ancak takip edilen sonuçlar pek çok yerden geri dönüş bile olmadığını, geri dönüş yapanların ise herhangi bir somut adım atmadığını, hatta Forum'un kendisinin bile süreci takip etmeyi bıraktığını göstermiştir.

2010 yılında Helsinki Şehri Gençlik Departmanı bu konuda alternatif arayışlara geçmiş, Helsinki Katılım Modeli denen model ortaya çıkmıştır. Helsinki Modeli'nin bu genel gençlik katılımı alternatifine nasıl oturduğunu ise Siurala ve Turkia, aşağıda özetleneceği gibi, oldukça ayrıntılı bir şekilde açıklamıştır (Siurala ve Turkia, 2012).

Helsinki toplam nüfusu 588.549 kişi olan bir şehirdir (63.420'si göçmen). Bu nüfusun gençlik çalışmasının hedef grubu olan (13-17 yaş) kısmı 27.550 iken Gençlik Çalışması Kanunu'nun kapsamına girenlerin (0-28 yaş) sayısı 202.024'tür (2011 sayımına göre). Bu nedenle, Helsinki Şehir Konseyi içerisinde Gençlik Departmanı oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Aşağıdaki şekilde bu yapının nasıl konumlandığı görülebilir.

Çizim 3.7. Helsinki Gençlik Departmanı Yapısı

Kaynak: Helsinki Gençlik Departmanı, 2011, s. 5.

Gençlik Departmanı'nın 2012 yılı toplam bütçesi 28,5 milyon euro olarak gözükmekte (Helsinki Gençlik Departmanı, 2011: 5) ve yaklaşık 400 kadar personel Gençlik Çalışması alanında istihdam edilmektedir (Helsinki Gençlik Departmanı, 2012). Departman, tüm Helsinki'yi kapsayan ve 11 Gençlik Çalışması Ünitesi'nden oluşan bir ağa sahiptir. Toplamda ise yaklaşık 50 gençlik tesisi bulunmaktadır. Bölgede İsveççe konuşan azınlığın varlığı da dikkate alınarak bunların bir kısmı bu dilde hizmet verecek şekilde planlanmıştır.

Helsinki Gençlik Departmanı'nın kaynakları arasında bu 50 gençlik tesisinin yanı sıra, Gençlik Bilgi Merkezi, Kültür Merkezi, Medya Merkezi, evcil hayvan çiftliği, tiyatro, doğa evi, el sanatları ve görsel sanatlar merkezi, Trafik Eğitim Merkezi, sadece kızlar için gençlik merkezi, 1 kapalı paten pisti, 21 açık paten pisti, iki kamp adası, konaklanabilir eğitim merkezi, Sanal Gençlik Merkezi gibi altyapılar ve ücretsiz üyeliğe sahip kartlar ile gençlik çalışmaları destek sistemi gibi olanaklar bulunmaktadır.

Gençlik çalışmaları yerelde bu tesisler tarafından, merkezde ise Ruuti adlı yeni ajans, Verke

adlı çevrimiçi gençlik hizmetleri merkezi, sosyal, kültürel ve sivil toplum hibe destekleriyle yürütülmektedir. Helsinki Katılım Modeli'nin esasını Ruuti adındaki bu yeni gençlik ajansı oluşturmaktadır. Helsinki Katılım Modeli 2011 yazında, daha önce Gençlik Departmanı tarafından toplanan, biri gençlerden diğeri ise politikacılar, araştırmacılar, memurlar ve çeşitli gençlik kurumlarından oluşan iki odak grup tavsiyesi üzerine, şehir yönetimi tarafından kabul edilmiştir.

Bu modelin temel esin kaynakları:

- Agnostik bir çoğulculuk (gençlik alanının çeşitliliğini ve karmaşıklığını kabul eden),³¹
- Gençlerin katılımı ve kendilerini ifade etme şekillerinin farklı doğası (düşük eşikli katılım ihtiyacı ve çeşitli ifade biçimleri için fırsatlar),
- İşbirliği ve nesiller arası diyalog (sürekli, açık ve hoşgörülü diyalog yapıları) olmuştur (Siurala ve Turkia, 2012).

Aşağıdaki kriterler bu esin kaynağı olan noktalara karşılık gelecek şekilde yaratılmıştır:

- Erişim (Access): En yüksek sayı ve çeşitlilikte gence yurttaşlığını ifade imkânı tanımak,
- Alanlar (Spaces): Çok yönlü kurumlar (agency) için girmesi ve çıkması kolay alanları desteklemek,
- Diyalog: Gençler ve şehrin karar vericileri arasındaki diyalogu geliştirmek.

Çizim 3.8. Helsinki Katılım Modeli Ana Konuları: Erişim, Alanlar, Diyalog

Kaynak: Siurala ve Turkia, 2012.

Çizim 3.8’de anlatıldığı gibi, Helsinki Katılım Modeli’nin esası, gençlere olabildiğince çok erişim kanalı açarak kendi fikirlerini tasarlayabilecekleri alanlar yaratmanın ve diğer aktörlerle diyaloga geçmelerinin önünü açmaya dayanır.

- **Erişim (Access)**

Gençlik Konseyleri ile ilgili en çok dile getirilen eleştiri, bu yapıların zaten “başarılı” gençleri çektiği ve marjinal ya da dahil etmenin kolay olmadığı grupları dışarıda bıraktığıdır. Küçük gruplardan oluşan Gençlik Konseyleri bu anlamda meşruiyetten ve beklenen etkiyi yaratmaktan uzaktırlar. Pek çok durumda hükümetlerin uygulamaları için bir araçsallaştırmaya kurban giderler. Genellikle de görece daha “güvenli” alanlarda seyredeler. Helsinki modeli bu çeşitliliği sağlamak için üçlü bir yapı kurmuştur (Siurala ve Turkia, 2012).

Bu modelin gerçekleştirilmesi için geliştirilen yeni Gençlik Ajansı’na Ruuti adı verilmiştir. Ruuti esasında gençlere klasik ifade biçimlerinin ötesinde sanatsal veya kültürel yöntemlerle kendilerini ifade etme olanağı tanıyan ve bu yolla şehirde gençlerle ilgili kararları etkileme imkânı sunan bir oluşumdur. İnternet ve sosyal medya üzerinden de bu etkiyi sağlamaya olanak tanır. Ruuti Expo ile gençler fiziksel olarak bir araya gelebilirken, Verkko Ruuti ile sene boyunca bu katılımı internet üzerinden yayabilmektedirler.

Çizim 3.9. Helsinki Gençlik Katılım Modeli İşleyişi

Kaynak: Siurala ve Turkia, 2012.

✓ **Gençlik Expo (Youth Expo):**

Gençlik Expo, gençlerin kendi ifade ettiği farklı biçimleri göstermek ve onların endişeleri ile beklentilerini tartışmak üzere, yılda bir defa toplanır. Gençlik Expo bir toplantı değildir. Karışık programları olan bir aktiviteden oluşan bir gençlik etkinliğidir. Etkinliğin hedefinde, yaklaşık 130 gençlik kuruluşu, okul konseyleri, öğrencileri, şehrin 50 gençlik merkezi ve diğer tüm gençler vardır.

✓ Aksiyon Grupları:

Gençler kendileri için ilginç buldukları aksiyon gruplarına katılırlar. Bu gruplar gençlik çalışanları tarafından desteklenirler ve gençler fikirlerini nasıl aksiyona geçireceklerine kendileri karar verirler. Gruplar sürekli üye kabul ederler. İdealinde, gençlere çok geniş bir yelpazede seçenek sunan başlıklar vardır ve uzun vadeli bir taahhüt beklenmez. Gruplara girip çıkmak çok kolaydır.

✓ İnteraktif internet sitesi:

Genç insanların katkı sağlamasını kolaylaştırmayı amaçlayan bir internet sitesi olarak hizmet eder. Temel amaç dahil olan genç sayısını en üst düzeye taşımaktır.

Ruuti Gençlik Expo'su yönetici bir kadronun seçimi ile ilgili karar verir. Bu bir yıllığına seçilen 20 kişilik kadro, Expo sırasında gerçekleşen tartışmaların devamını sağlar, aksiyon gruplarının akışını izler, diğer aktörlerle (şehir yönetimi gibi) bağlantıyı sağlar ve bir sonraki Expo'yu düzenler. Kendisini Helsinki'deki gençlik kurumu olarak adlandıran kurumlardan olmasa da temelinde gençler ile şehirdeki diğer kurumlar arasındaki iletişimi kolaylaştıran bir yapıdır.

Üç süreç bir döngü içerisinde birbirini sürekli beslemek üzere kurulmuştur. Expo'da tartışılan konular, ifade edilenler, sürekli açık olan ve isteyen istediği zaman girip çıkma şansını bulduğu aksiyon gruplarına taşınır. Bu anlamda aksiyon grupları ağlar ya da dalgalar adını verdiğimiz bir konu etrafında toparlanan gençlerin kendilerini ifade etmesini kurum-sallaştırın esnek bir yapıya dönüşmüştür. Bu ağlarda genelde bir sorun etrafında toparlanan gençler bunu protest bir şekilde savunurlar. Bu tür protest savunuların var olan demokratik sisteme bunların nasıl dahil edileceği her zaman bir soru olagelmıştır. Bu esnek yapıyı aksiyon gruplarının daha ileriki aşamalarda karar alma süreçlerine katılması bunun kolektif bir hafızayı aksiyona dönüştürerek sonucu kalıcı kılması anlamında önemli ve yenilikçi bir adımdır.

Bu aksiyon grupları ve Gençlik Expo'sunun çıktıkları ise internet sitesinden sunulan katkılar ve okullardaki klasik konseylerin katkılarıyla beraber karar alıcılar ile düzenlenen toplantılarda sunulur. Toplantıların çıktıkları ise yine aksiyon grupları ve Expo'ya şekil verir.

• **Alanlar (spaces)**

Gençlik Ajansı'nın şekillenmesi ile ilgili 4 faktör tespit edilmiştir. Bunlar gençlerin toplum tarafından algısı; karar alıcıların gençlerle müzakere etmeye istekliliği; karar alıcıların alanı yapılandığı ölçü; ve gençlerin kendi alanlarını müzakere edebilme kapasitesidir.

✓ Gençlerin toplum nezdindeki algısı:

Çok genel bir tanımla ve sıkça dile getirildiği üzere, gençler ya bir sorun (destek veya müdahale gerektiren) ya da umut (kaynak) olarak algılanırlar. Gençlerin sorun olarak algılandığı bir ortamda gençlik ajanslarının özerkliği de azalır. Dolayısıyla, gençlerin katılımı söz konusu olduğunda, onların kaynak olarak algılanması için çalışmak önemlidir. Helsinki şehri bu konuda ciddi taahhütleri yerine getirmiştir.

✓ Karar alıcıların gençlerle müzakere etmeye istekliliği:

Şehirler özellikle belli çalışma alanları olan ve gücü paylaşmak anlamına gelecek

müzakerelere çok sıcak bakmayabilecek yapılardır. Helsinki Katılım Modeli bu anlamda önemli bir rol oynamaktadır. Helsinki Katılım Modeli olarak adlandırdığımız bu sistem, Gençlik Kurulu'ndan oybirliği ile geçtikten sonra, şehir yönetimi tarafından da yine oybirliği ile kabul edilmiştir. Tabii ki burada önemli olan Helsinki Katılım Modeli'nin uygulanışı açısından onu sınıma yapılmasıdır. Çoğulcu demokrasi ve müzakere kavramına oldukça alışık olan kuzey ülkelerinde süreçler tanımlandıktan sonra uygulamalar çok zorlu olmamaktadır.

✓ Karar alıcıların alanı yapılandığı sınırlar:

Yetişkinler tarafından kontrol edilen mekânlar gençlerin ifadelerini sınırlamaktadır. Gençlik Konseyi, Belediye Konağı'nda bulunduğu zaman zaten yetişkinlerin gücü kullanma motiflerine benzer bir temsili sistemin içinde yer almaktadır. Katılımın konsensüs protokolleri doğrultusunda toplantılar düzenlemek ve temsili demokraside bunun işletilmesinden ibaret bir görüntü vermesine neden olur. Bunu engellemek için, Helsinki Katılım Modeli gençlere alan açmanın ötesinde gençlikle buluşmalarını onların, her türlü ifade biçimine açık olan kendi sahasında yapar. Bu gençlere kendi alanlarında ve kendi koşullarıyla işlediklerini göstermenin önemli bir yoludur.

✓ Gençlerin kendi alanlarını müzakere edebilme kapasitesi:

Alanlar bir eylem ya da faaliyet için hem engel hem de kolaylaştırıcı olabilirler. Dolayısıyla, bir eylemi şekillendirdikleri gibi, bir eylemin sonucu da olabilirler. Gençler için Helsinki'de geliştirilen model, bu alan üzerinden kendilerini ifade etmelerine yönelik daha fazla yer açmayı hedeflemektedir. Gençlik Expo'su, aksiyon grupları ve karar alıcılar ile diyalog gençlerin görüşlerini aktarabilecekleri ortamı yaratır ve bununla ilgili meşru bir zemin bulmalarına imkân verir. Şehir Yönetimi zaten gençleri ilgilendiren kararlarda gençlere danışmakla yükümlüdürler. Bunun da ötesinde, bu diyalog yapısal bir şekilde ve zamana bağlı olarak ilerler. Her yıl bir defa bu fikir alışverişi ve tartışmalar için toplanılır ve gelişmeler altı ayda bir Gençlik Expo'ya rapor edilir. Bu sayede, gençlerin kendileri için alanı genişletebilecekleri düzenli bir diyalog kurulmuş olur (Siurala ve Turkia, 2012). Tabii ki, bu gençlerin ne kadar alan bulabileceği tamamen o ülkenin/şehrin diyalog kültürü ve kalitesine bağlı olarak değişmektedir.

• **Diyalog**

Gençler ile yetişkinlerin aynı olguyu ne kadar farklı açılardan yorumladıklarıyla ilgili pek çok araştırma yapılmıştır. Bunlardan çıkan en önemli sonuçlardan biri, ortada bir düşmanlıktan çok diyalog sorunu olduğu ve bunun için var olan tarafların iletişim için masaya oturması gerekmektedir. Birbirinin dilini öğrenmek iki taraflı bir sorundur. Gençler resmi olan katılım yapıları ve birtakım diğer rasyonel ve sözel ifade biçimleri konusunda eğitime tabi tutulmaktadırlar. Ancak diğer yandan yetişkin karar vericiler, gençlik kültürünün dili gibi pek çok konuyu anlamalı ve buna uygun bir ortak demokrasi ve vatandaşlık kavramı çerçevesi çizmeli.

Helsinki Katılım Modeli diyalog için bir alan açar. Her yıl gençler karar vericilerle yüz yüze gelir. Temalar gençler tarafından belirlenir. Şehir de memurları ve karar vericileri bu temalardan sorumlu tutar. Temel fikir, tek taraflı bir danışma/konsültasyondansa konuların bir arada tartışıldığı bir müzakere ortamı yaratmaktır. Bir sonraki sene, gençlerle karar alıcılar yaşanan ilerlemeleri gözlemlemek için bir araya gelirler. Buna ek olarak, gençler belediye

memurları ile sene boyunca müzakere edebilirler, diyalog bir izole etkinlik olmanın ötesinde sürekli bir süreç olarak alınır (Siurala ve Turkia, 2012).

3.4. Sonuç Yerine

Sonuç olarak iki yönlü gelişen bir Gençlik Politikası ivmesinin gerçekleştiğini ve demokratik prensiplerin ilerletilmesinin bu ivmeye pozitif bir şekilde yansıtıldığını gözlemliyoruz. Bir yanda BM, UNICEF gibi kurumların geliştirmiş olduğu politikaların benimsenmesi, diğer yanda Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi gibi kurumların işbirlikleri ve gençlerin katılımı alanında atılmış oldukları adımlar, bir diğer yanda da AB'ye üye ülkelerde ve kendi dinamikleri çerçevesinde nasıl yankı bulduğunu inceleme, bu sayede çeşitli modellerin başarısı üzerine düşünüp tartışma imkânı doğmuştur.

AB'ye üye ülkeler olan Birleşik Krallık, Almanya ve Finlandiya aynı zamanda uygulayıcısı oldukları çeşitli geçiş rejimleri üzerinden de bu karşılaştırmayı ve gelişimleri gözleme manasında bize farklı (liberal geçiş sistemi, istihdam odaklı geçiş sistemi ve evrensel geçiş sistemi) perspektifler sunan örneklerdir. Bu örnekleri başka ülkeler için, özellikle de Türkiye için, bir model çıkarmak amacıyla kullanmak yararlı olabilir. Çünkü pek çok Akdeniz ülkesi gibi Türkiye daha hibrid ama merkezi işleyişe daha yakın bir modele yakın görünmektedir. Katılımın genel demokratik ve yapısal bir mesele olduğunu da göz önünde bulundurarak, bu modellerden hangi özelliklere bakılması gerektiği dikkatlice incelenmelidir.

Bunlardan ilki (Birleşik Krallık), gençlik konseylerinin bağımsızlığını önemli bir yapı olarak ortaya koymaktadır. İkincisi (Almanya), sivil kültür ile sivil katılım ve adanmışlığı ve bu amaçla kullanılan eğitim gibi araçların aslında bu alanda ne kadar önemli olduğunun bir kez daha altını çizmesi açısından anlamlıdır. Sonuncusunun (Finlandiya) ise, tüm bu modellerin açmazlarına cevaben oluşturulmuş bir kuzey ülkesinden gelen model olarak göze çarpmakta olduğu söylenebilir.

İyi modellerin temel amacı, buradan elde edilen başarılar ve süreçlerde yaşanan olumsuzlukların, ülkelerin kendi süreçleriyle ilgili kararlar verirken dikkat etmesi gereken hususları ön plana çıkarmaktır. Bu anlamda, tek bir reçeteye dayalı, bir modelin her yere uygulanabilmesini hedefleyen yaklaşımlardan uzak durmak ve tüm bunların uygulanabilirliğini o ülkenin yapısını göz önünde bulundurarak değerlendirmek gereklidir. AB söz konusu olduğunda, uygulanan modellerin görece başarılı ama geliştirmeye açık bir sistem olduğunu söyleyebiliriz.

2001 yılında çıkarmış olduğu Beyaz Kitap, Avrupa Birliği'nin gençlik konusundaki temel esaslarını benimsemiş ve üye ülkelerle birlikte bunların gerçekleştirilmesine yönelik adımları atmaya başlamıştır. Gençlik alanındaki destekler ve Avrupa çapında ortak bir gençlik kültürü oluşturulması ile ilgili tüm projeler, finansman ile birlikte giderek artmıştır.

2010-2018 yılı stratejilerini yine bu yolla belirleyen AB, iki temel yöntem kullanarak gençlik politikasını belirleme ve iletmeyi tercih etmiştir. Bunlardan ilki Açık Koordinasyon Metodu, ikincisi ise Kanıta Dayalı Politika Yapımı'dır. Açık Koordinasyon Metodu, çalışmanın ikinci bölümünde farklı tipolojilerde görülen karar alma süreçlerinin örnek bir karışımıdır. Bir

yandan gençlerin de karar alma ve raporlama süreçlerinde katılımını şart koşarken diğer yandan tüm AB ülkelerinin gençlik ile ilgili ortak stratejiler geliştirmesine katkı sağlar. Son olarak da, Kanıta Dayalı Politika Yapımı ile belirlenmiş olan stratejik başlıklarda ortak ölçüm ve değerlendirme kriterlerini kullanarak gelişimleri izleyip revizyonların yapılmasını sağlayacak bir sistem oturtulmuştur.

Bu strateji ve yöntemlerin anaakımlaştırılması tüm üye devletlerde ciddi bir karşılık bulmuştur. Örneğin, Finlandiya'da çoğu gençlik konseyi özellikle AB'nin Beyaz Kitabı'ndan sonra kurulmuştur.

Pek çok alanda katılımın düştüğü dikkate alındığında, ilk iki geleneksel biçim dışında üçüncü başlığın da önemi giderek artmaktadır. Tüm bu üçlü yapı içerisindeki incelediğimiz ülke deneyleri gençlerin katılımı için birtakım olmazsa olmazların ipuçlarını vermektedir. Bunlar özellikle sosyal içermenin esas olduğu, yeni katılım biçimlerinin değerlendirildiği ve 16 yaşında başlayan temsili katılımın esas alındığı bir demokratik katılım pratiğinden başlamaktadır. Bunun da ötesinde, gençlere alan tanıyan, özerkliklerini destekleyen ve bu gelişimi kanıta dayalı olarak gözlemleyip geri dönüşleri veren bir gençlik politikası ön plana çıkmaktadır.

İncelediğimiz modellere bakıldığında, iyi bir gençlik katılım mekanizması için, kurumsal katılımcı yapıların varlığının önemi bir kez daha görülmektedir. Dolayısıyla, Türkiye'de geçtiğimiz senelerde yaşanan bir Gençlik Konseyi'nin kurulması hususu önem taşımaktadır. Ancak, bunun yapısı ile ilgili Avrupa'dan aldığımız temel örneklerden şu sonuçlara ulaşılabılır:

- Herhangi bir Gençlik Konseyi, kim tarafından başlatılırsa başlatılsın bağımsız bir statüye sahip olmalıdır (İngiltere örneği).
- Herhangi bir katılım yapısının gelişen ve sürekli değişen katılım metotlarına uyum sağlayabilecek ifade biçimlerine olanak sağlayan bir yapısı olmalıdır (Finlandiya-Helsinki katılım modeli).
- Sivil toplum ve katılım kültürünün topluma genç yaştan yerleşmesi için eğitim yapısında önemli değişiklikler gereklidir (Almanya sistemi).
- Hepsinin kesişen noktası ise katılımın göstermelik olarak kalmaması gerektiğidir. Diyalog yolları açık olmalı, sürekli ve değişime izin veren bir yapıya kavuşturulmalıdır.

İncelediğimiz ülke deneyimlerinden gençler hakkındaki kararların gençler tarafından alındığı ve katılımın esas olduğu bir sistemin bu esaslar doğrultusunda yeşertilip ilerletilmesi ile ilgili başarılı modellerin bu dönüşümün yapılması için tüm tarafların gerekli enerji ve inisiyatifini ortaya koyması ile mümkün olabileceğini vurgulamak mümkündür. Ancak, unutulmaması gereken bunun zorluğudur. Bir yandan temsili demokrasi ve konvansiyonel katılım yolları pekiştirilir ve iyileştirilirken diğer yandan demokrasinin ve katılım metotlarının evrimine uygun esnek yapıların geliştirilebilmesi çok önemlidir.

4

GENÇLİK POLİTİKALARI İLE İLGİLİ ÜLKE DENEYİMLERİ

Devin Bahçeci

4.1. Neden Norveç Örneği ile Çek ve Slovak Örnekleri Seçildi?

Gençlik politikaları alanında Avrupa Birliği ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerin somut deneyimleri ve gençlik politikasına ilişkin mekanizmaların incelendiği araştırmamızın bu bölümünde, biri gençlik kuramı, politikası ve uygulamalarının bütünleştirilmesi ile ilgili olan, diğeri ise Avrupa gençlik politikalarının üyelik sürecinde ulusal gençlik politikaları üzerine etkisini anlatan iki çalışmaya yer verdik. Bu iki çalışma da, Avrupa Konseyi tarafından 2005 yılında yayınlanan, *Revisiting Youth Political Participation* adlı derlemeden alınmıştır. Makaleler, farklı boyutları ile Avrupa'da gençlik çalışmalarına ve politikalarına yönelik yürütülen ulusal tartışmaları ve deneyimleri içeriyor.

Norveç'ten bir gençlik çalışmanı olan Stine Berrefjord'un yazdığı "Gençlerin katılımı için yeni bağlamlar: Norveç'te gençlik kuramının, politikasının ve uygulamalarının bütünleştirilmesi" adlı makale, gençlik çalışmalarında demokrasi ve gençlerin katılımına yönelik tartışmaları inceliyor. Çalışma, Norveç'te iki vaka üzerinden gençlik kuramı, politikası ve uygulamaları arasında nasıl bir etkileşim kurulabileceğini anlatıyor. Gençlik politikalarının uygulanmasında parçalı bir yapı olduğu savıyla yola çıkan Berrefjord, formel olmayan öğrenme odaklı çalışan kurumlar ve kişiler ile (gençlik merkezleri ve gençlik çalışanları) ile formel öğrenme odaklı çalışan kurumlar ve kişilerin (okullar ve öğretmenler) arasındaki kopukluğun, tüm Avrupa'da önemli bir sorun olduğunu vurguluyor. İlgili sorunun çözümünün eğitim ve gençlik alanları arasında işbirliğinin güçlendirilmesine ve gençlik kuramı, gençlik politikası ile gençlik

uygulamaları arasında etkileşime bağlı olduğu sonucuna varan Berrefjord makalesinde Norveç'te geçen iki örnek uygulama üzerinden, bunun nasıl başarılabilceğini anlatıyor. Makale, gençlik politikasının nasıl uygulanabileceği, gençlik ile doğrudan ilgili olan kamu kuruluşlarının birbirleri ile nasıl etkileşim kurabileceği ve bu etkileşimin nasıl sürekli hale getirilebileceği konusunda önemli bir analiz içeriyor.

Bu bölümdeki ikinci makale ise, "Avrupa gençlik politikaları ve Çek ve Slovak Cumhuriyetleri üzerindeki etkileri" adlı bir çalışma. 2002 yılında yazılan bu makale, 2004 yılında Avrupa Birliği üyesi olan Çek Cumhuriyeti ve Slovak Cumhuriyeti'nde üyelik müzakereleri devam ederken, Avrupa düzeyindeki gençlik politikaları tartışmalarının ve Beyaz Kitap: Avrupa Gençliğine Yeni Güç adlı metnin, ilgili ülkelerdeki gençlik politikaları süreçlerini nasıl etkilediğini anlatıyor. Çalışmada, Avrupa gençlik politikasının etkisi, Avrupa kurumları düzeyinde; iki devlet düzeyinde; ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde çalışan gençlik örgütleri düzeyinde incelenerek, 2002 yılında Avrupa Birliği ile üyelik müzakereleri yürüten bu iki ülkedeki gençlik politikalarının, nasıl şekillendiğini ortaya koyuyor.

Bu iki makalede anlatılan deneyimlerin, Türkiye'de gençlik politikaları ve uygulamaları konusunda yürütülen tartışmaları besleyeceğini düşünüyoruz. Öncelikle, Norveç'teki iki örnek olay üzerinden anlatılan deneyim, gençlik kuram ve uygulamaları ile gençlik politikalarının nasıl ilişkilendirilebileceğine yönelik önemli bir örnektir. Türkiye'de gençlik politikaları ile ilişkili olan kurumlar ve bu kurumlar ile gençler arasında etkileşiminin nasıl kurulabileceği konusunda yol gösterici olabilecek bir metin olduğuna inanıyoruz. Çek Cumhuriyeti ve Slovak Cumhuriyeti'nin AB üyelik müzakereleri süreci devam edilirken yazılan "Avrupa gençlik politikaları ve Çek ve Slovak Cumhuriyetleri üzerindeki etkileri" başlıklı çalışma ise, Avrupa Birliği entegrasyonu sürecinde ulusal gençlik politikalarının AB gençlik politikalarından nasıl etkilendiği konusunda önemli bir deneyimi ortaya koymaktadır. Türkiye de halen AB üyelik müzakerelerine devam etmektedir. Avrupa Birliği düzeyinde gençlik politikası ortak politika alanlarından biri olmasa da, Beyaz Kitap: Avrupa Gençliğine Yeni Güç gibi yasal metinler, ülke gençlik politikaları konusunda önemli yol göstericiler işlevi görmektedir. Bu açıdan, üyelik müzakereleri sürecinde Avrupa Birliği gençlik politikalarının ulus-devletlerdeki politika süreçlerini nasıl etkileyebildiğini görmenin, Türkiye'deki gençlik politikaları süreçleri için önemli bir deneyim olduğunu düşünmekteyiz.

4.2. Gençlerin Katılımı İçin Yeni Bağlamlar: Norveç'te Gençlik Kuramının, Politikasının ve Uygulamalarının Bütünleştirilmesi - Stine Berrefjord³²

Avrupa'nın gençlik çalışanları kıta genelinde var olan önemli bir sorun üzerinde hemfikir görünüyorlar: Formel eğitim sisteminde katılım ve demokrasi için gençlerin olanakları bulunmuyor. Bu ortak sorunun saptanması gençlik çalışmaları alanındaki çabaların bugüne kadar sahip olduğu parçalı niteliğin giderilmesi için umut verici bir başlangıçtır. Bu ortak sorun aynı zamanda gençlik çalışanlarının ulus ötesi çapta ortak bir sorunla karşı karşıya olduklarını gösterir. Şöyle ki, okulları ve formel eğitim yapısını suçlamak yerine, eğitim sistemi içinde işbirliğini öneren karşılıklı bir diyalog başlatmaları gerekir. Toplumsal entegrasyonun azalmasıyla ve gençlerin siyasi katılımının düşmesiyle savaşmak için hem formel hem formel olmayan eğitim, ve hem yerel hem de uluslararası bağlamlar gereklidir.

32

Bu makale Melek Elif Eren tarafından Türkçe'ye tercüme edilmiş ve redaksiyonu Eren Pultar tarafından yapılmıştır.

Bir yandan formel ve formel olmayan eğitim arasındaki, diğer bir yandan yerel ve küresel boyutlar arasındaki dinamiklerin anlaşılması gençlik çalışanları ve öğretmenler için yeni bir rol belirlemektedir. Son on yıllarda, gençlik çalışmaları ve gençlik araştırmaları, eğitsel bağlamlardan ve araştırmalardan kopmuştur. Günümüzde, hem gençlik hem de eğitim alanındaki araştırmacıların, gençleri ve eğitimlerini, demokrasiyi ve gençlerin siyasi katılımıyla ilgili soruları daha geniş bir bağlamda tartışmaya başlamaları sayesinde bu kopukluk giderilecekmiş gibi görünüyor.

Gençlik çalışanları, ve hem okullarda, hem de gençlik ve toplum merkezlerinde çalışan öğretmenler bu söylemi özenle takip etmeli ve aktif olarak bu söylemin içinde bulunmalılar. Gençlik çalışması uygulamasında yeni rolleri anlamak ve tanımlamak, ve yeni metodolojiler geliştirmek, demokratik geleneklerle ve okulların amaçlarıyla yakından bağlantılıdır. Büyük demokratik projelerin eksik gibi görüldüğü, ve bireyselleşme mantrasının günlük hayatı biçimlendirdiği günümüzde demokratikleştirme süreçleri üstünde bir baskı hissediliyor - ki bu baskı, gençlerin toplumsallaşmasına hizmet eden kamu kurumlarını yeniden canlandırmaya destek olabilir.

Bu bölümde bu konular tartışılacaktır. Burada savunulan temel fikri açıklamak için Norveç'ten iki örnek olay incelemesi sunulacaktır; gençlerin katılımı büyük ölçüde gençlik kuramı, politikası ve uygulamaları arasındaki etkileşimi temel alan yeni bağlamların oluşturulmasına ve sürdürülebilirliğine bağlıdır. Sunulan örnek olaylar, formel olmayan eğitim yapıları (gençlik merkezleri ve gençlik çalışanları), formel eğitim sektörü (okullar ve öğretmenler), ve gençlerin kendileri arasında işbirliklerinin, toplumsal, ekonomik, etnik ve kültürel farklılıklardan bağımsız olarak, daha fazla toplumsal entegrasyona ulaşmak ve gençlerin siyasi katılımlarının artırılması için nasıl işe yarayabileceğini gösteriyor.

Bu örnek olay incelemelerini sunmadan önce, Norveç bağlamında gençlik ve demokratikleşme süreçleriyle ilgili bazı temel eğilimler tanıtılacaktır. Bunu takiben, formel ve formel olmayan eğitim arasındaki, ve yerel/küresel boyutlar arasındaki dinamiklere odaklanarak geç-modern koşullardaki gençlik kuramı tartışılacaktır. Sonra, iki örnek olay incelemesi, somut toplumsal sorunlar ele alınırken aynı zamanda gençlerin demokratik süreçlere katılımı için etkili kanalların nasıl sağlanabileceğini gösterecektir. Bu örnek olayların ikincisi aynı zamanda gençlik araştırmaları ve eğitsel araştırmalar arasındaki bağlantıyla ilgili olacak ve genellikle gizli olan bu bağlantıyla ilgili kısa bir tarihsel bakış açısı sunulacaktır.

Norveç'te gençlik ve demokrasinin tekrar gözden geçirilmesi

Norveç'in kamusal gençlik çalışmaları alanında, son yirmi yılda, gençlik demokrasi projeleriyle ilgili üç aşama saptanabilir. Birinci aşama, 1980'lerde kamusal gençlik kulüplerinin yaygınlaşma süreciydi. İkinci aşama, 1990'larda yerel gençlik konseylerinin kuruluşuydu. Üçüncü aşama ise şu anda oluşuyor ve yeni Avrupa gençlik politika yapılarıyla ilişkilidir.

Birinci aşama, ulusal kültür politikasının daha yaygın bir içermeye ve yerel düzeyde katılıma yönelik demokratikleşme süreçleriyle nitelendirildiği bir dönemde gerçekleşmiştir. Ülke genelinde kamusal gençlik merkezleri, sosyal ve kültürel tesisler yapılmış, yeni meslekler

ve eğitsel yaklaşımlar tanıtılmıştır. O dönemin konusu genel olarak katılım, özellikle de gençlerin katılımıydı. Katılım, gençlik suçlarını, toplumsal dışlanmayı ve uyuşturucu bağımlılığını önleyecek temel araç olarak görülüyordu. Gençlik kulüplerindeki temel etkinlikler uygulamalı demokrasi eğitimini ele alıyordu. Gençlik liderleri ve gençlerin kendileri, demokrasinin işleyişi, gençlik kulüplerinde demokrasiye hazırlanma ve yerel politikalar üzerinde etki sahibi olma yollarıyla ilgili bilgi alabilecekleri seminerlere ve iletişim ağlarına erişebiliyorlardı.

İkinci aşama, gençlik kulüplerinin demokrasiyle ilgili soruları geride bırakmasıyla başladı. Demokratik heveslerden ve etkinliklerden uzaklaşma eğiliminin nedenleri çok boyutluydu, fakat gençlik kulüplerinden ve yerel düzeydeki kültürel çalışmalardan sorumlu olanların eğitim açısından geçmişlerinin rolü oldukça büyüktü. Yeni nesil profesyonel gençlik çalışanları akademik eğitim görmüşlerdi, ve gençlere ve kültürlerine genellikle müzik, tarz, sanat, sinema gibi altkültürel ifade biçimleri açılarından odaklanıyorlardı. Amaçları büyüyen eğlence endüstrisinin ticari çıkarlarının saldırısı altında kalan bir gençlik kültüründe, özgün sanatsal ve kültürel ifadeler oluşturmaktı, ve bu amacı bir ölçüye kadar hâlâ da güdüyorlar. Gençlik kulüplerinin dikkati demokratik heveslerden sanatsal heveslere kayınca, gençlik demokrasisi sahneye tekrar yerel gençlik konseyleri aracılığıyla çıktı. 1990'lar okullardaki öğrenci konseyleriyle yakın ilişkiler içinde bulunan yerel gençlik konseylerinin kurulduğu yıllar oldu. Bu dönem, aslen gençlik kulüpleri temelli olan gençlik demokrasi projeleri adına gösterilen, daha geliştirilmiş bir çaba olarak nitelendirilebilir. 1997 yılında gerçekleştirilen bir okul reformu okullardaki demokratikleştirme süreçleriyle ilgili daha büyük amaçlar olduğunu da ortaya koydu (KUF, 1996: 326).

Uluslararası Eğitim Başarılarının Değerlendirilmesi Birliği'nin (IEA) yirmi sekiz ülkeyi kapsayan karşılaştırmalı vatandaşlık ve eğitim araştırması Vatandaşlık Eğitimi Çalışması'na göre (2000) Norveçli 15 yaşındaki gençler demokrasi ve demokratik kurumlar hakkında yüksek düzeyde kuramsal bilgiye sahiplerdi, fakat demokratik yetkinlikleri, yani uygulamadaki katılım deneyimleri düşüktü. Norveç okullarında müzakere ve karar verme süreçlerine etki etmenin eğitimi verilmiyor, başka bir deyişle demokratik uygulama alıştırmaları yapılmıyordu (Vestby, 2002; Torney-Purta, 2001). "Gençlerin katılımının geliştirilmesi ve etki olanakları, okul politikasının ve çocuk ve gençlik politikalarının farklı bakış açılarının daha büyük ölçüde bütünleştirilmesiyle zenginleşecektir; insan hakları bakış açısı, demokrasi öğrenimi, ve genç bireylerin bugün burada sundukları katkıların değeri dahil edilecek önemli boyutlardır. Tüm gençlerin bulunduğu yer olan okulda daha dengeli bir güç yapısı görüldüğü ve okulda katılım olanakları güçlendirildiği zaman, genç insanların toplumun farklı alanlarında demokratik aktörler olarak üstlendikleri rollerde ve edindikleri konumlarda temel değişiklikler olacaktır" (Vestby, 2003: 68).

Üçüncü aşama, gençlik politikası ve okul politikası bakış açıları arasındaki bölünmeye olan ilginin artmasıyla nitelendirilmiş gözüküyor. Aynı zamanda, Avrupa gençlik politikası sonucunda daha kapsamlı bir gençlik ve eğitim anlayışı doğmak üzere. Avrupa genelinde var olan etnik çeşitlilik ve toplumsal farklılıkların artması sonucunda ortaya çıkan, gençlerin bu yeni ve farklı durumunda, dikkatleri hem yerel hem de küresel açıdan bu değişmiş kültürel bağlama çevirme konusunda gecikmiş gibi görünüyor. 1995'ten beri Avrupa Komisyonu'nun formel ve formel olmayan eğitim hakkındaki programlarına erişim sağlanması sayesinde, tutum ve etkinliklerde belirli bir değişim gözlemleniyor.

Bu yeni zorluklara göğüs gerebilmek için katılımın ve gençlik demokrasisinin yeni biçimleri açıkça ifade ediliyor ve uygulanıyor. Gençlerin yaygın katılımı esasen açıkça tanımlanmış ve görünür bir gençlik politikasına bağlıdır.

Bu politika, gençlere, gençlik çalışanlarına ve öğretmenlere aşağıdakilere erişim sağlamalıdır:

- Demokrasiyi, farklı bağlamlarda "bir şeyi bilmekten" "bir şeyi yapmayı bilmeye" geçişi becerecek şekilde uygulamak;³³
- Geç-modern gençlik kuramında ve Avrupa gençlik politikasında ayrıntılandırılmış olduğu gibi, gençlerin içinde buldukları herhangi bir yeni durum hakkında nitelikli bir anlayış ve yetkinlik geliştirmek.

Bu yüzden, gençlik ve demokrasi konuları tartışılırken üç ana yol izlenmelidir: Gençlik kuramı; gençlik politikası; ve gençlik uygulaması. Geç-modern gençlik kuramı ve gençlik politikası üzerine kısa bir tartışma modern bir gençlik uygulamasının neden gerekli olduğunu gösterir.

Gençlik kuramı, politikası ve uygulamasının bütünleştirilmesi

Savaş sonrası dönemde gençlik kuramının patlama yapmasından beri, Batılı gençlik araştırmaları gençleri ve yaşamlarını birçok farklı boyutta tartışmıştır. Sonraki nesillerin gençlik araştırmacıları gençleri modern toplumların yapılarını oluşturan birçok açıdan ve disiplinden incelemişlerdir. Batı toplumlarının "post modern," "geç-modern," "sanayi sonrası", "bilgi" veya "tüketim" toplumları olarak adlandırıldıkları günümüzde, gençlik araştırmaları da benzer şekilde toplumsal değişimle ilgili daha kapsamlı incelemelere neden olmalıdır.

Modernliğin hikâyesi, zorluklarla ve değişimlerle dolu bir hikâyedir. Gençler de bu değişimlerden aynı ölçüde etkilenirler – artık sadece toplumsal bir kavram değil, değişken bir toplumsal kavramdır. Çağdaş gençlik kuramının ilk temel mesajı, gençliği gençlik hayatının farklı bağlamları arasında ve içinde bulunan değişken bir toplumsal kavram olarak, yetişkin hayata geçiş süreci olarak değil de, gençlik boyunca karşılaşılan geçişlerle baş etme yollarının öğrenildiği uzun bir süreç olarak görmektir. Bu bakış açısına güçlü bir eğitsel yaklaşım eklenebilir. Geç-modern gençlik hayatı öğrenilmesi gereken bir şeydir, ve bu konuda hem formel hem de formel olmayan eğitim önemli bir rol oynar (Mørch, 2003).

Gençlik araştırmalarının yeni evresi, yani eğitsel gençlik araştırmaları, eğitime–daha doğrusu öğrenmeye–birbirleriyle bağlantılı üç boyut olarak odaklanır: "Bilmeyi öğrenmek", "yapmayı öğrenmek" ve "olmayı öğrenmek." "Yapma" boyutu (uygulama ve yetkinlik) lokomotif olarak görülür. "Yetkinlik, modern veya modernistik dünyada insanların yapabilmesi gerekenleri ifade eder" (Mørch, 2003: 67).

Yetkinliği -ve daha genel anlamda eğitime ilişkin zorlukları- modernistik bakış açıları dahilinde anlamak ikinci temel mesajdır. İleri derecede toplumsal farklılaşma bulunan post-modern bir durumda, yetkinlik, farklı ve hızla değişen sosyal bağlamları yönetebilmekle ilgilidir. Bunun da ötesinde, gençlerin karşılaştığı ilk zorluğun nereye ve neden katılacaklarını bulmak olduğu söylenebilir. "Katılım sadece bireysel nitelikleri değil, aynı zamanda

³³ "Bilginin kendisini bulmak artık bir sorun oluşturmayabilir; önem kazanan, bilginin kullanımı ve bilginin uygun bağlama yerleştirilmesidir – 'bir şeyi bilmenin,' 'bir şeyi yapmayı bilmeye' çevrilmesi" (Mørch, 2003: 66).

bağlamsal deneyimleri ve bilgiyi de içerir. Bu nedenle, yetkinlik sosyal bağlamlardaki zorluklarla ilgilidir” (Mørch, 2003: 68).

Üçüncü noktaysa Batı toplumlarında bireyselleşme eğilimlerinin artmasıdır. Bunun sonucu olarak, toplumsal entegrasyon, bireysel özel çıkarlar uğruna ihmal edilir. Norveç’in formel eğitiminde, bireysel planlar yeni bir eğitsel eğilimi giderek daha fazla şekillendiriyor. Bu durum gizli tuzaklar içeriyor. Eğer bir genç başarısız olursa, bu bireysel bir başarısızlık olarak kabul edilir ve sorumluluk bahsi geçen bireyden başka hiçbir sisteme veya yapıya ait değildir. Demokrasi ve toplumsal entegrasyon için kullanılan bir araç olarak eğitim gitgide etki alanını kaybediyor, çünkü okul politikaları toplumsal içermenin bir aracı olarak çalışacak bir sistem yerine, “bireysel bilgi paketleri” tasarlayan ve sunan bir sisteme yönelikler.

Bu yüzden, gençlik araştırmalarının ve uygulamalarının Batı toplumlarında başarması gereken, gençliğin ve eğitimin tüketim toplumunda çeşitli çıkarların baskısı altında kalan, birbirleriyle bağlantılı ve değişken toplumsal kavramlar olduklarını kabul eden kapsamlı bir anlayış geliştirmektir. “Karşılaşılan yeni zorluk bireyler yaratmak veya bireyi desteklemek değil, bireyleri toplumun ve toplumsal entegrasyonun yeni biçimlerinin oluşturulması konusunda etkilemektir. [...] Gençler yetkinlik rotalarının geliştirilmesiyle uğraşmalıdır çünkü yetkinlik sadece hayatla ilişkili bireysel veya özel bakış açılarını değil, toplumsal hayatın daha kapsamlı yönlerini de ifade eder” (Mørch, 2003: 71).

Bunlar göz önüne alındığında, hem formel hem formel olmayan eğitsel programlarda katılıma yaygın erişim sağlanması, merkezi önem kazanır. Dahası, eğitsel gençlik araştırmaları Avrupa gençlik politikasının üzerine kurulabileceği bilginin temelini de sağlamaktadır. Kuram ve uygulama birbirleriyle gözle görülür ve somut bir şekilde iç içedirler. Politika, eğitsel gençlik araştırmaları tarafından belirlenmiş sorunlara pratik çözümler getirebilecek birçok farklı formel ve formel olmayan eğitim programına kapı açabilir. Avrupa gençlik politikası geniş bir zorluk ve sorun yelpazesıyla başedecek çeşitli öğrenim bağlamları geliştirmek için yerel düzeyde kullanılacak somut araçlar içermelidir.

Kuram ve politikanın uygulamada geçirmesi gereken dönüşümü göstermek için iki örnek olay anlatılacaktır. Burada sunulan örnekler Avrupa bağlamıyla sınırlı kalıyor. Şüphesiz, gençlerin haklarının küresel olarak, en azından Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’yle, denetlendiği bu dönemde böyle bir kısıtlama çelişkili görünebilir. Fakat, Avrupa’daki durum ve dünyanın başka yerlerindeki durumlar arasındaki uyumsuzluklar, bir Avrupa gençlik politikasının var olduğu, üye ülkelerde uluslararası kuralların uygulandığı, ve ulusal yetkililerin bu noktadan sonra ulusal bir gençlik politikası üretme zorunda olması gerçeğiyle temsil edilen, neredeyse tarihsel olarak nitelendirilebilecek ölçeği ve olanağı da ortaya koyuyor. Çözülmesi gereken çeşitli soru ve sorunların varlığına rağmen, bu, gençlere gelişim için sağlam bir platform sağlar. Bu sorunların bir kısmı somut örnekler incelenirken açığa çıkıyor.

Gençlerin katılımının yaygın bir şekilde uygulanması - Norveç’ten iki örnek olay

Birinci örnek olay “Komler ve Kebap”tır. Bu proje Norveç’in petrol başkenti olan Stavanger’da, gençlik sokak çalışmaları alanında yeni bir yaklaşım olarak başlatıldı. Bölgede, Norveç’in aynı nüfus büyüklüğündeki diğer şehirlerine oranla daha çok göçmen ve mülteci

yaşamaktadır. Yerel gençlik durumunu inceleyen nitelikli çalışmalar, genç göçmenler ve mültecilerin düzenlenen gençlik etkinliklerine, gençlik merkezlerine ve modern gençlik yaşamına uyumlarında eksiklik olduğunu ortaya koyuyor.

Ana fikir, 15-25 yaş aralığındaki gençler için toplumsal, etnik ve kültürel sınırların ötesinde gençlik bilgisi sağlamak ve gençlerin katılımını oluşturmaktır. Proje, Avrupa Birliği'nin formal olmayan eğitim üzerine gençler tarafından gençlik çalışanlarıyla birlikte planlanmış olan ve YOUTH (Gençlik) programı çerçevesinde düzenlenen birkaç gençlik değişimiyle başladı. Proje etkinliklerinden önce, yine YOUTH programı çerçevesinde, gençlik çalışanları için çalışma ziyaretleri ve uluslararası seminerler aracılığıyla uluslararası ağlar oluşturuldu. Ayrıca, Stavanger Belediyesi ve Stavanger Üniversite Koleji arasında işbirliği oluşturuldu. Yerel düzeyde, uygulayıcılar için güncel uluslararası gençlik araştırmalarına erişim sağlayan seminerler düzenlendi.

Gençlerin projeye katılımını teşvik etmek için uluslararası gençlik değişimleri kullanıldı. Hem etnik olarak Norveçli olanlar hem de genç göçmenler ve mülteciler büyük ilgi gösterdi. Farklı gençleri ve gençlik çevrelerini, gençlik değişimlerini tartışmak ve planlamak için bir araya getirmek aralarındaki önemli farklılıklara rağmen doğal bir diyalog oluşturdu ve hatta eğlenceli bir hal aldı. İki yıl boyunca, çok-kültürlü beş grup farklı Avrupa ülkeleriyle çok-boyutlu dört gençlik değişimi planladı ve bu değişimlere katıldı. Bu değişimler birçok farklı deneyim sağladı, ve bunlardan ikisi gençlerin katılımı konusunun ilgilendiği çeşitli yönleri mükemmel bir şekilde anlatıyor.

Öncelikle, projenin adı katılımcılardan biri tarafından kondu. Komler, un ve patatesten yapılan geleneksel bir Norveç yemeğidir, ve tüylü kartopuna benzer. "Komler ve Kebap" ismi etnik önyargılar hakkında güçlü bir mizah içeriyor ve projenin "yetişkinler tarafından yönetilen sıkıcı bir proje daha" olmasını engellemiş oldu. Bu önemli bir noktadır, siyaseten doğruculuğun bulunmaması -göçmenlere ve mültecilere "kebab" ve Norveçlilere "patates" ismini takmak- katılımı, tartışmaları ve proje etkinliklerini tetikledi. Bu ismin konduğu yer de aynı derecede önemlidir. İsim, gündemin yabancı düşmanlığı, ırkçılık ve çatışma olduğu bir uluslararası gençlik değişimi sırasında Kuzey İrlanda'da bulundu. Bu değişim programının sonucunda, farklı etnik kökenlerden gelen katılımcılardan oluşan Norveçli grup, etnik önyargıları, gerçekçi çatışma senaryolarını ve çatışmaları çözmek için strateji tartışmalarını içeren yerel düzeyde bir akran eğitimi projesi geliştirdi. Akran eğitimi projesi okullara sunuldu, ve karmaşık ve ciddi bir konunun hem mizahla hem de ciddiyetle, ve sınıftaki herkesin dahil olabileceği yöntemlerle ele alınabileceğini gösterdi.

İkinci hikâye, etnik Norveçlilerle arkadaşlık kurmakta zorlandıklarını dile getiren mülteci kökenli kızlarla ilgili. Bu kızlar, birlikte bir gençlik değişimi planlamak üzere etnik Norveçli kızların olduğu "kız grubuna" davet edildi. Seyahat hazırlıkları, ilk sorunu ve gruptaki sekiz kız arasındaki ciddi farklılıkları ortaya çıkardı; üç Afrikalı katılımcının vatandaşlığı ve pasaportu yoktu ve sonuç olarak seyahat etme hakkından yoksundular. Grupta, şaşkınlık, adaletsizlik ve ayrımcılık duyguları gözlenmeye başlandı. Birkaç ay süren çalışmaların sonunda, grup kızlardan ikisine pasaport çıkarmayı başardı; buna rağmen vatandaşlık sorunları grupta tartışılan önemli bir konu haline geldi. Genellikle vatandaşlıklarını ve haklarını hafife alan Norveçli katılımcılar, bu haklardan yoksun bırakılan diğerlerinin bilinmeyen durumlarıyla yüzleştirdi. Buna karşılık, Afrikalı kızlar, diğer grup üyelerinden büyük cesaret aldılar; diğer

grup üyelerinin öfkesi ve üzüntüsü onları hak, adalet ve eşitlik talep etmek konusunda harekete geçirdi. Gençlik değişiminde, bu deneyim diğer ülkelerden gelen gençlerle tartışıldı ve benzer durumların bütün Avrupa'da bulunabileceği anlaşıldı.

Bu örnek olay gençlerin dikkatini mültecilerin toplumsal entegrasyonundan ve toplumsal dışlanmadan, çeşitlilik ve vatandaşlık haklarına kadar birçok farklı konuya çekiyor; bunun yanı sıra yerel bir gençlik projesinin uluslararası boyuta sahip olmasının önemini vurguluyor. Bu uluslararası boyut olmasaydı değinilen konuların bir kısmı katılımcılar tarafından fark edilmezdi bile. Dolayısıyla, yerel gençlik etkinliklerinin söz konusu toplumun sınırlarının ötesine ve uluslararası çalışmalara yönelmekle kazanacağı çok şey var.

İkinci örnek olay "Eğitim Çerçevesinde: Gençlik Kulübü için Gelişme Yaklaşımı"dır. Bu ikinci örnek, bir okulda bulunan gençlik kulübünün geçirdiği değişimle ilgili. Başlangıçta, bu kulüp huzursuz, bıkkın, "unutulmuş" gençleri barındıran bir yer gibi görünüyordu; köhne ve estetik cazibesi olmayan bir yerd; olumlu geleneklerden ve gençlik demokrasisinden yoksundu. Genel görüntüsü okula "alerjisi" olan, çoğu erkek, gürültücü gençler için bir park yerini andırıyordu.

Okulda gençlik kulübünün varlığına rağmen, öğretmenler ve gençlik çalışanları arasında bir ilişki yoktu. Bir ilişkinin olmayışı büyük ölçüde öğretmenlerin ve gençlik çalışanlarının uzun süredir var olan "okul, okuldur" ve "gençlik çalışması, gençlik çalışmasıdır" görüşlerine bağlıydı; öğretmenler "rahat" ve "yapılandırılmamış" gençlik çalışanlarına karşıydı ve benzer şekilde gençlik çalışanları da "kılı kırk yaran" öğretmenleri reddediyorlardı.

Bu durumu ele alırken, birkaç farklı konuda çaba sarfedilmesi gerekiyordu. Kulüpten bir grup genç insan seçildi. Bu grupta gençlik çalışanı hakkındaki ortak anlayış, ekipman tamir eden, çatışmaları çözen, etkinlikleri düzenleyen, kafeyi işleten, ve benzeri işleri yapan kimse olduğuydu. Diğer bir gençlik çalışanının gençlik demokrasisi kolaylaştırıcısı rolüyle işin içine sokulması ilgi uyandırdı. Gençlik kulübünde somut etkinliklerin geliştirildiği, kuralların konduğu, programlar ve etkinlikler hakkında kararların verildiği, gerekli ekipman ve mobilyaların satın alındığı, gezilerin ve gençlik değişimlerinin planlandığı vb. demokratik bir süreç başladı.

Dış ilişkilerin de değişmesi gerekiyordu. Gençlik kulübü konseyi ve okul öğrencilerinin konseyi arasındaki diyalog yenilendi. Okul yönetimi ve öğretmenlerle, somut ve yapısal değişiklikleri bildirmek ve daha kapsamlı yaklaşımlar hakkında tartışmayı sürdürmek için resmi toplantılar yapıldı. İlginç bir gözlem, daha kapsamlı bir eğitim anlayışını öğretmenlere anlatmanın görüldüğü kadarıyla gençlik alanında çalışan diğer bütün meslek gruplarına anlatmaya kıyasla daha kolay olmasıydı: Eğitsel yaklaşımlara ne gençlik çalışanları ne de sosyal hizmet uzmanları, ne polis ne de hemşireler, aynı ölçüde odaklanıyorlardı.

Kuramsal yaklaşımları anlatmakla ilgili bu gözlemin daha geniş kapsamlı bir boyutu vardır. Gençlik ve eğitimin sosyal-bilim tarihi, eğitsel araştırmalar ve gençlik araştırmaları arasında bu olayda karşılıklı önyargılar, ve okul öğretmenleri ve gençlik çalışanları arasında temas eksikliği olarak gözlemlenebilen ilişkinin kopuk olmasının her zaman var olmuş olan doğal bir durum olmadığını gösterir. Savaşlar arası dönemde, bu ayırım ve bağlantı kopukluğu yoktu. Hem formel hem de formel olmayan eğitim bakış açılarını barındıran

zengin ve kapsamlı bir eğitim anlayışı yaygındı (Köhler, 1936; Stafseng, 1996). Günümüzde, kaybedilmiş bir gelenek olan daha kapsamlı, daha bütünlüklü bir araştırma yaklaşımı sorunu aşılmış; ve geçmiş yıllara egemen olan, gençlik araştırmaları ve eğitsel araştırmalar arasındaki keskin ayırım geride bırakılmış görünüyor (Stafseng, 2001). Okulun gençlik kulübü örneğinde, bu tarihsel bakış açısı öğretmenlerin ve gençlik çalışanlarının ortak bir zeminde buluşmalarına yardımcı oldu.

Daha geniş anlamda, bu kuramsal yaklaşımların yeniden bütünlüklendirilmesi, ama aynı zamanda kuramın, politikayla ve uygulamayla daha geniş anlamda bütünlüklendirilmesi, ve eğitim ve katılım için yeni bağlamlar belirlenmesi, demokratik uygulamayı daha da geliştirmek ve toplumsal içermeyi güçlendirmek açısından büyük önem taşır. “Genç nesil ve yetişkinler arasındaki sosyal uygulamayı değiştiren katılım biçimleri veya kategorileri tarihsel açıdan daha çok yeniler. Hassas deneyler ve çabalar toplumda süregelen bir demokratikleşmeyle güçleniyor. Otoriter duruşlar ve itaate yönelik geleneksel normlar zayıflıyor, ve geleneksel olarak marjinal olarak adlandırılan grupların katılımına ve içerilmesine verilen önem artıyor. [...] Daha önceleri nesnelere veya bakım, koruma, destek ve yardım alanları olarak görülen kişiler ve gruplar, gittikçe özneler ve bilgi ve anlayış katkısında bulunan aktörler olarak algılanıyor, ve böylece kendi durumlarını şekillendirmekte ve değiştirmekte kullanılacak kaynaklar olarak görülüyorlar” (Vestby, 2003: 66).

İki örnek olay - gözlemlenebilir eğilimler ve etkiler

Bu iki örnek, gençlik kuramını, politikasını ve uygulamasını daha yakından bütünlükten yeni bağlamları doğuran durumları ve süreçleri açıklıyor. İlgili gençler, gençlik çalışanları ve öğretmenler arasında çeşitli eğilimler ve etkiler gözlemlenebilir. Bunlardan bazıları şöyledir:

- Gençlerin ilgisini, farklı yaşlardaki ve farklı kökenlerden gelen gençleri bir araya getiren katılım projeleri çekiyor, ve bu tür projeler genç göçmenlerin ve marjinal gençlerin içerilmesi için doğal araçlar olarak görülüyor.
- Gençlerin ilgisini kendi yönettikleri katılım projeleri çekiyor, fakat bilgiye ve desteğe erişimin ve gençlik çalışanlarının denetiminin önemini vurguluyorlar.
- Gençler, örgütlü gençlik etkinliklerine katılmayan gençlerin liderlik gelişimleri için gençlerin katılımına yönelik projelerin önemli olduğunu düşünüyorlar.
- YOUTH programı kapsamında formel olmayan eğitim etkinliklerini anlama ve uygulama eğitimi gören gençlik çalışanları, okullarla daha sıkı işbirliği kurmak için istek gösterdi ve yaklaşımlar geliştirdi.
- Formel olmayan eğitim programları ve gençlik demokrasi projeleri sayesinde öğretmenler ve gençlik çalışanları arasındaki ilişkiler iyileşti ve güçlendi. “Eğitim” ve “öğrenim” öğretmenlerin ilgisini çekiyor, ve somut, eğitsel yaklaşımları olan gençlik çalışanları okulların ilgi alanına giriyor.
- Gençlik çalışanları ve öğretmenler arasındaki işbirliği gençlere daha yaygın bir şekilde ulaşılmasını sağladı, sadece onlarla sınırlı olmaksızın özellikle daha önce katılım deneyimi olmayan gençlere.
- Öğretmenler ve ebeveynler, uluslararası değişim programına katılmış olan gençlerin okula karşı isteklerinde ve özgüvenlerinde artış gözlediler.
- Mülteci kökenli kızların ebeveynleri genelde formel olmayan eğitim etkinliklerine katılım konusunda şüpheci. Öğretmenler bu konuda arabulucu olarak önemli

- bir rol oynayabilirler.
- Uluslararası boyuta sahip olan gençlik projeleri gençler arasındaki çeşitliliği vurgulamak konusunda aktif ve önemli bir rol oynayabilir ve haklarına dikkat çekebilir.

Sonuç olarak, Norveç'te gençlere siyasete olan ilgileri sorulduğunda, tipik cevaplardan biri bunun kişinin "siyaset" anlayışına bağlı olduğudur. Toplumsal sorunlara olan ilgileri insanda "sessiz toplumsal katılım" izlenimi bırakıyor. Siyasi katılımın geleneksel yapısının dışında kalan, amaca yönelik ve anlık siyasi etkinlikler artıyor ve bu, siyasi katılımı ilgili hevesi kırılmış, yılmış yaklaşımı olan gözlemcilerin" aktif olarak köksüz olan gençler"den bahsetmelerine yol açıyor (Ødegård, 2003). Bu izlenim Avrupa ve ötesindeki gençlik araştırmacıları tarafından büyük ölçüde paylaşıyor. Katılım ve toplumsal içermeyi sağlayacak olan yeni yöntemler gerekiyor. Gençler tarafından yönetilen ve gençlerin liderliğini geliştirecek programlara ve etkinliklere ihtiyaç vardır. En azından, kurumsal, mesleki ve coğrafi sınırların ötesinde, yerel ve küresel sınırlar arasında, ve formel ve formel olmayan eğitim ayrımının ötesinde, öğrenim için yeni ve çeşitli bağlamlar oluşturulmalıdır.

4.3. Avrupa Gençlik Politikaları ve Çek ve Slovak Cumhuriyetleri Üzerindeki Etkileri Ditta Dolejšiová³⁴

Gençlik Üzerine Beyaz Kitap'ın benimsenmesi "Avrupa'da (genç) insanların kendilerini ilgilendiren kararlara dahil olmasını sağlayan Avrupa Birliği karar verme sürecini başlattı" (EC, 2001). Avrupa Komisyonu'ndan Joao Vale de Almeida şunu vurguladı: "Gençlik politikası üzerine bir tartışma başlatılmıştır ve bu tartışma Avrupa Birliği'nin ve hatta Avrupa'nın ötesini kapsar".³⁵ Beyaz Kitap aynı zamanda bu ülkelerdeki gençleri, gençlerin Avrupa'nın siyasi dünyasının aktörleri olarak tanındığı genel bir hareketin parçası olarak değerlendirmesi sayesinde, AB aday ülkelere yönelik yeni bir yaklaşıma önyak olmuştur. Bu, Avrupa gençlik politikasının sonunda Avrupa'daki tüm gençlere hitap edeceği anlamına mı geliyor?

Avrupa gençlik politikası kavramının etraflı bir şekilde ele alınması bu makalenin kapsamının dışında kalırken, aşağıdaki tanım, eldeki tartışmanın temeli olarak kabul edilecektir: Avrupa gençlik politikası "Avrupa boyutunun genellikle tarafsızlıkla nitelendirildiği, gençlerin çıkarlarını ve ihtiyaçlarını hedefler ve stratejiler üzerinden yansıtan, geleceğe odaklanan ve birden çok disiplini ilgilendiren bütüncü bir politika" olarak anlaşılabilir.³⁶ Fakat, Avrupa gençlik politikalarının etkileri, Avrupa ülkelerinde farklılıklar gösterir. Bu makale, Avrupa gençlik politikasının etkilerini, farklı, ama birçok noktada benzerlik gösteren ve demokrasi rejimine geçiş yapan iki ulusal bağlamda inceleyecek; ve bu iki ülke arasındaki ortak noktaları ve farklılıkları daha geniş bir Avrupa bağlamındaki gençlik politikası uygulamaları yönünden araştıracaktır.

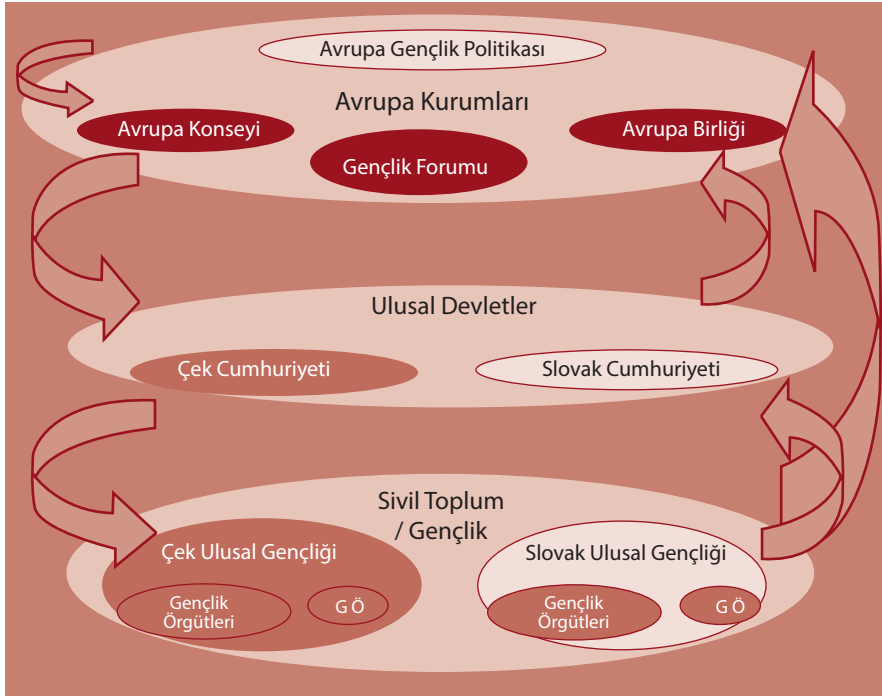
1989'dan beri, eski Çekoslovakya'da bulunan gençlerin hayatı tamamen değişmiştir. Bu

³⁴ Bu makale Melek Elif Eren tarafından Türkçeye tercüme edilmiş ve redaksiyonu Eren Pultar tarafından yapılmıştır.
³⁵ "Gençlik – Toplumsal değişim aktörleri?" isimli sempozyumda bir açılış konuşmasında Joao Vale de Almeida, Avrupa Gençlik Merkezi, Strasbourg, 2001.
³⁶ Daha fazla bilgi için bakınız: www.coe.int/youth.

değişim, siyasi ve ekonomik dönüşüm sonrasında ve “örnek” bir parçalanma sürecinin sonunda gerçekleşmiştir; ve Çek ve Slovak Cumhuriyetleri’nin ayrılması bariz ve aynı zamanda çelişkili bir şekilde Avrupa’nın gittikçe bütünleşmesiyle zıtlık oluşturmaktadır. Yine de bu bölünme, iki ülkenin ortak bir geçmişe sahip olduğu, ve hâlâ toplumsal, siyasi ve ekonomik açıdan birçok benzerlikler gösterdiği gerçeğini unutturmamalıdır. Bir yandan bu benzerlikler, diğer yandan Avrupa gençlik politikasının “tarafsız” olması özelliği, mantıken Çek ve Slovak Cumhuriyetleri’nde Avrupa gençlik politikasının etkilerinin aynı olmasa bile benzerlik göstereceği anlamına gelmelidir. Fakat, devletlerin gençlik politikalarına ulusal düzeyde farklı yaklaşımları farklı sonuçlar doğurur. Birbiriyle yakından bağlantılı olan bu iki ülkede gençlik politikalarını etkileyen faktörler nelerdir? Avrupa’nın gençlik politikası ve gençlerin katılımı kavramı ne şekillerde farklı sonuçlara neden olur?

Bu makale, gençlik politikasının çeşitli düzeylerdeki ortak noktalarını ve farklılıklarını anlayabilmek için, Avrupa gençlik politikasının oluşturulması ve uygulanması aşamalarına katılan paydaşlar arasında var olan farklı ilişki kalıplarını inceliyor. Birbirleriyle doğal olarak bağlantılı olan bu paydaşlar ve karşılıklı ilişkilerinde belirli örtüşmeler olmasına rağmen, yapılan analiz bu ilişkileri kademeli etkiler olarak ele alacaktır (Çizim 4.1). Bu şekilde sadeleştirilmiş haliyle, Avrupa gençlik politikasının etkisi, Avrupa kurumları düzeyinde; iki devlet düzeyinde; ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde çalışan gençlik örgütleri düzeyinde incelenecektir. Birinci bölüm Avrupa kurumları ve ulusal hükümetler veya ilgili ülkelerin temsilcileri arasındaki ilişkilere odaklanırken, ikinci bölüm ulus-devlet veya ulusal kurumlar ve gençlerin sivil toplum hayatı arasındaki ilişkileri araştırıyor.

Çizim 4.1. Avrupa Gençlik Politikası

Avrupa kurumları ve ulus-devlet: Bir ortaklık politikasına ve demokratik bir gerçekliğe doğru

Son on yıllık bir süreçte, Avrupa gençlik politikası hazırlama yöntemleri kökünden değişmiştir. Geçiş döneminde olan Orta Avrupa ülkelerine yönelik destek politikası, giderek iki tarafın da gençlik politikası geliştirmeye ve uygulamaya eşit katkıda bulunduğu bir ortaklık politikasıyla değiştirilmiştir. Üye devletlere yönelik bu yaklaşım Avrupa kurumları tarafından yavaş yavaş benimsenmiştir. Örneğin, Avrupa Konseyi çoğu Orta Avrupa ülkesiyle bir tam ortaklık programını hızla benimserken, Avrupa Gençlik Forumu Orta Avrupa ortaklarının tam katılımına, ulusal gençlik konseylerinin işlemelerine bağlı olarak izin verdi. Avrupa Birliği'ne gelince, yakın zamana kadar bir ortaklık politikasından bahsetmek zordu, çünkü yaklaşan büyümeye rağmen AB kendisini geçiş döneminde olan bütün ülkelere karşı destek politikasıyla sınırlandırmıştır.

İlgili devletler düzeyinde, Avrupa standartlarına uymak ve "modern" birer ulusal gençlik politikası geliştirmek için büyük ölçüde çaba harcanmıştır. Ancak, bu çabaları, ulusal hükümetlerin ve gençlikten sorumlu kurumlarının Avrupa gençlik politikası kavramı hakkında sahip oldukları özel ve genellikle birbirinden farklı yaklaşım ve anlayışlar belirlemiştir. Özellikle Çek ve Slovak Cumhuriyetleri'nde, siyasi ve ekonomik geçiş ve toplumsal çözümlenmeyle yaşanan benzer sorunlar politika geliştirme konusunda aynı yolların kullanılması anlamına gelmemiş, ve gençlik geleneklerine farklı yaklaşımlar olması, gençlik politikasında çok farklı ulusal yönelmelere neden olmuştur (Stafseng vd., 1996: 47-48). Çek Cumhuriyeti'nin Klaus hükümeti doğrudan İngiliz neo-liberal modeli takip etmeye karar verip, gençlik fikrini ve genel olarak sivil toplum fikrini büyük ölçüde görmezden gelirken, Slovak gençlik politikası, ulusal-popülist Mečiarçılık³⁷ döneminde bile, toplumun değişiminde ve "modernleşmesinde" gençlerin önemini vurguladı (Macháček vd., 1997: 91-95).

Avrupa gençlik politikasının bu iki ülkedeki etkilerini daha iyi anlayabilmek için, beş ana alanın daha ayrıntılı bir şekilde ele alınması gerekiyor. Bu alanlar Avrupa Konseyi'nin Avrupa Gençlik Yürütme Komitesi (CDEJ) tarafından benimsenmiş olan standartları izler. Bu alanlar şunlardır: Hükümetin hem varolan hem de planlanan gençlik politikası; hükümetin gençlik politikası ve meclisin gençlik komiteleri arasında işbirliği sağlamakla görevli kurumlar; gençlik hakkında anayasal ve yasal hükümler; gençlerin sivil toplum hayatı ve işbirliği; ve gençlik örgütleri ve projelerini tanımak, desteklemek ve finansmanlarını sağlamak için gereken kriterler ve düzenlemeler.

Bu Avrupa standartları doğrultusunda, Çek ve Slovak Cumhuriyetleri'nin tutarlı ve sektörler arası gençlik politikaları oluşturmak için çaba harcadıkları ve uzun vadeli bir devlet gençlik politikası kavramında ifade bulmuş olan (2007'ye kadar) gençlik politikası geliştirme taahhüdünde buldukları söylenebilir. Fakat, iki durumda da bu kavramlarda, zaman içinde değerlendirilmelerini sağlayacak olan, açık ve net öncelikler ve konulmuş hedeflere ulaşmak için uygulanacak belirli yöntemler eksik. Ayrıca, iki ulusal hükümet de, gençleri ilgilendiren mevzuatı güncelleme ve daha uygun hale getirme konusunda bir istek belirttilerse de, asıl belirsizlik, çatışan siyasi çıkarılardan sıkça etkilenen, ulusal gençlik politikası oluşturma ve uygulamalarının sürekliliği ve tutarlılığıyla ilgiliydi.

³⁷ Mečiarçılık, 1990-1998 yılları arasında, Halkın Partisi - Demokratik Slovakya Hareketi (HZDS) genel başkanı olarak üç dönem başkanlık yapan Vladimír Mečiar dönemindeki yönetim anlayışıdır. (ç.n.)

İki ülkedeki Avrupa yanlısı hayaller, büyük ölçüde, çok farklı durumlara neden oldu. Slovaplarda gençlerin bir kaynak olduğu kavramı her düzeye yavaş yavaş yayılırken, Çek Cumhuriyeti'nde yakın zamana kadar bu fikirle kesinlikle karşılaşamazdı (*Dolejšiová*, 2002: 38). Bu nasıl olabilir? Nasıl olur da, bazı Orta Avrupa komşularına kıyasla demokratik yönetime geçişini nispeten kolayca gerçekleştiren Çek Cumhuriyeti'nde, gençlik politikası ve gençleri ilgilendiren konulara gençlerin katılımı bilinmeyen alanlar olarak kalmıştır? Petr Sak'ın gözlemlediği üzere: "Çek vatandaşı modern parlamento sistemi olan topluma ve bunun demokratik kuruluşlarına bir kölenin zihniyle ve davranışlarıyla girmiştir. Bugün bile, 20. yüzyılın sonunda, bu davranış modeli özgür ve demokratik bir toplumun değerlerini ve normlarını yansıtan bir davranıştan daha hayati görünmektedir" (Sak, 2000: 49). Aslına bakarsak, kamu sektörüyle uğraşma konusunda sekiz yıl süren isteksizlik ve cehalet; gençlik alanında ciddi bütçe kesintileri; Klaus hükümeti zamanında eski komünist gençlik örgütlerinin mallarının "özelleştirilmesi" sırasında uygulanan kayırmacılık, gençlik politikaları oluşturmada ve gençlerin sivil toplum hayatında çok ciddi duraklamalara neden oldu.

Demokratik siyasi kültürün zayıf olması; kesintiye uğramış gençlik araştırmaları; ve merkezi ve ataerkil geleneğe sahip olan gençlik çalışmalarının sağlıklı dönüşümünü sağlayacak olan yasal hükümlerin eksikliği, gelişen gençlik kuruluşlarında kutuplaşmaya neden olmuş ve gençlik alanının hem resmi hem de sivil sektörlerinin meşruluğunu örselemiştir. Gençlerin toplumsal konulara katılımı için olanak bırakmaksızın, modern, ekonomik olarak özgür ve başarılı genç imgesine en fazla katkıda bulunan, gençleri toplumun içinde var olan belirli bir grup olarak görmeyi reddetmekti. Toplum ve gençlik konularında tartışmaların eksikliği biraz da yaş ortalamaları 45 ve üzerinde olan, politika belirleyenlerin ve "gençlik çalışanlarının" görevlerini devretmemesine, uzun süre değişmemesine bağlıydı. Fakat bu durum, Havel'in vatandaşlık ve dayanışmayı teşvik etmesine yurtdışında saygı duyulduğu halde, yurtdışında alay konusu olduğunda neredeyse hiç fark edilmemişti.

Bugün Avrupa Birliği'nin kapısında, bu tartışmaların bir kısmının Çek devlet yapısının içine işlediği söylenebilir, ve gençlik araştırmalarını yeniden canlandırmak, gençlik politikasının Avrupa standartları açısından ne durumda olduğu hakkında bağımsız bir uzman görüşü edinmek için ulusal gençlik politikası değerlendirmesine başvurarak olumlu girişimler başlatılmıştır. Ancak Çek Cumhuriyeti'nin aşması gereken asıl sorunlar "gençlik temsilcilerinin" konumlarını devretmeleri gereği; ortak yönetim mekanizmasının uygulanması; ve gençlik alanının yeniden yapılandırılmasıdır.

Slovakya'da gençlik politikası uygulamasında bağlam çok farklıydı. Çek Cumhuriyeti'nden farklı olarak, 1989-1993 yıllarının gençlik yanlısı olan Slovak hükümeti, öncelikle Slovak Ulusal Hükümeti tarafından 1992'de benimsenen devlet gençlik politikası ilkelerini düzenleyerek gençlere siyasi dünyadaki rollerini ve alanlarını yeniden müzakere etme olanağı sağladı. Gençlik temsilcileri Slovak Gençlik Konseyi'nde kurulan gençlik örgütleri aracılığıyla, örneğin gençlik örgütlerinin mallarıyla ilgili konularda, kamu yönetimine katılabiliyor ve etki edebiliyorlardı.

Her düzeydeki gençlik politikası çabalarını, ve özellikle hükümet düzeyindekileri güçlü şekilde etkileyen iki ana faktör bulunur. Bunlardan birincisi gençlik araştırmalarında var olan gelenekler arasında uzlaşma sağlanması, ve ikincisi de akademisyenlerin olumlu

yönde etkilediği ve gençlerin demokratik toplumdaki rollerini konu alan toplumsal bir tartışmanın başlaması.

Ülkenin Çek Cumhuriyeti'nden ayrılması yeni sorunlara yol açtı: Zaten yüksek olan gençlik işsizliği seviyesi yüzde 40'a çıktı, ve hükümetin siyasi yönünü değiştirmesi, entelektüellerin ve eylemcilerin sivil toplum sektörüne geçmesine neden oldu (Macháček, 2000: 243). Hükümetin hızla gelişen sivil toplumu (gençlik örgütleri dahil) kontrol etme ve baltalama girişimleri sivil toplum sektörünü ve sektörün bağımsızlığını sadece güçlendirmeye yaramıştır (örneğin, sektörün maddi ve diğer destekler için alternatif kaynaklar arama yönelimi). Hükümetin yeni, siyaseten yanlı ve temsil edici nitelikte olmayan bir şemsiye gençlik yapısı kurmasıyla, bağımsız gençlik örgütleri ve özellikle Slovak Gençlik Konseyi siyasete bulaşmak ve gençlerin isteklerini ve çıkarlarını temsil etmek zorunda kaldılar (Macháček, 1998: 41-44). Dolayısıyla, Mečiar hükümetinin genel etkisi, bir yandan ekonominin kötüleşmesi ve demokrasinin zayıflaması, ve diğer yandan sivil toplum kuruluşlarının ve gençlik hareketinin gençlerin katılımını ve gönüllülüğünü arttırmak için ortak çaba göstermeleriyle nitelendirilebilir. Gençlik örgütlerinin bu demokratik çabaları 1998'de "Rock the Vote" (Oyları Salla) seçim kampanyasıyla sonuçlandı ve Slovakya'ya demokratik bir hükümetin geri gelmesine katkı sağladı. Bu başarı gençlik çalışmalarının yeni yöneliminden kaynaklanıyordu: Yönetimin merkezilikten uzaklaştırılıp yerleştirilmesi ve kırsal alanlara genişleme, ve örgütlerin üyeliğine "geleneksel" bir şekilde yaklaşmak yerine gençlere belirli bir grup olarak odaklanma. Kampanya gençlerin yetkilendirilmelerini, katılımlarının ve yurttaşlıklarının önemi hakkında güçlü bir mesaj veriyordu. Slovak Demokratik Koalisyonu'nun Mečiar Hükümeti'ne karşı kazandığı zafer gençliği niteliksel olarak farklı bir konuma yerleştirdi; gençlik politikası, finansman sağlama, tematik öncelikler ve gençlik çalışmalarının yönelimi konularında karar vermekten sorumlu siyasi aktörler haline geldiler. Yine de, gençlik politikasının uygulanmasıyla, ve gençlerin yaşamını iyileştirmekle ilgili sorunlar hâlâ var; özellikle gençlik istihdamı, barınma, sorunlu davranışların önlenmesi ve eğitim alanlarında. Bütün bu toplumsal sorunların etkili bir şekilde ele alınabilmesi için gençlik politikası uygulamasında ve gençlik politikasının bölgesel ve yerel uygulamalarında belli ölçüde süreklilik gerekir, ama en önemli ihtiyaç siyasi istikrardır ki hâlâ varlığı mutlak değildir.

Bunların çoğu Çek Cumhuriyeti için de geçerli gibi gözükse de, Slovakya gençlik politikası alanında birkaç adım öndedir. Yine de, iki ülkenin hükümeti de Avrupa gençlik politikası değerlendirmesi sürecine girmeye karar vermiştir, bu da ikisinin de gençlik politikası uygulamaları üzerine düşünmeye, uygulamalarını değerlendirmeye, ve Avrupa kurumlarından gördükleri ilgi ve takdiri geliştirmeye istekli oldukları anlamına gelir.

Devletler ve gençlik örgütleri: İşbirliği ve ortak yönetime doğru

Macháček Orta Avrupa'nın 1989 sonrası dönemini gençlerin sivil toplum hayatını şekillendiren üç aşamalı bir seri olarak açıklar: Devletin gençlik üzerindeki etkisinin azalması; çoğullaşma; toplumsal ihtiyaçların gençlerin sivil toplum hayatındaki insani ve yurttaşlık değerleri lehine aşılması (Macháček, 2002: 6). Avrupa gençlik politikasının bu süreçler üzerindeki etkisi, hükümetlerin "tavsiyeye" ne derece açık olduklarına bağlı olarak doğrudan ve dolaylı etkiler olarak değişkenlik gösterdi. Buna rağmen Avrupa'nın bu desteği gençlik çalışmaları ve gençlerin sivil toplum hayatı hakkında yeni bir anlayışa katkıda bulundu.

Avrupa gençlik politikalarının etkilerini gençlik örgütleriyle ilişkili olarak ulus-devletler düzeyinde değerlendirmek için, özellikle gençlerin var olan ve 1989 sonrasında ortaya çıkan yeni katılım şekilleri ve gençlerin sivil toplum hayatı konusunda, tarihsel bir bakış açısı gerekir. Bu 1990'ların başında Çek ve Slovak bağlamında şu anlama geliyordu: "Slovakya'da denk konumlarda olanlar güncel gençlik çalışmalarının hepsini ilke olarak "yeni şekiller" olarak değerlendirirken, görüşülen Çekler var olan şekilleri önceki başlıklar altında tanımlamayı tercih etmişlerdir. Aynı zamanda bir kısmı "Çek Cumhuriyeti'nde hiç yeni gençlik çalışması şekli yoktur' demiştir" (Stafseng vd., 1996: 63). Bu sadece gençlik çalışmalarına karşı yavaş yavaş değişen yaklaşımı gösteren bir örnek olsa da, Slovakya'da var olan, gençlik çalışmalarını "yeni bakış açısı" olarak isimlendirme ve görme eğilimini veya Çek Cumhuriyeti'nde olduğu gibi katı bir şekilde "tarihsel olarak var olmasına ve doğrudan sürekliliği olmasına" odaklanma eğilimini çok iyi bir şekilde betimliyor. Gençlik çalışmalarına yönelik var olan bu farklı yaklaşım, gençlik politikası oluşumuna hem devlet hem de gençlik örgütleri düzeyinde eşlik eder. Çek Cumhuriyeti'ndeki etkilerin Slovakya'ya kıyasla gerçek farklılıkları nelerdir?

Bu makale, sınırları göz önünde bulundurularak, temel olarak iki ülkeye özel olan temel gözlemlere ve eğilimlere odaklanacaktır. Slovak gençlik örgütleri kendilerini daha iyi bir geleceğe ilişkin idealist bir vizyonu benimsemiş olan ayrı bir devletin yeni gerçekliğinde buldular ve eski olan her şeyi kınayarak yeni olan her şeyi alkışladılar. Oluşmakta olan bu "yeni" kimlik, Avrupa gençlik çalışmalarına olan güçlü yönelimde yansıma buldu, gençlerin katılımı hakkında daha kapsamlı bir anlayışa ve gençlik çalışmalarının çoğullaştırılmasına yol açtı, ve gençlik yapılarının elden geçirilip değişmesine neden oldu. Çek bağlamındaki karşılaştırılabilir gelişmeler bu kadar net değildir; gençlik ortamının çoğullaştırılması, gereken yeniden yapılandırma ve liderlikte devretme yapılmadan gerçekleşti. Bu, değişime karşı kuşku ve hatta karamsar bir tutuma yol açtı; bu tutum aynı zamanda kutuplaşmış gençlik örgütlenmesi ortamıyla ve eski komünist gençlik örgütlerinin malları için verilen bölücü nitelikteki mücadeleyle bağlantılıdır. Slovakya'da gençlik örgütleri arasındaki uzlaşma 1990'ların başında gerçekleşmiş ve Mečiar rejimine karşı ortak muhalefet sırasında güçlenmişken, Çek Cumhuriyeti'nde bu uzlaşma Avrupa Birliği'ne katılmasına yakın bir tarihe kadar ertelendi.

Çek Cumhuriyeti'ndeki "devir" eksikliği gençlik araştırmalarının duraklamasına ve gençlik tartışmalarının gerilemesine yol açtı. Bu durum, gençlik çalışmaları konusunda, şekil, yönelim ve tematik öncelikler bakımından, geleneksel bir anlayışa saplanıp kalınmasına neden oldu. Bu da kentsel ve kırsal alanlar arasındaki eşitsizliği daha da arttırmış oldu. Buna karşılık Slovakya'da, araştırmaların devam etmesi, önceliklerin yurttaşlık eğitimi, insan hakları ve formel olmayan eğitim lehine değiştirilmesi; insan kaynaklarının ve eğitimin giderek profesyonelleşmesini sağladı. Görevli hükümete karşı merkezi yapı karşıtı kampanyalar ve dini gençlik örgütlerinin yeniden canlanması aracılığıyla, büyük ölçüde kırsal olan Slovakya'da yönetim yavaş yavaş merkeziyetçilikten uzaklaşıp yerelleşmeye doğru yönelmiştir.

Sonuç olarak, iki ülkede de, gençlik ortamının çoğullaşması süreci önce gençlik örgütleri arasındaki rekabetin artmasına neden olmuş, ama bu rekabet zamanla, özellikle gençlik politikası dünyasında ve devletle yapılan müzakerelerde, işbirliğine dönüşmüştür. Bu değişim hem Çek hem de Slovak bağlamında, fakat farklı zaman dilimlerinde gerçekleşmiştir.

Bununla birlikte, iki ülkenin devlet otoriteleriyle işbirliğinde yaygın olarak uyguladıkları yöntemler arasında niteliksel farklılıklar vardır. Ortak yönetim ilkesinin yaygın olarak uygulandığı, ve gençlik politikası hakkında etkin bilginin en azından şemsiye yapılarla bağlantı halinde olan gençlik örgütlerinde gözlenebildiği Slovakya’da, devlet yönetimiyle kurulan ilişki “doğru” olarak algılanıyor. Gençliğe danışma süreçlerinin ne anlamlı ne de temsili olduğundan bahsetmenin zor olduğu, ve gençlik politikası konularına katılımın az sayıda büyük örgütle (ör. Scouts, Pionýr ve YMCA) ve gençlik platformlarıyla sınırlı olduğu Çek Cumhuriyeti’ndeysen, devletle olan ilişki fazla eleştirilmeden “çok iyi” olarak tanımlanıyor; bu tanım çoğunlukla işlerine gelen mali desteğe erişim olmasından kaynaklanıyor.

Ne yazık ki çoğu öğrenci örgütü gençlik çalışmalarından ve buna bağlı olarak gençlik politikası oluşturma sürecinden tamamen kopuktur. İki ülkede de bu kopukluğun nedeni, bu konulara ilgisiz olmaları değil (her ne kadar öğrenciler, yaşlarına rağmen, kendilerini “gençlik” kategorisi yerine yetişkin kategorisine ait olarak görseler de), daha çok, gençlik platformlarının ve konseylerinin ilgilerini çekememeleri, veya uygun konular ve hizmetler sunarak katılımlarında süreklilik sağlayamamalarıdır. Batı ülkelerinde de gözlemlenebilen bu genel eğilime rağmen, bazı istisnalar bulunur: Örneğin Slovakya’da gençlik politikaları danışma süreçlerine ve kaynakların dağıtımıyla ilişkili olarak her türlü karar sürecine katılan Üniversite Dernekleri Konseyi.

Son on yıl gibi bir süreçte gençlik örgütleri, rolü, işbirliği ve algısı, gençlikten sorumlu idareleri ve kurumları bakımından, devleti “düşman” olarak görmekten vazgeçip, hem ulusal hem de yerel düzeyde “ortak” olarak tanımlamaya başladılar. Bu durum, bazı gençlik örgütlerinde devlete karşı hâlâ hissedilen direnç ve çekinceye rağmen doğrudur (Bu hisler temelde geçmişin kalıntıları olsa da, aynı zamanda yolsuzluk, kayırmacılık veya genel ilgisizlik sonucunda da oluşmuşlardır). Genellikle, iki ülkede de, gençlik örgütlerinin devletle ve kamu yönetimiyle ilişkileri, ilgili örgütün bir gençlik şemsiye örgütüne ve gençlik konseyine üye olup olmamasına bağlıdır.

Bu tartışmadan açıkça anlaşıldığı üzere, gençlik şemsiye örgütleri veya gençlik konseyleri, devlet, gençlik örgütleri ve gençlerin tümü adına önemli bir rol oynarlar. Uygulamada, çok çeşitli gençlik örgütlerini temsil eden ulusal gençlik konseyleri, hükümetlerle ve uluslararası kuruluşlarla ortaklıklar kurarak, gençlik sektörünün sağlıklı bir şekilde işlenmesini ve sektörün toplumsal değişime katkı sağlamasını garantileyecek olan önemli toplumsal aktörler olma kapasitesine sahiptirler. Slovakya’da gençlerle ilgili konularda devletle arabulucu görevini üstlenen Slovak Gençlik Konseyi’dir. Çek Cumhuriyetinde, Çek Çocuk ve Gençlik Çevresi Derneği’nin (Circle of Czech Children and Youth Association-KSDM) yakın tarihte çöküşüne kadar, Çek Çocuk ve Gençlik Konseyi’yle (CRDM) birlikte, çoğunlukla üye tabanlı olan büyük gençlik ve çocuk örgütlerinden oluşan ve nüfuzu olan iki platform vardı. Çek Cumhuriyeti’nde birleşik bir platformun eksikliği, Avrupa gençlik politikasıyla ve politikanın uygulanmasıyla ilgili konularda çalışma olasılığını önemli ölçüde etkiledi.

Ayrıca, Çek Cumhuriyeti’nde birden fazla şemsiye platformun bulunması, ülkenin Avrupa kurumları, özellikle Avrupa Gençlik Forumu, aracılığıyla gençlik politikası oluşturma sürecine katılmasını ve katkıda bulunmasını engelledi. Bu farklılıklar gençlik politikası uygulamasıyla ilişkili dört alana ciddi oranda etki etti: Yönetimin yerelleştirilmesi süreci; uluslararası işbirliği; devletle ve diğer ortaklarla olan arabuluculuk konumu (savunuculuk);

ve gençlik örgütlerine ve genel olarak gençlere sunulan hizmetler (bilgi, eğitim ve danışmanlık dahil). Slovak Gençlik Konseyi, devletin saygı gören bir ortağı olarak, bütün ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde bir işbirliği çerçevesi geliştirebilmiş ve gençlere ilginç hizmetler sağlayabilmişken; Çek Cumhuriyeti'ndeki iki rakip şemsiye platformun konuları oldukça zayıftı. CRDM ve KSDM'nin her birinin bir alanda kısmi avantajı olsa bile, ikisi de gençlik hizmetleri konusunda savunuculuk yapmak ve geliştirmek için gereken temsil gücüne ve kapasitesine sahip değillerdi.

Gençlik konseylerinin durumlarının iki ülkede ciddi farklılıklar göstermesine rağmen, bazı paralellikler de bulunuyor: Şemsiye örgütlerin hiçbirisi aşağı yukarı geleneksel olan gençlik örgütleri ağlarının dışında kalan gençlere ulaşmayı başaramıyor. Bu, özellikle öğrenci derneklerinin durumunda çarpıcılık kazanıyor. Ayrıca, gençlerin çıkarlarının temsil edilebilir olması konusunda, iki örnekte de, üye sayısı fazla olan örgütler Gençlik Konseyi'nin çalışmalarından daha küçük örgütlere kıyasla daha memnun gözüküyorlar. Gençlerin ortalamada yüzde10'undan azının üye tabanlı gençlik örgütlerine katıldıklarını ve katılımlarını daha çok geçici etkinlikler ve hareketler aracılığıyla yaptıklarını göz önünde bulundurursak, gençlik şemsiyelerinin halihazırdaki rolü sorgulanabilir.

Avrupa gençlik politikasının gençlik örgütleri düzeyindeki etkileri, Avrupa gençlik politikaları konusundaki örgüt düzeyindeki bilinç ve gençlik örgütlerinin esas yaptıkları işlere yansımaları aracılığıyla da açıklanabilir. Avrupa Konseyi Gençlik ve Spor Müdürlüğü'nden Peter Lauritzen'in açıklamasına göre: "Bizim gençlik politikası anlayışımız, gençleri kaynak olarak ve enformasyon ve bilgi toplumu için hazırlık halinde görmek. Bu da gençlik politikasının, katılım, formel olmayan eğitim ve sivil toplumun gelişimi arasında bir yerde olduğu anlamına geliyor. Farklı ülkelerdeki insanlar buna odaklanabildikleri zaman, biz de iyi bir iş yapıp STK'lara ve ayrıca personele ve yerel yönetimlere, belirli bir ülke için kendi yorumlama şekillerini bulma ve ilerleme konularında yardım edebiliriz."³⁸

Avrupa kurumlarının çabaları iki ülkedeki gençlik çalışanları tarafından nasıl algılanıyor? Gençlik politikası fikri ne derece tanıdık geliyor? Ocak-Şubat 2002'de Çek ve Slovak gençlik çalışanlarının gençlik politikasına yönelik bilinci hakkında yapılan küçük bir anketten edinilen gözlemlere göre, Çek ve Slovak Cumhuriyetleri'nde gençlik politikası ve Avrupa kurumları ve programları hakkındaki bilinç, çalışanların bir şemsiye gençlik örgütüyle ve gençlik konseyiyle ilişkisi olup olmadıklarına bağlı olarak değişiyor. Yine, iki ülkede de, ilişkisi olmayan hiçbir gençlik örgütü (aralarında çoğu öğrenci örgütü) için Avrupa kurumlarının programları veya ülkelerinin gençlik politikası tanıdık değil. Gençlik politikası ve Avrupa düzeyindeki güncel eğilimler hakkında bilgi sağlamak, ve kendi çerçevesi içindeki ve dışındaki gençlik örgütlerine ulaşmak genelde gençlik konseyinin görevidir.

Avrupa'nın gençlik şemsiyeleri üzerinde hatırı sayılır etkisi var, ve her bir ulusal bağlamın karmaşıklığına ve özelliğine, ve sosyalist rejimin kalıntılarına rağmen, gençlik platformları Avrupa düzeyinde, ve ulusal ve yerel düzeylerde gençlik politikası ilkelerine saygı gösterecek, uygun gençlik yapılarının oluşturulmasına büyük katkı sağladı. Çek Cumhuriyeti'ndeki son gelişmeler göz önünde bulundurulursa, birleşmiş bir gençlik konseyi için süren uzun-vadeli mücadelenin pek yakında bitmesi beklenebilir.

38 Peter Lauritzen ile röportaj, Eğitim, Belgeleme ve Araştırma Departmanı Başkanı, Gençlik ve Spor Müdürlüğü (Kasım 2001), Avrupa Konseyi, Avrupa Gençlik Merkezi, Strazburg.

Zorluklar, nihai gözlemler ve sonuçlar

Çek ve Slovak Cumhuriyetleri'nde Avrupa gençlik politikalarının etkilerinde hükümet düzeyinde gözlemlenen benzerlikler, ülkelerin sektörler arası tutarlı bir gençlik politikası geliştirme denemeleri, ve gençlerin rolünü tanıyıp gençlik konusunda (iki ülkede de henüz kabul edilmemiş olan) kanunlar koyarak durumlarını iyileştirme çabaları olarak özetlenebilir. Dahası, iki ülke de hükümetlerarası konferanslar ve gençleri ilgilendiren konular üzerine oluşturulmuş çalışma grupları aracılığıyla Avrupa gençlik politikası hakkındaki genel tartışmada yer alıyor ve aynı zamanda gençlik politikası uzmanlarından uluslararası ve ulusal düzeylerde danışmanlık hizmeti alıyorlar.

Gençlik örgütleri düzeyinde, devlet ve gençlik örgütleri arasında günümüzde nispeten olumlu şekilde algılanan ilişkide bir istikrar gözlemlenebilir. Fakat, bu durum sadece şemsiye yapıların üyeleri olan gençlik örgütleri için geçerlidir. Resmileştirilmiş şemsiyelerin dışında kalan gençlik örgütlerinin hem devlet hem de uluslararası düzeylerde bilgi ve bilinç seviyeleri çok daha düşük. Öğrenci örgütlerinin çoğunun hâlâ gençlik alanıyla ilişkisi bulunmuyor-ki bu durum genel olarak gençlik çalışmalarının aleyhine işliyor. Sadece birkaç öğrenci örgütü gençlik alanıyla olan bağların bilincinde ama onlar da bu bağları önemsiz buluyorlar (Dolejšiová, 2002: 88).

Gençlerin sivil toplum hayatı düzeyinde 1989'dan beri, gençlerin geleneksel üye tabanlı örgütlere ve etkinliklere katılımı ciddi bir şekilde düşmüştür. Yine de, sosyologlara göre, gençlerin geleneksel katılım biçimleri için var olan potansiyel henüz tükenmemiştir (Macháček, 2002: 11-15). Gençlik örgütlerinin yeni üye çekme kapasiteleri tekrar değerlendirilmeli, ve etkinlikleri değişen bir toplumda yaşayan gençlerin değişken çıkarlarına ve ihtiyaçlarına uyum sağlamalıdır.

İki ülke arasındaki farklar daha az belirgin değildir. Hükümet düzeyinde, bu farklar gençlik alanının işleme için tutarlı bir çerçeve oluşturulmasına yönelik kaydedilen ilerleme konusunda belirginlik kazanır. Çek Cumhuriyeti hâlâ gereken yapıyı geliştirmekteyken, Slovakya'da gençlik altyapısı çoktan oluşmuş gözüküyor. Ayrıca, farklılıklar gençlik politikasının hem oluşturulmasının hem de uygulanmasının karakteristik özelliği olan ortak yönetim ilkesinde de etkilerini gösteriyorlar. Bu farklılıklar, büyük ölçüde, her ülkenin kendi gençlik çalışması geleneğindeki ayrıntılara bağlı. Fakat bu farklılıklar, gençlik politikasının uygulanabilmesi için gereken siyasi süreklilik konusundaki beklentilerin ayrışmasına bağlı olarak göreceli hale getirilmiştir. Çek Cumhuriyeti rahavetinden kurtulmuş gibi görünüp, gençlik politikası değerlendirmesi için çağrıda bulunurken, Slovakya'da siyasi liderliğinin istikrarsız olması gençlik politikasını ve dolayısıyla ülkedeki gençlerin durumunu ciddi bir şekilde etkileyebilir.

Gençlik örgütleri düzeyindeki farklılıklar gençlik çalışmalarının ulusal özellikleri tarafından şekilleniyor. Slovakya'daki gençlik çalışanları devletin gençlik politikasına ve yönetimine karşı daha eleştirel gözükürken, Çek gençlik çalışanları o kadar yargılayıcı değiller. Bu, büyük olasılıkla Çek ve Slovak gençlik çalışanlarının yaş ortalamalarının farklı olmasına bağlıdır-ki bu da bu grupların kamu yönetimiyle belirli ilişkileri olduğu anlamına geliyor.

En önemli fark, gençlik şemsiye örgütlerinin, yani gençlik konseylerinin rollerinde ve konularında görülüyor. Çek gençlik ortamında birlik ve uyum eksikliğinin gençlik şemsiyesinin gerek devletle, gerek üye örgütlerle olan arabulucu konumu üzerinde oldukça güçlü bir etkisi vardır.

Bunun sonucunda, iki ülkenin de hükümet düzeyinde karşılaştığı en önemli zorluk, siyasi seçim döngüsünü kapsayan süre boyunca gençlik politikalarının sürekliliğini ve sürdürülebilirliğini sağlamaktır. Bu faktör gençlik politikasının uzun süre uygulanması, ve Avrupa gençlik politikası tarafından benimsenen değerlerin Çek ve Slovak Cumhuriyetleri'nde yer alması açısından çok önemlidir. Avrupa'nın bu bölgesinde yaşayan gençlerin karşılaştıkları ikinci zorluk Avrupa gençlik politikası değerlerinin ve ilkelerinin ulusal gençlik politikasıyla bütünleştirilmesi ve uygulanmasıdır. Örgüt düzeyinde, bölgenin değişen toplumları için ve burada yaşayan gençlerin yaşam koşullarıyla ilgili olan üçüncü zorluk gençlerin katılımı ve işbirliği için farklı şekillerin araştırılması ve desteklenmesidir.

Ulusal ve yerel düzeylerde karşılaşılan bu önemli sorunlar tekrar Avrupa düzeyinde karşılaşılan gençlik politikası oluşturma ve uygulama sorunlarına (engellerine) yansıtılabilir. Ulusal gençlik politikalarının etkilerini değerlendirmek için standartlar oluşturulurken, bu analizin açıkladığı çeşitli düzeylerdeki farklı etkileri göz önünde bulundurmamak çok önemlidir. Dolayısıyla, böylesi bir gençlik politikası değerlendirilmesinin ana sorunu, hem oluşturma hem de sunma süreçlerinde gençlik politikasının çok boyutlu, sektörler arası niteliğine geri gider.

KAYNAKLAR

Allianssi (2010) Young People in Finland 2010, <http://www.alli.fi/binary/file/-/id/665/fid/1033>

Avrupa Birliği Resmi Site (2014)

http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/european_commission_en.htm
(20.03.2014 tarihine erişilmiştir).

Avrupa Komisyonu (2001) White Paper on A New Impetus for European Youth, COM(2001) 681 final, Brüksel: Commission of the European Communities, Directorate General for Education and Culture. http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0681en01.pdf

Avrupa Komisyonu (2012) EU Youth Report 2012, http://ec.europa.eu/youth/policy/implementation/report_en.htm

Avrupa Komisyonu (2013) Political Participation and EU Citizenship: Perceptions and Behaviours of Young People, <http://eacea.ec.europa.eu/youth.../tools/documents/perception-behaviours.pdf>

Avrupa Komisyonu (2011) Assessing Practices for Using Indicators in Fields Related to Youth, http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/documents/EKCYP/Youth_Policy/docs/YP_strategies/Research/ECORYS_Final_Report.pdf

Avrupa Konseyi (2011) "Söz Sende", Gençlerin Yerel ve Bölgesel Katılımına İlişkin Yeniden Düzenlenmiş Avrupa şartı El Kitabı, Strasbourg, Avrupa Konseyi Yayınları, http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Publications/2013_Have_your_say_Turkish.pdf

Avrupa Konseyi (2003) Gençlik Politikası Göstergeleri Uzmanları Üçüncü ve Son Toplantı –Nihai Raporu, http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Documents/2003_YP_indicators_en.pdf

Avrupa Konseyi Gençlik Bölümü (2014) <http://www.coe.int/t/dg4/youth/>

Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu Ortaklığı (2013) Almanya'daki Gençlik Politikası Hakkında Ülke Notu, http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/documents/Questionnaires/Country/Country_sheet_2013/Country_sheet_germany_2013.pdf

Baltes, A. M. ve Seifert, A. (2010) Germany: Service Learning in its Infancy, Phi Delta Kappan, 91(5)

Berry, C. (2012) Young People and the Ageing Electorate, Breaking the Unwritten Rule of Democracy, Parliamentary Affairs, Oxford University Press.

Beutel, W. (2012) Developing Civic Education in Schools: The Challenge, Murray Print ve Dirk Lange (der), Schools, Curriculum and Civic Education for Building Democratic Citizens

içinde, Sense Publishers, Rotterdam.

Birleşik Krallık (2011) Positive for Youth: A New Approach to Cross Government Policy, Londra, <http://media.education.gov.uk/assets/files/positive%20for%20youth.pdf>

Birleşik Krallık (2013) National Report: First Cooperation Cycle of the EU Youth Strategy, 2010-2012.

BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (1990) http://www.unicef.org/turkey/crc/_cr23c.html

Buğra, A. (2005) Yoksulluk ve Sosyal Haklar, STGM için hazırlanan Rapor, http://www.spf.boun.edu.tr/docs/STGP_Bugra.pdf

Caliendo, M. ve Wrohlich, K. (2006) Evaluating the German Mini-Job Reform Using a True Natural Experiment, IZA Discussion Paper, series no. 2041, Bonn.

Chisholm, L. ve Kovacheva, S. (2002) Exploring the European Youth Mosaic. The Social Situation of Young People in Europe, Strasbourg, Avrupa Konseyi Yayınları.

Crowley, L., Jones, K., Cominetti, N. ve Gulliford, J. (2013) International Lessons: Youth Unemployment in the Global Context, The Work Foundation, Londra, http://www.theworkfoundation.com/DownloadPublication/Report/329_International%20Lessons.pdf

Denstad, F. J. (2014) Gençlik Politikaları Kılavuzu, Şebeke Projesi Gençlerin Katılımı Projesi no: 1, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Dışişleri Bakanlığı (2014) http://www.mfa.gov.tr/avrupa-konseyi_.tr.mfa

Diamond, L. ve Morlino, L. (2004) The Quality of Democracy, CDDRL Working-Paper, Stanford, <http://iis-db.stanford.edu/pubs/20729/Diamond-Morlino.QoD.intro%28book%29.drft1.pdf>

Dolejsiová, D. (2002) The Impact of European Youth Policies in the Countries in Transition: the Czech Republic and Slovakia, yayınlanmamış YL Tezi Amsterdam: University of Amsterdam, International School for Humanities and Social Sciences, Department of International Relations.

ECORYS (2011) "Assessing Practices for Using Indicators in the Fields Related to Youth" Final report for DG Education and Culture, Birmingham.

Ehlert, C., Kluge, J. ve Schaffner, S. (2012) Temporary Work as an Active Labor: Evaluating an Innovative Program for Disadvantaged Youth, IZA Discussion Paper, series no. 6670, Bonn.

The Electoral Commission (2002) Voter Engagement and Young People, http://www.electoralcommission.org.uk/__data/assets/electoral_commission_pdf_file/0019/16093/

youngpplvoting_6597-6188__E__N__S__W__.pdf

Ellis, A. vd. (2013) Engaging the Electorate: Initiatives to Promote Voter Turnout From Around the World, IDEA, Stockholm.

EUYOUPART (2003) Political Participation of Young People in Europe-Development of Indicators for Comparative Research in the European Union: Deliverable 1: State of the Art of European Research in the Field, Viyana.

EUYOUPART (2004) Political Participation of Young People in Europe – Development Indicators for Comparative Research, EU EUYOUPART Deliverable 5: Report on Meta-Analysis içinde, s.12-16. http://www.sora.at/fileadmin/images/content/Pages/euyoupart_meta-analysis_report.pdf

Federal Aile, Yetişkin Yurttaş, Kadın ve Gençlik Bakanlığı (2013)A new youth policy for Europe – European Peer Learning on Youth Policy (2011–2013).

Federal Aile, Yetişkin Yurttaş, Kadın ve Gençlik Bakanlığı (2014)The Federal Government's Position on a prospective EU Youth Programme as of 2014.

Federal Almanya Cumhuriyeti (2008) Uluslararası Gençlik Hizmetleri Bilgi Bankası, Bonn.

Federal Almanya Cumhuriyeti (2012) Germany's National Report to the European Commission: First Cooperation Cycle of the EU Youth Strategy 2010 – 2012.

Finlandiya Eğitim ve Kültür Bakanlığı (2012) Çocuk ve Genç Politika Kalkınma Programı 2012-2015.

Flash Eurobarometer (2013) European Youth: Participation in Democratic Life, Mayıs 2013, Eurobarometer 375, http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_375_en.pdf

Forbrig, J. (2005) Introduction, Democratic Politics, Legitimacy and Youth Participation, Revisiting Youth Political Participation (der.) içinde, Strasbourg, Avrupa Konseyi Yayınları.

Gallie, D. ve Paugam, S. (der.) (2000)Welfare Regimes and the Experience of Unemployment in Europe. Oxford: Oxford University Press.

Garland, J. (2013) Reviving the Health of Our Democracy; Electoral Reform Society, Londra, <http://www.electoral-reform.org.uk/images/dynamicimages/healthofourdemocracy.pdf>

Gretschel, A., vd. (2014) Youth Participation Good Practices in Different forms of Regional and Local Democracy, Finnish Youth Research Network and Finnish Youth Research Society Internet Publications 69, http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisu/youthparticipation_goodpractices.pdf

Griffin, C. (2005) Challenging Assumptions about Youth Participation, Critical Insights

from Great Britain, Revisiting Youth Political Participation içinde, Strasbourg, Avrupa Konseyi Yayınları.

Helsinki Gençlik Departmanı (2011) Tanıtım Kitapçığı, http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/80a5b4804b7215038be2cf3875a92d39/NK_yleisesite_ENG_99x210_preview.pdf?MOD=AJPERES

Helsinki Gençlik Departmanı (2012) <http://www.hel.fi/hki/nk/en/Introduction+of+Youth+Department>

Hoikkala, T. (2009) The Diversity of Young Citizenships in the EU, *Young*, cilt 17, no. 1, s. 5-24, Sage Publications.

Hooghe, M. ve Stolle, D. (2005) Youth Organisations within Political Parties: Political Recruitment and the Transformation of Party Systems, *Revisiting Youth Political Participation* (der.) içinde, Strasbourg, Avrupa Konseyi Yayınları.

Hoover, M. ve Orr, S. (2007) Youth Political Engagement: Why Rock the Vote Hits the Wrong Note; Fountain of Youth: Strategies and Tactics for Mobilizing America's Young Voters (der.) içinde, Maryland, Rowman ve Littlefield Yayınevi.

House of Commons (2007) "Youth Parliaments and Young People Participation in Politics" House of Commons Library, Londra, <http://www.parliament.uk/briefing-papers/sn00823.pdf>

IARD (2001) Study on the State of Young People and Youth Policy in Europe, Final Reports vol. 1, Executive Summary and Comparative Reports, Milano.

ILO (2007) Ulusal Mesleki Eğitim Paketi Sunum Tablosu, http://www.ilo.org/youthmaking-ithappen/PDF/3a/3a_Germany_National-Pact_26Nov07_.pdf

Kestilä-Kekkonen, E., (2009) Anti-party Sentiment Among Young Adults, *Young*, 17(2) s. 156.

Kiilakoski, T. ve Gretschel, A. (2012) Challenging Structured Participation Opportunities http://youth-partnership-eu.coe.int/export/sites/default/youth-partnership/publications/Perspectives/10_Challenging_Structured_Participation_Opportunities.pdf,

Kinsley, C. W. ve McPherson, K. (1995) Enriching the Curriculum Through Service Learning, <http://ozpk.tripod.com/000000service>

Köhler, E. (1936) *Aktivitetspedagogik*, Stockholm: Natur och Kultur.

Loncle, P., Leahy, P., Muniglia, V. ve Walther, A. (2012) Youth Participation: Strong Discourses Weak Policies - A General Perspective, Loncle, P. Cuconato, M. Muniglia, V. ve Walther, A. (2012) (der.), *Youth Participation in Europe, Beyond Discourses Practices and Realities* içinde, The Policy Press, Bristol.

Macháček, L., Ros̄ko, R. ve Cambalíková, M. (1997) Obcan a transformácia Bratislava: Slovak Academy of Sciences, Institute of Sociology.

Macháček, L.(1998), Youth in the process of Transition and Modernisation in Slovakia, Bratislava: Slovak Academy of Sciences, Institute of Sociology.

Macháček, L. (2000) Youth and Creation of Civil Society in Slovakia, Slovak Sociological Review, cilt 32, no. 3.

Macháček, L. (2002) Kapitoly zo sociologie mládež, Trnava: VCM.

Mairesse, P. (2014) Avrupa Düzeyinde Gençlik Çalışması ve Politikası, Kurtaran, Y. ve Yurttagüler, L. (2014) Gençlik Çalışmaları Tarihi içinde, Şebeke Projesi Gençlerin Katılımı Projesi no: 4, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s. 67-74.

Marshall T. H. (2006) Yurttaşlık ve Sosyal Sınıf, Buğra ve Keyder (2006) (der.) Sosyal Politika Yazıları, içinde, İstanbul, İletişim Yayınları.

Merry, P. (ed.) (2003) Under construction: Citizenship, Youth and Europe. T-kit on European Citizenship, T-kit No. 7, Strasbourg, Avrupa Konseyi Yayınları.

Mørch, S. (2003) Youth and education, Young - Nordic Journal of Youth Research, Londra: Sage.

Moore, C. ve Longhurst, K. (2005) Political Participation of Young People in Europe- Development of Indicators for Comparative Research in the European Union, Institute for Social Research and Analysis , http://www.sora.at/fileadmin/images/content/Pages/eu-youpart_nationalreport-uk.pdf

Mouffe, C. (2000) Deliberative Democracy or Agonistic Pluralism, Institut für Höhere Studien, Viyana, http://www.ihs.ac.at/publications/pol/pw_72.pdf

Muniglia, V., vd.(2012) The Analysis of Youth Participation in Contemporary Literature: A European Perspective, Youth Participation in Europe Beyond Discourses Practices and Realites (der.) içinde, Bristol, Bristol Publication.

Norris, P. (2003) Young People and Political Activism: From the Politics of Loyalties to The Politics of Choice? Avrupa Konseyi Sempozyum Raporu, 27-28 Kasım 2003, Strasbourg <http://www.hks.harvard.edu/fs/pnorris/ Acrobat/COE.pdf>

Naumoski, B. (2011) EU Youth Policy, yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hochschule Fulda Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Fulda.

Nemutlu, G. ve Kurtaran, Y. (2012) Gençlik Çalışmaları Temelinde Gençlik Politikaları Önerileri, Yentürk, N. Kurtaran, Y. ve Nemutlu, G. (2012) (der.) içinde.

Ødegård, Guro (2003) Barne- og ungdomskonferansen 2003, Oslo: Barne- og familiede-

partementet.

OECD (2013a) Factbook Country Statistical Profiles 2013, OECD, Paris, <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=CSP2012>

OECD (2013b) PISA 2012 Results in Focus, OECD, Paris, <http://www.oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012-results-overview.pdf>

Pfaff, N. (2006) Jugendkultur und Politisierung Eine Multimethodische Studie zur Entwicklung politischer Orientierungen im Jugendalter, Wiesbaden.

Quintelier, E. (2007) Differences in Political Participation Between Young and Old People, *Contemporary Politics*, 13:2, 165-180, Routledge, https://lirias.kuleuven.be/bitstream/123456789/183907/2/CP_Youth+and+Politics.pdf

Sabathil G., Joos K. ve Keßler (2008) The European Commission, Londra, Kogan Page Yayınevi.

Sak, P. (2000) Promeny české mládeže: česká mládež z pohledu sociologických Vyzkumu, Prague: Petrklíč Press.

Sammoray, J. ve Welniak, C. (2012) Commentary: Learning Democracy by Empowerment? A Controversial View on the Project, "The Chestnut Case", *JESSE*, 11(2).

Schaller, C. (2001) *Demokratiethorien: Klassifikationskriterien und Leitsätze im Überblick*, Delpoş, M. ve Haller, B. (2001) (der.) *Demokratiethorie und Demokratieverständnis in Österreich içinde*, Viyana, Passagen Verlag.

Shephard, Mark ve Patrikios, Stratos (2013) *Making Democracy Work by Early Formal Engagement? A Comparative Exploration of Youth Parliaments in the EU*, *Parliamentary Affairs* 2013, 66, Oxford University Press.

Siurala, L. (2000) *Changing forms of youth participation*", yayınlanmamış tebliğ, Biel, İsviçre, http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Documents/2000_forms_participation_en.pdf

Siurala, L. ve Turkia, H. (2012) *Celebrating Pluralism – Beyond Established Forms of Youth Participation*, Loncle, Cucunato, Muniglia & Walther (eds.) *Youth Participation in Europe: Beyond Discourses, Practices and Realities içinde* (der.), Bristol.

Sloam, J. (2007) *Rebooting Democracy: Youth Participation in Politics in the UK*, *Parliamentary Affairs* cilt 60, no. 4, Oxford University Press.

Stafseng, O. Vanandruel, M. Amerio, P. ve Tap, P. (1996), *Young People and Associations in Europe*, Strasbourg: Avrupa Konseyi Yayınları.

Statistics Finland (2013) *Last Year Persons Aged Between 35-39 Had the Highest Level of*

Education, https://www.stat.fi/til/vkour/2012/vkour_2012_2013-12-04_tie_001_en.html

Statistics Finland (2014) Unemployment Rate 9,1 Percent in February, http://www.stat.fi/til/tyti/2014/02/tyti_2014_02_2014-03-25_tie_001_en.html

Stellinger, A. ve Wintrebert, R. (2008) Les Jeunesses Face a leur Avenir: Une Enquete Internationale, Fondation Pour l'Innovation Politique, Paris.

TBMM (2013) Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun; Kanun No: 6495, <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6495.html>

UNDP (2013) Enhancing Political Participation of Youth Throughout the Electoral Cycle, UNPD, New York, http://www.undp.org/content/dam/undp/library/Democratic%20Governance/Electoral%20Systems%20and%20Processes/ENG_UN-Youth_Guide-LR.pdf

Yentürk, N. Kurtaran, Y. ve Nemitlu, G. (2012) (der.) Türkiye'de Gençlik Çalışması ve Politikaları, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.

Vestby, Guri Mette (2003) Medvirkning i sloken som byggstein i demokratiukling? Engelstad, Fredrik, and Guro Ødegård (eds.): Ungdom, makt og mening içinde. Makt og demokratintredning en 1998-2003, Oslo.

Wojtcacia, E. F. vd., (2010) Youth Participation in Finland and Germany: Status Analysis and Data Based Recommendations, Finnish Youth Research Network and Finnish Youth Research Society Internet Publications 32, http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/news/attachments/study-on-youth-participation_Germany-Finland.pdf

Zentner, S. (2010) Lernen durch Engagement, Service-Learning in German Schools, Congreso Internacional Jóvenes Construyendo Mundos'da sunulan tebliğ, Madrid.

EK 1: Avrupa Birliği Gençlik Stratejisi'nin 8 Aksiyon Alanı

	İlgili Politika Müdahaleleri
Eğitim ve Beceri Geliştirme Genç insanların her düzeyde kaliteli eğitim ve beceri geliştirmeye erişimleri ve yaşam boyu öğrenme fırsatları desteklenmelidir.	Erken yaşta okul terk etme üzerine odaklanması Gençlik alışmaları ve yaygın eğitim fırsatlarının desteklenmesi Tüm gençlerin öğrenme hareketliliğinin teşvik edilmesi öğrenmenin gençlerin yenilik, yaratıcılık ve girişimciliklerinden destekle cesaretlendirilmesi
İstihdam ve Girişimcilik Gençlerin alışan veya girişimci olarak işgücü piyasasına entegrasyonunu desteklemelidir.	Sağlanan becerilerin istihdam için gerekli olanlar ile uyum içerisinde olması Güvenceli esnekliğin gençler üzerindeki etkilerinin düşünülmesi Mesleki rehberlik ve danışmanlık sağlanması Hareketlilik, gençlerin serbest hareket etmeleri Girişimcilik eğitiminin yaygınlaştırılması ıracılık ve stajın kalitesinin teşvik edilmesi
Sağlık ve Refah Gençlerin sağlıklı olma durumları ve refahı geliştirilmelidir.	Sağlık ve fiziksel aktivite (AB Fiziksel Aktivite Kuralları) Sağlık (fiziksel, zihinsel ve sosyal) Cinsel sağlık Sağlık eğitimi ve bilinçlendirme Sağlık ve yeni medya (faydaları ve tehlikeleri)
Katılım Temsili demokrasi ve sivil topluma gençlerin katılımı teşvik edilmelidir.	Daha geniş bir gençlik çeşitliliğinin temsili demokrasiye katılımının teşvik edilmesi Sivil katılım ve yeni medyanın teşvik edilmesi Gençlik ve politika yapıcılar arasındaki siyasi diyalogun desteklenmesi

Gönüllü Faaliyetler Gençlik gönüllüğünün desteklenmesi ve tanınması gerekmektedir.	Gönüllük ile kazanılan becerilerin sertifikalandırılması ve tanınması
	Gönüllü hareketliliğinin teşvik edilmesi
	Nitelikli gönüllülüğün teşvik edilmesi ve gönüllülerin korunması
	Nesiller arası dayanışmanın gönüllülük yoluyla teşvik edilmesi
Sosyal İçerme Genç yoksulluğu ve sosyal dışlanma ile mücadele edilmelidir.	Gençlik çalışmaları ve gençlik merkezlerinin teşvik edilmesi
	Yoksulluğa yönelik sektörler arası bir yaklaşımın benimsenmesi
	Açıklık ve kültürlerarası anlayışın teşvik edilmesi
	Genç ailelerin desteklenmesi
Gençlik ve Dünya AB'nin dışındaki küresel konulardaki (iklim değişikliği, kalkınma işbirliği, insan hakları) politika yapım aşamalarına gençliğin dahil edilmesi gerekmektedir.	Gençler arasında küresel sorunlar hakkındaki farkındalığın artırılması
	Uluslararası toplantılarda gençlik temsilcilerinin katılımının (gençlik uluslararası ilişkiler) sağlanması
	Kültürlerarası anlayışı teşvik amacıyla değişim, seminerler ve eğitim kursları düzenlenmesi
Yaratıcılık ve Kültür Yaratıcı olmak ve gençliğin kültüre erişimi için gençlerin desteklenmesi gerekmektedir.	Kültürel etkinlikler ile yaratıcılığın teşvik edilmesi
	Kültüre erişimin genişletilmesi
	Yeni medya aracılığıyla yaratıcılığın teşvik edilmesi

Ek 2: Kanıta Dayalı Politika Yapımı için Kullanılan Kriterler

Bağlamsal Göstergeler	
Gösterge	Tanımı ve Yorum
(1) Çocuk nüfusu	Tanım: 1 Ocak tarihi itibarıyla Avrupa Birliği üyesi devletlerinde yaşayan 0-14 yaş grubu toplam gençlerin sayısı Kaynak: Eurostat demografik veriler
(2) Gençlik nüfusu	Tanım: 1 Ocak tarihi itibarıyla Avrupa Birliği üyesi devletlerinde yaşayan 15-19, 20 - 24 ve 25-29 yaş gruplarındaki toplam gençlerin sayısı Kaynak: Eurostat demografik veriler
(3) Toplam nüfus içinde gençlerin oranı	Tanım: Avrupa Birliği üyesi devletlerinde yaşayan toplam nüfusun payı olarak gençler(yaş grupları 15-19, 20-24 ve 25-29) Kaynak: Eurostat demografik veriler
(4) Ebeveynlerinin evini terk eden gençlerin yaş ortalaması	Tanım: Evi terk etmiş gençlerin yaş ortalaması Kaynak: Eurostat, AB İş gücü araştırması (AB LFS)
Eğitim ve Beceri Geliştirme	
Gösterge	Tanımı ve Yorum
(1) Eğitim ve öğretimi erken terk edenler	Tanım: Nüfusun 18-24 yaş arası en düşük orta öğretim seviyesinde olan ve daha fazla eğitim ve öğrenim görmeyenlerin yüzdesi AB hedefi: 2020 yılına kadar % 10'dan az Kaynak: Eurostat, AB LFS

(2) Düşük başarılılar	Okuma	Tanım: 15 yaş grubundan PISA testlerinde 1 puan veya daha düşük (1'den 5'e bir ölçekte) alanların payı AB hedefi: 2020 yılına kadar % 15'ten az Kaynak: OECD, PISA
	Matematik	
	Bilim	
(3) Yüksek eğitim düzeyi		Tanım: 30-34 yaş arası yüksek öğrenim düzeyine sahip nüfus oranı AB hedefi: 2020 yılına kadar en azından % 40 Kaynak: Eurostat, AB LFS
(4) En az lise eğitimini tamamlayan gençler (20-24 yaşları arası)		Tanım: 20-24 yaşları arası nüfusun en az lise eğitimini tamamlayan yüzdesi (ISCED 3c seviye) Kaynak: Eurostat, AB LFS
İstihdam ve Girişimcilik		
Gösterge		Tanımı ve Yorum
(1) Genç işsizliği	Genç işsizliği oranı	Tanım: 15-24 yaşları arasında aktif nüfus (işe sahip ve işsiz) içerisinde işsiz payı Kaynak: Eurostat AB LFS
	Uzun dönemli genç işsizliği oranı	Tanım: 15-24 yaş grubundaki tüm işsizler arasında son 12 ay veya daha fazla zaman içerisinde hiçbir işi olmayan gençlerin payı Kaynak: Eurostat, AB LFS
(2) Genç işsizliği oranı		Tanım: Toplam nüfus içerisinde (işe sahip, işsiz ve aktif olmayan) 15-24 yaş grubundaki işsizlerin payı Yorum: Bu; işsizlik oranını etkileyen aktivite oranlarındaki farklılıkları dengeler Kaynak: Eurostat, AB LFS
(3) Serbest meslek sahibi gençlik		Tanım: Tüm istihdam edilenler arasında 20-24 ve 25-29 yaşları arasındaki serbest meslek sahipleri yüzdesi Kaynak: Eurostat, AB LFS

(4) Kendi işlerini kurmak isteyen gençler	<p>Tanım: 15-30 yaşları arasında “Gelecekte kendi işinizi kurmak ister misiniz?” soruna EVET cevabını veren gençlerin payı</p> <p>Kaynak: 2011 bahar dönemi içinde Gençlik üzerine gerçekleştirilen Flash Eurobarometer</p>
(5) Geçici bir sözleşme ile çalışan gençler	<p>Tanım: Belirli süreli bir iş sözleşmesi ile çalışan (20-29 yaşları arasındaki) gençlerin payı</p> <p>Yorum: 20-29 arasındaki gençler; çıraklık sürecinde olmaları ve çoğunlukla geçici iş sözleşmelerine sahip olmalarından dolayı seçilmişlerdir</p> <p>Kaynak: Eurostat, AB LFS</p>
Sağlık ve Refah	
Gösterge	Tanımı ve Yorum
(1) Düzenli sigara kullananlar	<p>Tanım: 15-24 yaşları arasındaki nüfusun günlük sigara içenlerinin payı</p> <p>Kaynak: Eurostat, Avrupa Sağlık Röportaj Araştırmaları (EHIS) 1996-2003, Avrupa Topluluğu Sağlık İndikatörleri İzlemesi (ECHIM) #44</p>
(2) Obezite	<p>Tanım: 18-24 yaşları arasındaki 30 veya üzeri bir Beden Kitle İndeksine sahip gençler</p> <p>Kaynak: Eurostat, EHIS ve ECHIM #42</p>
(3) Son 30 gün içerisinde alkol kullanımı	<p>Hedef grup: ESPAD verilerinin toplanması sırasında 16 yaşına basan öğrenciler</p> <p>Tanım: Hedef gruptan “son 30 gün içerisinde herhangi bir alkollü içecek içtiler mi?” sorusunu onaylayanların payı</p> <p>Kaynak: Avrupa Alkol ve Diğer Uyuşturucular Okul Araştırması (ESPAD) anket verileri</p>
(4) Ölüm nedeni intihar olan gençler	<p>Tanım: 15-24 yaşları arasında her 100.000 kişi başına intihara bağlı ölümler</p> <p>Kaynak: Eurostat, ölüm nedenleri veri tabanı ve ECHIM # 13</p>

(5) Psikolojik sıkıntı		Tanım: Son dört hafta içerisinde psikolojik sıkıntı yaşayan (15-24 yaşları arasındaki) gençler Kaynak: Eurostat, EHIS ve ECHIM # 38
(6) Yaralanmalar, trafik kazaları: Kendi kendine bildirilen olaylar		Tanım: Son 12 ay içinde tıbbi tedaviye ihtiyaç duyulan yaralanmalar ile sonuçlanan trafik kazalarını bildiren 15-24 yaşları arasındaki bireylerin oranı Kaynak: Eurostat, EHIS ve ECHIM # 30(a)
Sosyal İçerme		
Gösterge		Tanımı Ve Yorum
(1)Yoksulluk veya dışlanma riskinde olanların oranı	Çocuklar için (<18)	Tanım: Yoksulluk ve / veya ciddi maddi yoksunluk ve / veya çok düşük iş yoğunluğu olan bir hanede risk altında yaşayan çocuk veya gençlerin payı (aşağıdaki daha detaylı tanımlara bakınız) Kaynak: Eurostat, Avrupa Birliği Hane Geliri ve Yaşam Koşulları Anketi (SILC)
	Gençler için (18-24)	Tanım: Yoksulluk ve / veya ciddi maddi yoksunluk ve / veya çok düşük iş yoğunluğu olan bir hanede risk altında yaşayan toplam nüfus, çocuklar veya gençler arasındaki uçurum (yüzde puanı olarak) Kaynak: Eurostat, SILC
	Toplam nüfus ve çocuklar (<18) arasındaki uçurum Toplam nüfus ve gençler (18-24) arasındaki uçurum	
(2) Yoksulluk riski altındakilerin oranı	Çocuklar için (<18)	Tanım: Ulusal ortalama eşdeğer harcanabilir gelirinin % 60 altında eşdeğer harcanabilir gelir ile yaşayan aileler içerisinde yaşayan (18 yaş altı) çocukların payı (sosyal transferler sonrası) Kaynak: Eurostat, SILC
	Çocuklar (<18) ve toplam nüfus arasındaki uçurum	Tanım: Ulusal ortalama eşdeğer harcanabilir gelirinin % 60 altında eşdeğer harcanabilir gelir ile yaşayan aileler içerisinde yaşayan (18 yaş altı) çocuklar ve toplam nüfus (yüzde puanı olarak)arasındaki uçurum (sosyal transferler sonrası) Kaynak: Eurostat, SILC

(3) Ağır maddi yoksunluk oranı	Çocuklar için (<18)	<p>Tanım: En azından aşağıdaki dokuz kalemden dördünü finanse edemeyen nüfusun yüzdesi:</p> <p>1) Kira, ipotek veya faturalarını ödeyebilmek, 2) evini yeterince ısıtılmak, 3) beklenmedik giderler ile başa çıkabilmek, 4) düzenli et veya protein alabilmek, 5) tatile gidebilmek; ya da şunları almayı finanse edememek: 6) TV, 7) Buzdolabı, 8) Araba, 9) Telefon,</p> <p>Kaynak: Eurostat, SILC</p>
	Gençler için (18-24)	
	Toplam nüfus ve çocuklar (<18) arasındaki uçurum	
	Toplam nüfus ve gençler (18-24) arasındaki uçurum	
(4) Çok düşük iş yoğunluğu olan bir hanede yaşamak	Çocuklar için (<18)	<p>Tanım: Geçtiğimiz yılda 0-59 yaşları arasında toplam iş potansiyelinin % 20'den az çalışan yetişkinlerin yaşadığı çok düşük iş yoğunluğu olan bir hanede yaşayan insanlar</p> <p>Kaynak: Eurostat, SILC</p>
	Gençler için (18-24)	
	Toplam nüfus ve çocuklar (<18) arasındaki uçurum	
	Toplam nüfus ve gençler (18-24) arasındaki uçurum	

(5) Kendi kendine bildirilen karşılanmamış tıbbi bakım ihtiyacı	Gençler için (18-24)	Tanım: Aşağıdaki 3 nedene bağlı olarak kendi kendine bildirilen karşılanmamış tıbbi bakım ihtiyaçları: Finansal engeller + ulaşımın çok uzak olması + bekleme süreleri Kaynak: Eurostat, SILC
	Gençler (18-24) ve toplam nüfus arasındaki uçurum (yüzde puanı olarak)	
(6) İstihdam, eğitim ve öğretim içerisinde yer almayan gençler (NEET)		Tanım: İstihdamda ya da herhangi bir eğitim ve öğretim içerisinde yer almayan (15-24) yaş grubu gençler Kaynak: Eurostat, AB LFS
Kültür ve Yaratıcılık		
Gösterge		Tanımı ve Yorum
(1) Sahne / amatör sanat etkinlikleri içinde yer almak		Tanım: Aşağıdaki amatör sanat etkinliklerinden herhangi birine son 12 ay içinde en az bir kez katıldığını beyan eden (15-30) gençlerin payı: Bir müzik aleti çalmak, şarkı söylemek, oyunculuk yapmak, dans etmek, şiir yazmak, fotoğraf çekmek, film çekmek Kaynak: Gençlik üzerine gerçekleştirilen Flash Eurobarometer
(2) Kültürel faaliyetlere katılım		Tanım: Aşağıdaki kültürel faaliyetlerden herhangi birine son 12 ay içinde katıldığını beyan eden (15-30) gençlerin payı: Tarihi anıtları (saraylar, kaleler, kiliseler, bahçeler, vb.) müze ya da galerileri ziyaret etmek ,sinema, konser, tiyatro, dans performansı ya da bir operaya gitmek Kaynak: Gençlik üzerine gerçekleştirilen Flash Eurobarometer

(3) Spor kulüplerine, boş zaman/gençlik kulüp/derneklerine ya da kültürel organizasyonlara katılım	<p>Tanım: Spor kulüplerinin, boş zaman ya da gençlik kulüplerinin, herhangi bir gençlik derneğinin ve kültürel organizasyonun faaliyetlerinden birine son 12 ay içinde katıldığını beyan eden (15-30) gençlerin payı</p> <p>Kaynak: Gençlik üzerine gerçekleştirilen Flash Eurobarometer</p>
(4) En az iki yabancı dil öğrenmek	<p>Tanım: İki veya daha fazla yabancı dil öğrenen lise eğitimi (mesleki ve mesleki eğitim öncesi eğitim programları hariç ISCED 3 seviyesi genel programlar) alan gençler</p> <p>Kaynak: Okullarda dil öğrenme üzerine toplanmış Eurostat verileri</p>
Gençlerin Katılımı	
Gösterge	Tanımı ve Yorum
(1) Siyasi veya toplum / çevre odaklı sivil toplum örgütlerine gençlerin katılımı	<p>Tanım: Son 12 ay içinde; yerel topluluk ve / veya yerel çevreyi iyileştirmeyi amaçlayan siyasi kuruluş ya da siyasi parti ya da bir yerel organizasyonun faaliyetlerine kendi kendine bildirilen katılım. Yaş 15-30</p> <p>Kaynak: Gençlik üzerine gerçekleştirilen Flash Eurobarometer</p>
(2) Yerel, bölgesel ulusal veya Avrupa parlamento seçimlerine gençlerin katılımı	<p>Tanım: Son 3 yıl içinde yerel, bölgesel, ulusal veya Avrupa parlamento seçimlerine katıldığını bildiren 18-30 yaşları arasındaki gençlerin yüzdesi</p> <p>Kaynak: Gençlik üzerine gerçekleştirilen Flash Eurobarometer</p>
(3) Avrupa Parlamentosu'na seçilen 18-30 yaşları arasındaki gençler	<p>Tanım: Son seçimlerde (2009) Avrupa Parlamentosu'na seçilen Avrupa Parlamentosu üyesi (Avrupa Parlamentosu milletvekili) gençlerin sayısı</p> <p>Kaynak: Avrupa Parlamentosu</p>

(4) Kamu otoriteleri ile etkileşim için internet kullanan gençler	<p>Tanım: Son 12 ay içinde kamu yetkilileri ile etkileşim için internet kullanmış 16-24 yaş arası kişilerin yüzdesi (yani aşağıdaki faaliyetlerden bir veya daha fazlası için internetin kullanılması: Kamu kuruluşlarına ait web sitelerinden bilgi edinme, resmi formları indirme, doldurulmuş formları gönderme)</p> <p>Kaynak: Eurostat, Hane ve Bireylerin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanımı Anketi</p>
(5) Sivil ve siyasi konuları tartışmak için web sitelerindeki (bloglar, sosyal ağlar, vb.) görüşlere erişmek ya da görüş bildirmek için interneti kullanan gençler (son üç ay içerisinde)	<p>Tanım: Sivil ve siyasi konuları tartışmak için web sitelerindeki (bloglar, sosyal ağlar, vb.) görüşlere erişmek ya da görüş bildirmek için (son üç ay içerisinde) internet kullanmış 16-24 yaş arası kişilerin yüzdesi</p> <p>Kaynak: Eurostat, Hane ve Bireylerin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanımı Anketi</p>
Gönüllü Aktiviteler	
Gösterge	Tanımı ve Yorum
(1) Gönüllü faaliyetlerde gençlerin bağlılığı	<p>Tanım: Son 12 ay içerisinde organize gönüllü faaliyetlere kendi kendine bildirilen katılım. Yaş 15-30</p> <p>Kaynak: Gençlik üzerine gerçekleştirilen Flash Eurobarometer</p>
(2) Kendi yerel toplumlarına gönüllü katkı yapan gençlerin payı	<p>Tanım: Son 12 ay boyunca yerel düzeyde bir şeyi değiştirmeyi amaçlayan herhangi bir gönüllü eylemde yer aldığını bildiren gençlerin (yaş 15-30) payı</p> <p>Kaynak: Gençlik üzerine gerçekleştirilen Flash Eurobarometer</p>
(3) Yurtdışında gönüllü amacıyla kalmış gençlerin payı	<p>Tanım: Gönüllü amacıyla yurtdışında kaldığını bildiren gençlerin (yaş 15-30) payı</p> <p>Kaynak: Gençlik üzerine gerçekleştirilen Flash Eurobarometer</p>
(4) Gönüllü faaliyetlerde yer almanın resmi olarak tanınması	<p>Tanım: Gönüllü faaliyetlerde yer aldıklarını bildiren; sertifika, diploma veya katılımları için başka türlü bir resmi tanıma alan gençlerin (yaş 15-30) payı</p> <p>Kaynak: Gençlik üzerine gerçekleştirilen Flash Eurobarometer</p>

Gençlik ve Dünya

Gösterge	Tanımı ve Yorum
(1) Sivil toplum içindeki küresel iklim/küresel ısınma, kalkınma yardımı ve insan hakları alanlarında aktif kuruluşlara gençlerin katılımı	Tanım: Son 12 ay içinde; küresel iklim/küresel ısınma, kalkınma yardımı ve insan hakları alanlarında aktif kuruluşların faaliyetlerine kendi kendine bildirilen katılım. Yaş 15-30 Kaynak: Gençlik üzerine gerçekleştirilen Flash Eurobarometer
(2) Geçtiğimiz yıl boyunca diğer kıtalardan gençlerin de yer aldığı gönüllü faaliyet veya projelerdeki gençlerin katılımı	Tanım: Geçtiğimiz yıl boyunca diğer kıtalardan gençlerin de yer aldığı gönüllü faaliyet veya projelerdeki kendi kendine bildirilen katılım. Yaş 15-30 Kaynak: Gençlik üzerine gerçekleştirilen Flash Eurobarometer

Şebeke: Gençlerin Katılımı Projesi'nin amacı, genç yurttaşların ve gençler ile çalışan sivil toplum kuruluşlarının (STK) kamusal tartışmalara ve karar alma mekanizmalarına katılımını güçlendirmektir. Aynı zamanda, gençlerin toplumsal katılımlarının desteklenmesi hedeflenmektedir.

Avrupa'da Gençlerin Katılımı ve Gençlik Politikası başlıklı bu çalışma Avrupa coğrafyasında gençlerin katılımına yönelik örnek olaylara yer vermektedir. Bunlar arasından siyasi katılım deneyimi, sivil katılım deneyimi ve sosyal hareketler ve katılım deneyimi üç ayrı ülke üzerinden ayrıntılı olarak tartışılmıştır. Kitapta ayrıca gençlerin katılım modelleri, AB ve gençlerin katılımıyla ilgili genel çerçevenin tartışılması, gençlik politikası hakkında bir yasal öneri metni olan Beyaz Kitap ve gençlik politikaları göstergeleri dokümanının bir incelemesi de yer almaktadır. Bu çalışmanın Türkiye'de gençlik politikaları tartışmasına katkıda bulunacağını umut ediyoruz.

Emre Gür, Uluslararası Avrupa Formasyon Merkezi'nin (CIFE) Türkiye temsilcisi ve Türkiye Avrupa Vakfı Genel Sekreteri'dir.

Devin Bahçeci, İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde STK Eğitim ve Araştırma Birimi Şebeke projesinde koordinatör olarak çalışmaktadır.

ISBN: 978-605-399-350-6

Bu yayın Avrupa Birliği mali desteğiyle hazırlanmıştır. Yayının içeriğinden yalnız Yazar(lar) sorumlu olup hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.